

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

011203

1925

KALENDARZ WILEŃSKI INFORMACYJNY 1925

KSIĘGA ADRESOWA MIASTA WILNA
I ZIEMI WILEŃSKIEJ.

WILEŃSKA FABRYKA DRUTU I GWOŹDÓW
SPÓŁKA AKCYJNA

ROCZNIK XX.

NAKLADEM I DRUKIEM JÓZEFA ZAWADZKIEGO W WILNIE.

DOM HANDLOWY
F. MIESZKOWSKI

SP. Z OGR. ODP. W WARSZAWIE.

ODDZIAŁ W WILNIE:
ul. Mickiewicza 23, tel. 2-99.

DZIAŁ MANUFAKTURY:

wielki wybór materiałów wełnianych, bawełnianych,
płócien.

DZIAŁ GOTOWYCH UBRAŃ:

palta, ubrania męskie, płaszcze nieprzemakalne i t. p.

DZIAŁ MEBLOWY:

fózka angielskie, materace, krzesła, meble wiedeńskie,
szafy, kredensy, stoły, biurka, biblioteczki i t. p.
STYLÓWE KOMPLETY: sypialnie, jadalnie, gabinety
i saloniki.

DOM HANDLOWY

W. i E. SZUMAŃSCY

Wilno, ul. Ad. Mickiewicza Nr. 1.

POLECA W WIELKIM WYBORZE:

DZIAŁ DAMSKI:

Modele wiedeńskie, paryskie palt jesien-
nych i zimowych, sukien, bluzek, wykwinną
bieliznę, szlafroki, swetry, pończochy,
rękawiczki i t. p.

DZIAŁ MĘSKI:

Palta jesienne i zimowe, oryginalne
angielskie kupony na garnitury, palta
i spodnie. Pyjamy, spodnie do konnej
jazdy, bieliznę, skarpetki, spinki, łaski,
parasole i t. p.

TOWARZYSTWO AKCYJNE UBEZPIECZEŃ
„POLONIA“ i „VITA“
w WARSZAWIE.

- I. **Ubezpieczenia od ognia** wszelkiego rodzaju nieruchomości i ruchomości fabrycznych, miejskich, przemysłowych, rolnych, składów towarowych etc.
- II. **Ubezpieczenia transportów** drogą lądową, morską i rzeczną; ubezpieczenia bagaży uproszczonym sposobem i przesyłek pocztowych.
- III. **Ubezpieczenia szyb i lusterek** wystawowych i okiennych od stłuczenia.
- IV. **Ubezpieczenia od kradzieży** z włamaniem i od rabunku gotowizny, kas, ruchomości domowych, towarów, maszyn, telefonów, liczników etc.
- V. **Ubezpieczenia walorów** przesyłanych pocztą listami wartościowymi, poleconymi i przez kurjerów.
- VI. **Ubezpieczenia na życie** według najnowszych kombinacji na dożywocie, mieszane na wypadek śmierci, posagowe, rent etc.
- VII. **Ubezpieczenia od wypadków nieszczęśliwych** zbiorowe oraz grupowe i pojedyncze dyrektorów, inżynierów, majstrów, kasjerów, inkasentów z odpowiedzialnością za zbrojne napady etc. oraz ubezpieczenie sportowców.
- VIII. **Ubezpieczenia od katastrof** pasażerów w czasie podróży, na kolejach, parostatkach i okrętach.

ZARZĄD oraz **Centralne Biura Dyrekcji** w Warszawie, plac Napoleona Nr 3, (dawn. plac Warecki) oraz **Pl. Jener. Dąbrowskiego Nr. 3** (dom własny).

Oddziały własne towarzystwa :

1. ŁÓDŹ, ulica 6 Sierpnia Nr. 1.
2. POZNAŃ, ulica 3-go Maja Nr. 2 (dom własny).
3. KRAKÓW, ulica Świętego Krzyża Nr. 5 (dom własny).
4. WILNO, ulica Mickiewicza Nr. 29.
5. LWÓW, ulica Kopernika Nr. 30.
6. GRUDZIĄDZ, ulica Rządowa Nr. 9 (dom własny).
7. KATOWICE, ulica Schillera Nr. 14 (dom własny).
8. CZĘSTOCHOWA, ulica Dąbrowskiego Nr. 8A.

Reprezentacje :

Lublin, Krakowskie Przedmieście Nr. 31 (Hot. Europejski).
Równo, ulica Hallera Nr. 11.

AGENTURY we wszystkich miastach Rzeczypospolitej Polskiej.

ODDZIAŁ W WILNIE ul. Ad. Mickiewicza Nr. 29.

Dyrektor Oddziału: **W. MICHAŁSKI.**

Adres telegraf.: „TOWPOL“. — Telefon Nr. 321.

PORADNIA

POLSKIEGO ZRZESZENIA
LEKARZY SPECJALISTÓW

WILNO, ULICA GARBARSKA 3. II P.

Ordynacje lekarskie w zakresie chorób:

wewnętrznych, płuc, chirurgicznych, kobiecych
i akuszerji, dziecięcych, nerwowych. oczu, uszu,
gardła, nosa, skórnych, wenerycznych, zębów,
jamy ustnej, oraz pracownia techniczno-denty-
styczna, rentgenologja i ortopedja.

ZJEDNOCZENIE

TOWARZYSTW
PARCELACYJNYCH

SP. AKC. W WARSZAWIE.

POŁĄCZONE TOWARZYSTWA:
POLSKI BANK PARCELACYJNY,
KOLONIZATOR i TOSPAR.

ODDZIAŁ W WILNIE, MICKIEWICZA 8. TELEFON 4-43.

Przyjmuje majątki do parcelacji komisowej. Przeprowadza
likwidację serwitutów. Uzyskuje pozwolenie na zdjęcie lasu.

T. Odyniec i S^{-ka}

WILNO, ULICA WIELKA Nr. 19

(egzystuje od r. 1888).

SZKŁO stołowe, galanterja szklana

F A J A N S
i
PORCELANA

Naczynia wszelkiego rodzaju,
serwisy stołowe, garnitury
na umywalnie, galanterja
drobna

MAJOLIKA
i
TERRAKOTA

Artystyczne:
figury, wazonny, żardinjery
etc.

PLATERY najlepszych fabryk Fraget, Krupp,
Christofla

WYROBY
METALOWE

Naczynia niklowe, niklowane,
aluminjowe, emaljowane, sztucce
stołowe, scyzoryki, b r z y t w y,
nożyce, przybory tualetowe i
piśmienne

RÓŻNE PRZEDMIOTY DO UŻYTKU GOSPODARSTWA
DOMOWEGO

LAMPY elektryczne, naftowe i spirytusowe oraz
przyrządy do lamp

TOWAR SOLIDNY — CENY NIZKIE — WYBÓR DUŻY.

BIURO PODAŃ, TŁOMACZEŃ i PRZEPISYWAŃ
ABRAMA FAJNSZTEJNA

w Wilnie, ul. Zawalna 15 m. 11.

Podania, tłumaczenie z różnych języków, przepisywanie
na maszynie w różnych językach i udzielanie wszelkich
informacji, oraz korespondencja komercyjna.

SKLEPY MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH

WŁ. BORKOWSKI

I. WILNO — MICKIEWICZA 5
II. „ „ „ „ — Ś - TO JAŃSKA 1.

Wielki wybór: artykułów szkolnych, biurowych, malarskich
i rysunkowych. Zabawki, obrazy, ramy, pocztówki artystyczne,
widoki Wilna własnego nakładu, bilety wizytowe, pieczęcie
gumowe i metalowe. Wykonanie druków.

CENY KONKURENCYJNE.

TOWARZYSTWO PRZEMYSŁU NAFTOWEGO
B-CIA NOBEL w Polsce.

SPÓŁKA AKCYJNA.

W WARSZAWIE.

BIURO w Wilnie, ul. Sadowa 21. Tel. 427.

SKŁAD, ul. Kurlandzka 12. Tel. 428.

**WIELKO-SOLECZNICKIE
ZAKŁADY SPIRYTUSOWE
Karola Wagnera**

w majątku WIELKIE SOLECZNIKI, z. Wileńskiej,
poczta i przystanek W. SOLECZNIKI, telegraf BIENIAKONIE

polecają:

**WÓDKI pierwszej jakości
ze spirytusu kartoflanego.**

ŻĄDAĆ WSZĘDZIE.

WŁASNA HURTOWNIA:

Wilno, ul. Bonifraterska 8, telefon 395.

Dom **Almar** Wilno,
Handlowy Dobroczyzna, 6.

Właściciele :

**M. Ostoja - Bębnowski
i S. Przewłocki.**

Hurt soli, artykułów spożywczych, **Detal**
kolonialnych, gastronomicz-
nych i mydlarskich.

**Polska Budowlana
Spółka Akcyjna**

Warszawa, Nowy Świat 38.

Oddział w Wilnie

ul. Gimnazjalna Nr. 6, m. 14.
Telef. 284.

Najtańsze Polskie źródło
dla sklepów i kooperatyw

POLSKA SKŁADNICA GALANTERYJNA

WŁ. FRANCISZEK FRLICZKA

WILNO, UL. ŚW. JAŃSKA Nr. 6. TEL. 6-46.

POLECA:

Pończochy, SKARPETKI, RĘKAWICZKI, CHUSTKI,

Nici, BAWELNĘ, SZNUROWADŁA, TASIEMKI,

Kołnierze, KOMPOZYCJE, SZELKI,

SPINKI, BROSZKI,

Brzytwy, SCYZORYKI, GRZEBIENIE,

LUSTERKA,

Mydła TOALETOWE, PERFUMY,

WODĘ KOŁOŃSKĄ

I T. P.

Specjalność: dostawy do Sklepów,
Stow. Spółdzielczych i Kooperatyw.

FIRMA „TWÓRCZOŚĆ“ A. Ketczer

WILNO, Portowa 22.

Poleca:

Kawę, herbatę, kakao, musztardę, sól, sodę,
pieprz, oraz wszelkie przyprawy gospodarskie
od najdrobniejszej wagi.

Firma „TWÓRCZOŚĆ“ nie używa żadnych
falsyfikatów, gwarantuje zagraniczny i krajowy
towar najwyższej jakości.

Rękojmią powodzenia „TWÓRCZOŚCI“ są
te kulturalne podstawy, które łączą interes
handlowy z najwybredniejszymi wymaganiami
społeczeństwa.

Spółka

Akcyjna

„PAC“

WILNO, BISKUPIA Nr. 12.

Hurtownia na sezon zaopatrzona w towary
kolonialno-spożywcze.
Wyśmienite wyroby własnej fabryki czekolady.

KUPCOM UDZIELANY JEST KREDYT.

Sprzedaż tylko hurtowa.

GÓRNOŚLĄSKA

WYTWÓRNIA
CHEMICZNA

dawn. F. REICHEL TOW. Akcyjne.
KATOWICE, ul. Poprzeczna 15.

POLECA :

Artykuły farmaceutyczne
i drogeryjne.
Specyfiki krajowe i zagraniczne.

POSIADA :

Wylączne prawo fabrykacji znanego
środka domowego „Amol“.
Reprezentacja firmy SCOTT & BOWNE, Gdańsk
(na Scotta Emulsją dla dzieci).

AMOL

od dawna znany i wypróbowany środek domowy jest
znów WE WSZYSTKICH APTEKACH I DROGER-
JACH do nabycia.

AMOL

używa się z bardzo dobrym skutkiem przy reumaty-
zmie, iszias, bólu głowy i zębów itd., jest prócz tego
przyjemnym, orzeźwiającym środkiem kosmetycznym
do pielęgnowania jamy ustnej, do nacierania po gole-
niu itd.

AMOL

powinien być zatem w każdym domu, gdyż odda on
każdemu nieocenione przysługi.

ZAKŁAD i SKLEP
ZEGARMISTRZOWSKI
i JUBILERSKI

W. Tomaszewski i S. Sienkiewicz S-ka.

poleca:
wielki wybór zegarków
wszelkiego rodzaju naj-
lepszych firm, łańcużki,
dewizki i inne jubilerskie
wyroby.

WILNO, ul. Wielka 20, na piętrze, wejście z bramy.

K. DĄBROWSKA

SKŁAD PIANIN
I FORTEPIANÓW

NIEMIECKA 3,
M. 6

Księgarnia i skład nut

Gebethnera & Wolffa i S-ki

Wilno, ul. A. Mickiewicza Nr. 6.

Telefon 6-24.

SKŁADY, ul. Biskupia 12. Telefon 6-23.

Stale zaopatrzona w dzieła naukowe z wszelkich
gałęzi wiedzy

Literaturę piękną polską i obcą

PODRĘCZNIKI SZKOLNE dla szkół powszech-
nych, średnich i wyższych

Nuty i nowości muzyczne w ogromnym wyborze.

Zaopatrywanie czyteln i bibliotek

MAPY.

ATLASY.

GLOBUSY.

Zamiejscowym wysyłamy odwrotną pocztą.

**SKŁAD MASZYN
I NARZĘDZI ROLNICZYCH**

WYR. FABR. TOW. AKCYJN.

„OSTRÓWEK“

WILNO, ULICA ZAWALNA 51
(vis à vis Halli).

MANEŻE, MŁÓCARNIE, WIALNIE,
SIECZKARNIE, PŁUGI, BRONY
SPRĘŻYNOWE, KULTYWATORY.

**TOWARZYSTWO
 HANDLOWO-PRZEMYSŁOWE
 POLHANDEL**
 ulica Zamkowa Nr. 17.
 Centrala w Łodzi.

Polecamy towary wełniane, krajowe i zagraniczne,
 półwełniane, bawełniane i towary bielizniane w wielkim
 wyborze. Jedwabie, firanki, dywany, kapy.
 Hurt i detal. Ceny konkurencyjne. Sprzedaż na raty.

SKŁAD BRONI

A. RONCZEWSKI
 WILNO, WILEŃSKA 10

PRZEDSTAWICIELSTWO
WARSZAWSKIEJ SPÓŁKI MYŚLIWSKIEJ

**POLECA BROŃ DŁUGĄ I KRÓTKĄ oraz AMUNICJĘ
 i PRZYBORY, po cenach warszawskich.
 P. P. WOJSKOWYM, POLICJI P., URZĘDNIKOM
 PAŃSTWOWYM I LEŚNICTWU**

Sprzedaje się **NA RATY**

ZAKŁADY GARBARSKIE
„S. HOLSZTEJN“ W WILNIE

HILDA HOLSZTEJN I ARNOLD MOZER

Spółka Firmowa.

Ulica Popławska Nr. 30.

Telefon Nr. 502.

PIERWSZORZĘDNE
CUKIERNIE
K. SZTRAL

WIELKA 2, TELEFON Nr. 4-67.
MICKIEWICZA 22 (obok Bystolu),
TELEFON Nr. 4-68.

CUKRY, CZEKOLADA ORAZ
KARMELKI WŁASNEJ FABRYKI.

PIEKARNIA I CUKIERNIA
„TURAN“

M. WAJSOW.

Przyjmuje zamówienia na wyroby cukiernicze i piekarskie.
WYROBY WYŚMIENITE *ul. Mickiewicza 44.*

Oddziały: Ostrobramska 2 i Zawalna 7.

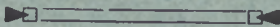

SKŁAD SUKNA I MANUFAKTURY
ORAZ MATERJAŁÓW MEBLOWYCH

„M. Gordon“

egzystuje — 1848 —

ULICA NIEMIECKA 26, TELEFON 306.

Materiały Techniczne
i Wodociągowe

R u r y, Wentyle,
Kran y, Wodomierze,
Pakunki, Azbest,
Klingierit, Guma

S. BRAZ

Wilno, Wileńska Nr. 7.

ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI MLECZARSKICH I JAJCZARSKICH

W WARSZAWIE.

Spółdz. z ogranicz. odpowiedzialn.

Oddział w Wilnie.

ODDZIAŁY: Łódź, Lublin, Poznań, Katowice, Lwów, Kraków.

AGENTURY: Chmielnik, Garwolin, Łuków, Siedlce, Lipno, Piń-
czów, Płońsk, Rypin, Sierpc, Sompolno, Żelechów.

Poleca: „Lakta“ i „Milka“ wirówki do mleka, konwie do mleka,
przybory mleczarskie, masło, sery, jaja.

BIURO I SKŁADY: ulica Końska 18.

Sprzedaż detaliczna: ul. Wielka 40.

Telefon Nr. 491.

Wytwórnia UBIORÓW wojskowych i cywilnych Juljan Nowicki

WILNO, ULICA WIELKA Nr. 24.

POLECA:

materiały krajowe, zagraniczne, na
zamówienie i gotowe garnitury,
jesionki, futra, kożuszki, bekiesze,
kurtki skórzane, płaszcze gumowe.

Ozdoby wojskowe oraz artykuły po-
dróży w wielkim wyborze.

Po cenach konkurencyjnych.

WARSZTATY MECHANICZNE I ELEKTROTECHNICZNE A. SMEJLIS

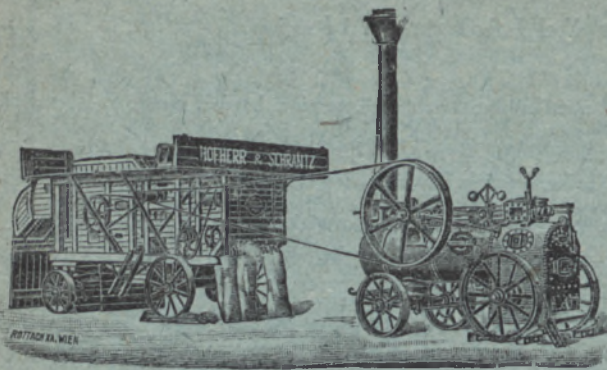
Wilno, ulica Mickiewicza Nr. 2.

Wejście z Placu Katedralnego.

Niklowanie galwaniczne.

Spawanie metali „Autogieniem“.

Przyjmują się wszelkie roboty w zakresie mechaniki i elektrotechniki.
Reperacja maszyn i narzędzi rolniczych.
Instalacje: elektryczne, wodociągowe i inne.

Remont: tartaków,
młynów, papierni, gorzelnii,
olejarni i t. p.

REPERACJE: parowych
maszyn, motorów spalino-
wych, elektromotorów, sa-
mochodów, motocykli, ro-
werów, maszyn do pisania,
arytmometrów, numerato-
rów, maszyn do szycia,
kas automatycznych. Apar-
atów telefonicznych i ki-
nematograficznych. Sepa-
ratorów, gramofonów i t. p.

CENTRALA SPIRYTUSOWA

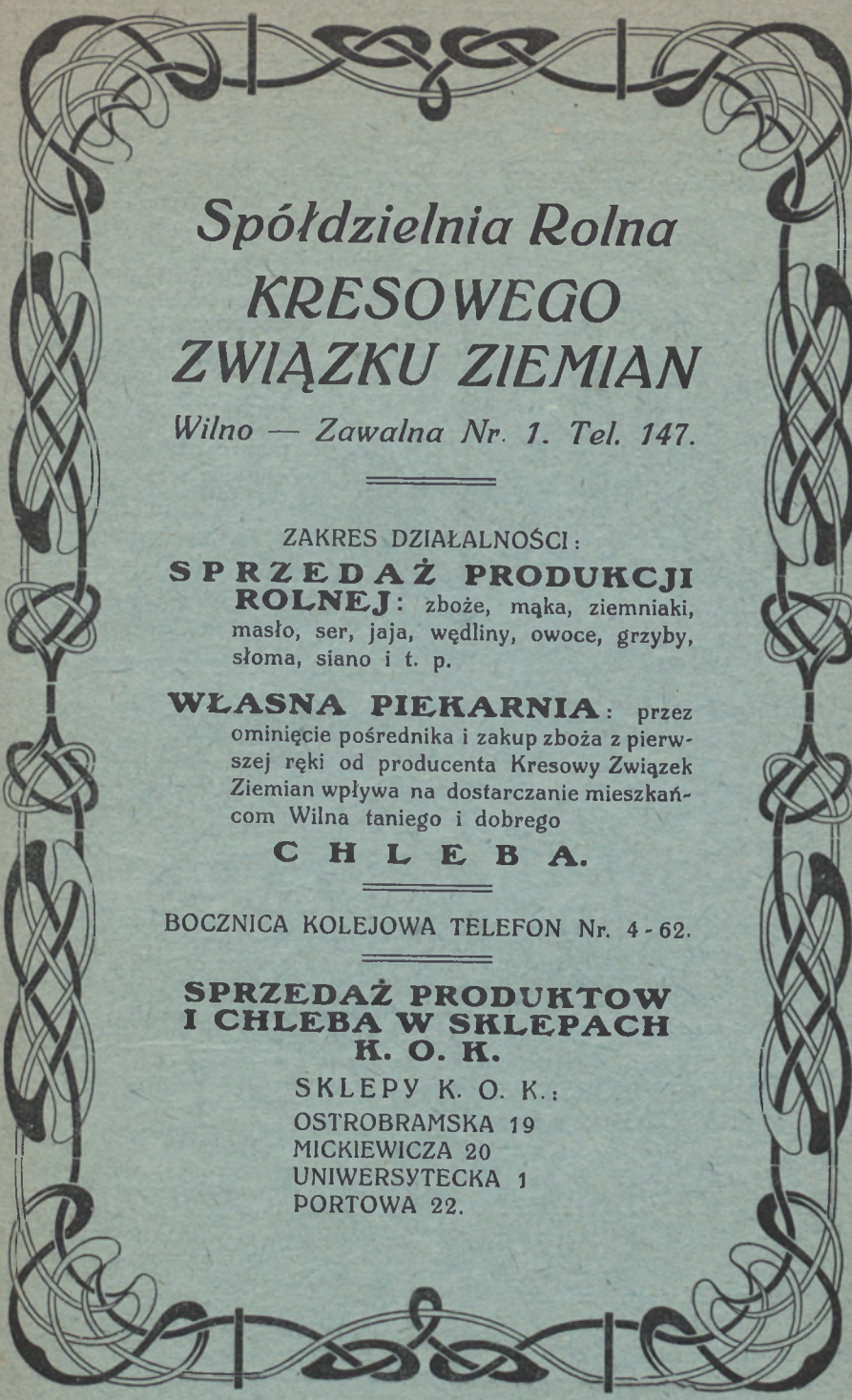
Tow. Akc.

Poznań

FABRYKA WÓDEK W WILNIE
PRZY UL. WIWULSKIEGO NR. 10. TELEFON 360.

POLECA:
ZNANE ZE SWEJ DOBROCI WÓDKI.

Spółdzielnia Rolna
KRESOWEGO
ZWIĄZKU ZIEMIEN

Wilno — Zawalna Nr. 1. Tel. 147.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI:

**SPRZEDAŻ PRODUKCJI
ROLNEJ:** zboże, mąka, ziemniaki,
masło, ser, jaja, wędliny, owoce, grzyby,
słoma, siano i t. p.

WŁASNA PIEKARNIA: przez
ominięcie pośrednika i zakup zboża z pierw-
szej ręki od producenta Kresowy Związek
Ziemiem wpływa na dostarczanie mieszkań-
com Wilna taniego i dobrego

C H L E B A.

BOCZNICA KOLEJOWA TELEFON Nr. 4-62.

**SPRZEDAŻ PRODUKTOW
I CHLEBA W SKŁEPACH
K. O. K.**

SKLEPY K. O. K.:
OSTROBRAMSKA 19
MICKIEWICZA 20
UNIWERSYTECKA 1
PORTOWA 22.

WĘGIEL

opałowy, kowalski, koks,
z kopalń Górnośląskich

KWAS

siarczany i solny

POLEWĘ

do kafli

Superfosfat

Karbolineum

PAPE

do krycia dachów

SZKŁO

dostarcza po cenach
konkurencyjnych
i na dogodnych warunkach

POZNAŃSKIE
PRZEDSIĘBIORSTWO
HANDLOWE

B-cia Szymańscy

W I L N O

ulica Wileńska Nr. 23.
Telefon 4-32.

POLSKIE
BIURO PODRÓŻY

„ORBIS“

sp. z ogr. odp. we Lwowie.

Oddział w Wilnie:
ul. Mickiewicza Nr. 11 (róg Śniadeckich).

Sprzedaż biletów kolejowych do wszystkich stacji, wszystkich klas (do 7 dni przed wyjazdem).

BILETY OKREŚNE POWROTNE
I ZAGRANICZNE.

Przedstawicielstwo wagonów sypialnych.

Wszelkie informacje w sprawach podróży.

BIURO czynne:
w dnie powszednie od 9 do 4,
w niedziele i święta od 10 do 12.

W Wilnie, przy ul. W. Pohulanka 1-a
zostało otwarte

Biuro Rachunkowo - Informac.

pod firmą

„Rachuba“.

Biuro załatwia wszelkie sprawy, wchodzące w zakres BUCHALTERJI, a mianowicie: organizację i prowadzenie prawidłowej rachunkowości, zestawienia bilansów i sprawozdań, sprawdzania, ekspertyzy i porady co do udziału majątkowego wspólników i t. p.

Wypuk świadectw przemysłowych, opłaty podatków państwowych i samorządowych, zestawienia podań, dotyczących się podatkowości, wszelkiego rodzaju informacje oraz tłumaczenia i przepis. na maszynie. Kierownictwo biura w rękach specjalistów. — Wykonanie poleceń szybko i dokładnie.

Biuro czynne od godz. 9-ej do 3-ej po poł. i od 5-ej do 7-ej wiecz.

BANK DLA HANDLU I PRZEMYSŁU W WARSZAWIE

ODDZIAŁ W WILNIE
ULICA WIELKA Nr. 25.

TELEFONY: DYREKCJI 6-39
OGÓLNY 5-29.

ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE W ZAKRES
BANKOWOŚCI WCHODZĄCE.

POSIADA 160 ODDZIAŁÓW w KRAJU.

ZAGRANICĄ: PARYŻ, LONDYN, GDAŃSK, BRUKSELA,
ROTTERDAM, ANTWERPJA.

EKSPÓZYTURA W WILNIE, ULICA II-GA SZKLANA Nr. 1.

GARBARNI parowej
Emiljana i Władysława B-ci Domańskich
w LUBLINIE, ulica Bychowska.

Poleca: Skóry hamburskie, box-calf, rinolbox, mast box,
chevreaux. Ssaki dębowe, blanki czarne, blanki kolorowe,
szpalty kolorowe, szpalty wiksowe, podeszwy.

Po cenach konkurencyjnych i fabrycznych.

ZAKŁAD BLACHARSKI JERZEGO BERNATOWICZA

Wilno, ul. Podgórna Nr. 10.

Przyjmuje krycie dachów na domach i kościołach z blachy własnej, lub powierzonej. Sklep własny na rynku Łukiskim ze sprzedażą blachy żelaznej i ocynkowanej, wyrobów blaszanych i naczyń emaljowanych i fajansowych kuchennych i innych.

SPÓŁDZIELCZY BANK LUDOWY

Z O. O. W WILNIE

ULICA ADAMA MICKIEWICZA 7, TELEFON 201.

R-K ŻYROWY W BANKU POLSKIM.

KONTO CZEKOWE W P. K. O. NR. 80531.

POWSTAŁY DLA ROZWOJU DROBNEGO
CHRZEŚCJAŃSKIEGO HANDLU, RZEMIOSŁ
I PRZEMYSŁU.

ZAŁATWIA WSZELKIE CZYNNOŚCI W ZAKRES
BANKOWOŚCI WCHODZĄCE.

W. Charytonowicz i S-ka

APTECZNY DOM HANDLOWY

Wilno, ulica Wielka 58. Tel. 3-92.

Poleca wszelkie artykuły, w zakres aptekarstwa wchodzące, po cenach hurtowych. Kupuje: od najmniejszych do wagi nowych ilości zioła jak: Lycopodium, sporysz, kruszynę, suszone jagody, rumianek i inne.

KSIĘGARNIA STOWARZYSZENIA NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

W WILNIE, ul. Królewska Nr. 1.

Oddziały:

WILNO — LIDA — OSZMIANA — ŚWIECIANY — WILEJKA POW.

WYDAWNICTWA WŁASNE:

	Zł. g.
Album Wilna z fotografii J. Bułhaka tom I — 20 plansz	8.—
Biblioteka Księg. Stow. T I Zdzichowski M. prof. Władysław Syrokomla	1.25
„ „ „ „ II Srebrny St. prof. Komedia attycka V-go wieku przed Chrystusem	1.25
„ „ „ „ III Siolazewicz L. Dr Bibliogr. pism Mickiewicza	11.80
„ „ „ „ IV Brensztejn M. Zarys dziejów ludwisarstwa na ziemiach b. W. Ks Litewskiego	3.—
„ „ „ „ V Nowodworski W. prof. Istota i zadanie dziejów powszechnych	8.
„ „ „ „ VI Skrudlik M. dr. W sprawie twórcy obrazu N. Maryi Panny Ostrobramskiej w Wilnie	3.—
„ „ „ „ VII Kolbuszewski K. dr. Z dziejów krytyki literackiej w czasopiśmie emigrac. 1836—1848	2.50
Cholewo Jan, inż. Mosty kolejowe	2.50
Cywiński St. Syrokomla, Człowiek i twórczość	1.—
Dmochowski Al., Dyr. Ćwiczenia z fizyki i chemji w kl. II i III	3.80
Fedorowicz Z., Dr. Wypisy do nauki o Polsce współczesnej	11.70
Głiński, Bazarz Polski z il. J. Hoppena	11.70
Jakubiszyn D., Miernictwo	2.50
Kłos J., prof. Wilno Przewodnik krajoznawczy	4.50
Kulmatycki Wł. Włościańska hodowla ryb	— 30
Lutosławski W., prof. Praca narodowa	2.70
Lutosławski W., prof. Rozwój potęgi woli	6.80
Morzkowska A., Mały obywatel z il. J. Hoppena	2.70
Peszyński St., dr. Odmładzanie zwierząt i ludzi w świetle najnowszych badań	1.78
Pigoń St., prof. Chrystologja Andrzeja Towiańskiego	— 80
Pigoń St., prof. Nieprawda i prawda o celi Konrada	— 80
Renttówna M., Dla mojego tatusia (dzienniczek Danusi) z il.	2.20
Renttówna M., Królewna z il. J. Hoppena	5.70
Szałkiewicz K., Podręcznik do racjonalnego pszczelnictwa	1.75
Syrokomla Wł., Wybór poezji I/III	10.—
Świdzki St., Trygonometria płaska	2.50
Zdzichowski M., prof. Europa, Rosja, Azja	8.—

DZIAŁ KSIĄŻKOWY, sortymentowy bogato zaopatrzony w książki ze wszelkich dziedzin oraz podręczniki szkolne, w języku polskim jak również i w obcych.

DZIAŁ NUT, posiadający stale duży wybór nowości na fortepian i inne instrumenty oraz muzyczne dzieła teoretyczne w językach polskim, francuskim, niemieckim i włoskim.

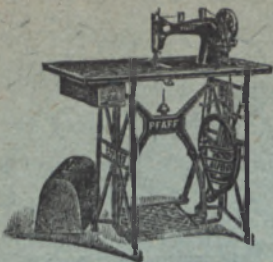
DZIAŁ ARTYSTYCZNY, posiadający obfity wybór książek ze wszystkich dziedzin sztuki w językach polskim, francuskim, angielskim i niemieckim, reprodukcje obrazów i t. d.

DZIAŁ MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH, bogato zaopatrzony we wszelkie materiały piśmienne potrzebne dla szkół i urzędów, galanterję biurową i t. d.

DZIAŁ POMOCY NAUKOWYCH, posiadający pomoce szkolne wszelkiego rodzaju kompletne urządzenia laboratorji chemicznych i fizycznych, mapy, atlasy i t. p.

Ilustrowany duży KATALOG na żądanie bezpłatnie.

NOWOOTWARTY
SKLEP
FABRYKI G. M. PFAFF

Reprezentacja **E. WOLLNER**
Wilno, ulica Trocka Nr. 20.

Części maszyn do szycia, rozmaite
nici, bawełny do szycia i haftu etc.

DOM
HANDLOWY

BLAWAT WILEŃSKI®

WŁAŚCICIELE:

S. Borkowski, J. Januszewski i O. Puchalski
Wilno, Wileńska 31. Telefon 382.

Stale posiada na składzie:

Piótna surowe, lniane bielone i prześcieradłowe. Madapolamy. Surówki. Barchany. Satyny. Podszewki. Wsypy. Perkalce kolorowe. Wełenki. Drelichy materacowe. Ręczniki lniane i bawełniane. Materiały jedwabne rozmaitych gatunków. Markizet. Batysty. Nansuki. Chustki do nosa. Chustki na głowę perk. i wełniane. Sienniki gotowe. Kołdry pluszowe i bajowe. Poduszki gotowe. Pierze i puch. Bielizna gotowa damska i męska. Skarpetki. Pończochy damskie i dziecięce. Obrusy, serwety i kapy i wiele innych rzeczy. Kamgary ubraniowe i paltowe. Wełny ubraniowe damskie i męskie. — Wybór wielki.

W.W. P.P. Urzędnikom Państwowym dajemy towar z wypłatą na raty.

SKLEP MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH

J. ARKINA WILNO,
WILEŃSKA 32,
ŚW. JĄSKA 6.

SCEZORYKI i NOŻYCZKI Angielskie; zapalniczki, latarki elektryczne kieszonkowe, małe akkumulatory, dynamo i motorki. W S T Ę G I do maszyn piszących i SZAPIROGRAFY. NA LATO: przyrządy do łowienia ryb.

**DOM BANKOWY
T. BUNIMOWICZ
BANK DEWIZOWY**

WILNO,
Wielka 44.

Telefony: NNr. 257, 270 i 830.

Adres telegr.
„BUNIMOWBANK“.

PRZYJMUJE NA OPROCENTOWANIE WSZELKIE
WALUTY ZAGRANICZNE, RUBLE ŻŁOTE I ŻŁOTE
POL., NA RACHUNKI BIEŻĄCE I WKŁADY TERMI-
NOWE. — ZAŁATWIA PRZEKAZY KRAJOWE I ZA-
GRANICZNE (m. i. do Rosji i Litwy) ORAZ ZAŁATWIA
WSZELKIE INNE TRANZAKCJE W ZAKRES BANKO-
WOŚCI WCHODZĄCE.

WYNAJEM KASETEK (safes) OPANCERZONYCH.

**ZAKŁAD
STOLARSKI K. Świetlikowski.**

ULICA METROPOLITALNA 4, RÓG UL. ŚW. ANNY.

PRZYJMUJE OBSTALUNKI
WCHODZĄCE W ZAKRES STOLARSTWA.

W Y R O B Y od skromnych do najwykwintniejszych.

URZĄDZENIA sklepów, biur i innych instytucji oraz
ROBOTY STOLARSKO-BUDOWLANE.

Duży wybór gotowej
męskiej i damskiej bielizny

PO CENACH NISKICH
w pracowni

Zofji Kitlińskiej

ulica Mostowa Nr. 9, mieszkania 20.

PRZYJMUJE OBSTALUNKI.
DLA KOOPERATYW, MAGAZYNÓW
I SZPITALI USTĘPSTWO.
INSTYTUCJOM NA RATY.

Bank Związku Spółek Zarobkowych

Oddział Wileński

w Wilnie, Mickiewicza Nr. 1.

Tel. Dyrekcji 285, 287.

Tel. Biura 286.

Institucja Centralna w Poznaniu.

O D D Z I A Ł Y W K R A J U:

BYDGOSZCZ, GRUDZIĄDZ, KATOWICE, KIELCE, LUBLIN, ŁWÓW, ŁÓDŹ,
PIOTRKÓW, RADOM, TORUŃ, WARSZAWA, ZBĄSZYŃ oraz Oddziały
miejskie w POZNANIU: Plac Wolności, Aleje Marcinkowskiego,
Łazarz, Jeżyce, ul. Gwarna.

Oddziały zagraniczne: Gdańsk, Paryż i Nowy Jork.

Godziny kasowe: od 9-tej do 3-ej, w soboty: od 9-ej do 1-ej.

DOM HANDLOWY
**M. Ostoja - Bębnowska
i Aleksander Folijewski**

Wilno, Wielka Pohulanka Nr. 21.

**TOWARY SPOŻYWCZE,
MYDLARSKIE, ŚWIECE,
ZAPALKI, SÓL.**

Hurt

Detal

OPTYFOT Wilno, ulica Wielka Nr. 66.

Najstarsza i najpoważniejsza firma w Ziemi Wileńskiej
OPTYCZNYCH, FOTOGRAFICZNYCH, ELEKTRYCZNYCH I CHIRURGICZNYCH NARZĘDZI.

Specjalna pracownia do wykonywania rozmaitych okularów według przepisów lekarzy—okulistów i wszelkich narzędzi fizycznych. Przyjmują się obstalunki na urządzenia gabinetów fizycznych dla szkół oraz gabinetów chirurgicznych dla lecznic i lekarzy.

PIERWSZA WILEŃSKA
SPÓŁKA
PARCELACYJNA

DAWNIEJ
BIURO TAKSACYJNO-MIERNICZE

WILNO, OSTROBRAMSKA Nr 7
TELEFON Nr. 545.

ADRES TELEGRAFICZNY: WILPAR.

Pod kierownictwem upoważnionych geometrów
wykonywa wszelkiego rodzaju pomiary:
PARCELACYJNE, **KOMASACYJNE**,
przy regulacji serwitutów i t. p. Posiada duży
wybór parcel na sprzedaż.

PRACOWNIA
Rymarsko-Galanteryjna
Edward Płatkiewicz

Wilno, ul. Młynowa 12.

(Mieszkanie prywatne: ulica Zarzecze Nr. 12, mieszkania 8).

Przyjmuje się wszelkie roboty wchodzące w zakres
rymarstwa oraz wszelkie gospodarczo-wieśniacze.

DLA KOOPERATYW RABAT.

Wykonanie solidne i najtańsze.

Państwowe Zakłady Naftowe

Ekspozytura w Wilnie (Jagiellońska 8. Telefon 172).

Dostarczają w ładunkach cysternowych (wagonowych) wprost z Państwowej Rafinerji w Drohobyczu, w beczkach ze składu i detalicznie z własnego sklepu przy ulicy Jagiellońskiej 8, najprzedniejszej jakości produkty naftowe: NAFTEJ RAFINOWANĄ, BENZYNĘ REKTYFIKOWANĄ wszystkich gatunków, OLEJE I SMARY MASZYNOWE oraz WOZOWE, PARAFINE, ŚWIECE, ASFALT, GUDRON i t. d.

ZAMÓWIENIA USKUTECZNI SIĘ ODWROTNIE.
CENY NAJNIŻSZE.

Wojskowa Spółdzielnia Obozu warownego w Wilnie ulica Mickiewicza Nr. 13.

Poleca po nader niskich cenach i doborowej jakości :
Wszelkie T O W A R Y SPOŻYWCZE, GALANTERYJNE jak również
MASARSKIE, OBUWIE, BIELIZNĘ, PRZYBORY do p i s a n i a itp.
Posiada własne warsztaty szewskie i własną piekarnię.

**CHRZEŚCIJAŃSKI SKLEP
LEONARDA PIKIELA**

ul. Wielka 2, w Wilnie.

POLECA WYSOKICH GATUNKÓW W DUŻYM WYBORZE:

Sukna, szewioty, kamgary, krepy na damskie i męskie ubrania. Welury, ulstry, zamsze na pokrycia i płaszcze. Wełny i gabardyny rozmaitych kolorów na suknie i damskie kostjomy. Białe bielizniane, pościelowe i kolorowe bawełniane tkaniny. Pluszowe koce i chustki wełniane. Ceny niskie.

**Towarzystwo Ubezpieczeń
„PORT”**

SPÓŁKA AKCYJNA.

Dyrekcja w Warszawie, Aleje Jerozolimskie Nr. 4.

Jeneralna Reprezentacja
w Wilnie, ul. Niemiecka
Nr. 35. Telefon Nr. 492.

Ubezpieczenia wszelkiego
rodzaju: (w złotych i dolarach
amerykańskich): od ognia,
transportów, od wypadków
i od kradzieży z włamaniem.

Jeneralny Reprezentant
JÓZEF ZELIKOWSKI.

POLSKI BANK HANDLOWY

**ODDZIAŁ W WILNIE,
ul. Ad. Mickiewicza 11.**

**PRZYJMUJE WPLATY TERMINOWE I BEZTERMINOWE
W ZŁOTYCH ORAZ W WALUTACH OBCYCH.**

**USKUTECZNIĄ WSZELKIE OPERACJE
W ZAKRES BANKOWOŚCI WCHODZĄCE.**

ROK WYDAWNICTWA XX.

KALENDARZ
WILEŃSKI INFORMACYJNY

NA ROK

1925

NAKŁADEM I DRUKIEM
JÓZEFA ZAWADZKIEGO W WILNIE

OD REDAKCJI.

Przystępując do wydania 20-go rocznika „Kalendarza Wileńskiego Informacyjnego“ staraliśmy się usunąć zauważone braki, wprowadzając zaś nowe działy, urozmaicić i wzbogacić treść Kalendarza.

Jeżeli pomimo to nie zdołaliśmy uchronić wydawnictwa naszego od usterek, prosimy o wyrozumiałość, tudzież o łaskawe zakomunikowanie nam na załączonej karcie dostrzeżonych błędów lub też proponowanych ulepszeń.

Do Redakcji „Kalendarza Wileńskiego Informacyjnego“:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Podpis i adres: .....

.....

.....

Po wypełnieniu, kartę powyższą upraszamy odciąć i nadesłać w kopercie pod adresem: „Kalendarz Wileński Informacyjny“, Księgarnia Józefa Zawadzkiego w Wilnie.

WYDAWNICTWA KSIĘGARNI JÓZEFA ZAWADZKIEGO w WILNIE:
KALENDARZ KARTKOWY (do zrywania) zfi. —.70
KALENDARZ OSTROBRAMSKI (ludowy) „ —.75 na r. 1925.
KALENDARZ KIESZONKOWY (notatnik) „ —.30

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

011203 — 2 —

D. 1022/79

O przewidywaniu pogody.

Wiadomo powszechnie, że pogoda w naszym kraju, jak również w znacznej części Europy, nie odznacza się stałością. Po kilku lub kilkunastu dniach pięknych, słonecznych i suchych następuje pogoda pochmurna, dżdżysta i chłodna, lub też naprzemian słoneczna i dżdżysta. Zmiany te następują zwykle dość szybko. Nie więc dziwnego, że ludzie interesują się jej przebiegiem i starają się przewidzieć stany pogody w przyszłości, aby stosownie do nich układać swoje życie i prace. To zainteresowanie się pogodą wyraziło się oddawna w próbach przewidywania jej stanu w t. zw. kalendarzach długoletnich, gdzie przeważnie w naiwny i na niczem nie oparty sposób podawane są przewidywania na rok lub więcej naprzód. Samo przez się jest jasne, że takie przewidywania nie są poważne i nie rozwiązują zagadnienia, które powinno być oparte na dostrzeżeniach zjawisk i prawach niemi kierujących. Poważnie zaczęto zajmować się pogodoznawstwem niezbyt dawno, bo dopiero około 1831 roku, ale silniejszy impuls do tego dany był znacznie później, bo dopiero w roku 1854. Mianowicie dnia 14-go listopada 1854 gwałtowne burza na morzu Czarnem zatopiła jeden z największych statków francuskich wojennych, biorących udział w wojnie Krymskiej; w ślad za tym huraganem silne wichury rozegrały się w Europie Zachodniej, w Austrii i w Algerze. Wtedy to z polecenia francuskiego Ministerjum Wojny, Le Verrier, znakomity astronom, zapytał meteorologów krain, nawiedzonych klęską, o obserwacje, dotyczące stanu atmosfery pomiędzy 12 a 16 listopada. Z rozpatrzenia tych obserwacji okazało się, że klęski spowodowanej burzą morską, można byłoby uniknąć, gdyby te spostrzeżenia były zebrane dość wcześniej, a ostrzeżenie zakomunikowane za pomocą telegrafu flocie wojennej. Ten wypadek zadecydował o założeniu państwowych instytucji, t. zw. biur lub instytucji meteorologicznych, mających między innymi za zadanie informowanie codzienne o stanie pogody i grożących niebezpieczeństwach, wynikających z burz, huraganów i t. p. We wszystkich krajach Europy, a później i w innych częściach świata, zorganizowano mnóstwo punktów, na których obserwatorowie notują przebieg pogody, jak to: temperaturę, ciśnienie, wiatr i siłę jego, zachmurzenie i opady (deszcz, śnieg i grad), ustonecznienie i t. p. Obserwacje te opracowują zwykle centralne instytucje państwowe (w Polsce Państwowy Instytut Meteorologiczny) w celu poznania klimatu i praw kierujących pogodą. Prócz tego pewne specjalne punkty przysyłają codziennie dane obserwacyjne do centrali, gdzie zebrane łącznie z danymi z zagranicy, pozwalają na opracowanie t. zw. map synoptycznych, na których podstawie można nie tylko uchwycić przebieg pogody dla danego kraju, lecz i skonstatować przyezyny, kształtujące pogodę oraz przewidzieć jej rozwój w czasie najbliższym. Jednym z najważniejszych czynników pogodotwórczych jest ciśnienie atmosferyczne. Ciśnienie jest to ciężar słupa powietrza od najwyższych warstw atmosfery aż do powierzchni ziemi, na którą wywiera ucisk, równoważny wysokości słupa rtęci w barometrze.

Jak wskazują obserwacje barometru, ciśnienie nie jest prawie nigdy stałe, a zmienia się dość szybko i w dość szerokich granicach. Obserwacje ciśnienia, temperatury, wiatru i innych czynników, zrobione jednocześnie na całym obszarze kraju lub na obszarze całej części świata, wniesione następnie na mapy, pozwalają połączyć punkty o jednakowym ciśnieniu (np.: 755 mm., 760 mm. i t. d.) linią jednakowego ciśnienia, tak zwaną izobarą.

Izobary pozwalają na wyodrębnienie pewnych samodzielnych układów, podobnych do wirów na wodzie, powstających w oceanie powietrznym lecz nierównie większych, poruszających się przeważnie z zachodu na wschód. Jedne z nich są układami, w których ku środkowi ciśnienie stale maleje (depresje), drugie zaś naodwrot są obszarami, w których środku stan barometru jest najwyższy. (Wyże barometryczne). Pierwsze układy, t. j. depresje, dzięki swemu rozkładowi ciśnienia, mają wiatry skierowane ku swemu środkowi, a jednocześnie wznoszące się ku górze, dzięki czemu następuje skraplanie się pary wodnej t. j. opady; w drugich zaś układach prądy powietrza mają kierunek naogół odśrodkowy, wiatry zwiastują najczęściej pogodę jasną. Wiadomo już, że każdorazowy stan pogody zależny jest przedewszystkiem od rozkładu ciśnienia atmo-

ferycznego, z którym pozostają w bezpośrednim związku wiatry: oceaniczne—ciepłe i wilgotne zimą, chłodne i wilgotne latem, lądowe—zimne i suche zimą, gorące i suche latem. Te zasady tworzą podstawę t. zw. metody synoptycznej, obejmującej cały szeroki teren zjawisk atmosfery w celu wyciągnięcia odpowiednich wniosków. Ostateczne rezultaty komunikowane są kolejom, większym majątkom, portom lotniczym i morskim i t. d. za pomocą telefonu i telegrafu, a w niedalekiej przyszłości i za pomocą radiotelefonu. Za przykładem Europy Zachodniej próby w tym kierunku dokonywane są i w Polsce. Jak już wyjaśniono powyżej tylko metoda synoptyczna pozwala przewidywać zmiany pogody; mimo to i spostrzeżenia lokalne mogą oddać nam pewne usługi.

Spostrzeżenia lokalne dzielą się na spostrzeżenia instrumentalne i spostrzeżenia bez przyrządów. Pierwsze można urządzić niezbyt wielkim kosztem, co zaś do najprostszych spostrzeżeń bez przyrządów, to meteorologowie zebrali pewną ilość prawideł, mających mniejszą lub większą wartość dla prognoz pogody. Szereg tych najbardziej używanych prawideł, opartych na obserwacji najpospolitejszych zjawisk atmosferycznych, zarówno bez jak i z przyrządami, podajemy poniżej.

I. Cechy pogarszającej się pogody.

1. Gdy z jakiegokolwiek punktu zachodniej części nieba, z prędkością dającą się uchwycić gołym okiem, nadiągają chmury pierzaste (t. zw. cirri), jest to oznaką zbliżania się cyklonu t. j. wiru atmosferycznego, rozciągającego się na wiele setek mil. Chmury owe dają wskazówkę, że po upływie jednego lub dwu dni nastąpi bardziej długotrwała zmiana pogody.

2. Jeżeli, po ukazaniu się takich szybko poruszających się chmur pierzastych, nieboskłon pokrywa się stopniowo delikatną oponą warstwowanych i w szeregi rozłożonych chmur (t. zw. baranki), to można oczekiwać z pewnością nastąpienia pogody wietrznej w połączeniu z deszczem lub śniegiem.

3. Gdy kierunek ruchu chmur nie odpowiada kierunkowi wiatru w warstwie dolnej, lecz w porównaniu z tym ostatnim wykazuje widoczne odchylenie (i to na prawo), oznacza to, że znajdujemy się w części przedniej depresji. Wtenczas wypada oczekiwać pogorszenia się stanu pogody.

4. Gdy na znacznej części nieba przechodzą, w wyciągniętych pasach chmury pierzaste, wyglądające tak, jak gdyby strzelisto wychodziły z jednego punktu na horyzoncie (z t. zw. punktu radjacyjnego), poczytywać to można za oznakę, że w pobliżu przechodzi drugorzędna depresja barometryczna; ta ostatnia może sprowadzić opad bez silnego wiatru, a w lecie wywołać burzę.

5. Gdy chmury kłębiaste trwają do wieczora i nie rozpraszają się, to można oczekiwać pogorszenia się pogody lub deszczu.

6. Gdy w ciągu kolejnych dni o jasnej pogodzie, kierunek wiatru pozostaje stały z nieznacznymi zmianami w ciągu dnia, to w razie raptownej zmiany tego kierunku można spodziewać się opadów i zmiany w stanie pogody.

7. Gdy po przejściu depresji (zazwyczaj wobec wiatrów północno-zachodnich) wysokie chmury pierzaste szybko przechodzą poprzez przerywane chmury kłębiaste, to jest to oznaką zbliżającej się nowej depresji, nawet gdyby barometr nie zaczął jeszcze spadać w tym czasie. Rozjaśnienie się nieba będzie w tym wypadku tylko krótkotrwałe; ładna pogoda jest więc wtedy bardzo niepewna.

8. Jeżeli dzień był jasny, a chmury ukazują się dopiero ku wieczorowi, stopniowo wzrastając i stając się grubszymi, to jest prawdopodobieństwo zmiany pogody i nastąpienia deszczu.

9. Gdy wiatr nie słabnie ku wieczorowi, lecz przeciwnie staje się silniejszy, to można prawie z pewnością oczekiwać długotrwałego deszczu lub burzy.

10. Gdy wiatr ku wieczorowi nie ustaje i przytem zmienia swój kierunek zgodnie z biegiem słońca, to prawdopodobne jest zbliżanie się depresji lub wilgotnego stanu pogody.

11. Gdy powietrze jest nadzwyczaj jasne, tak że w okolicach górskich zarysy bardzo odległych przedmiotów dają się dokładnie odróżnić, to ze znacznym prawdopodobieństwem można przewidywać opady.

12. Nadzwyczajne iskrzenie się gwiazd (zwłaszcza przed wschodem słońca) jest również zwiastunem opadów.

13. Gdy po upalnych dniach letnich brak rosy, to należy spodziewać się pogody dżdżystej.

14. Gdy księżyc otoczony jest kręgami (wieńce) o małej średnicy to należy oczekiwać opadów po upływie jednego lub dwu dni.

15. Gdy na tle wschodzącego lub zachodzącego słońca występują barwy purpurowe, jest to niekiedy zapowiedzią opadów.

II. Cechy ulewy i burzy.

1. Jeżeli chmury kłębiaste szybko rosną, występując w formie wałów spiętrzonych o wierzchołkach dosięgających wielu kilometrów, oraz gdy spód ich ma kierunek poziomy, to należy oczekiwać burzy z deszczem.

2. Gdy taka bardzo wysoka chmura kłębiasta przemienia się w chmurę burzową, z której części górnej wychodzą promienieście chmury pierzaste, lub której część górna rozchodzi się w kształcie grzyba, to, w razie znaczniejszych wilgotności bezwzględnych powietrza, należy oczekiwać gradu.

3. Gdy rano lub w ciągu dnia widoczne się stają „baranki“, lub gdy ku wieczorowi podnoszą się chmury kłębiasto-warstwowe, to można oczekiwać burzy w ciągu nocy.

4. Gdy w ciągu dnia letniego i jasnej pogody chmury mają przeważnie charakter warstwowo-kłębiasty (strato-cumulus według nomenklatury międzynarodowej), to burze nocne powtarzają się często przez kilka nocy z rzędu.

5. Chmury warstwowo-kłębiaste nie przynoszą same znaczniejszych opadów.

6. Gdy słabe lub z oddali pochodzące dźwięki dają się szczególnie wyraźnie słyszeć, jest to oznaką wielkiej wilgotności warstw dolnych powietrza i to być może zwiastunem burzy lub opadów.

7. Jeżeli na dolnej powierzchni nadciągającej chmury burzowej występują stopniowo liczne, okrągłe i na dół skierowane wyrostki (Mammato cumulus), jest to oznaką, że burza nie nastąpi, lecz że chmura ulegnie rozproszeniu bez znaczniejszych opadów.

III. Cechy polepszającej się pogody.

1. Gdy niewielkie chmury kłębiaste ciągną po niebie w tym samym kierunku, co i wiatr nad powierzchnią ziemi, oznacza to, że depresja oddaliła się i że prawdopodobne jest polepszenie się pogody.

2. Gdy po dniu jasnym w zimie niebo pokrywa wieczorem (wobec ciszy) niska chmura warstwowa, jak opona, jest to oznaką stałego mrozu.

3. Gdy na wiosnę, latem lub jesienią widoczne są w ciągu dnia tylko poszczególne chmury, ginące ku wieczorowi, jest to zapowiedzią dłużej trwającej, suchej i jasnej pogody.

4. Gdy w nocy panuje cisza, a natomiast rano, w parę godzin po wschodzie słońca, pojawia się lekki wietrzyk, który stopniowo wzmacnia się ku południowi, aby znów osłabnąć ku wieczorowi, stanowi to pewną oznakę długotrwałej, jasnej i suchej pogody.

5. Gdy dzień jest gorący, a noc chłodna lub zimna, jest to oznaką dobrej i długotrwałej pogody.

6. Silna rosa zapowiada dobrą pogodę.

7. Białe kręgi koło słońca i księżyc (znane pod nazwą halo), jak również pasy świetlne widziane niekiedy w pobliżu słońca zwiastują zimą mroź.

8. Sucha mgła towarzyszy zazwyczaj suszy i upałom.

9. Gdy na słońce zachodzącym przy jasnym niebie widać przez czas długi białosrebrzystą smugę bez wyraźnych granic, jest to zapowiedzią długotrwałej, dobrej pogody.

10. Gdy niebo wczesnym rankiem nie jest zachmurzone, a natomiast koło 10-jej rano ukazują się okrągławe chmury pierzaste, które zbierają się w liczbie rosnącej aż do godzin popołudniowych, aby ku wieczorowi ulec rozproszeniu, to przebieg taki znamionuje dobrą pogodę.

11. Gdy wieczorem w miejscach niżej położonych tworzy się mgła, która znika następnie w czasie wschodu słońca, jest to zapowiedzią zbliżającej się dobrej pogody.

12. Gdy w nocy jest wyraźnie cieplej w lesie niż na polu, zwiastuje to dobrą pogodę.

13. Gdy wstępując wieczorem lub w nocy na większy pagórek lub wzniesienie, nagle uczuwamy się w otoczeniu cieplejszego prądu powietrza, jest to także oznaką dobrej pogody.

14. Gdy cirri ciągną ze wschodu jest to oznaką suchej pogody.

IV. Reguły oparte na wskazaniach poszczególnych przyrządów meteorologicznych.

1. Gdy rano wilgotność względna zmniejsza się znacznie, aby wieczorem ulec znówu zwiększeniu, zwiastuje to dobrą pogodę.

2. Tegoż samego należy się spodziewać, gdy wilgotność bezwzględna, nie wykazując żadnych wahań specjalnych, daje bieg dzienny zgodny co do charakteru ze zmianami dziennymi temperatury.

3. Gdy ilość pary wodnej w powietrzu t. j. wilgotność bezwzględna wzrasta o więcej, niż 2 mm. między poszczególnymi terminami obserwacyjnymi (w ciągu 6 do 8 godzin), to można oczekiwać obfitszych opadów już w dniu następnym.

4. Jeżeli barometr spada bez przerwy w ciągu całego dnia, to można oczekiwać zbliżania się depresji lub depresji wtórnej, a wraz z nią związanych z tym stanem pogody opadów i wiatru.

5. Jeżeli barometr spada bardzo szybko, to prawdopodobna jest burza.

6. Gdy barometr podnosi się powoli i bez przerwy w ciągu kilku dni, to można oczekiwać ładnej pogody w ciągu dłuższego czasu.

7. Gdy wobec niżającego się ciśnienia krzywa barometru samopiszącego (barografu) jest wygięta ku górze t. j. gdy szybkość spadania się zwiększa, można oczekiwać znacznego zwiększenia się wiatru i gorszego stanu pogody.

8. Gdy wraz ze niżką ciśnienia, krzywa barografu jest wygięta ku dołowi t. j. gdy spadek stopniowo się zmniejsza, jest rzeczą prawdopodobną, że ciśnienie wkrótce przestanie spadać i nastąpi polepszenie się stanu pogody.

9. Gdy wobec wzrastających wartości ciśnienia, krzywa barografu jest wygięta ku górze, należy oczekiwać osłabienia wiatru i spokojnego przebiegu pogody.

10. Gdy krzywa barografu, mimo swego zwykłego przebiegu, jest wklęsła t. j. gdy wartości ciśnienia wzrastają coraz szybciej, to prawdopodobnym jest zwiększenie się siły wiatru.

11. Gdy, w czasie szybkiego wzrostu lub niżki barometru, zmiany te ulegają nagłemu przerwaniu, a barograf zaczyna wtedy kreślić linię prawie poziomą, to oznacza to pojawienie się wtórnej depresji, a zarazem możliwość dłuższego okresu deszczowego.

V. Reguły dla przewidywania przymrozków nocnych.

1. Gdy o godzinie 9-iej wieczorem punkt rosy t. j. temperatura, w której dane powietrze byłoby całkowicie nasycone, spada poniżej 2° C. (według skali stustopniowej), to należy obawiać się przymrozku nocnego, zwłaszcza gdy niebo jest jasne i panuje cisza.

2. Gdy punkt rosy (t. j. temperatura na termometrze zwilgoconym) spada poniżej zera wobec nieba zachmurzonego, słabego wiatru i wznoszącego się barometru, to należy oczekiwać przymrozku w porze nocnej.

3. Podnoszenie się barometru i rozchodzenie się chmur zwiększają, we wszystkich powyżej podanych przypadkach, prawdopodobieństwo przymrozku nocnego; natomiast wiatr, spadek barometru i wzrastające zachmurzenie prawie wykluczają prawdopodobieństwo przymrozku.

4. Gdy występuje przymrozek, to działaniu jego ulegają przedewszystkiem nisko położone pola; rośliny, znajdujące się na gruncie piaszczystym lub kamienistym względnie rzadko cierpią od przymrozków. Wyżej położone wierzchołki mogą być tylko wyjątkowo nawiedzane przez przymrozki nocne.

UWAGA: Bliższe wskazówki, dotyczące się przyrządów można znaleźć w Instrukcji, wydanej przez Państwowy Instytut Meteorologiczny w Warszawie (Nowy-Swiat 72).

(L. B.)

**TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ**

„WILJA“

Sp. Akc.

Zarząd: Dyrekcja w Wilnie, ulica Marji Magdaleny 4.
(Plac Katedralny).

Adres telegraficzny: „Aswil—Wilno“. Telefon Nr. 851

o r a z

**TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ**

„PIAST“

ODDZIAŁ WILEŃSKI.

Ubezpieczenia:

OD OGNIĄ

TRANSPORTÓW

OD KRADZIEŻY

ŻYCIOWE

OD WYPADKÓW

SZYB

KONI

CHOMAGE.

Najdogodniejsze warunki.

Poważne stosunki Reasekuracyjne.

Święta ruchome
w latach 1925—1933.

Rok	Popielec	Wielkanoc	Zesłanie Ducha Św. (Zielone Święta)	Boże Ciało	Niedziela 1 Adwentu
1925	25 lutego	12 kwietnia	31 maja	11 czerwca	29 listopada
1926	17 "	4 "	23 "	3 "	28 "
1927	2 marca	17 "	5 czerwca	16 "	27 "
1928	22 lutego	8 "	27 maja	7 "	2 grudnia
1929	13 "	31 marca	19 "	30 maja	1 "
1930	5 marca	20 kwietnia	8 czerwca	19 czerwca	30 listopada
1931	18 lutego	5 "	24 maja	4 czerwca	29 "
1932	10 "	27 marca	15 "	26 maja	27 "
1933	1 marca	16 kwietnia	4 czerwca	15 czerwca	3 grudnia

Liczba zwrotów kalendarzowych.

Pory roku.

Według kalendarza Gregorjańskiego.

Liczba Złota	VII	Początek wiosny dnia 21 marca
Epakta	VI	Początek lata dnia 22 czerwca,
Okres słońca	II	Początek jesieni dnia 24 września
Poczet rzymski	VIII	Początek zimy dnia 22 grudnia
Litera niedzielna	D.	

Święta ruchome.

Niedziela Starozapustna	8 Lutego
„ Mięsopestna	15 „
„ Zapustna	22 „
Popielec	25 „
Niedziela Wstępna	1 Marca
„ Sucha	8 „
„ Głucha	15 „
„ Środopostna	22 „
„ Męki Pańskiej	29 „
„ Palmowa	5 Kwietnia
Wielkanoc	12 i 13 „
Krzyżowe dni	18, 19 i 20 Maja
Wniebowstąpienie Pańskie	21 Maja
Zesłanie Ducha Św.	31 „ i 1 Czerw.
Trójcy Św.	7 Czerwca
Boże Ciało	11 „
Niedziela 1-sza Adwentu	29 Listopada
Karnawału, licząc od Nowego Roku do Popielca, jest tygodni 7.	

Suche dni.

Pierwsze	4, 6 i 7 Marca, (w 2-im tygodniu Wielkiego Postu).
Drugie	3, 5 i 6 Czerwca (w świątecznym tyg. Zesł. Ducha Św.).
Trzecie	16, 18 i 19 Września (w tygodniu po 14 września).
Czwarte	16, 18 i 19 Grudnia (w tygodniu po 3-ej Niedz. Adw.).

O poście.

Na mocy Kodeksu prawa Kanonicznego obecnie sprawa postu przedstawia się w sposób następujący:

1) Używanie nabrała, jaj, oraz wszelkich tłuszczów dozwolone jest we wszystkie dni całego roku.

2) We wszystkie święta, w które wierni obowiązani są do słuchania mszy św. chociażby przypadały one w dni postne, byle nie w czasie Wielkiego Postu—wolno jest jadać mięso.

3) W Wielką Sobotę od południa post ustaje.

4) Nie wolno używać mięsa: a) we wszystkie piątki całego roku; b) piątki i soboty podczas Wielkiego Postu; c) Środę Popielcową; d) w tak zwane kwartaty (środa, piątek i sobota), a mianowicie: 1) w drugim tygodniu Wielkiego Postu, 2) w świątecznym tygodniu Zielonych Świątek, 3) w tygodniu po 14 września i 4) w tygodniu po III niedzieli Adwentu i e) 4 wigilje: a) przed Zielonemi Świątkami, b) przed Wniebowzięciem Matki Boskiej, c) przed Wszystkimi Świętymi i d) przed Bożem Narodzeniem.

5) W dni Wielkiego Postu, za wyjątkiem niedziel, w które jada się mięso, jak poniedziałek, wtorek, środek i czwartek—wolno jadać takowe tylko raz na dzień.

Epoki główne.

<p>Rok 1925 Ery Chrześcijańskiej jest: Rokiem 7433 Ery Bizantyjskiej. " 6638 " Juljańskiej. " 5686 " Żydowskiej. " 2701 " Olimpjad. " 2678 od założenia Rzymu. " 2670 Ery Nabonassara. " 1442 " Tureckiej. " 960 od chrztu Polski przez króla Mieczysława. " 539 " chrztu Litwy przez króla Władysława Jagiełłę. " 471 " wynalezienia sztuki drukarskiej w Europie. " 452 " urodzenia Mikołaja Kopernika. " 433 " odkrycia Ameryki przez Krzysztofa Kolumba. " 395 " wydania Statutu Litewskiego.</p>	<p>Rok 1925 Ery Chrześcijańskiej jest: Rokiem 356 od zaprzysiężenia aktu wieczystej unji Polski z Litwą na Sejmie Lubelskim. " 347 " założenia Akademji Wileńskiej. " 226 " wynalezienia maszyn parowych. " 155 " zwolnienia od poddaństwa włościan Pawłowskich przez P. Brzostowskiego. " 153 " pierwszego rozbioru Polski. " 133 " ogłoszenia w Polsce Konstytucji 3 Maja. " 47 " wynalazku telefonu. " 24 " wynalazku telegrafu bez drutu. " 8 " wskrzeszenia Niepodległości Państwa Polskiego.</p>
--	---

E W A N G I E L J E

na wszystkie niedziele i uroczystości w roku 1925.

<p>Na Nowy Rok, u Łukasza św. w r. 2. O obrzezaniu Chrystusa Pana. " N. po N. R., u Mateusza św. w r. 8. O trędowatym i setniku. " 3-ch Króli, u Mateusza św. w rozdziale 2. O przybyciu mędrców ze wschodu. " N. 1 po 3 Królach, u Łukasza św. w rozdziale 2. O Chrystusie 12-letnim w kościele. " N. 2 po 3 Królach u Jana św. w rozdziale 2. O godach w Kanie Galilejskiej. " N. 3 po 3 Królach, u św. Mateusza w r. 8. O trędowatym i setniku. " N. 4 po 3 Królach, u św. Mateusza w rozdz. 8. O uciszeniu burzy morskiej. " Oczyszczenie N. M. P., u Łukasza św. w rozdziale 2. O ofiarowaniu Chrystusa w kościele Jerozolimskim. " N. Starozapustną, u Mateusza św. w rozdziale 20. O robotnikach w winnicy. " N. Mięsopestną, u Mateusza św. w rozdziale 8. O siejbie słowa Bożego i jego owocach. " N. Zapustną, u Łukasza św. w rozdziale 18. Jezus przepowiada swą mękę i przywraca wzrok niewidomemu. " Popielec, u Mateusza św. w rozdziale 6. Jak pościć należy.</p>	<p>Na N. Wstępną, u Mateusza św. w rozdziale 4. O Chrystusie, kusznym przez czarta. " św. Kazimierza, u Łukasza św. w rozdz. 22. O sługach czuwających i gotowych na przyjście Pana swego z godów. " N. Suchą, u Mateusza św. w r. 17. O przemienieniu się Chrystusa. " N. Głuchą, u Łukasza św. w r. 11. O wypędzeniu czartów. " N. Środopostną, u Jana św. w r. 6. O nakarmieniu 5000 ludzi. " Zwiastowanie N. M. P., u Łukasza św. w rozdziale 1. O poselstwie Anioła Gabryela do N. M. P. " N. Męki Pańskiej, u Jana św. w rozdziale 8. O Żydach, chcących ukamienować Jezusa. " N. Kwietną, u Mateusza św. w rozdziale 21. O wjeździe Chrystusa do Jerozolimy. " Wielki Czwartek, u Jana św. w rozdziale 13. O wieczerzy Pańskiej. " Wielki Piątek, Pasja według Jana św. w rozdziale 18 i 19. " N. Wielkanocną, u Marka św. w r. 16. O Zmartwychwst. Chr. Pana. " Poniedziałek Wielkanocny, u Łukasza św. w rozdz. 24. O dwóch uczniach, idących do Emmaus. " N. Przewodnią, u Jana św. w rozdziale 20. O pokazaniu się Chrystusa uczniom.</p>
--	--

- Na N. 2 po Wielk. u Jana św. w rozdziale 10. O Chrystusie dobrym pasterzu.
- „ N. 3 po Wielk., u Jana św. w r. 16. O odejściu Chr. Pańa do Ojca.
- „ N. 4 po Wielk., u Jana św. w rozdziale 16. O opiece Ducha Św. nad Kościołem.
- „ N. 5 po Wielk., u Jana św. w rozdziale 16. O skutkach prośby w imię Jezusa.
- „ Wniebowstąpienie Pańskie, u Marka św. w rozdziale 16. O wniebowstąpieniu Chrystusa Pana.
- „ N. 6 po Wielk., u Jana św. w rozdziale 15 i 16. O przyjęciu pociechy Ducha Świętego.
- „ Zesłanie Ducha Św., u Jana św. w r. 14. O zesłaniu Ducha Św.
- „ Poniedziałek Św., u Jana św. w rozdziale 3. O rozmowie Chrystusa z Nikodemem.
- „ N. Trójcy Św., u Mateusza św. w r. 28. O mocy, danej Apostołom.
- „ Boże Ciało, u Jana św. w rozdziale 6. O Sakramencie Ciała i Krwi Chrystusa Pana.
- „ N. 2 po Św., u Łukasza św. w r. 14. O wezw. na wielką wieczerzę.
- „ N. 3 po Św., u Łukasza św. w r. 15. O zgubionej owcy i groszu.
- „ N. 4 po Św., u Łukasza św. w r. 5. O obfitym Piotra polowie ryb.
- „ ŚŚ. Piotra i Pawła, u Mateusza św. w rozdziale 16. O władzy danej św. Piotrowi.
- „ N. 5 po Św., u Mateusza św. w rozdziale 5. O sprawiedliwości i pojednaniu się z bratem.
- „ N. 6 po Św., u Marka św. w r. 8. O nakarmieniu 4000 ludzi.
- „ N. 7 po Św., u Mateusza św. w r. 7. O fałszywych prorokach.
- „ N. 8 po Św., u Łukasza św. w r. 16. O niesprawiedliwym szafarzu.
- „ N. 9 po Św., u Łukasza św. w r. 19. O zburzeniu Jeruzolimy.
- „ N. 10 po Św., u Łukasza św. w r. 18. O faryzeuszu i celniku.
- „ Wniebowzięcie N. M. P., u Łukasza św. w rozdziale 10. Mowa Chrystusa Pana do Marty.
- „ N. 11 po Św., u Marka św. w r. 7. O uzdrowieniu głuchoniemego.
- „ N. 12. po Św., u Łukasza św. w rozdziale 10. O miłosiernym Samarytaninie.
- „ N. 13 po Św., u Łukasza św. w r. 17. O uzdrowieniu 10 trędowatych.
- „ N. 14 po Św., u Mateusza św. w r. 6. O służeniu Bogu i mamonie.

- Na Narodzenie N. M. P., u Mateusza św. w rozdziale 1. Księgi rozdzaju Jezusa Chrystusa.
- „ N. 15 po Św., u Łukasza św. w r. O wskrzeszeniu syna wdowy.
- „ N. 16 po Św., u Łukasza św. w rozdziale 14. O uzdrowieniu opuchłego.
- „ N. 17 po Św., u Mateusza św. w r. 22. O miłości Boga i bliźniego.
- „ N. 18 po Św., u Mateusza św. w r. 9. O uzdrowieniu paralityk.
- „ N. 19 po Św., u Mateusza św. w rozdziale 22. O wezwaniu na gody weselne.
- „ N. 20 po Św., u Jana św. w r. 4. O chorym synu królewskim.
- „ N. 21 po Św., u Mateusza św. w rozdziale 18. O dłużniku i złośliwym słudze.
- „ N. 22 po Św., u Mateusza św. w rozdziale 22. O oddawaniu monety czynszowej.
- „ Wszystkich Św., u Mateusza św. w rozdziale 5. O tych, którzy są błogosławieni.
- „ Dzień Zaduszny, u Jana św. w r. 5. O wskrzeszeniu umarłych.
- „ N. 23 po Św., u Mateusza św. w r. 9. O wskrzeszeniu córki księcia.
- „ N. 24 po Św., u Mateusza św. w r. 8. O burzy na morzu.
- „ N. 25 po Św., u Mateusza św. w rozdziale 13. O kąkolu między pszenicą.
- „ N. 1 Adwentu, u Łukasza św. w rozdziale 21. O znakach na niebie i ziemi.
- „ N. 2 Adwentu, u Mateusza św. w rozdziale 11. O poselstwie Jana do Chrystusa.
- „ Niepokalane Poczęcie N. M. P., u Łukasza św. w rozdz. 1. O poselstwie Anioła Gabryjela do N. M. P.
- „ N. 3 Adwentu, u Jana św. w r. 1. O poselstwie Żydów do Jana.
- „ N. 4 Adwentu, u Łukasza św. w r. 3. O Janie opowiadającym chrzest.
- „ Narodzenie Chrystusa Pana, u Łukasza św. w rozdz. 2. O narodzeniu Chrystusa Pana.
- „ Ś. Szczepana 1 Męcz., u Marka św. w r. 23. O poselstwie proroków.
- „ N. po Bożem Narodzeniu, u Łukasza św. w r. 2. Proroctwo Symeona o Chrystusie i boleściach Maryi Panny.
- „ Młodzianków, u Mateusza św. w rozdziale 2. O ucieczce do Egiptu.

STYCZEŃ — 31 dni.

Święta katolickie

NOTATNIK.

1 C.	Obrzezanie Pańsk. Nowy Rok 1925.
2 P.	† Makarego Op., Martynjana B.
3 S.	Daniela M., Genowefy P.
4 N.	1 po N. R. Tytusa B., Rygoberta B. W.
5 P.	Wigilja (bez postu). Telesfora P. M.
6 W.	Trzech Króli. Objawienie Pańskie.
7 Ś.	Lucjana i Juljana M. M.
8 C.	Seweryna Op., Juljana M. M.
9 P.	† Marcjanny P. M., Jukunda M.
10 S.	Agatona P., Willhelma. B. W.
11 N.	1 po 3 K. Honoraty i Hygina.
12 P.	Arkadiusza i Modesta M. M. Św. Rodz.
13 W.	Weroniki i Glafiry P. P.
14 Ś.	Hilarego B. W. D. K.
15 C.	Pawła I Pust.
16 P.	† Marcellego P. M., Otona M.
17 S.	Antoniego Op.
18 N.	2 po 3 Król. Imienia Jezus. Kat. Ś. Piotra.
19 P.	Henryka B. W., Marty M.
20 W.	Fabjana P. M.
21 Ś.	Agnieszki P. M.
22 C.	Wincentego i Anastazego.
23 P.	† Zaślubiny N. P. M. Rajmunda.
24 S.	Tymoteusza B. M.
25 N.	3 po 3 Kr. Nawrócenie św. Pawła.
26 P.	Polikarpa B. M., Pauli Wd.
27 W.	Jana Złotoustego B. W.
28 Ś.	Objaw. św. Agnieszki.
29 C.	Franciszka Salezego.
30 P.	† Martyny P. M., Sawiny.
31 S.	Piotra Nolasko.

Dni	Wschód	Zachód
	słońca.	słońca.
	G. M.	G. M.
1	7 45	3 00
2	7 45	3 00
3	7 44	3 00
4	7 44	3 00
5	7 44	3 00
6	7 43	3 00
7	7 43	3 00
8	7 43	3 00
9	7 42	3 10
10	7 41	3 10
11	7 40	3 10
12	7 39	3 10
13	7 38	3 10
14	7 38	3 10
15	7 37	3 20
16	7 37	3 20
17	7 36	3 20
18	7 35	3 20
19	7 34	3 20
20	7 32	3 20
21	7 30	3 30
22	7 29	3 30
23	7 28	3 30
24	7 26	3 30
25	7 25	3 30
26	7 23	3 40
27	7 22	3 40
28	7 20	3 40
29	7 18	3 40
30	7 17	3 40
31	7 16	3 50

Styczeń

Życie, posagi dla dzieci, renty, legaty, a także jednostki i grupy od następstw nieszczęśliwych wypadków najkorzystniej ubezpiecza **Towarzystwo Ubezpieczeń**

„PRZEZORNOŚĆ” S. A.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

założone w roku 1892 w Warszawie.

Oddział Wileński Towarzystwa Królewska 9, tel. Nr. 649.

Dyrektor Oddziału JÓZEF KOROLEC.

Przysłowia :

Styczeń rok stary z nowym rokiem styka,

Kto w starym nie pracował ten w nowym utyka.

Święta wyznania mojżesz.

Dnia 3, 10, 17, 24, 31 Sabaty.

Dnia 26 Rozchodiesz czyli 1-szy dzień miesiąca Szwat.

Odmiany księżycy. *)

- ☾ Pierwsza kwadra 2-go godz. 0 m. 25.
- ☽ Pełnia 10-go godz. 3 m. 47.
- ☾ Ostatnia kwadra 18-go godz. 0 m. 33.
- ☾ Nów 24-go godz. 15 m. 45.
- ☾ Pierwsza kwadra 31-go godz. 17 m. 43.

*) Według danych, zakomunikowanych przez Obserwatorium Astronomiczne w Wilnie. Czas Środkowo-Europejski.

NOTATNIK.

Zajęcia gospodarskie.

W czasie mrozów młócić nasiona koniczyny, łobinu i pszenicy, ponieważ nasiona te podczas mrozu najłatwiej się odłączają od słomy.—Można wywozić w pole nawóz, gdzie go należy rozłożyć szeroko.—Obećnać w sadzie stare, przeżyte gałęzie, wycinać i karczować drzewa i krzewy nieużyteczne.—Naprawiać lub odnawiać narzędzia rolnicze.—Obory i stajnie utrzymywać czysto i często je przewietrzać, ale w czasie mrozów przewietrzanie powinno być krótkie.—Obornik czyli gnój dobrze mieszać i przykrywać śniegiem.—Zboże w spichrach od czasu do czasu przemieszać.—Gdy pogoda łagodna, przewietrzać często piwnice.—Pszczoły chronić od zimna i zaduchu.—Starannie pielęgnować krowy cielne lub mleczne oraz kłaczki żrebne; kłaczy takich nie należy przeciążać pracą, ale też nie należy ich pozbawiać ruhu.

Na Karnawał

Koszule frakowe,
szelki, krawaty, rękawiczki

poleca :

O. Kauicz

Wilno, Wielka 8.

LUTY — 28 dni.

Święta katolickie

1 N.	4 po 3 Król. Ignacego B. M.
2 P.	Oczyszczenie N. M. P.
3 W.	Błażeja B. M.
4 Ś.	Ansgarego i Andrzeja.
5 C.	Agaty P. M.
6 P.	† Doroty P. M., Sylwana, Tytusa B. M.
7 S.	Romualda Op., Ryszarda Kr.
8 N.	Starozapustna. Jana z Matty.
9 P.	Apolonji P. M., Cyrylla.
10 W.	Scholastyki P., Sylwana.
11 Ś.	Objawienie N. M. P. w Lourdes.
12 C.	Eulalji P.
13 P.	† Jana i Dobrosława.
14 S.	Walentego Kapł., Zenona.
15 N.	Mięsopustna. Faustyna i Jowity M. M.
16 P.	Juljanny P. M., Juljana.
17 W.	Patrycjusza, Donata M.
18 Ś.	Symeona B. M., Maksyma.
19 C.	Konrada M., Mansweta.
20 P.	† Leona i Eucherjusza B.
21 S.	Maksymjana B., Feliksa, Eleonory P.
22 N.	Zapustna. Kat. Św. Piotra w Antw.
23 P.	Piotra Damjana B. D. K.
24 W.	Macieja Ap., Sergjusza.
25 Ś.	† Popielec. Zygtryda B. W.
26 C.	† Aleksandra i Nestora.
27 P.	† Leandra, Aleksandra.
28 S.	† Romana Op., Makarego.

NOTATNIK.

Dni	Wschód	Zachód
	stońca.	stońca.
	G. M.	G. M.
1	7 13	3 54
2	7 11	3 54
3	7 09	3 54
4	7 07	3 54
5	7 05	4 04
6	7 04	4 04
7	7 03	4 04
8	7 00	4 05
9	6 58	4 05
10	6 56	4 11
11	6 54	4 13
12	6 52	4 13
13	6 49	4 14
14	6 47	4 14
15	6 45	4 14
16	6 43	4 20
17	6 41	4 20
18	6 38	4 20
19	6 35	4 30
20	6 33	4 30
21	6 31	4 30
22	6 29	4 30
23	6 26	4 30
24	6 24	4 40
25	6 22	4 40
26	6 21	4 40
27	6 20	4 40
28	6 14	4 50

WYJAŚNIENIE ZNAKÓW: † post zwykły.

Towarzystwo Ubezpieczeń „PRZEZORNOŚĆ” S. A.

założone w roku 1892 w Warszawie.

Najkorzystniej ubezpiecza od **szkód ogniowych**, od kradzieży, z włamaniem, transporty, **życie**, posagi, renty, jednostki i grupy od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

Oddział Wileńskiego Towarzystwa Królewska 9, tel. Nr. 64⁰

Dyrektor Oddziału JÓZEF KOROLEC.

Przysłowia :

Gdy słońce jasno świeci na Gromnicę.

To przyjdą większe mrozy i śnieżyce.

Święty Walenty, gdy odmrozi pięty

Na wyżywienie sprzedawaj sprzęty.

Święty Maciej zimę traci—albo ją wzbogaci.

Święta wyznania mojżesz.

Dnia 7, 14, 21, 28 Sabaty.

Dnia 24 i 25 Rozchodysz czyli 1-sze dni miesiąca Ador.

Odmiany księżycy.

- ☾ Pełnia 8-go
godz. 22 m. 49.
- ☾ Ostatnia kwadra 16-go
godz. 10 m. 41.
- ☾ Now 23-go
godz. 3 m. 12.

NOTATNIK.

Zajęcia gospodarskie.

Prace ze stycznia należy wykonywać dalej. Prócz tego należy poprawiać drogi, mosty i płoty, a w razie niepogody naprawiać w domu uprzęż i inne narzędzia i naczynia potrzebne pręcej czy później w zajęciach gospodarskich.—Kończyć wywóz nawozu na pole. — Naprawiać i przygotowywać inspekty pod zasiew nasion ogrodowizn.—Pod koniec lutego, jeżeli sprzyja łagodna pogoda, należy siać koniżynę i inne nasiona traw pastewnych w zboża ozime.— Drób, a w szczególności kury, zaczyna nieść obficie jaja; należy go w tym celu trzymać w ciepłe i dobrze karmić; do wieczornej karmy nie żałować siemienia lnianego i owsa prażonego.— Pod koniec lutego o ile pogoda jest łagodna, lub też w pierwszej połowie marca pobielić dobrze wapnem w sadzie pnice czyli odzienki drzew aż do gałęzi. Kto nie lubi tak rażąco biało pobielonych drzew, może dodać do wapna sadzy lub innej farby.

Dla Sportu

Ciepłe kaftany

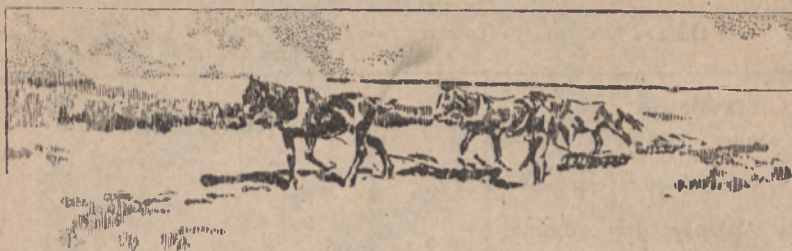
- „ kamizelki
- „ sweatry
- „ rękawiczki
- „ pończochy
- „ szale

Poleca:

O. KAUICZ

Wilno
ul. Wielka
Nr. 8.

MARZEC — 31 dni.

Święta katolickie

NOTATNIK.

		Dni	Wschód słońca.	Zachód słońca
			G. M.	G. M.
1	N. 1 p. Wstępną. Albina B. W.	1	6 10	4 54
2	P. Heleny Cesarzowej.	2	6 08	4 55
3	W. Kunegundy Cesarzowej.	3	6 05	4 57
4	Ś. † Suchy dz. Kazimierza Kr.	4	6 03	4 59
5	C. Adryana i Euzebjusza.	5	6 00	5 01
6	P. † Suchy dz. Wiktora.	6	5 58	5 03
7	S. † Suchy dz. Tomasza z Ak.	7	5 55	5 05
8	N. 2 p. Sucha. Jana Bożego W.	8	5 53	5 07
9	P. Franciszki Rzymianki.	9	5 51	5 09
10	W. 40-tu męczenników, Wiktora M.	10	5 47	5 11
11	Ś. Konstantego W., Herakljusza.	11	5 45	5 13
12	C. Grzegorza Wielk. P. W. D. K.	12	5 45	5 13
13	P. † Krystyny P. M., Nicefora.	13	5 43	5 15
14	S. † Matyldy Kr. Wd., Leona.	14	5 41	5 17
15	N. 3 p. Głucha. Klemensa.	15	5 38	5 19
16	P. Abrahama, Eufrozyny.	16	5 34	5 20
17	W. Józefa z Ar., Gertrudy.	17	5 32	5 22
18	Ś. Gabryela Arch., Cyrylla.	18	5 30	5 24
19	C. Józefa Obl. N. M. P.	19	5 28	5 26
20	P. † Wolframa B., Eufemji.	20	5 26	5 28
21	S. † Benedykta Op.	21	5 23	5 30
22	N. 4 p. Środop. Katarzyny W.	22	5 22	5 32
23	P. Katarzyny Król. Szw.	23	5 21	5 34
24	W. Marka i Tymoteusza.	24	5 16	5 36
25	ś. Zwiastowanie N. M. P. Ireneusza B. M.	25	5 14	5 38
26	C. Ludgera B. W., Tekli M.	26	5 10	5 40
27	P. † Jana Damasc. B. D. K.	27	5 08	5 43
28	S. † Jana Kapistrana W. Syksta.	28	5 05	5 45
29	N. 5 p. Męki Pasklej. Eustazego.	29	5 02	5 47
30	P. Anieli Wd., Kwiryndy M.	30	5 00	5 48
31	W. Balbiny P.	31	4 57	5 50

Marzec.

Najkorzystniej ubezpiecza od **szkód ogniowych** budynki, urządzenia, towary, ziemniaki, fabryki i przedsiębiorstwa przemysłowe, składy, materiały, zapasy i t. d.

TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ „PRZEZORNOŚĆ” S. A.

założone w roku 1892 w Warszawie.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

Oddział Wileński Towarzystwa Wilno, Królewska 9, tel. Nr. 649.

Dyrektor Oddziału JÓZEF KOROLEC.

Przysłowia :

Kiedy marzec przeżył starzec —
będzie zdrów.

Kiedy baba w marcu słaba —
pacierz zmów.

Na Świętego Kazimierza
Wyjdzie skowronek z pod pierza.

Święta wyznania mojżesz.

Dnia 7, 14, 21, 28 Sabaty.

Dnia 10 Purym.

Dnia 26 Rozchodysz czyli 1-szy
dzień miesiąca Nison.

Odmiany księżycy.

- ☾ Pierwsza kwadra 2-go
godz. 13 m. 6.
- ☽ Pełnia 10-go
godz. 15 m. 20.
- ☾ Ostatnia kwadra 17-go
godz. 18 m. 21.
- ☾ Nów 24-go
godz. 15 m. 2.

NOTATNIK.

Zajęcia gospodarskie.

Kończyć roboty domowe, bo pora robót ogrodowych i polnych jest bliska. — Siał konieczyne i trawy, o ile tego już w lutym nie uczyniono. — Doglądać pól i pilnie spuszczać wodę, jeżeli się gdzie z roztopów nazbierała. Pooglądać przegony, rowy i inne ścieki wody i przeczyszczyć je i pootwierać starannie, aby wody zimowe miały gładki odpływ. — Gdy rola dobrze obeschnie, można siał pod koniec miesiąca zboże jare (pszenicę, żyto, jęczmień, owies, groch, marchew, mieszanki pastewne a w ogrodach mak. — Można i wczesne ziemniaki zacząć sadzić, o ile wiosna ciepła jest trwała. — Stajni i chlewów przy przewietrzaniu zbyt nie wyciągać bo było linieje. — Pasięki i ule osłaniać od słońca, aby pszczoły, nie zostały ciepłem wywabione za wcześnie z ula. — W sadzie pooglądać drzewa i krzewy, oczyszczając je z robactwa szkodliwego; gałązki z gniazdami robactwa wyciąć i spalić. Kłaczki stanowią. Kury nasadzić. — Łubin młócić i oczyszczać.

BIELIZNĘ damską,
męską i pościelową,
koronki, hafty, wstążki
i różne drob. galanteryjne

poleca :

O. Kawicz

Wilno, ul. Wielka 8.

KWIECIEŃ — 30 dni.

Święta katolickie

1	Ś.	Teodory M., Hugona B.
2	C.	Franciszka à Paulo.
3	P.	† <i>Siedmiu bol</i> N. M. P.
4	S.	† Izydora B. W. D. K.,
5	N.	6 p. Palmowa. Wincentego.
6	P.	Wilhelma Op., Celestyna.
7	W.	Epifanjusza B. M.
8	Ś.	† <i>Wielka</i> Djonizego B. W.
9	C.	† <i>Wielki</i> Marji Kleofasowej.
10	P.	†† <i>Wielki</i> Ezechjela Pr. M.
11	S.	† <i>Wielka</i> Leona Wielk.
12	N.	Zmartwychwstanie Chr. P.
13	P.	Wielkanoc. Hermenegilda.
14	W.	Walerjana M., Justyna M. M.
15	Ś.	Anastazego M.
16	C.	Marceljana i Lamperta M.
17	P.	† Aniceta P. M., Roberta W.
18	S.	Bogumiła, Apolonjusza.
19	N.	Przewodnia. Tymona M.
20	P.	Sulpicjusza i Serwiljana.
21	W.	Anzelma B. W. D. K.
22	Ś.	Sotera i Kaja.
23	C.	<i>Wojciecha B. M.</i> , Jerzego.
24	P.	† Fidelisa Kapuc. M.
25	S.	<i>Marka Ewangelisty.</i>
26	N.	2 po Wielk. Grobu Chryst.
27	P.	Teofila i Tertuljana.
28	W.	Pawła od Krzyża W.
29	Ś.	Piotra M., Roberta Op.
30	C.	Katarzyny Seneńsk. P.

NOTATNIK.

Dni	Wschód słońca		Zachód słońca	
	G. M.	G. M.	G. M.	G. M.
1	4 55	5 49		
2	4 53	5 53		
3	4 51	5 57		
4	4 49	5 57		
5	4 45	5 59		
6	4 42	6 01		
7	4 40	6 02		
8	4 38	6 03		
9	4 36	6 05		
10	4 34	6 07		
11	4 31	6 10		
12	4 27	6 12		
13	4 26	6 14		
14	4 23	6 16		
15	4 22	6 20		
16	4 20	6 21		
17	4 18	6 23		
18	4 14	6 25		
19	4 11	6 27		
20	4 09	6 28		
21	4 06	6 30		
22	4 04	6 31		
23	4 02	6 33		
24	3 59	6 35		
25	3 57	6 37		
26	3 55	6 39		
27	3 52	6 41		
28	3 49	6 43		
29	3 48	6 45		
30	3 45	6 47		

Kwiecień.

Życie, posagi dla dzieci, renty, legaty, a także jednostki i grupy od następstw nieszczęśliwych wypadków

najkorzystniej ubezpiecza **Towarzystwo Ubezpieczeń**

„PRZEZORNOŚĆ” S. A.

założone w roku 1892 w Warszawie.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

Oddział Wileński Towarzystwa Królewska 9, tel. Nr. 649.

Dyrektor Oddziału JÓZEF KOROLEC.

Przysłowia :

Kiedy w kwietniu słonko grzeje
Tedy chłop nie zubożeje.
Na Święty Wincenty - nie chodź
bosemi piętą,
Bo na Święty Wincenty nieraz
mrozek ciętą.

NOTATNIK.

Święta wyznania mojąsz.

Dnia 4, 11, 18, 25 Sabaty.
Dnia 9, 10, 11 Nison.
Dnia 9—16 Pesach (Wielkanoc).
Dnia 24 Rozchodesz czyli 1-szy
dzień miesiąca Ijar.

Odmiany księżycy.

- ☾ Pierwsza kwadra 1-go
godz. 9 m. 11.
- ☽ Pełnia 9-go
godz. 4 m. 32.
- ☾ Ostatnia kwadra 16-go
godz. 0 m. 39.
- ☾ Nów 23-go
godz. 3 m. 28.

Zajęcia gospodarskie.

Kończyć prace w marcu zaczęte, a zatem siew zboża jarego; oczyszczanie sadu z robactwa musi być ukończone zanim liście zaczynają wyrastać.— Dalej siać jęczmień zwykły, buraki, konopie i len.—Sadzić ziemniaki i fasole.—Koniom i bydłu robocemu nie szczędzić posilnej karmy i obroku.— O ile trawy już wzrosły, można rozpocząć wypędzać bydło na pastwiska, ale należy to czynić stopniowo i ostrożnie, z początku należy paść bydło przez krótki czas i tylko po obeschnięciu trawy z rosy; stopniowo tylko należy przedłużać pobyt bydła na pastwisku; — inaczej bydło może ulec niebezpiecznym wzdęciom albo się może nabawić pewnego rodzaju biegunki. Owiec lepiej nie wypędzać jeszcze w tym miesiącu na pastwiska.—Oczyszczać pola z chwastów i zielska.

Dla Panów

Kapelusze
krajowe i zagran.,
czapki,
bieliznę
dziecinną, nocną
i trykotową,
parasole,
laski poleca

O. Kauicz

Wilno, Wielka Nr. 8.

MAJ — 31 dni.

Święta katolickie

NOTATNIK.

		Dni	Wschód słońca.	Zachód słońca.
		G. M.	G. M.	G. M.
1	P. † Filipa i Jakóba Apost.	1	3 42	6 49
2	S. Zygmunta Kr. M., Atanazego.	2	3 40	6 50
3	N. 3 po Wielk. Królowej Korony Polskiej.	3	3 39	6 52
4	P. Florjana M., Moniki Wd.	4	3 37	6 54
5	W. Piusa V P. W., Anioła.	5	3 35	6 56
6	S. Jana Ap. i Ewang.	6	3 33	6 58
7	C. Domiceli i Eufrozyny.	7	3 32	7 00
8	P. † Stanisława B. M. P. K. P.	8	3 30	7 01
9	S. Grzegorza Nazj. B. W. D. K.	9	3 27	7 03
10	N. 4 po W. N. M. P. Łaskawej.	10	3 25	7 05
11	P. Mamerta B. W., Maksyma.	11	3 23	7 07
12	W. Pankracego M.	12	3 21	7 09
13	S. Serwacego B. W.	13	3 20	7 11
14	C. Bonifacego M.	14	3 18	7 12
15	P. † Zofji Wd. M., Jana de la Salle.	15	3 17	7 14
16	S. Jana Nepomucena kapł. M.	16	3 14	7 15
17	N. 5 po W. Paschalisa W.	17	3 13	7 17
18	P. Krzyż. dz. Feliksa Kapuc.	18	3 11	7 18
19	W. Krzyż. dz. Piotra Celest.	19	3 10	7 18
20	S. Krzyż. dz. Bernardyna Sen. W.	20	3 08	7 22
21	C. Wniebowstąpienie Pańskie.	21	3 07	7 23
22	P. † Julji P. M., Heleny P.	22	3 05	7 25
23	S. Dezydereo B. M., Michała.	23	3 04	7 27
24	N. 6 po W. Joanny i Afry, Zuzanny M. M.	24	3 02	7 28
25	P. Grzegorza VII P. W.	25	3 01	7 30
26	W. Filipa i Nereusza W.	26	3 00	7 31
27	Ś. Bedy W. D. K., Jana.	27	2 59	7 33
28	C. Augustyna B. W. Ap. Anglii.	28	2 58	7 35
29	P. † Teodozji P. M., Marji Magdal.	29	2 56	7 36
30	S. † Wigilja. Feliksa, Ferdynanda.	30	2 55	7 38
31	N. Zesłanie Ducha Św. Anieli.	31	2,53	7 39

M a j.

Towarzystwo Ubezpieczeń „PRZEZORNOŚĆ“ S. A.

założone w roku 1892 w Warszawie.

Najkorzystniej ubezpiecza od **szkód ogniowych**, od kradzieży, z włamaniem, transporty, **zycie**, posagi, renty, jednostki i grupy od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

Oddział Wileńskiego Towarzystwa Królewska 9, tel. Nr. 649.

Dyrektor Oddziału JÓZEF KOROLEC.

Przysłowia :

Pierwszego maja deszcz — to urodzaju wieszcz.

Grzmot w maju — sprzyja urodzaju.

Święta wyznania mojąsz.

Dnia 2, 9, 16, 23, 30 Sabaty.

Dnia 24 Rozchodysz czyli 1-szy dzień miesiąca Siwan.

Dnia 29 i 30 Szewuos (Zielone Święta).

Odmiany księżycy.

- ☾ Pierwsza kwadra 1-go godz. 4 m. 19.
- ☽ Pełnia 8-go godz. 14 m. 42.
- ☾ Ostatnia kwadra 15-go godz. 6 m. 45.
- ☽ Nów 22-go godz. 16 m. 48.
- ☾ Pierwsza kwadra 30-go godz. 21 m. 4.

NOTATNIK.

Zajęcia gospodarskie.

Czego nie zdołano ukończyć w kwietniu, należy na początku maja z pośpiechem dokończyć. Ile możności należy do 20 maja ukończyć sadzenie ziemniaków. — Sadzić kapustę, najlepiej po deszczu, i okopywać ją skoro tylko podrośnie. — Zboże poczyszczać z chwastów. — Wywozić nawóz (obornik) na ugory. — W sadzie oczyszczać drzewa z gąsienic i chrabąszczy; koto południa, gdy jest ciepło, należy wstrząsać drzewa i ich gałęzie, a wtedy chrabąszcze (wielkie szkodniki!) pospadają na ziemię; należy je pozierać i dać kurom i kaczkom jako żer. Ziemię w sadzie użyźniać przez polewanie jej gnojówką zmieszaną z wodą; tego polewania dokonywać nie przy samym pniu drzewa, tylko pod kończynami gałęzi. Im młodsze drzewo, tem więcej potrzebuje takiego nawozu. Przed polewaniem należy ziemię trochę wzruszyć, aby płyn i powietrze lepiej weszły do ziemi. —

Dla Pań bieliznę

od skromnej
do wykwitnej,
trykoty i pończochy
z przędzy i jedwabiu,
torebki i parasole

POLECA

O. Kawicz

Wilno, ul. Wielka Nr. 8.

CZERWIEC — 30 dni.

Święta katolickie

NOTATNIK.

1	P.	Świąteczny. Jakóba B. W.
2	W.	Marcellina.
3	Ś.	† Suchy dz. Erazma B. W.
4	C.	Franciszka Carac. W. Saturnina.
5	P.	† Suchy dz. Bonifacego B., Walerjana.
6	S.	† Suchy dz. Norberta.
7	N.	Trójcy Św. Roberta Op.
8	P.	Maksyma, Medarda.
9	W.	Pryma i Felicjana M. M.
10	S.	Małgorzaty, Zacharjasza.
11	C.	Boże Ciało. Barnaby Ap.
12	P.	† Jana W., Onufrego Pust.
13	S.	Antoniego Padewskiego W.
14	N.	2 po Św. Bazylego Wielk.
15	P.	Wita, Modesta i Krescencji.
16	W.	Benona B. W., Julitty.
17	S.	Jolanty W., Innocentego M.
18	C.	Marka i Marcellina.
19	P.	† Serca Jezusowego. Gerwazego.
20	S.	Sylwerjusza P. M.
21	N.	3 po Św. N. M. P. Nieust. P.
22	P.	Paulina B. W., Flawjusza.
23	W.	Agrypiny P. M., Zenona
24	Ś.	Narodzenie Św. Jana Chrzcic.
25	C.	Prospera, Adalberta.
26	P.	† Jana i Pawła M. M.
27	S.	Władysława Kr.
28	N.	4 po Św. Leona II Pap. Ireneusza.
29	P.	Plotra i Pawła Ap.
30	W.	Wspomnienie św. Pawła Ap.

Dni	Wschód	Zachód
	śłońca.	śłońca.
	G. M.	G. M.
1	2 52	7 40
2	2 51	7 42
3	2 50	7 43
4	2 49	7 45
5	2 48	7 45
6	2 48	7 46
7	2 47	7 47
8	2 46	7 48
9	2 45	7 49
10	2 45	7 50
11	2 44	7 51
12	2 44	7 52
13	2 44	7 53
14	2 44	7 54
15	2 44	7 54
16	2 43	7 55
17	2 43	7 55
18	2 43	7 55
19	2 43	7 56
20	2 43	7 56
21	2 43	7 56
22	2 44	7 57
23	2 44	7 57
24	2 44	7 57
25	2 45	7 57
26	2 45	7 57
27	2 45	7 57
28	2 46	7 57
29	2 46	7 56
30	2 47	7 56

Czerwiec.

Najkorzystniej ubezpiecza od **szkód ogniowych** budynki, urządzenia, towary, ziemiopłody, fabryki i przedsiębiorstwa przemysłowe, składy, materiały, zapasy i t. d.

TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ „PRZEZORNOŚĆ” S. A.

założone w roku 1892 w Warszawie.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

Oddział Wileński Towarzystwa Wilno, Królewska 9, tel. Nr. 649.

Dyrektor Oddziału JÓZEF KOROLEC.

Przysłowia :

Na Święty Antoni
Pierwsza się jagódka zapłoni.
Jeżeli pada na Medarda — to
czterdzieści dni szarga.
Jeżeli Piotr Święty ze Świętym
Pawłem płaczą
To ludzie przez tydzień słońca
nie zobaczą.

NOTATNIK.

Święta wyznania mojąsz.

Dnia 6, 13, 20, 27 Sabaty.
Dnia 22 i 23 Rozchodysz czyli
1-sze dni miesiąca Thamus.

Odmiany księżycy.

- ☾ Pełnia 6-go
godz. 22 m. 47.
- ☾ Ostatnia kwadra 13-go
godz. 13 m. 43.
- ☾ Nów 21-go
godz. 7 m. 16.
- ☾ Pierwsza kwadra 29-go
godz. 10 m. 43.

Zajęcia gospodarskie.

Kończyć strzyżę owiec w pierwszych dniach.
Okopywać ziemniaki, buraki i kapustę. — Kończyć siew mieszanek pastewnych. — Nawozić i zatorywać płytko ugory pod zasiewy ozimin. — Gdy tylko zakwitnie konieczyna, kosić ją i wysuszać na siano. — Także na łakach rozpocząć kośbę siana. — Małych cieląt i źrebiąt nie trzymać w chlewach i stajniach zamkniętych, ale w zagrodzeniach na świeżem powietrzu. — Owiec nie wypędzać na pastwisko rano podczas rosy, gdyż inaczej ulegają niebezpiecznym wzdęciom. — W sadzie ciągle pilnie oczyszczać drzewa osobliwie młode, z gąsienic, a podczas posuchy młode drzewa podlewać wieczorem, najlepiej po zachodzie słońca. U drzew starszych podpierać starannie i dostatecznie gałęzie uginające się pod ciężarem owoców inaczej drzewa ulegną zniekształceniu, a podczas burz mogą być ich gałęzie połamane.

UBRANKA

dla dzieci,
trykoty kąpielowe

Panama,

kapelusze słomkowe,
NESSESERY
podrózne walizki

Poleca

O. Kauicz

Wilno, ulica Wielka Nr. 8.

LIPIEC — 31 dni.

Święta katolickie

NOTATNIK.

		Dni	Wschód słońca.	Zachód słońca
		G. M.	G. M.	G. M.
1	Ś. Teodoryka Kapł.	1	2 48	7 50
2	C. <i>Nawiedzenie N. M. P.</i>	2	2 49	7 55
3	P. † Anatoljusza i Heljodora.	3	2 50	7 55
4	S. Józefa Kalasantego W.	4	2 51	7 55
5	N. 5 po Św. Najśw. Krwi P. J. Chr.	5	2 52	7 54
6	P. Izajusza Pr., Dominiki.	6	2 53	7 54
7	W. Cyrylla i Metodego.	7	2 54	7 54
8	Ś. Elżbiety, Eugienjusza.	8	2 55	7 53
9	C. Weroniki, Zenona.	9	2 57	7 52
10	P. † 7 braci męcz. synów Felicyty.	10	2 57	7 51
11	S. Pelagji P. M., Piusa I P. M.	11	2 58	7 50
12	N. 6 po Św. Jana Gwalberta Op.	12	2 59	7 49
13	P. Małgorzaty, Anakleta.	13	3 00	7 49
14	W. Bonawentury B. W. D. K.	14	3 01	7 49
15	Ś. Rozesłanie Apost., Henryka.	15	3 02	7 47
16	C. <i>N. M. P. Szkapł.</i> , Andrzeja.	16	3 03	7 45
17	P. † Aleksego W., Westyny.	17	3 04	7 44
18	S. Szymona z Lipnicy, Kamilla.	18	3 06	7 43
19	N. 7 po Św. Wincentego à Paulo.	19	3 08	7 41
20	P. Czesława W., Emiljana.	20	3 10	7 4
21	W. Praksedy P. M., Wiktora.	21	3 11	7 39
22	Ś. Marji Magdaleny, Platona.	22	3 13	7 37
23	C. Apolinarego, Teofila.	23	3 14	7 35
24	P. † Krystyny P. M. Bł. Kunegundy.	24	3 16	7 34
25	S. <i>Jakóba Apostoła.</i>	25	3 18	7 32
26	N. 8 po Św. Anny, Matki N. M. P.	26	3 19	7 31
27	P. Natalji M., Pantaleona M.	27	3 21	7 29
28	W. Innocentego i Wiktora.	28	3 23	7 27
29	Ś. Marty P., Olawa Kr. M.	29	3 27	7 27
30	C. Julitty i Donatylli M. M.	30	3 27	7 25
31	P. † Ignacego Lojoli W..	31	3 27	7 23

Lipiec.

Życie,

posagi dla dzieci, renty, legaty, a także jednostki i grupy od następstw nieszczęśliwych wypadków

najkorzystniejszej ubezpieczenia

Towarzystwo Ubezpieczeń

„PRZEZORNOŚĆ”

S. A.

założone w roku 1892 w Warszawie.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

Oddział Wileński Towarzystwa Królewska 9, tel. Nr. 649.

Dyrektor Oddziału JÓZEF KOROLEC.

Przysłowia :

Czego lipiec i sierpień nie do-
warzy,
Tego wrzesień nie dosmaży.
W dzień Świętej Małgorzaty —
Pierwsze gruszki do chaty.
Jaki Jakób do południa,
Taka też zima do grudnia.

Święta wyznania mojżesz.

Dnia 4, 11, 18, 25 Sabaty.
Dnia 22 Rozchodysz czyli 1-szy
dzień miesiąca Aw.
Dnia 30 Tysze—beaw.

Odmiany księżycy.

- ☉ Pełnia 6-go
godz. 5 m. 53.
- ☾ Ostatnia kwadra 12-go
godz. 22 m. 34.
- ☽ Nów 20-go
godz. 22 m. 39.
- ☽ Pierwsza kwadra 28-go
godz. 21 m. 22.

NOTATNIK.

Zajęcia gospodarskie.

Kończyć okopywanie roślin, które tego potrze-
bują. — W pierwszej połowie miesiąca zeźniwo-
wać rzepak. — Przygotować i opatrzyć narzędzia
i przybory do sprzętu zboża, który przy suchej
pogodzie na lżejszych gruntach od połowy tego
miesiąca się zaczyna. Narobić należy powróseł za-
wczasu do wiązania snopków. Stodoły należy zba-
dać, oczyścić, a przedewszystkiem dachy tak na-
prawiać, aby były nieprzemakalne. — Szierniska
po zbożach należy ile możności zaraz po sprzęcie
podorać. — Po sprzęcie żyta następuje sprzęt je-
czmienia i grochu. — Ziemiaki należy drugi raz
okopać. — Pola pod oziminę drugi raz uprawiać.
Pszczoł doglądać, bo czas lipcowy jest najpoży-
teczniejszy w pasiece; odbywają się najsilniejsze
rójki W tym miesiącu rodzą się jagnięta letnie;
dla owiec matek należy zawczasu przygotować do-
bre i pożywe pastwiska.

KAPELUSZE,
czapki, bieliznę,
krawaty,
trykoty siatkowe,
NESSESERY
walizki,
PERFUMY,
mydła e. t. c.

Poleca

O. Kauicz

Wilno, Wielka Nr. 8.

SIERPIEŃ — 30 dni.

Święta katolickie

NOTATNIK.

		Dni	Wschód	Zachód
			stońca.	stońca.
		G. M.	G. M.	
1	S. <i>Piotra Apostoła w okowach.</i>	1	3 29	7 19
2	N. 9 po Św. N. M. P. Anielskiej.	2	3 31	7 18
3	P. <i>Znalez. relik. św. Szczepana.</i>	3	3 33	7 17
4	W. <i>Dominika W., Arystarcha.</i>	4	3 35	7 15
5	Ś. <i>N. M. P. Snieżnej. Afry P.</i>	5	3 37	7 13
6	C. <i>Przemienienie Pańskie.</i>	6	3 38	7 11
7	P. † <i>Kajetana, Donata.</i>	7	3 39	7 09
8	S. <i>Cyrjaka, Larga i Smaragda.</i>	8	3 41	7 07
9	N. 10 po Św. Romana. Rustyka.	9	3 44	7 05
10	P. <i>Wawrzyńca M., Bohdana.</i>	10	3 47	7 03
11	W. <i>Zuzanny i Dygny P.</i>	11	3 48	7 01
12	Ś. <i>Klary P., Hilarji M.</i>	12	3 49	6 59
13	C. <i>Hipolita i Kasjana M.M.</i>	13	3 51	6 57
14	P. † <i>Wigilja. Euzebjusza kapł.</i>	14	3 52	6 54
15	S. Wniebowzięcie N. M. P.	15	3 54	6 52
16	N. 11 po Św. Joachima ojca N.M.P. Rocha.	16	3 55	6 50
17	P. <i>Jacka W., Mirona i Pawła.</i>	17	3 57	6 48
18	W. <i>Firmina B. W., Agapita.</i>	18	3 59	6 46
19	Ś. <i>Marjana i Rufina W. W.</i>	19	4 01	6 44
20	C. <i>Bernarda Op., Samuela.</i>	20	4 03	6 42
21	P. † <i>Joanny Fremiot Wd.</i>	21	4 05	6 39
22	S. <i>Symforjana i Tymoteusza.</i>	22	4 07	6 36
23	N. 12 po Św. Filipa i Beniejusza.	23	4 09	6 33
24	P. <i>Bartłomieja, Ptolomeusza.</i>	24	4 10	6 31
25	W. <i>Ludwika Kr. Weg.</i>	25	4 12	6 29
26	Ś. <i>N. M. P. Jasnogórskiej.</i>	26	4 14	6 27
27	C. <i>Przen. rel. św. Kazimierza, Józefa Kal.</i>	27	4 16	6 25
28	P. † <i>Augustyna, Hermana.</i>	28	4 18	6 22
29	S. <i>Ścięcie gł. św. Jana Chrzcic.</i>	29	4 19	6 19
30	N. 13 po Św. Pociesz. N. M. P. Róży Lim.	30	4 22	6 18
31	P. <i>Rajmunda W., Paulina.</i>	31	4 24	6 14

Sierpień.

Towarzystwo Ubezpieczeń „PRZEZORNOŚĆ” S. A.

założone w roku 1892 w Warszawie.

Najkorzystniej ubezpiecza od **szkód ogniowych**, od kradzieży z włamaniem, transporty, **życie**, posagi, renty, jednostki i grupy od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

Oddział Wileńskiego Towarzystwa Królewska 9, tel. Nr. 649.

Dyrektor Oddziału JÓZEF KOROLEC.

Przysłowia :

Kto w sierpniu próżnuje,
Ten zimą głód czuje.
Na Święty Dominik
Kopy z pola—myk, myk, myk.
Na Pańskie Przemienienie
Lepsze gospodarza mienie.

Święta wyznania mojżesz.

Dnia 8, 15, 22, 29 Sabaty.

Dnia 20 Rozchodiesz czyli 1-szy dzień miesiąca Elul.

Odmiany księżyca.

- ☉ Pełnia 4-go godz. 12 m. 59.
- ☾ Ostatnia kwadra 11-go godz. 10 m. 10.
- ☀ Now 19-go godz. 14 m. 14.
- ☽ Pierwsza kwadra 27-go godz. 5 m. 46.

NOTATNIK.

Zajęcia gospodarskie.

Dalszy ciąg żniwa żyta, jęczmienia i grochu. Rozpoczyna się żniwo owsa i jęczmienia. — Rozpocząć orkę pod zasiewy ozime; przy oraniu baczyć na to należy, aby nawozu nie wyorywać na wierzch, czyli że należy głęboko orać. Siew rozpocząć w drugiej połowie miesiąca od świętojańskiego żyta, aby skończyć później na zimowym jęczmieniu. — Zbierać konopie i len. — Pod koniec miesiąca rozpocząć sprzęt potrawu. — Można i wcześniejsze ziemniaki podbierać, takie, które są przeznaczone na szybkie zużycie lub sprzedaż. — Młóckę rozpoczynać nie zaraz po zwiezieniu zboża, ale później trochę, po tak zwanym wypoceniu się zboża. — W sadzie niszczyć wilki i wszelkie niepotrzebne narośla. — Zbierać wszelkiego rodzaju nasiona w miarę jak dobrze dojrzeją. Wybór ile możności najpiękniejszych i najpełniejszych nasion jest bardzo ważny.

Portmonetki,
Papierośnice,
Pugilaresy,
Portfele,
Pantofle
dla sportu,
podróżne i domowe

Poleca

O. Kauicz

Wilno, ul. Zamkowa Nr. 8.

WRZESIEŃ — 30 dni.

Święta katolickie

NOTATNIK.

1 W.	Idziego Op.
2 Ś.	Stefana Kr. Węg.
3 C.	Bronisławy P.
4 P.	† Rozalji P.
5 S.	Wawrzyńca Justiniani.
6 N.	14 po Św. Zacharjasza Pr.
7 P.	Jana M., Reginy.
8 W.	Narodzenie N. M. P.
9 Ś.	Sergjusza, Gorgonjusza.
10 C.	Mikołaja z Tolent. W.
11 P.	† Prota i Jacka M. M.
12 S.	Gwidona W., Heronida.
13 N.	15 po Św. Imienia N. M. P.
14 P.	Podwyższenie Krzyża Św.
15 W.	Nikodema kapł. M.
16 Ś.	† Suchy dz. Eufemji P. M.
17 C.	Stygm. św. Franciszka.
18 P.	† Suchy dz. Józefa, Ireney.
19 S.	† Suchy dz. Januarjusza.
20 N.	16 po Św. N. M. P. Bolesnej.
21 P.	Mateusza Ap.
22 W.	Tomasza B. W.
23 Ś.	Tekli P. M.
24 C.	N. M. P. od wykup. niewol.
25 P.	† Firmina B. W. Bł. Ładystawa z Giel.
26 S.	Cyprjana i Justyny.
27 N.	17 po Św. Koźmy i Damjana.
28 P.	Wacława Kr. M.
29 W.	Michała Archaniola.
30 Ś.	Hieronima kapł. W. D. K.

Dni	Wschód słońca.		Zachód słońca.	
	G. M.	G. M.	G. M.	G. M.
1	4 26	6 12		
2	4 28	6 10		
3	4 30	6 06		
4	4 32	6 04		
5	4 33	6 02		
6	4 34	5 59		
7	4 37	5 58		
8	4 38	5 56		
9	4 40	5 54		
10	4 42	5 51		
11	4 44	5 49		
12	4 46	5 49		
13	4 48	5 45		
14	4 50	5 40		
15	4 52	5 37		
16	4 54	5 35		
17	4 55	5 33		
18	4 57	5 30		
19	4 59	5 27		
20	5 01	5 25		
21	5 03	5 21		
22	5 04	5 19		
23	5 06	5 18		
24	5 08	5 15		
25	5 09	5 12		
26	5 11	5 10		
27	5 13	5 08		
28	5 15	5 04		
29	5 17	5 02		
30	5 18	5 00		

Wrzesień.

Najkorzystniej ubezpiecza od **szkód ogniowych** budynki, urządzenia, towary, ziemiopłody, fabryki i przedsiębiorstwa przemysłowe, składy, materiały, zapasy i t. d.

TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ „PRZEZORNOŚĆ” S. A.

założone w roku 1892 w Warszawie.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

Oddział Wileński Towarzystwa Wilno, Królewska 9, tel. Nr. 649.

Dyrektor Oddziału JOZEF KOROLEC.

Przystowia :

Kto pracował w lecie, temu po-
wie wrzesień

Ciesz się gospodarzu, tłusta bę-
dzie jesień.

Święta wyznania mojżesz.

Dnia 5, 12, 19, 26 Sabaty.

Dnia 19 Rozchodesz czyli 1 sz-
dzień m-ca Tyszry Roz-haszana
(Nowy Rok 5686 od stworzenia
świata).

Dnia 20 2-gi dzień Roz-haszana.

Dnia 21 post Gedali.

Dnia 28 Jom-Kipur (sądny dzień).

Odmiany księżyca.

- ☾ Pełnia 2-go
godz. 20 m. 53.
- ☾ Ostatnia kwadra 10-go
godz. 1 m. 11.
- ☾ Nów 18-go
godz. 5 m. 12.
- ☾ Pierwsza kwadra 25-go
godz. 12 m. 50

NOTATNIK.

Zajęcia Gospodarskie.

Kończyć sprzęt potrawów. — Siew ozimin do św. Michała powinien być ukończony. — Od połowy miesiąca rozpocząć prawidłowy i główny sprzęt ziemniaków, dalej idzie zbiór marchwi, buraków, a na ostatku kapusty. — Głębokie zimowe orki kończyć. — Konie i bydło robocze dalej dobrze i posilnie żywić aby z sił nie opadły. Zresztą nie przemęczać zwierząt roboczych. — W sadzie zbierać owoce, oczyszczać drzewa, a po opadnięciu liści wycinać gałęzie niepotrzebne, osobliwie te, które za gęsto rosną, lub zawadzają innym drzewom. — Stanowić owce, o ile się chce hodować jagnięta zimowe. — Ziemniaki składa się w kopce na przezimowanie; kopce należy tylko lekko przykryć, aby złożone ziemniaki mogły wyparować i obeschnąć. — Rośliny, które nie znoszą zimy, należy schronić w miejsca bezpieczne od mrozów.

Dla Pensjonarek

Kapelusze, czapki,
fartuszki, pończochy,
swetry, wstążki,
teczki do książek,
trykoty, pantofle
do gimnastyki,

POLECA

D. Kawicz

Wilno, ul. Zamkowa Nr. 8.

PAŹDZIERNIK — 31 dni.

Święta katolickie

NOTATNIK.

1	C.	Remigjusza B. W. Bł. Jana z Dukli.
2	P.	† Aniołów Stróżów.
3	S.	Kandyda i Ewalda M. M.
4	N.	18 po Św. N. M. P. Różańcowej.
5	P.	Placyda M.
6	W.	Brunona W.
7	Ś.	Marka P. W., Justyny.
8	C.	Pelagji i Brygitty Wd.
9	P.	† Dionizego B. M.
10	S.	Franciszka Borg. W.
11	N.	19 po Św. Placydy i Zenajdy P. P.
12	P.	Maksymiljana. Ludwika.
13	W.	Edwarda Kr. Węg.
14	Ś.	Kaliksta, Ewarysta.
15	C.	Jadwigi Wd., Teresy P.
16	P.	† Martynjana i Saturjana.
17	S.	Wiktora M., Małgorzaty.
18	N.	20 po Św. Łukasza Ewang.
19	P.	Piotra z Alkantary W.
20	W.	Ireny, Marty, Sauli, Jana Kantego.
21	Ś.	Urszuli, Hilarjona.
22	C.	Korduli i Alodji P. P. M. M.
23	P.	† Seweryna i Romana B.
24	S.	<i>Rafala Archanioła.</i>
25	N.	21 po Św. Pośw. kość. Kat. Kryspina.
26	P.	Ewarysta P. M.
27	W.	Sabiny, Frumencjusza.
28	Ś.	<i>Szymona i Tadeusza Ap.</i>
29	C.	Narcyza B. W., Euzobji.
30	P.	† Germana i Serapjona.
31	S.	† Wigilja. Symfronjusza M.

Dni	Wschód stoica.		Zachód stoica.	
	G.	M.	G.	M.
1	5	21	4	57
2	5	23	4	55
3	5	26	4	53
4	5	27	4	49
5	5	29	4	45
6	5	31	4	43
7	5	34	4	40
8	5	35	4	38
9	5	37	4	35
10	5	39	4	33
11	5	40	4	31
12	5	42	4	29
13	5	44	4	26
14	5	46	4	24
15	5	48	4	22
16	5	50	4	20
17	5	52	4	18
18	5	55	4	14
19	5	57	4	13
20	5	59	4	11
21	6	01	4	08
22	6	02	4	06
23	6	04	4	04
24	6	08	4	02
25	6	10	4	00
26	6	12	3	57
27	6	14	3	54
28	6	16	3	52
29	6	19	3	50
30	6	22	3	48
31	6	24	3	46

Październik.

Życie, posagi dla dzieci, renty, legaty, a także jednostki i grupy od następstw nieszczęśliwych wypadków
najkorzystniej ubezpiecza **Towarzystwo Ubezpieczeń**

„PRZEZORNOŚĆ” S. A.

założone w roku 1892 w Warszawie.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

Oddział Wileński Towarzystwa Królewska 9, tel. Nr. 649.

Dyrektor Oddziału JÓZEF KOROLEC.

Przysłowia :

W krótkie dzionki października,
wszystko z pola, sadu znika.

Święta wyznania mojżesz.

Dnia 3, 10, 17, 24, 31 Sabaty

Dnia 3—9 Sukos (święto kuczek, święta szałasów).

Dnia 10 Szemini-Aceres.

Dnia 11 Szymchas Thora (ostatni uroczysty dzień szałasów).

Dnia 18 i 19 Rozchodesz czyli 1-sze dni m-ca Cheszwan.

Odmiany księżycy.

- ☾ Pełnia 2-go
godz. 6 m. 22.
- ☾ Ostatnia kwadra 9-go
godz. 19 m. 34.
- ☾ Nów 17-go
godz. 19 m. 5.
- ☾ Pierwsza kwadra 24-go
godz. 19 m. 37.
- ☾ Pełnia 31-go
godz. 18 m. 16.

NOTATNIK.

Zajęcia gospodarskie.

Kończyć pośpiesznie zasiewy ozimin, o ile ich we wrześniu nie ukończono. — Tak samo kończyć sprzęt ziemniaków; przed końcem miesiąca winien być ukończony. — Bydła nie wypędzać na pastwiska podczas szronu, tylko około godzin południowych. Chlewy i stajnie naprawić i dobrze wyczyścić. — Zwozić drzewo i węgiel na opał zimowy. — Po załatwieniu zasiewów ozimin i sprzęcie późnych płodów rolnych zaorywać pola przeznaczone pod uprawę wiosenną — Pod koniec miesiąca przykryć należycie kopce z ziemniakami, aby były ubezpieczone od mrozów zimowych. — W sadzie zbierać owoce zimowe — W pasiece zabezpieczyć ule na zimę. — Na polach poogładzać rowy i ścieki wodne i postarać się o to, żeby były wszędzie otwarte, niezatamowane dla odpływu wód.

Kalosz zagraniczne i krajowe

Dla Pań, Panów
i dzieci
po cenach najniższych

Poleca

O. Kawicz

Wilno, ul. Zamkowa Nr. 8.

LISTOPAD — 30 dni.

Święta katolickie

NOTATNIK.

1 N.	22 po Św. Wszystkich Świętych.
2 P.	<i>Dzień Załuszny.</i> Jerzego.
3 W.	Huberta B. W., Sylwji.
4 Ś.	Karola Boromeusza B. W.
5 C.	Zacharjasza i Elżbiety.
6 P.	† Leonarda W., Feliksa.
7 S.	Nikandra i Karyny M. M.
8 N.	23 po Św. <i>Opieki N. M. P.</i>
9 P.	Teodora i Oresta M. M.
10 W.	Andrzeja z Awelinu W.
11 Ś.	Marcina B. W.
12 C.	Marcina, 5 br. męcz.
13 P.	Dydaka W. Stanisława Kostki.
14 S.	Jukunda B. W., Józafata B. M.
15 N.	24 po Św. Leopolda.
16 P.	Edmunda B. M. B. <i>Ostrobramskiej.</i>
17 W.	Grzegorza cudotw. B. W.
18 Ś.	Odoną P., Pośw. baz. św. Ap.
19 C.	Elżbiety Kr. Wd.
20 P.	† Feliksa Walezjusza W.
21 S.	<i>Ofiarow. N. M. P.</i> Alberta B. W.
22 N.	25 po Św. Cecylii, Marka.
23 P.	Klemensa, Felicytaty.
24 W.	Jana od Krzyża W.
25 Ś.	Katarzyny, Erazma.
26 C.	Piotra M. P., Konrada, Sylwestra.
27 P.	† Wirgiljusza, Barlaama.
28 S.	Mansweta B. M., Rufa M.
29 N.	1 Niedz. Adw. Saturnina.
30 P.	<i>Andrzeja Ap.,</i> Justyny.

Dni	Wschód słońca.		Zachód słońca.	
	G. M.	G. M.	G. M.	G. M.
1	6 22	3 44		
2	6 24	3 42		
3	6 26	3 40		
4	6 28	3 38		
5	6 31	3 35		
6	6 33	3 33		
7	6 35	3 31		
8	6 37	3 30		
9	6 39	3 28		
10	6 40	3 26		
11	6 41	3 24		
12	6 44	3 22		
13	6 46	3 21		
14	6 49	3 20		
15	6 52	3 19		
16	6 54	3 16		
17	6 56	3 14		
18	6 58	3 13		
19	7 00	3 11		
20	7 02	3 09		
21	7 03	3 07		
22	7 04	3 06		
23	7 07	3 04		
24	7 09	3 03		
25	7 10	3 02		
26	7 12	3 01		
27	7 13	3 00		
28	7 15	2 59		
29	7 17	2 58		
30	7 19	2 57		

Listopad.

Towarzystwo Ubezpieczeń „PRZEZORNOŚĆ” S. A.

założone w roku 1892 w Warszawie.

Najkorzystniejszej ubezpiecza od **szkód ogniowych**, od kradzieży, z włamaniem, transporty, **życie**, posagi, renty, jednostki i grupy od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

Oddział Wileńskiego Towarzystwa Królewska 9, tel. Nr. 649.

Dyrektor Oddziału JÓZEF KOROLEC.

Przysłowia :

W dzień zaduszny pogoda,
W dzień Zmartwychwstania lu-
dziom wygoda
A jak słońca to-psota.
Święty Marcin błoniem
Jedzie siwym koniem.
Na Św. Andrzeja
Diewkom z wróżby nadzieja.

Święta wyznania mojżesz.

Dnia 7, 14, 21, 28 Sabaty.

Dnia 17 i 18 Rozchodysz czyli
1-sze dni m-ca Kislew.

Odmiany księżycy.

- ☾ Ostatnia kwadra 8-go
godz. 16 m. 13.
- ☾ Nów 16-go
godz. 7 m. 57.
- ☽ Pierwsza kwadra 23-go
godz. 3 m. 5.
- ☽ Pełnia 30-go
godz. 9 m. 11.

NOTATNIK.

Zajęcia gospodarskie.

Nagromadzone zapasy nawozu wywozi się jeszcze na pola i zaraz zaoruje. — Grabić i gromadzić liście i igliwie na ściółkę. — Zbierać żółędzie dla świń. — Obliczyć, czy starczy paszy i karmy do dogodnego wyżywienia zwierząt domowych przez zimę. Jeżeli nie starczy należy jej dokupić, albo też którą sztukę bydła zawczasu sprzedać, aby nie głodzić całego inwentarza. — Ohlewy i stajnie należy ochronić od mrozów zimowych. — W sadzie powijają słomą młode delikatne drzewka, sadzić można nowe drzewka o ile się tego nie chce czynić wczesną wiosną, a w takim razie teraz już przygotować doły do sadzenia wiosennego. Płoty około sadu poprawić tak, żeby zimą zajace nie miały do ogrodu przystępu, inaczej poogryzają korę na młodych dźwkach i drzewka te zniszczą. Gdzie niema płotu naokoło sadu, tam należy młode drzewka od dołu dobrze słomą powijają.

WYROBY WELNIANE

Kaftany, kamizelki,
szale, czapki,
rękawiczki,
pończochy
i skarpetki,
rękawiczki na futrze

Poleca

O. Kauicz

Wilno, ul. Zamkowa Nr. 8.

GRUDZIEŃ — 31 dni.

Święta katolickie

1 W.	Eligjusza B. W., Natalji M.
2 Ś.	Bibjanny P. M.
3 C.	Franciszka Ksaw. W.
4 P.	† Barbary, Piotra Chryzol.
5 S.	Sabby Op., Niceta B. W.
6 N.	2 Adw. Mikołaja, Leoncji.
7 P.	Ambrożego.
8 W.	Niepokałane Pocz. N. M. P.
9 Ś.	Walerji i Leokadji.
10 C.	Najsł. M. P. Loretańskiej.
11 P.	† Damazego i Sabina B. W.
12 S.	Aleksandra M.
13 N.	3 Adw. Łucji P. M., Otylli.
14 P.	Djoscora i Herona M. M.
15 W.	Walerjana i Ireneusza M.
16 Ś.	† Suchy dz. Euzebjusza.
17 C.	Łazarza B., Olimpii Wd.
18 P.	† Suchy dz. Oczek. N. M. P.
19 S.	† Suchy dz. Darjusza.
20 N.	4 Adw. Teofila i Zenona.
21 P.	Tomasza Apost.
22 W.	Herona M., Zenona żołn. M.
23 Ś.	Wiktorii P.
24 C.	† Wigilja. Irminy P.
25 P.	Narodzenie Chr. Pana.
26 S.	Szczepana i Męcz.
27 N.	Niedz. po Nar. Chr. Pana. Jana Apost.
28 P.	Młodziunków M. M.
29 W.	Tomasza B. Kantuar. M.
30 Ś.	Eugenjusza B. W.
31 C.	Sylwestra P. W., Melanji.

NOTATNIK.

Dni	Wschód słońca.		Zachód słońca.	
	G. M.	G. M.	G. M.	G. M.
1	7 20	2 5		
2	7 22	2 5		
3	7 24	2 5		
4	7 25	2 5		
5	7 26	2 5		
6	7 27	2 5		
7	7 29	2 5		
8	7 31	2 5		
9	7 32	2 5		
10	7 33	2 5		
11	7 34	2 4		
12	7 35	2 4		
13	7 36	2 4		
14	7 37	2 4		
15	7 38	2 4		
16	7 39	2 5		
17	7 39	2 5		
18	7 40	2 5		
19	7 41	2 5		
20	7 42	2 5		
21	7 42	2 5		
22	7 43	2 5		
23	7 43	2 5		
24	7 43	2 5		
25	7 44	2 5		
26	7 44	2 5		
27	7 45	2 5		
28	7 45	2 5		
29	7 45	2 5		
30	7 45	2 5		
31	7 45	2 5		

Grudzień.

Najkorzystniej ubezpiecza od **szkód ogniowych** budynki, urządzenia, towary, ziemniaki, fabryki i przedsiębiorstwa przemysłowe, składy, materiały, zapasy i t. d.

TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ „PRZEZORNOŚĆ” S. A.

założone w roku 1892 w Warszawie.

Wszelkich informacji udziela ustnie i listownie

Oddział Wileński Towarzystwa Wilno, Królewska 9, tel. Nr. 649.

Dyrektor Oddziału JÓZEF KOROLEC.

Przystawia:

Suchy grudzień, sucha wiosna i suche lato.

Na Barbarę mróz — szykuj chłopie wóz

A jak odtajanie — szykuj wtedy sanie.

NOTATNIK.

Święta wyznania mojesz.

Dnia 5, 12, 19, 26 Sabaty.

Dnia 12—19 Chanuka (pamiętka zwyczajstwa Machabejów)

Dnia 17 i 18 Rozchodesz czyli 1-sze dni m-ca Teiweis.

Dnia 27 Post Asara betawes.

Odmiany księżycy.

⊖ Ostatnia kwadra 3-go godz. 13 m. 10.

☾ Nów 15-go godz. 20 m. 4.

☽ Pierwsza kwadra 22-go godz. 12 m. 8.

☽ Pełnia 30-go godz. 3 m. 1.

Zajęcia gospodarskie.

Młóci się dalej zboże. — W czasie deszczów lub odwilży ogląda się pole, aby się przekonać, czy wody nie stoją gdzie na polach i czy gdzie nie pozatykały się rowy i ścieki. — Jeżeli pogoda jest łagodna i sucha, należy dalej zaorywać pola pod uprawę wiosenną. — W sadzie nawozi się drzewa, porusza lekko powierzchnię ziemi pod drzewami i pokrywa ją się obornikiem. — Pilnować należy odżywiania bydła, aby było prawidłowe, to jest dostateczne i zdrowe. — Zresztą naprawia się narzędzia i sprzęty rolnicze, wozy sanie i t. p., a prawdziwie postępowy i mądry rolnik pilnuje w miesiącach zimowych także nauki, bierze się do książek rolniczych, czyta je i rozważa, aby wycytane rady i wskazówki zaprowadzić także w swoim gospodarstwie. Dzisiaj wszyscy rolnicy, wielcy, średni mali i najmniejsi, mają pod dostatkiem różnorodnych dzieł i dziełek i czasopism według których powinni udoskonalać swe gospodarstwa

Na Gwiazdkę

Najpraktyczniejsze
podarunki najtaniej
i gwarantowanej
dobroci tylko u

G. Kawicza

Wilno, ul. Zamkowa Nr. 8.

Wykaz imion Świętych z włączeniem pospolitszych imion słowiańskich i datą obchodu.

Abrahama Pust.	16 marca	Ansgarego B.	4 lutego
Adalberta W.	25 czerwca	Antoniego Op. W.	17 stycznia
Adama	24 grudnia	Antoniego Padew.	13 czerwca
Adaukta M.	30 sierpnia	Antoniego Zakkaria	5 lipca
Adelajdy	10 grudnia	Antonina B.	10 maja
Adolfa B.	17 czerwca	Antoniny M.	1 marca
Adrijana M.	5 marca	Anzelma B. D. K.	21 kwietnia
Adrijana M.	8 marca	Apolinarego B. W.	23 lipca
Afry M.	24 maja	Apolonji P.	9 lutego
Afry P.	5 sierpnia	Apolonjusza M.	18 wietnia
Agapita M.	18 sierpnia	Apolonjusza B.	7 lipca
Agaty P. M.	5 lutego	Arkadiusza M.	12 stycznia
Agatona P. M.	10 stycznia	Arsenjusza B.	19 lipca
Agnieszki P. M.	21 stycznia	Artura B.	6 paździer.
Agrypiny P. M.	23 czerwca	Arystarcha M.	4 sierpnia
Alberta B. W.	21 listopada	Augusta W.	3 sierpnia
Albina B.	1 marca	Augustyna Apost. Anglii	28 maja
Albiny P.	16 grudnia	Augustyna B. D. K.	28 sierpnia
Aleksandra D. K.	9 lutego	Aurelji	28 września
Aleksandra B. M.	28 lutego	Awita	12 stycznia
Aleksandra M.	27 lutego		
Aleksandra Żołnierza	27 marca	Balbiny P.	31 marca
Aleksandra P. M.	3 maja	Barlaama	27 listopada
Aleksandra M.	12 grudnia	Barnaby Ap.	11 czerwca
Aleksego W.	17 lipca	Barbary P. M.	4 grudnia
Alfonsa Liguori	2 sierpnia	Bartłomieja Ap.	24 sierpnia
Alfonsa Rodriguez	30 paździer.	Bazylego B.	14 czerwca
Alfreda	3 lipca	Bazylijs P. M.	15 kwietnia
Alodji P. M.	22 paździer.	Beaty P.	8 marca
Alojzego Gonzg.	21 czerwca	Bedy Kapt	27 maja
Amalji P.	2 marca	Benedykta Op.	21 marca
Ambrożego B. D. K.	7 grudnia	Benedykta Pust.	16 lipca
Anastazego M.	22 stycznia	Benjamina	31 marca
Anastazego P.	27 lutego	Bennona B.	16 czerwca
Anastazego	15 kwietnia	Bernarda Op. D. K.	20 sierpnia
Anastazji Wd.	14 sierpnia	Bernardyna Sen.	20 maja
Anastazji K.	26 paździer.	Bibjanny P.	2 grudnia
Anastazjusza B.	17 sierpnia	Blandyny P. M.	2 czerwca
Anatolji M.	9 lipca	Błażeja B. M.	3 lutego
Anatoljusza B.	3 lipca	Bogny	20 czerwca
Andrzeja B.	4 lutego	Bogufała	27 kwietnia
Andrzeja B.	21 lutego	Bogumila	18 kwietnia
Andrzeja P. P.	6 maja	Bogumila	10 czerwca
Andrzeja P. P.	16 lipca	Bogumily	20 grudnia
Andrzeja z Awel. W.	10 listopada	Bogusława B.	22 marca
Andrzeja Apost.	30 listopada	Bogusława	1 lipca
Aniceta P. M.	17 kwietnia	Bogusławy	23 września
Anieli	30 marca	Bogusza	24 lutego
Anieli P. M.	31 maja	Bohdana	19 marca
Aniola	5 maja	Bohdana W.	10 sierpnia
Anny Matki N. P. M.	26 lipca	Bohdany	8 lutego

Bolesława	19	sierpnia
Bolesław	22	lipca
Bony P.	24	kwietnia
Ronawentury Karel.	14	lipca
Bonif cego M.	14	maja
Bonifacego B. Flor.	30	maja
Bonifacego B. M.	5	czerwca
Borysa	9	sierpnia
Borysława	25	maja
Borysławy	19	czerwca
Botwida M.	28	lipca
Bożenry	14	marca
Bronimira	20	maja
Bronis awa	29	lutego
Bronisława	6	paździer
Bronis awy	18	sierpnia
Bronis awy	3	września
Brunona W.	6	i 16 paź.
Brygidy P.	1	lutego
Brygidy Wd.	7	paździer
Cecyli P. M.	22	listopada
Celestyna P.	6	kwietnia
Celsa M.	18	lipca
Cezarjusza B.	27	sierpnia
Cyprana B.	16	września
Cypjana M.	25	września
Cyrjaka	8	sierpnia
Cyrylla Al. B. W. D. K.	9	lutego
Cyrylla Jer. B. W. D. K.	18	marca
Cyrylla Djak.	29	marca
Cyrylla B.	7	lipca
Czesława	20	kwietnia
Czesława W.	20	lipca
Czesławy	12	stycznia
amazego P.	11	grudnia
Damjana B.	12	kwietnia
Damjana M.	27	września
Daniela M.	3	stycznia
Daniela Pr.	21	lipca
Dariusza M.	19	grudnia
Dawida Op.	15	lipca
Delfiny	26	listopada
Demetrjusza	14	sierpnia
Dezyderjusza B.	23	maja
Dobiesława	14	maja
Dobrochny	5	lutego
Dobrogniewy	30	stycznia
Dobrogosta	14	lipca
Dobromiła	5	czerwca
Dobromiły	11	paździer.
Dobromira	4	stycznia
Dobromiry	31	marca
Dobrosława	10	stycznia
Dobrosława	13	lutego
Dobrosławy	9	kwietnia
Domiceli P.	7	maja
Dominika W.	4	sierpnia
Dominiki P. M.	6	lipca
Donata M.	17	lutego
Donata A.	7	sierpnia

Donatyli M.	30	lipca
Doroty M. P.	6	lutego
Doroteusza M.	8	marca
Drogomira	22	grudnia
Drogomiry	19	listopada
Dydaka W.	13	listopada
Dygny P.	11	sierpnia
Dyonizego B.	8	kwietnia
Dyonizego B. M.	9	paździer.
Dyoskora M.	14	grudnia
Edmunda B.	16	listopada
Edwarda Kr.	13	paździer.
Edyty Królewny	15	grudnia
Eljasza Pr.	20	lipca
Eligjusza B.	1	grudnia
Elżbiety Wd.	8	lipca
Elżbiety	5	listopada
Elżbiety Kr. W W.	19	listopada
Emeryka Kr.	4	listopada
Emilji P.	30	czerwca
Emiljana B.	8	lutego
Emiljanny P.	30	czerwca
Engelberta	7	listopada
Epifanjusza B.	7	kwietnia
Erazma B.	2	czerwca
Erazma B.	3	czerwca
Erazma B.	25	listopada
Eryka Kr.	18	maja
Eschyla B M.	12	czerwca
Estery Królowej	18	listopada
Eucherjusza B.	20	lutego
Eufemji M.	20	marca
Eufemji P. M.	16	września
Eufrozyny P.	16	marca
Eufrozyny M.	7	maja
Eugenji P. M.	13	września
Eugenjusza	8	lipca
Eugenjusza	13	listopada
Eugenjusza B.	30	grudnia
Eulalji P. M.	12	lutego
Eustachjusza	20	września
Euzebj P. M.	29	paździer.
Euzebjusza M.	5	marca
Euzebjusza W.	14	sierpnia
Euzebjusza B. M.	16	grudnia
Ewy	24	grudnia
Ewolda M.	3	paździer.
Ewarysta P.	26	paździer.
Ezechjasza Kr.	30	paździer.
Ezechjela Pr.	10	kwietnia
Fabjana	20	stycznia
Fausty Wd.	19	grudnia
Faustyna M.	15	lutego
Felicjana M.	24	stycznia
Felicjana M.	9	czerwca
Felicjaty W.	23	listopada
Feliksa	14	stycznia
Feliksa B. W.	21	lutego
Feliksa Pap.	30	maja
Feliksa II Pap.	29	lipca

Feliksa M. . . . . 30 sierpnia
 Feliksa M. . . . . 24 paździer.
 Feliksa Walezusza . . . 20 listopada
 Ferdynanda Kr. . . . . 30 maja
 Fidelisa Kapł. . . . . 24 kwietnia
 Filipa Ap . . . . . 1 maja
 Filipa Neł W. . . . . 26 maja
 Filipa Benicjusza W. . . 23 sierpnia
 Filemona M. . . . . 29 listopada
 Filomeny P. M. . . . . 5 lipca
 Firmina B. W. . . . . 18 sierpnia
 Firmina B. W. . . . . 25 września
 Flawjana M. . . . . 28 stycznia
 Flawjana M. . . . . 22 grudnia
 Flawjusza M. . . . . 22 czerwca
 Florentyny . . . . . 20 czerwca
 Florjana M. . . . . 28 stycznia
 Florjana M. . . . . 4 maja
 Fortunata M. . . . . 26 lutego
 Fortunata Kapł. . . . . 1 czerwca
 Franciszka Sal. B. W. D. K. 29 stycznia
 Franciszka à Paulo W. . . 2 kwietnia
 Franciszka Cer. W. . . . 4 czerwca
 Franciszka Seraf. W. . . . 4 paździer.
 Franciszka B. . . . . 10 paździer.
 Franciszka K. W. . . . . 3 grudnia
 Franciszki Wd. . . . . 9 marca
 Frumencjusza B. . . . . 27 paździer.
 Fulgentego B. . . . . 1 stycznia

 Gabrijela Arch. . . . . 18 marca
 Gaudencji P. . . . . 30 sierpnia
 Gaudentego B. W. . . . . 12 lutego
 Gaudewy P. . . . . 3 stycznia
 Gerarda B. . . . . 24 września
 Germana B. . . . . 28 maja
 Germana . . . . . 30 paździer.
 Gertrudy P. . . . . 17 marca
 Gertrudy P. . . . . 15 kwietnia
 Gerwazego . . . . . 19 czerwca
 Głafiry . . . . . 13 stycznia
 Gotfryda B. . . . . 8 listopada
 Gorgonjusza M. . . . . 9 września
 Gracjana B. . . . . 18 grudnia
 Grzegorza B. . . . . 4 stycznia
 Grzegorza P. D. K. . . . . 12 marca
 Grzegorza B. Naz. . . . . 9 maja
 Grzegorza VII Pap. . . . . 25 maja
 Grzegorza Cud. . . . . 17 listopada
 Grzmisławy . . . . . 25 grudnia
 Gwidona W . . . . . 12 września

 Heleny Ces. . . . . 2 marca
 Heleny . . . . . 22 maja
 Heleny Wd. M. . . . . 31 lipca
 Heljodora B. . . . . 3 lipca
 Henryka B. M. . . . . 19 stycznia
 Henryka Ces. . . . . 15 lipca
 Horakljusza M. . . . . 11 marca
 Hermana M. . . . . 28 sierpnia
 Hermenegilda Król. M. . . 13 kwietnia
 Hermogenesa M. . . . . 19 kwietnia

Herona M. . . . . 14 grudnia
 Herona M. . . . . 22 grudnia
 Heronida . . . . . 12 września
 Hieronima W. . . . . 20 lipca
 Hieronima D. . . . . 30 września
 Hilarego . . . . . 14 stycznia
 Hilarji M. . . . . 12 sierpnia
 Hipolita M. . . . . 13 sierpnia
 Honoraty P. . . . . 11 stycznia
 Huberta B . . . . . 3 listopada
 Hugona B. . . . . 1 kwietnia
 Hygina P. M. . . . . 11 stycznia

 Idy P. . . . . 13 kwietnia
 Idziego Op. . . . . 1 września
 Ignacego B. M. . . . . 1 lutego
 Ignacego Loioli W. . . . 31 lipca
 Ildefonsa . . . . . 23 stycznia
 Innocentego M. . . . . 17 czerwca
 Innocentego P. M. . . . . 28 lipca
 Ireny . . . . . 5 kwietnia
 Ireny . . . . . 5 maja
 Ireny M. . . . . 18 września
 Ireny P. . . . . 20 paździer.
 Ireneusza B. W. . . . . 25 marca
 Ireneusza B. M. . . . . 28 czerwca
 Ireneusza B. M. . . . . 4 lipca
 Ireneusza M. . . . . 26 sierpnia
 Ireneusza M. . . . . 15 grudnia
 Irminy . . . . . 24 grudnia
 Iwona W. . . . . 19 maja
 Izabelli P. . . . . 15 marca
 Izabelli Król. . . . . 3 września
 Izazasza Pror. . . . . 6 lipca
 Izzydora B. D. K. . . . . 4 kwietnia
 Izzydora Oracza . . . . . 10 maja

 Jacka W. . . . . 20 sierpnia
 Jacka M. . . . . 11 września
 Jadwigi Wd. . . . . 15 paździer.
 Jakóba Pust. . . . . 17 lutego
 Jakóba Apost. . . . . 1 maja
 Jakóba Apost. . . . . 25 lipca
 Jakóba St. B. W . . . . . 1 czerwca
 Jana Jałmużnika . . . . . 23 stycznia
 Jana Chryz. B. W. D. K. . . 27 stycznia
 Jana z Matty W. . . . . 8 lutego
 Jana Bożego . . . . . 8 marca
 Jana D. D. K. . . . . 27 marca
 Jana Ap. w oleju . . . . . 6 maja
 Jana Nepom. K. M. . . . . 16 maja
 Jana Pap. . . . . 27 maja
 Jana Franciszka . . . . . 16 czerwca
 Jana Chrzciciela . . . . . 24 czerwca
 Jana Męcz. . . . . 26 czerwca
 Jana z Dukli . . . . . 9 lipca
 Jana Gwalberta O. . . . . 12 lipca
 Jana M. . . . . 7 sierpnia
 Jana Kapistrana . . . . . 23 paździer.
 Jana Kantego . . . . . 24 paździer.
 Jana od Krzyża . . . . . 24 listopada
 Jana Ewangelisty . . . . . 27 grudnia

Januarjusza B. M.	19	września
Janusza	21	listopada
Jarogniewa	6	grudnia
Jaromira	11	kwietnia
Jaromira	28	maja
Jaropelka	18	stycznia
Jarosiława	25	kwietnia
Jarosiławy	21	stycznia
Jerzego M.	23	kwietnia
Jerzego B. W.	2	listopada
Joachima O. N. M. P.	3	września
Joanny Wd.	24	maja
Joanny Fremiot Wd.	21	sierpnia
Jolanty Wd.	17	czerwca
Jowity M.	15	lutego
Józafata M.	26	września
Józefa z Arymatei	17	marca
Józefa Obl. N. M. P.	19	marca
Józefa Kalas. W.	4	lipca
Józefa z Kopert.	18	września
Judyty Wd.	16	listopada
Jukunda B. M.	14	listopada
Julitty M.	16	czerwca
Julitty P. M.	30	lipca
Julji P. M.	22	maja
Juljana M.	7	stycznia
Juljana M.	8	stycznia
Juljana M.	13	lutego
Juljanny P. M.	16	lutego
Juljanny P. M.	19	czerwca
Juljanny M.	17	sierpnia
Juljusza Pap.	12	kwietnia
Justa M.	14	lipca
Justa B.	18	paździer.
Justyna M.	14	kwietnia
Justyna M.	17	września
Justyny M.	16	czerwca
Justyny P. M.	26	września
Justyny P. M.	30	listopada
Justyny P. M.	7	paździer.
Justynjana B.	5	września
Juwencjusza M.	1	czerwca
Kaja M.	22	kwietnia
Kajetana W.	7	sierpnia
Kaliny	1	lipca
Kaliksta Pap.	14	paździer.
Kamilla W.	18	lipca
Kandyda M.	3	paździer.
Karola W. O.	28	stycznia
Karola Boromeusza	4	listopada
Karoliny	5	lipca
Karyny M.	7	listopada
Kassjana M.	13	sierpnia
Kassjusza	15	maja
Kassylidy	15	kwietnia
Katarzyny P.	13	lutego
Katarzyny W.	5	marca
Katarzyny Kr. Szw.	23	marca
Katarzyny Sen. P.	30	kwietnia
Katarzyny P. M.	25	listopada
Kazimierza Królów.	4	marca

Kazimiry	21	sierpnia
Klary P.	12	sierpnia
Klaudjusza	6	czerwca
Klemensa B. M.	15	marca
Klemensa Pap.	23	listopada
Kleofasa M.	23	września
Kleta M.	26	kwietnia
Klotylda Ks.	3	czerwca
Konrada W.	19	lutego
Konrada B.	26	listopada
Konstancji P. M.	18	lutego
Konstancji	19	września
Konstantego B.	2	września
Konstantyna W.	11	marca
Korduli P.	22	paździer.
Kornelji M.	31	marca
Korneliusza B. M.	16	września
Kosmy M.	27	września
Kryspina M.	25	paździer.
Krystyny. P. M.	24	lipca
Kryspiny	5	grudnia
Krzysztofa Męcz.	25	lipca
Kunegundy Ces.	3	marca
Kunegundy Król. Pol.	30	lipca
Kwiryna	30	marca
Lamberta M.	16	kwietnia
Larga M.	8	sierpnia
Lassoty	31	grudnia
Laurjana B. W.	4	lipca
Leandra B.	27	lutego
Leokadji P.	9	grudnia
Leona B.	20	lutego
Leona I Pap.	11	kwietnia
Leona II Pap.	23	czerwca
Leonarda M.	28	czerwca
Leonarda W.	6	listopada
Leonocji M.	6	grudnia
Leonilli P. M.	18	stycznia
Leontyny P.	15	marca
Leopolda W.	15	listopada
Longina M.	15	marca
Lucjana B.	11	lutego
Lucjana M.	7	stycznia
Lucjusza M.	4	marca
Lucyny P.	30	czerwca
Ludgera B.	26	marca
Ludomity	7	maja
Ludomira	30	lipca
Ludomira	10	listopada
Ludomiry	24	marca
Ludwika W.	12	paździer.
Ludwika Kr.	25	sierpnia
Ludwiki P.	15	kwietnia
Ładysława z Gieln.	26	wrześni
Łazarza B.	17	grudnia
Łucji P.	13	grudnia
Łukasza Ewang.	18	paździer.
Macieja Apost.	24	lutego
Magdaleny	22	lipca

Makarego Op.	2 stycznia
Makarego	28 stycznia
Makryny M.	24 lipca
Maksyma M.	18 stycznia
Maksyma B.	29 maja
Maksyma B. M.	8 czerwca
Maksymajana B.	21 lutego
Maksymiljana B.	12 październ.
Maksymiljana B.	18 listopada
Małgorzaty P. M.	13 lipca
Małgorzaty Kr. S.	10 czerwca
Małgorzaty Al.	17 październ.
Mamerta B.	11 maja
Mansweta B.	19 lutego
Mansweta B.	28 listopada
Marcellego P. M.	16 stycznia
Marceljana	16 kwietnia
Marcelli Wd.	31 stycznia
Marcellina P.	18 czerwca
Marcellina M.	26 kwietnia
Marcellina M.	2 czerwca
Marcina B.	11 listopada
Marcina Pap.	12 listopada
Marcjana M.	17 czerwca
Marcjanny P. M.	9 stycznia
Marji Kleof.	9 kwietnia
Marji Egipc.	10 kwietnia
Marji Magdaleny P.	29 maja
Marji Magdaleny w Jer.	22 lipca
Marjana W.	30 kwietnia
Marjana W.	19 sierpnia
Marjusza	19 stycznia
Marka M.	24 marca
Marka Ewang.	25 kwietnia
Marka P. W.	7 październ.
Marka M.	22 listopada
Marty M.	19 stycznia
Marty M.	29 lipca
Marty M.	20 październ.
Martyny P. M.	30 stycznia
Martynjana B.	2 stycznia
Martynjana M.	16 październ.
Mateusza Ap. i Ewang.	21 września
Matyldy Król. Wd.	14 marca
Maura B.	8 listopada
Maurycego M.	22 września
Medarda B. M.	8 czerwca
Melanji P. M.	31 grudnia
Metodego B.	7 lipca
Michała B. W.	23 maja
Michała Arch.	29 września
Mieczysława	1 stycznia
Mikołaja z Tolentynu	10 września
Mikołaja B.	6 grudnia
Miłosza	25 stycznia
Mirona M.	17 sierpnia
Miroslawa	26 lutego
Miroslawy	26 lipca
Modesta M.	12 stycznia
Modesta M.	15 czerwca
Modesty P.	13 marca
Moniki Wd.	4 maja

Mściława	8 stycznia
Mściławy	9 marca
Mściwoja	4 listopada
Narcyza B.	29 październ.
Natalji P. M.	27 lipca
Natalji	1 grudnia
Nemejusza M.	1 grudnia
Nestora B. M.	26 lutego
Nicefora B.	13 marca
Niceta B. W.	5 grudnia
Niemira	14 lutego
Nikandra M.	7 listopada
Nikodema K. M.	15 września
Nikona	23 marca
Norberta B.	6 czerwca
Odon B.	13 lipca
Odon P.	18 listopada
Oktawjana M.	31 październ.
Olawa M.	29 lipca
Olimpji	17 grudnia
Olimpjusza M.	31 październ.
Onufrego P.	12 czerwca
Oresta M.	9 listopada
Otona	16 stycznia
Otylji P. M.	13 grudnia
Pafnucego M.	19 kwietnia
Pankracego M.	12 maja
Pantaleona M.	27 lipca
Paschalisa W.	17 maja
Patrycjusza B. W.	17 marca
Pauli Wd.	26 stycznia
Pauli P. M.	3 czerwca
Paulina B.	22 czerwca
Paulina B. W.	31 sierpnia
Pawła Pust.	15 stycznia
Pawła	22 marca
Pawła od Krzyża	28 kwietnia
Pawła M.	26 czerwca
Pawła Ap.	29 czerwca
Pawła M.	17 sierpnia
Pelagji	23 marca
Pelagji P. M.	11 lipca
Pelagji Pok.	8 październ.
Petronelli P.	31 maja
Piotra Nolasco	31 stycznia
Piotra Dam. D. K.	23 lutego
Piotra Egz.	2 kwietnia
Piotra z Wer. M.	28 kwietnia
Piotra M.	29 kwietnia
Piotra Celest. P.	19 maja
Piotra i Pawła Ap.	29 czerwca
Piotra w Okowach	1 sierpnia
Piotra Kl. W.	9 września
Piotra z Alkant. W.	19 październ.
Piotra Al. B. W.	26 listopada
Piotra Chryz.	4 grudnia
Piusa V. Pap.	5 maja
Piusa B.	11 lipca
Placyda M.	5 październ.

Placydy P.	11	paździer.
Polikarpa B. M.	26	stycznia
Praksedy P.	21	lipca
Prokopa	5	lipca
Prospera B.	25	czerwca
Prota M.	11	września
Protazego M.	19	czerwca
Przemysława	30	paździer.
Przemysławy	13	kwietnia
Przybysławy	22	paździer.
Pulcherji M.	7	lipca
Pulcherji P.	10	września
Racibora	29	sierpnia
Radogosta	14	stycznia
Radomyśła	27	grudnia
Radosława	2	marca
Radosława	8	kwietnia
Radosława	15	lipca
Radosław	8	września
Rafała Arch.	24	paździer.
Rajmunda W.	31	sierpnia
Reginy P.	7	września
Remigjusza B.	1	paździer.
Roberta W.	17	kwietnia
Roberta Op.	29	kwietnia
Roberta Op.	7	czerwca
Rocha W.	16	sierpnia
Romana Op.	28	lutego
Romana M.	9	sierpnia
Romualda Op.	7	lutego
Romualda B.	1	lipca
Rościsława	17	stycznia
Rościsławy	4	września
Rozalji P.	4	września
Róży Limańskiej	30	sierpnia
Róży P.	5	września
Rudolfa	17	kwietnia
Rufa M.	28	listopada
Rufina W.	19	sierpnia
Rufiny P.	31	sierpnia
Ruperta B.	27	marca
Rygeborta	4	stycznia
Ryszarda Kr.	7	lutego
Ryszarda B.	3	kwietnia
Sabby Op.	5	grudnia
Sabina W.	11	lipca
Sabiny P.	29	sierpnia
Sabiny M.	27	paździer.
Sadoka M.	2	czerwca
Salezego M.	12	marca
Salomei P.	17	listopada
Samuela Pr.	20	sierpnia
Saturnina Kapł. M.	11	lutego
Saturnina M.	16	paździer.
Saturnina M.	29	listopada
Saturniny P. M.	4	czerwca
Scholastyki P.	10	lutego
Sebastjana M.	20	stycznia
Serafina W.	12	paździer.
Serafyny P.	29	lipca

Serapjona B. W.	30	paździer.
Serapjona W. M.	14	listopada
Sergjusza M.	24	lutego
Sergjusza P. W.	8	września
Serwacego B.	13	maja
Serwiljana M.	20	kwietnia
Seweryna Op.	8	stycznia
Seweryna Op.	8	czerwca
Seweryna B. W.	23	paździer.
Sławoja	9	czerwca
Sławy	12	sierpnia
Smaragda M.	8	ierpnia
Sobiesława	20	sierpnia
Sotera Pap.	22	kwietnia
Spirydjona B.	14	grudnia
Stanisława B.	8	maja
Stanisława	5	sierpnia
Stanisława Kostki	16	listopada
Stefana B. M.	2	sierpnia
Stefana Kr. Węg.	2	września
Stefanji M.	22	listopada
Sulpicjusza M.	20	kwietnia
Światopelka	1	czerwca
Światosławy	2	sierpnia
Świętopelka	25	września
Świętosława	31	sierpnia
Świętosławy	3	maja
Sygryda B.	5	lutego
Sykstusa II P.	6	sierpnia
Sylwana B. M.	6	lutego
Sylwana B. M.	10	lutego
Sylwerjusza P.	20	czerwca
Sylwestra B.	7	września
Sylwestra Op.	26	listopada
Sylwestra P.	31	grudnia
Sylwji M.	3	listopada
Symeona Zakon.	5	stycznia
Symeona B.	18	lutego
Symforjana M.	22	sierpnia
Symfronjusza M.	31	paździer.
Syxta Pap.	18	marca
Szczepana M.	26	grudnia
Szczęsnego	30	sierpnia
Szymona z Lipn.	18	lipca
Szymona	3	września
Szymona Ap.	28	paździer.
Tadeusza Ap.	28	paździer.
Tekli M.	26	marca
Tekli P. M.	23	września
Telesfora P. M.	5	stycznia
Teodora W.	7	stycznia
Teodora M.	9	listopada
Teodory M.	1	kwietnia
Teodory Pok.	11	września
Teodoryka Kapł.	1	lipca
Teodozji P. M.	29	maja
Teodula M.	17	lutego
Teofila B.	27	kwietnia
Teofila M.	23	lipca
Teofila M.	20	grudnia
Teresy P.	15	paździer.

Tertuljana B. W.	27 kwietnia
Tomasza z Akw. W.	7 marca
Tomasza z Villanuova	22 września
Tomasza Apost.	21 grudnia
Tomasza Kantuar.	29 grudnia
Tomili	10 lutego
Tomira	27 listopada
Tomiry	24 maja
Tymona	19 kwietnia
Tymoteusza B. M.	24 stycznia
Tymoteusza M.	24 marca
Tymoteusza M.	22 sierpnia
Tytusa B.	4 stycznia
Urbana P.	25 maja
Urszuli P.	21 paździer.
Wacława Kr. Czech.	28 września
Wacław	15 kwietnia
Walentego Kapł. M.	14 lutego
Walentego M.	12 września
Walerji M.	5 czerwca
Walerji P.	9 grudnia
Walerjana M.	14 kwietnia
Walerjana B. W.	15 grudnia
Wandy	23 czerwca
Wawrzyńca M.	10 sierpnia
Wawrzyńca J. B. M.	5 września
Weroniki P.	13 stycznia
Weroniki z Jul.	9 lipca
Wieżyczysława	4 maja
Wieżyczysławy	16 maja
Wiktora M.	6 marca
Wiktora M.	21 lipca
Wiktora	12 kwietnia
Wiktora M.	21 maja
Wiktora P.	28 lipca
Wiktora B.	17 paździer.
Wiktoryi P. M.	23 grudnia
Wiktoryna M.	6 marca
Wiktoryna	15 marca
Wiktoryna B. M.	18 grudnia
Wilhelma B.	10 stycznia
Wilhelma Op.	6 kwietnia
Wilhelma Op.	25 czerwca
Wilhelma Księcia	28 maja
Wincentego M.	22 stycznia
Wincentego B.	20 marca
Wincentego Fer. W.	5 kwietnia
Wincentego & Paulo W.	19 lipca

Wincentego Kadłubka	8 paździer.
Wirgiliusza B. W.	27 listopada
Wisława	7 czerwca
Wisławy	22 maja
Wita M.	28 kwietnia
Witalisa M.	4 listopada
Witimira	2 listopada
Witolda	12 listopada
Władymira	9 stycznia
Władymira	19 kwietnia
Władysława Króla Weg.	27 czerwca
Władysławy	13 grudnia
Włodzimierza	10 stycznia
Włodzimiry	11 sierpnia
Wojciecha B.	23 kwietnia
Wojstawa	6 marca
Wojstawy	8 paździer.
Wolfgang B.	31 paździer.
Wolframa B.	20 marca
Wrocisława	23 stycznia
Wszebora	27 lipca
Zacharjasza M.	10 czerwca
Zacharjasza Pror.	6 września
Zacharjasza i Elżbiety	5 listopada
Zbigniewa	17 marca
Zbigniewa	1 kwietnia
Zdzisława	29 stycznia
Zdzisława	16 grudnia
Zebiny M.	13 listopada
Zefiryngana P. M.	26 sierpnia
Zeny	23 czerwca
Zenajdy P.	11 paździer.
Zenobji P. M.	30 paździer.
Zenona M.	14 lutego
Zenona M.	23 czerwca
Zenona M.	9 lipca
Zenona M.	20 grudnia
Zenona Żołn.	22 grudnia
Ziemomysła	14 września
Ziemowita	19 paździer.
Zofji z 3-ma córkami	15 maja
Zofji W. M.	10 września
Zuzanny M.	24 maja
Zuzanny P.	11 sierpnia
Zygmunta Kr.	2 maja
Zygryda B. W.	25 lutego
Żegoty	1 lutego
Żeliszawa	23 lipca

WIADOMOŚCI STATYSTYCZNE.

A. WSZECHŚWIAT.

SŁOŃCE.

Odległość średnia od ziemi = 149.500.000 km., średnica słońca 1.419.175 km., masa większa 324.439 razy od masy ziemi, objętość 1.310.162 razy większa od objętości ziemi, powierzchnia 11.900 razy większa od powierzchni ziemi.

Obrót słońca dookoła osi dokonywa się w ciągu 25—26 dni. Plamy na słońcu ukazują się co 11,18 roku.

Światło słoneczne dobiega nas w ciągu 8 min. 18 s. Temperatura słońca 5.000° do 10.000° C. Ciepło słoneczne jest 470.000 razy silniejsze od ciepła księżycy w pełni, 622.000.000 razy od ciepła Wenusy i 5.900.000.000 od ciepła Syryusza.

PLANETY.

(Planety -- to ciała niebieskie, świecące światłem nie własnym, lecz odbitem).

	Śr. odległość od słońca w stosunku do ziemi	Średnica w km.	Czas obiegu dookoła słońca	Czas obrotu dookoła osi	Księżycy
Merkury .	0,387	4,400	88 d.	88 d.	—
Wenus .	0,723	12,200	225 d.	23 g. 58 m.	—
Ziemia .	1	12,756	365 d.	23 g. 56 m.	1
Mars . .	1,524	6,740	1 r. 322 d.	24 g. 37 m.	2
Jowisz . .	5,203	141,900	11 l. 315 d.	9 g. 51 m.	9
Saturn . .	9,539	119,200	29 l. 167 d.	10 g. 14 m.	10
Uran . .	19,191	42,800	84 l. 7 d.	10 g. 45 m.	4
Neptun .	30,071	43,600	164 l. 286 d.	7 g. 50 m.	1

KSIĘZYC (SATELITA ZIEMI).

Odległość średnia od ziemi = 384.750 km., czyli 0,0025 odległości ziemi od słońca, średnica księżycy = 3.480 km., masa mniejsza 81 razy od masy ziemi, objętość 50 razy mniejsza od objętości ziemi.

Obrót dookoła osi odbywa się w ciągu obiegu księżycy koło ziemi, co trwa 27 dni. 7 godz. 43 min. 11,5 sek.

Dane do powyższych wiadomości statystycznych czerpaliliśmy przeważnie z Kalendarza „Iskier“ na r. 1924—5. Wyd. Książnicy — Warszawa.

GWIAZDY.

Gwiazdy — to wielkie skupienia materji, miliony razy większe, niż nasza ziemia, obdarzone tak wysoką temperaturą, że błyszczą własnem światłem.

Nieuzbrojonym okiem można dostrzec na niebie około 1500—2000 w pogodny bezksiężycowy wieczór, a zatem na obu półkulach około 4000. Szczególnie ostry wzrok pozwoliłby naliczyć 6000—7000.

Gwiazdy są podzielone na konstelacje i ułożone według 17 wielkości. 300.000 gwiazd skatalogowano, ogółem zaś przy pomocy fotografii naliczono 105 milionów gwiazd stałych.

I wielkości jest 21 gwiazd, II—57, III—156, IV—500, V—1742, VI—5171, VII—26.768, VIII—11.430, IX—547.470, X—2.460.000, XI—4.000.000 i t. d., XVII—25.000.000.

Gwiazda I wielkości daje tyle światła, co świeca normalna w odległości 1100 m. Każda gwiazda następnej wielkości jest $2\frac{1}{2}$ raza słabsza od poprzedniej.

GWIAZDOZBIORY.

1. Lutnia (α —Wega).	13. Woźnica (α —Kozą).	24. Orjon (α —Beteigeuz, β —Rigel).
2. Włosy Bereniki.	14. Perseusz (α —	25. Łabędź (α —Denab).
3. W. Niedźwiedzica.	Algol).	26. Delfin.
4. Smok.	15. Trójkąt.	27. Koziorożec.
5. Mała Niedźwiedzica. (α —Gwiazda Polarna).	16. Ryby.	28. Orzeł (α —Atair).
6. Cefeusz.	17. Mały Pies (α —	29. Herkules.
7. Lew (α —Regulus).	Procyon).	30. Korona Północna.
8. Kasjopea.	18. Hyjady (α —Aldebaran).	31. Wolarz (α —Arkturus).
9. Pegaz.	19. Plejady.	32. Panna (α —Kłos).
10. Andromeda.	20. Baran.	33. Wężownik.
11. Rąk.	21. Byk.	34. Waga.
12. Bliźnięta (α —Kastor, β —Polluks).	22. Wieloryb.	35. Niedźwiadek α —Antares).
	23. Wielki Pies (α —Syrjusz).	

ZODJAK.

Zodjak, czyli Zwierzyniec niebieski tworzą gwiazdozbiory, leżące naokoło widnokregu. Jest ich dwanaście: Wodnik, Ryby, Baran, Byk, Bliźnięta, Rak, Lew, Panna, Waga, Niedźwiadek, Strzelec, Koziorożec.

W czasie obiegu ziemi dokoła słońca kolejno słońce zakrywa coraz to inny gwiazdozbiór. Mówimy wtedy, że „słońce wstępuje w znak...”. Po wiosennem zrównaniu dnia z nocą w marcu słońce wstępuje w znak Barana i tak dalej, później co miesiąc w inny (kwiecień w znak Byka, maj — w znak Bliźniąt i t. d).

B. ZIEMIA I JEJ MIESZKAŃCY.

ZIEMIA.

Promień ziemi na równiku = 6378,4 klm., na biegunie = 6356,9 klm. Spłaszczenie wynosi $\frac{1}{297}$. Objętość ziemi = 1.083.000.000.000 klm.³. Powierzchnia ziemi = 509.950.000 klm.², z tego na ląd przypada 150.225.000 klm.² = 29,5⁰/₀, na wodę 359.725.000 klm.² = 70,5⁰/₀.

Długość równika = 40.070 klm., długość południka = 40.003 klm., długość zwrotnika = 36.778 klm., długość koła polarnego = 15.996 klm.

L A D Y	Klm. ²	Ludność	Gęstość
Europa	10.066.000	449.000.000	45
Azja	43.940.000	1.017.000.000	23
Afryka	30.456.000	131.000.000	4
Ameryka północna . .	24.624.000	147.000.000	6
Ameryka południowa .	18.132.000	68.000.000	4
Australja i Oceanja . .	9.005.000	8.900.000	1
Antarktyda	14.000.000	1.340	—
M O R Z A	Klm. ²	Największa głębokość	Średnia głębokość
Ocean Spokojny	178.225.000	9.780 m.	4.282 m.
„ Atlantycki	92.000.000	8.526 m.	3.926 m.
„ Indyjski	75.500.000	7.000 m.	3.963 m.
„ Lodowaty	14.000.900	4.850 m.	1.170 m.

ZUŻYTKOWANIE POWIERZCHNI ZIEMI.

	Europa	Azja	Afryka	Ameryka	Australja	Antarktyda
Uprawne pola	27 ⁰ / ₀	18 ⁰ / ₀	12 ⁰ / ₀	12 ⁰ / ₀	5 ⁰ / ₀	
Łąki, stepy, pastwiska .	24 ⁰ / ₀	45 ⁰ / ₀	35 ⁰ / ₀	40 ⁰ / ₀	40 ⁰ / ₀	
Lasy i zarośla	28 ⁰ / ₀	17 ⁰ / ₀	25 ⁰ / ₀	30 ⁰ / ₀	30 ⁰ / ₀	
Pustynie, góry	21 ⁰ / ₀	20 ⁰ / ₀	28 ⁰ / ₀	18 ⁰ / ₀	25 ⁰ / ₀	100 ⁰ / ₀

NAJWYŻSZE GÓRY.

(Wysokość w metrach nad poziomem morza).

EUROPA:

Montblanc (Alpy Saw.) . . .	4810
Monte Rosa (Alpy Pen.) . . .	4638
Matterhorn (Alpy Pen.) . . .	4505
Finsterahorn (Alpy Bern.) . . .	4275
Barre des Férins (Alpy Dauph.) . . .	4103
Gran Paradeso (Alpy Gr.) . . .	4061
Ortler (Tyrol wł.)	3902
Monte Viso (Alpy Kot.)	3843
Grossglockner (Wys. Z.)	3798
Grossvenediger (Salzburg)	3660
Tödi (Alpy Glarn.)	3623
Monte Leone (Alpy Lepont.)	3561
Cumbre de Mulhacén (Sierra New.)	3481

AZJA.

Ewerest (Himalaje)	8840
Dapsang (Karakorum)	8620
Tiraszmir (Hindukusz)	7750
Tagbarma (Kisiljart)	7433
Ullugmustag (Kwenlun)	7280
Pik Kauffmann (Tianszau)	7100
Chantengri (Tianszau)	6950
Demawend (Elburs)	5670
Elbrus (Kaukaz)	5629
Ararat (Armenja)	5156

AFRYKA:

Kilimandżaro	5888
Kenia	5242
Ruwenzori (Kongo)	5069
Ras Daszan (Abisynja)	4620

AMERYKA PÓŁN.

Mount Mc Kinley (Alaska)	6187
Mount Logan (Kanada)	5948
Orizaba (Meksyk)	5582
Mount Whitney (Sierra New.)	4419

AMERYKA POŁ.

Aconcagua (Kordyljery)	7020
Nevado de Huascan (Kord.)	6763
Llullaillaco (Chili)	6620
Sorata (Kordyljery)	6617
Sajama (Kordyljery)	6415
Chimboraso (Kordyljery)	6310

AUSTRALJA i OCEANJA:

Carstenz (Nowa Gwinea)	4788
Mauna Kea (Hawaje)	4208
Saruvaged (Z. ces. Wilh.)	4180

KRAJE POLARNE:

Listerberg (Z. Wiktorji)	4680
Mount Erebus (koło Z. W.)	4054
Biegun	3127

NAJWIĘKSZE RZEKI NA ŚWIECIE.

EUROPA:

	kln.
Wołga	3600
Dunaj	2860
Dniepr	2150
Don	1860
Dwina	1780
Peczora	1580
Ural	1550
Dniestr	1371
Ren	1225
Elba	1165
WISŁA	1125
Dźwina	1024
Loara	1002
Tajo	910
NIEMEN	910
Odra	905

Drina	840
Rodan	810

AZJA:

Jang-tse-kiang	5300
Irtysz	5300
Jenisej	5200
Lena	4600
Amur	4480
Hoangho	4100
Ob	3640
Indus	3180
Ganges	3000
Euftrat	2780
Amu-Darja	2200

AFRYKA:

Nil	6500
Kongo	4200
Niger	4180

Zambezi	2660
Oranje	1860
Limpopo	1600

AMERYKA:

Missisipi	6730
Amazonka	5570
Missouri	4210
Athabaska	4000
Lorenzo	3820
La Plata	3700
Yukon	3280
Rio Gr. del Norte	2800
Colorado	2700
Saskaczewan	2440
Orinoko	2250
Columbja	2250

AUSTRALJA:

Murray (Darling)	3490
----------------------------	------

Największe dorzecza w tysiącach kilometrów kw.²:

Amazonka 7000	Amur 2000	Oranie 980
Kongo 3690	Jang-tse-kiang . 1900	Orinoko 960
La Plata 3100	Ganges 1800	Indus 960
Missisipi-Missouri 3000	Mackenzie-A hab. 1660	Murray 910
Irtysz-Ob 3000	Wołga 1460	Dunaj 817
Nil 2800	Zambezi 1330	
Jenisej 2710	Lorenzo 1250	
Lena 2320	Nelson-Saskacz . 1180	
Niger 2160	Hoangho 1000	WISŁA 192

RELIGJE ŚWIATA. (W milionach).

Chrześcijan — 650 (35,7⁰/₀): katolików—300 (16,5⁰/₀), ewangelików — 230 (12,6⁰/₀), prawosławnych — 120 (6,6⁰/₀). Buddystów — 570 (31,3⁰/₀). Mahometan — 250 (13,7⁰/₀). Braminów — 235 (12,9⁰/₀). Wyznawców religii natury, fetysyzmu i szamanizmu — 90 (4,9⁰/₀). Bezwyznaniowców — 14 (0,8⁰/₀). Żydów — 13,6 (0,75⁰/₀).

RASY I NARODY ŚWIATA. (W milionach).

Ogółem ludności na kuli ziemskiej jest **1821 milionów**. W tem:

I. RASA ŚRÓDZIEMNOMORSKA (960)

A. Indogermanie (Arjowie — 864): 1. *wschodni* (256): Indusi—230, Irańczycy — 18, ludy kaukaskie — 4, Ormianie — 3, Cyganie—0,8. 2. *zachodni* (602): a. romańskie (167): Hiszpanie — 46, Francuzi — 45, Włosi—43, Portugalczycy—20,5, Rumuni 12,5, b. Grecy — 6,5; c. Albańczycy — 1,4; d. germańskie (268): Anglosasi — 139, Niemcy — 89, Irowie — 13, Holendrzy — 8,2, Szwedzi — 7,3, Flamandzcy 4,2, Duńczycy — 3,6, Norwegowie 3, Fryzyjczycy—0,8; e. Celtowie — 1,7; f. Łotysze i Litwini — 3,6; g. Słowianie (160): Rosjanie — 76, Rusini — 33, **POLACY — 25**, Serbo-Chorwaci 10,7, Czecho-Słowacy — 10,1, Bułgarzy — 5,2, Łużyżanie — 0,1.

B. Semici (40): Arabowie — 20, Żydzi 13,6, Abisyńczycy — 5,5, inni — 1.

C. Chamici (22): Berberowie, Maurowie — 10, Somalisi — 12.

II. RASA MONGOLSKA (615).

A. Finsko-Ugryjskie (16): Madziarzy — 9,8, Finnowie — 5,5, inni — 0,7.

B. Mongolskie (510): Chińczycy, Syjamczycy — 465, Turcy, Tatarzy — 45.

C. Japończycy — 80; **D. Tybetańczycy** — 8; **E. Eskimosi**—0,5.

III RASA MALAJSKA (60):

Jawajczycy — 46, Tagalowie — 9, Malajczycy — 3, Dajaćy — 2.

IV. RASA INDYJSKA (40):

Metysi — 25, Indjanie — 15.

V. RASA MURZYŃSKA (116):

Negrzy — 61, Bantu, Bunda — 28, Mulaci — 25.

VI. NIEOKREŚLONE (70):

Drawidowie — 66, Syngalezi — 3, Baskowie — 0,6, Hotentoci, Buszmeni — 0,2.

NAJWIĘKSZE MIASTA.

	Ludność.		Ludność.
1. New York z prz.	8.431.000	15. Kalkuta z prz.	1.263.000
2. Londyn z prz.	7.476.000	16. Osaka	1.253.000
3. Paryż z prz.	4.412.000	17. Konstantynopol z prz.	1.200.000
4. Berlin z prz.	4.018.000	18. Budapeszt	1.184.000
5. Chicago	2.702.000	19. Birmingham z prz.	1.166.000
6. Tokio	2.304.000	20. Liverpool z prz.	1.162.000
7. Buenos Aires	2.071.000	21. Rio de Janeiro	1.158.000
8. Filadelfja	1.952.000	22. Detroit z prz.	1.129.000
9. Wiedeń	1.865.000	23. Glasgow z prz.	1.104.000
10. Szanghaj	1.500.000	24. Boston z prz.	1.072.000
11. Hamburg z prz.	1.485.000	25. Moskwa	1.028.000
12. Hankou	1.467.000	26. Manchester z prz.	1.025.000
13. Bombaj z prz.	1.325.000	27. WARSZAWA	895.435
14. Pekin z prz.	1.300.000		

PAŃSTWA ŚWIATA

wraz z odpowiedniami danymi co do ich ustroju, obszaru, ludności, stolic i t. p.

Abisynja (Afryka), monarchja; ludność 8.000.000. obszar 1.120.400 klm. kw. Stolica Addis Abbaba (35.000).

Afganistan (Azja), monarchja; ludności 5.900.000, obszar 558.000 klm. kw. Stolica Kabul (60.000).

Albanja (Europa), księstwo; ludność 800.000, obszar 28.000 klm. kw. Stolica Durazzo.

Andora (Europa), republika; ludność 5.231, obszar 452 klm. kw. Stolica Andorra la Vieja (900).

Argentyna (Ameryka Południowa); ludność 8.700.000, obszar 2.789.462 klm. kw. Stolica Buenos Ajres (2.071.000).

Austria (Europa), republika; ludność 6.400.000, obszar 80.000 klm. kw. Stolica Wiedeń (1.865.000).

Belgja (Europa), monarchja konstytucyjna; ludność 7.490.411, obszar 29.451 klm. kw. Stolica Bruksela (737.000 z przedmieściami).

Boliwja (Ameryka Południowa), republika; ludność 2.266.000, obszar 170.196 klm. kw. Stolica Suere (28.416).

- Brazylja** (Ameryka Południowa), republika; ludność 30.492.275, obszar 8.482.520 klm. kw. Stolica Rio de Janeiro (1.158.000).
- Bułgarja** (Europa), monarchja konstytucyjna; ludność 4.966.900, obszar 114.000 klm. kw. Stolica Sofja (103.000).
- Chili** (Ameryka Połudn.), republika; ludność 3.415.000, obszar 757.366 klm. kw. Stolica Santiago (333.000).
- Chiny** (Azja), republika; ludność 329.600.000, obszar 11.138.900 klm. kw. Stolica Pekin (1.300.000).
- Costarica** (Ameryka Środkowa), republika; ludność 388.000, obszar 48410 klm. kw. Stolica San Jose (32.000).
- Czecho-Słowacja** (Europa), republika; ludność 13.600.655, obszar 142.575 klm. kw. Stolica Praga (231.000).
- Dania** (Europa), monarchja konstytucyjna; ludność 2.775.000, obszar 40.368 klm. kw. Stolica Kopenhaga (588.000 z przedmieściami).
- Egipt** (Afryka), monarchja konstytucyjna; ludność 11.287.000, obszar 994.300 klm. kw. Stolica Kair (654.000).
- Estonja** (Europa), republika; ludność 1.750.000, obszar 67.750 klm. kw. Stolica Tallin (Rewel) (97.000).
- Ecuador** (Ameryka Południowa), republika; ludność 1.500.000, obszar 307.243 klm. kw. (z wyspą Galapagos). Stolica Quito (51.000).
- Finlandja** [Suomi] (Europa), republika; ludność 3.331.814, obszar 377.426 klm. kw. Stolica Helsinki (Helsingfors) (154.000).
- Francja** (Europa), republika; ludność 39.200.000, obszar 550.986 klm. kw. Stolica Paryż (4.412.000 z przedm.).
- Gdańsk** (Europa), wolne miasto (175.000)
- Grecja** (Europa), republika; ludność 4.256.000, obszar 115.975 klm. kw. Stolica Ateny (167.000).
- Guatemala** (Ameryka Środkowa), republika; ludność 1.991.000, obszar 113.030 klm. kw. Stolica Guatemala (90.000).
- Haiti** (Ameryka Środkowa), republika; ludność 2.500.000, obszar 28.676 klm. kw. Stolica Port - au - Prince (103.000).
- Hiszpanja** (Europa), monarchja konstytucyjna; ludność 21.300.000, obszar 497.274 klm. kw. Stolica Madryd (600.000).
- Islandja** (Europa), republika; ludność 85.089, obszar 104.785 klm. kw. Stolica Bornholm.
- Japonja** [Nippon] z Koreą (Azja), monarchja konstytucyjna; ludność 70.000.000, obszar 673.381 klm. kw. Stolica Tokio (2.304.000).
- Jugosławja** (Europa), monarchja konstytuc.; ludność 12.000.000, obszar 200.000 klm. kw. Stolica Belgrad (90.000).
- Kolumbia** (Ameryka Południowa), republika; ludność 5.073.000, obszar 1.206.200 klm. kw. Stolica Bogota (121.000).
- Kongo** (Afryka), kolonja Belgji; ludność około 20.000.000, obszar 2.382.800 klm. kw. Stolica Leopoldville.
- Liberja** (Afryka), republika; ludność 1.500.000, obszar 954.000 klm. kw. Stolica Monrovia (8.000).
- Lichtenstein** (Europa), księstwo konstytucyjne; ludność 10.700, obszar 159 klm. kw. Stolica Vaduz (1.300).
- Litwa** (Europa), republika; ludność 2.200.000, obszar 51.000 klm. kw. Stolica Kowno (100.000).

Luksemburg (Europa), monarchja konstytucyjna; ludność 259.891, obszar 2.586 klm. kw. Stolica Luksemburg (21.000).

Łotwa (Europa), republika; ludność 1.928.000, obszar 64.856 klm kw. Stolica Ryga (600.000).

Marokko (Afryka), sultanat, monarchja nieograniczona; ludność 3.464.000, obszar 439.200 klm. kw. Stolica Fez (102.000).

Meksyk (Ameryka Północna), republika; ludność 15.466.000, obszar 1.987,200 klm. kw. Stolica Mexico (471.000).

Monaco (Europa), księstwo konstytucyjne; ludność 19.000, obszar 1,5 klm. kw. Stolica Monaco (2.400).

Niderlandy czyli Holandja (Europa), królestwo konstytucyjne; ludność 6.114.000, obszar 34.186 klm. kw. Stolica Haga (29.500).

Niemcy (Europa), republika; ludność 60.000.000, obszar 470.000 klm. kw. Stolica Berlin (2.071.000, z przedmieściami 4.018.000).

Nikaragua (Ameryka Środkowa), republika; ludność 600.000, obszar 128.340 klm. kw. Stolica Managua (40.000).

Norwegja (Europa), monarchja konstytucyjna; ludność 2.600.000, obszar 322.909 klm. kw. Stolica Christjanja (242.000).

Panama (Ameryka Środkowa), republika; ludność 387.000, obszar 86.250 klm. kw. Stolica Panama (38.000).

Paraguay (Ameryka Połudn.), republika; ludność 800.000, obszar 253.100 klm. kw. Stolica Asuncion (75.000).

Persja (Azja), monarchja konstytucyjna; ludność 9.000.000, obszar 1.645.003 klm. kw. Stolica Teheran (280.000).

Peru (Ameryka Połudn.), republika; ludność 4.500.000, obszar 1.137.000 klm. kw. Stolica Lima (150.000).

Polska (Europa), republika; ludność 28.761.690, obszar 383.000 klm. kw. Stolica Warszawa (895.435 oprócz wojskowych).

Portugalja (Europa), republika; ludność 5.960.000, obszar 91.943 klm. kw. Stolica Lizbona (435.000).

Rosja (Europa i Azja), republika; ludność 101.700.000, obszar 17.000.000 klm. kw. Stolica Moskwa (1.028.000).

Rumunja (Europa), monarchja konstytucyjna; ludność 16.300.000, obszar 247.000 klm. kw. Stolica Bukareszt (338.000).

Salwador (Ameryka Środkowa), republika; ludność 1.200.000, obszar 21.160 klm. kw. Stolica San Salvador (60.000).

San Marino (Europa), republika; ludność 11.000, obszar 61 klm. kw. Stolica San Marino (1.600).

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, republika; ludność 91.972.266, obszar 9.386.092 klm. kw. Stolica Washington (331.000).

Szwajcarja (Europa), republika; ludność 3.753 000, obszar 41.298 klm. kw. Stolica Bern (91.000).

Szwecja (Europa), monarchja konstytucyjna; ludność 6.000.000 obszar 448.091 klm. kw. Stolica Stokholm (351.000).

Turcja (w Europie i Azji), republika; ludność 18.000.000, obszar 900.000 klm. kw. Stolica Konstantynopol (1.200.000).

Uruguay (Ameryka Połudn.), republika; ludność 1.226.000, obszar 186925 klm. kw. Stolica Montevideo (352.000).

Venezuela (Ameryka Połudn.), republika; ludność 2.756.000, obszar 1.020.400 klm. kw. Stolica Caracas (73.000).

Węgry (Europa), republika; ludność 8.000.000, obszar 130.000 klm. kw. Stolica Budapeszt (1.184.000).

Wielka Brytania (Europa), monarchja konstytucyjna; ludność 47.370.550, obszar 314.377 klm. kw. Stolica Londyn 4.522.000 z przedmieściami 7.476.010).

Włochy (Europa), monarchja konstytucyjna; ludność 38.800.000, obszar 310.000 klm. kw. Stolica Rzym (512.000).

GŁOWY OBCYCH PAŃSTW.

Anglja: król Jerzy V od 1910 r. **Argentyna:** prez. T. de Alvear od 1922. **Austrja:** prez. dr. Michał Heinisch od 1920. **Belgja:** król Albert I. od 1909. **Brazylja:** prez. A. da Silva Bernardes od 1922. **Bułgarja:** król Borys III. od 1911. **Chiny:** prez. Tsao-Kun od 1923. **Czechosłowacja:** prez. dr. T. G. Masaryk od 1918. **Danja:** król Chrystjan X od 1912. **Egipt:** król Fuad I. od 1917. **Estonja:** prez. K. Patts. **Finlandja:** prez. dr. J. K. Stahlberg od 1919. **Francja:** prez. Doumergue od 1924. **Grecja:** prez. od 1924. **Hiszpanja:** król Alfons XIII. od 1902. **Holandja:** król. Wilhelmina od 1890. **Japonja:** cesarz Yosizhito od 1912. **Jugosławja:** król Aleksander I od 1921. **Luksemburg:** W. ks. Karolina od 1919. **Litwa:** prez. Stulginskis. **Łotwa:** prez. Janis Czakszte. **Monako:** król Ludwik II. od 1922. **Niemcy:** prez. Fryderyk Ebert od 1919. **Norwegja:** król Haakon VII. od 1905. **Papież** Pius XI (Achill Ratti) od 6. II. 1922. **Portugalja:** prez. Texeiras Gomes od 1923. **Rosja:** prez. Rady Komis. Rykow od 1924. **Rumunja:** król Ferdynand I od 1914. **Sjam:** król Rama VI od 1910. **Stany Zjednoczone:** prez. Calvin Coolidge. **Szwajcarja:** prez. dr. K. Scheurer. **Szwecja:** król Gustaw V od 1907. **Węgry:** nac. Nicolas Horthy od 1920. **Włochy:** król Wiktor Emanuel III od 1900. **Turcja:** prez. Ghazi Mustafa Kemal-Pasza od 1924.

ŚWIĘTA NARODOWE OBCYCH PAŃSTW.

12 lutego — Stolicy Apostolskiej; *24 lutego* — Estonji; *7 kwietnia* — Grecji; *17 maja* — Hiszpanji; *17 maja* — Norwegji; *23 maja* — Rumunji; *3 czerwca* — Anglji; *16 czerwca* Szwecji; *4 lipca* — Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej; *14 lipca* — Francji (zburzenie Bastylji); *1 sierpnia* — Szwajcarji; *31 sierpnia* — Holandji; *26 września* — Danji; *3 października* — Bułgarji; *28 października* — Czechosłowacji; *31 października* — Japonji; *11 listopada* — Włoch; *15 listopada* — Belgji; *15 listopada* — Brazylji; *18 listopada* Łotwy; *6 grudnia* — Finlandji; *17 grudnia* Jugosławji (królestwa Serbów, Kroatów i Słoweńców: S. H. S.).

BARWY OBCYCH PAŃSTW.

Europejskich.

Anglja — na niebieskiem polu dwa przecinające się krzyże czerwone; **Austrja** — czerwono-biało-czerwona; **Belgja** — czarno-zółto-czerwona, wzdłuż drzewca; **Bułgarja** — biało-zielono-czerwona; **Czechosłowacja** — biało-czerwona z trójkątem niebieskim przy drzewcu; **Danja** — czerwona z białym krzyżem; **Estonja** — niebiesko-czarno-biała; **Finlandja** — biała z niebieskim krzyżem; **Francja** — niebiesko-biało-czerwona, wzdłuż drzewca; **Grecja** — 9 równoległych pasów biało-niebieskich, w lewym rogu krzyż na tle niebieskiem; **Hiszpanja** — dwa pasy czerwone na złotem tle; **Holandja** — czerwono-biało-niebieska; **Jugosławja** — niebiesko-biało-czerwona; **Litwa** — złoty-zielono-czerwona; **Łotwa** — biały pas na czerwonym tle; **Niemcy** — czarno-czerwono-zółta; **Norwegja** — niebieski krzyż na czerwonym; **Portugalja** — zielono-czerwona z herbem wzdłuż drzewca; **Rosja** — czerwona ze złotymi literami; **Rumunja** — niebiesko-zółto-czerwona wzdłuż drzewca; **Szwajcarja** — biały krzyż w środku na czerwonym tle; **Szwecja** — złoty krzyż na niebieskiem; **Turcja** — gwiazda i półksiężyc na czerwonym; **Węgry** — czerwono-biało-zielona; **Włochy** — wzdłuż drzewca zielono-biało-czerwona z herbem.

Gdańsk — dwa białe krzyże z koroną na czerwonym tle.

Pozaeuropejskich.

Argentyna — niebiesko-biało-niebieska; **Chiny** — czerwono-zółto-niebiesko-biało-czarna; **Japonja** — czerwone słońce na białem; **Persja** — złoty lew ze słońcem na białem tle, obramionem zielono; **Sjam** — biały słoń na czerwonym; **Stany Zjednoczone** — 13 pasów poziomych białych i czerwonych naprzemian, w lewym rogu 48 gwiazd na niebieskiem tle; **Egipt** — półksiężyc i trzy gwiazdy na zielonym tle; **Australja** — duża i pięć małych gwiazd na niebieskiem tle, w górnym rogu przy drzewcu w małym prostokacie barwy angielskie; **Brazylja** — na zielonym tle złoty romb z błękitną kulą ziemską pośrodku.

ARMJE W CZASIE POKOJU.

Armje różnych państw liczą w czasie pokoju żołnierzy: Związek Sowieców (Rosja) 1.300.000, Francja 690.000, Włochy 250.000, Japonja 250.000, Anglja 225.000, Hiszpanja 216.000, Szwajcarja 160.000, Czechosłowacja 150.000, Stany Zjednoczone 144.000, Jugosławja 140.000, Rumunja 125.000, Szwecja 120.000, Niemcy 100.000, Grecja 80.000, Belgja 75.000, Norwegja 60.000, Litwa 45.000, Portugalja 40.000, Węgry 35.000, Bułgarja 33.000, Danja 33.000, Austrja 33.000, Holandja 29.000, Finlandja 20.800, Łotwa 19.600, Estonja 19.000.

WZROST I WAGA CZŁOWIEKA.

W I E K	MĘCZYŹNI		KOBIECY	
	Wzrost w cm.	Waga w kg.	Wzrost w cm.	Waga w kg.
Noworodek . . .	50,6	3,5	50,1	3,2
6 mies.	64,4	7,0	64,0	6,9
1 rok	74,7	8,5	71,8	8,3
2 lata	79,1	11,0	78,1	11,0
3 "	86,4	12,5	85,4	12,4
4 "	92,7	14,0	91,5	13,9
5 lat	98,7	15,9	97,4	15,3
6 "	104,6	17,8	103,1	16,7
7 "	110,4	19,7	108,7	17,8
8 "	116,2	21,6	114,2	19,0
9 "	121,8	23,5	119,6	21,0
10 "	127,3	25,2	124,9	23,1
12 "	137,5	29,0	135,2	29,0
14 "	146,9	37,1	144,6	36,3
16 "	155,4	45,4	152,1	43,5
18 "	163,0	53,9	156,3	49,8
20 "	167,0	59,5	157,4	53,2
25 "	168,2	66,2	157,4	54,8
30 "	168,6	68,9	158,0	55,3
40 "	168,6	68,8	158,0	56,6
50 "	168,6	67,4	158,0	58,4
60 "	167,6	65,5	157,1	56,7
70 "	166,0	63,0	155,6	53,7
80 "	163,6	61,2	153,4	51,5

NAJDŁUŻSZY WIEK ZWIERZĄT I ROŚLIN*).

Efemeryda . . . . . 24 godz.	Ropucha . . . . . 20 lat	Bluszcz . . . . . 200 lat
Chrabąszcz . . . . . 6 tyg.	Szczygłół . . . . . 20 "	Wiąz . . . . . 400 "
Motyl . . . . . 8 "	Wół . . . . . 25 "	Akacja . . . . . 400 "
Pchła . . . . . 8 "	Koń . . . . . 30 "	Buk . . . . . 500 "
Mucha . . . . . 4 mies.	Orzeł . . . . . 30 "	Jodła . . . . . 600 "
Komar . . . . . 6 "	Jeleń . . . . . 40 "	Modrzew . . . . . 600 "
Mrówka . . . . . 1 rok	Bocian . . . . . 40 "	Pomarańcza . . . . . 650 "
Świerzc . . . . . 1 "	Wielbłąd . . . . . 40 "	Klon . . . . . 650 "
Pszczoła . . . . . 1 "	Orangutang . . . . . 40 "	Lipa . . . . . 1200 "
Chrabąszcz (larwa) 3 lata	Salamandra . . . . . 40 "	Drzewo mamut. 1500 "
Królik . . . . . 8 lat	Czapla . . . . . 50 "	Kasztan jadaln. 1900 "
Zając . . . . . 10 "	Lew . . . . . 50 "	Orzech włoski. 2000 "
Baran . . . . . 10 "	Niedźwiedź . . . . . 50 "	Cyprys . . . . . 2000 "
Pies . . . . . 12 "	Kruk . . . . . 80 "	Dąb . . . . . 2000 "
Zmija . . . . . 12 "	Szczupak . . . . . 100 "	Oliwka . . . . . 2000 "
Słowi . . . . . 12 "	Karp . . . . . 100 "	Platan . . . . . 2200 "
Wil . . . . . 15 "	Jesiotr . . . . . 100 "	Cedr . . . . . 3000 "
Kot . . . . . 15 "	Słoń . . . . . 100 "	Cis . . . . . 3000 "
Zaba . . . . . 15 "	Papuga . . . . . 100 "	Cyprys błotny. 4000 "
Bizon . . . . . 15 "	Żółw . . . . . 100 "	Baobab . . . . . 5500 "
Czyżyk . . . . . 20 "		Drzewo smocze 6000 "

*) K. Czerwiński. Szkice zoologiczne. Lwów, 1921, str. 56, ilustr. 22.

C. POLSKA.

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE POLSKI.

Polska leży między 55° 50' (nad Dźwiną) a 47° 44' (u źródle Czeremosza Białego koło Rumunji) północnej szerokości geograficznej i 15° 45' (w wojew. Poznańskim nad Wartą), a 28° 20' (nad Dźwiną) wschodniej długości od Greenwich.

Środkowy równoleżnik Polski (52°) przechodzi prawie przez Warszawę, a środkowy południk Polski (22°) przechodzi o 1° na wschód od Warszawy.

Najdłuższą granicę ma Polska z Niemcami (razem z Prusami Wschodnimi) — około 1440 klm., następnie z Rosją — około 1100 klm., z Czechosłowacją — przeszło 600 klm., z Litwą — przeszło 350 klm., z Rumunją przeszło 250 klm., z Łotwą — około 100 klm. i z Gdańskiem — około 100 klm.

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE STOLIC POLSKI.

	War- szawa	Kraków	Lwów	Poznań	Wilno
Północna szerokość geograf.	52° 13'	50° 4'	49° 50'	52° 24'	54° 41'
Wschodnia długość geograf. względem Greenwich	21° 1'	19° 57'	24° 1'	16° 55'	24° 17'
Wzniesienie nad poziom morza	121 m.	222 m.	338 m.	85 m.	122 m.

OBSZAR I ZALUDNIENIE PAŃSTWA.

	WOJEWÓDZTWA	Obszar w klm. ²	Ludność (w 1921)
1	Białostockie	32.518	1.455.090
2	Kieleckie	25.736	2.756.822
3	Krakowskie	17.448	2.057.757
4	Lubelskie	31.160	2.507.320
5	Lwowskie	27.024	2.866.321
6	Łódzkie	19.034	2.587.834
7	Nowogródzkie	22.993	745.406
8	Poleskie	41.463	749.133
9	Pomorskie	16.386	989.311
10	Poznańskie	26.630	1.975.799
11	Stanisławowskie	18.368	1.513.390
12	Śląskie	4.234	1.037.311
13	Tarnopolskie	16.240	1.613.087
14	Warszawskie	29.310	2.503.198
	Warszawa	121	895.435
15	Wileńskie	28.053	987.315
16	Wołyńskie	29.943	1.521.161
	Ogółem	386.634	28.761.690

Na 1 klm.² przypada 73,8 osób.

GÓRY W POLSCE*).

TATRY:

Rysy . . . . m.	2503
Rysy Niżnie . . .	2438
Mięguszowiecki .	2437
Cubryna	2378
Hinczowa Turnia	2377
Świnica	2306
Żabi koń	2300
Kozi Wierch . . .	2295
Żabi Szczyt Wyżni	2252
Miedziane	2239
Trzy Granaty . .	2232

BESKID ZACH.:

Babia góra . . .	1725
Pilsko	1557
Cyl	1517
Polica	1367
Romanka	1366
Łysa góra	1325
Lipowska góra .	1324
Siklec	1318
Niedźwiedź . . .	1311
Jaworzyna (Gorce)	1278
Radziejowa . . .	1265

PIENINY:

Trzy Korony . . .	982
-------------------	-----

BESKID WSCH.:

Howerla	2058
Pop Iwan	2026
Wielki Tomnatil	2018
Turkut	1937
Szypcy	1864
Sywula	1835
Ihrowyszczce . .	1815

ŁYSOGÓRY

Łysica	611
------------------	-----

JEZIORA W POLSCE.

Śniardwy . km. ²	119,0
Mamry	104,0
Narocz	82,0
Dryświaty	41,0
Gopło	36,5
Dryświaty	36,0
Świtez (wołyńska)	27,0
Wygonowskie . .	26,0
Wigry	24,0
Wdzidze	14,5

Charzykowskie .	14,0
Powidzkie	12,0
Jeziora Tatrzańskie:	
Wielki Staw . . .	0,35
Morskie Oko . . .	0,33
Czarny Staw. Gąs.	0,23
Czarny Staw nad	
Mor. Okiem . . .	0,21
Czarny Staw w Dol	
5 Stawów	0,13

Przedni Staw w Dol.	
5 Stawów	0,08

Co do głębok.: m.	
Czarny Staw nad	
Mor. Okiem . . .	80
Wielki Staw . . .	78
Morskie Oko . . .	54
Dryświaty	53
Wigry	44

NAJWIĘKSZE MIASTA W POLSCE.

Po Warszawie — Łódź 451.800, Lwów 219.200, Kraków 181.070, Poznań 169.800, Wilno 128.900, Lublin 94.500, Bydgoszcz 87.800, Sosnowiec 86.700, Częstochowa 80.600, Białystok 77.000, Huta Królewska 74.800, Radom 61.600, Przemyśl 48.000, Katowice 45.400, Kalisz 44.800, Kielce 41.400, Kołomyja 41.400, Piotrków 41.000, Włocławek 40.300, Dąbrowa-Górnicza 39.800, Toruń 39.300, Tarnów 35.700, Grodno 34.900, Grudziądz 33.800, Gdańsk W. M. 356.700.

WZROST MIAST W POLSCE.

M I A S T A	Ludność w tysiącach						
	1860	1870	1880	1890	1900	1910	1921
Warszawa	161,0	297,0	383,0	523,0	686,0	797,1	895,4
Łódź	32,6	39,0	45,2	136,1	288,1	502,5	451,0
Lwów	70,0	87,1	109,7	127,9	159,9	195,8	219,2
Kraków	41,0	49,8	66,1	74,6	91,3	166,8	181,7
Poznań	51,2	56,4	65,7	69,6	117,0	150,5	169,8
Wilno	69,5	64,2	102,8	125,0	153,2		128,9
Lublin	20,0	21,3	32,3	52,1	57,2	84,0	94,5
Bydgoszcz	22,5	27,7	34,0	41,4	52,2	91,0	87,8
Sosnowiec					57,0	102,0	86,7
Częstochowa	9,0	14,8	21,2	28,7	47,6	74,9	80,6
Białystok	16,7	17,7	50,7		71,5	80,3	77,0
Huta Królewska	1,1	19,5	27,5	36,5	57,9	72,6	74,8

*) Wierchy. Rocznik, poświęc. góróm i góralszczyźnie. R. I 1923. R. II 1924.

DRUGI KOMUNIKACYJNE W POLSCE.

Polska posiada kolei normalnotorowych 16.653 klm., kolejek wąskotorowych 2.864 klm., dróg bitych 45.836 klm., sieci wodnej komunikacyjnej i spławnej 9.030 klm.

Na 100 klm.² przypada kolei 4,1 klm., a należy mieć za przykładem państw zachodnich około 12 klm.; dróg bitych przypada w całej Polsce średnio 12,8 klm., gdy w b. zaborze austriackim — 30,5 klm., b. zaborze pruskim — 24,3 klm.

Sieć wodna składa się z rzek żeglownych — 4.250 klm., spławnych — 3799 klm. i dróg sztucznych — 981 klm.

ŚWIĘTA NARODOWE POLSKIE.

3 maja — rocznica konstytucji 1791 roku. Pozatem 17 marca — rocznica uchwalenia konstytucji 1921 roku; 6 sierpnia — rocznica wkroczenia legjonów w 1914 r., święto wojsk polskich; 16 sierpnia — rocznica zwycięstwa w 1920 r., dzień żołnierza; 29 listopada — rocznica powstania listopadowego 1830 roku; 22 stycznia — rocznica powstania styczniowego 1863 roku.

BARWY NARODOWE POLSKIE.

Dwa pasy równoległe podłużne, z których górny biały, dolny czerwony. Flaga narodowa ma stosunek długości do szerokości 8:5. Flaga Prezydenta: czerwona ze srebrnym orłem pośrodku. Flaga handlowa oraz przedstawicieli dyplomatycznych i konsularnych — jak narodowa, ale na środku białego pola czerwona tarcza ze srebrnym orłem. Flaga wojenna jak handlowa ale długość do szerokości 10¹/₂:5 i wycięta w żąb.

WOJSKO POLSKIE *).

Na stopie pokojowej wojsko polskie liczy:

Piechota: 90 pułków (NN 1 do 45, 48 do 86; 1 — 6 podhalańskich) czyli 30 dywizji.

Cykliści: 10 kompanji, po jednej na każdy okręg korpusu.

Czołgi: 3 bataljony, tworzące jeden pułk.

Jazda: 3 pułki szwoleżerów (1—3) i 27 pułków ułanów (1—27) czyli 10 dywizji.

Artylerja: 30 pułków artylerji polowej, 10 pułków artylerji ciężkiej, (numeracja arabska), 10 dywizjonów artylerji konnej (numeracja rzymska), 2 pułki artylerji górskiej, 1 pułk artylerji najcięższej, 1 pułk artylerji zenitowej (w organizacji).

Saperzy: 10 pułków (1—10), 1 bataljon maszynowy, 1 bataljon mostowy, 1 bataljon chemiczny.

Wojska łączności: 3 pułki.

*) Według „Almanacha Oficerskiego“ na rok 1923/24. Zeszyty 3.

Wojska aeronautyczne: 3 pułki lotnicze, 5 bataljonów balonowych.

Wojska kolejowe: 3 pułki.

Wojska samochodowe: 10 dywizjonów (1—10).

Wojska taborowe: 10 dywizjonów.

Żandarmerja: 10 dywizjonów.

MARYNARKA WOJENNA POLSKA *).

Mamy 2 kanonierki: „Komendant Piłsudski“ i „Generał Haller“ po 342 tony poj., 6 torpedowców: „Kaszub“ i „Mazur“ po 415 t., „Krakowiak“, „Ślązak“ i „Podhalanin“ po 365 t., „Kujawiak“ 335 t.; 4 trawlerzy (wyławiacze min): „Jaskółka“, „Mewa“, „Czajka“ i „Rybitwa“ po 196 t.; statek patrolowy i 2 statki pomocnicze. Nadto we flotyli rzecznej posiadamy 4 monitory, 6 uzbrojonych statków, 3 statki pomocnicze i 3 uzbrojone łodzie motorowe.

MARYNARKA HANDLOWA POLSKA.

Parowiec „J. Piłsudski“ (4817 t.), trzymasztowy szkuner motorowy „Lwów“ (1293 t.), parowce: „Wawel“ (811 t.), „Bóg“ i „Nice“ (po 687 t.), „Toulon“ (672 t.), „Warta“ (618 t.), „Wilno“ (588 t.), „Wisła“ (533 t.), „Kaszuba“ (179 t.), szkuner motorowy „Gazolina“ (127 t.), oraz 9 motorówek i kutrów żaglowych (od 41 do 22 t.). Razem 20 jednostek ogólnej pojemności 11.247 tonn.

Gdańskie towarzystwa żeglugi (9) posiadają ogółem 66 statków o pojemności 100.966 tonn.

SYSTEM MONETARNY W POLSCE.

Złoty — obecna jednostka monetarna — zawiera $\frac{9}{31}$ grama czystego złota i równa się złotemu frankowi unji monetarnej łaćnińskiej. Monety są następujące:

Złote:	100 zł. wagi	32,25806 gr.	średnica	35 mm.
	50 „ „	16,12903 „	„	28 „
	20 „ „	6,45161 „	„	21 „
Srebrne:	5 zł. wagi	25 gr.	średnica	31 mm.
	2 „ „	10 „	„	27 „
	1 „ „	5 „	„	23 „
	$\frac{1}{2}$ „ „	2,5 „	„	18 „
Niklowe:	20 gr. wagi	3 gr.	średnica	20 mm.
	10 „ „	2 „	„	17,6 „
Bronzowe:	5 gr. wagi	3 gr.	średnica	21 mm.
	2 „ „	2 „	„	17,6 „
	1 „ „	1,5 „	„	14,7 „

W stosunku do przedwojennych monet państw zaborczych złoty równa się 37,49 kopiejkom rosyjskim, 81 fenigom niemieckim lub 95,23 halierzom austriackim.

*) Według Almanacha Oficerskiego.

SZKOLNICTWO W POLSCE.

SZKOŁY WYŻSZE:

Mamy 6 uniwersytetów (Warszawa, Kraków, Lwów, Poznań, Wilno, Lublin), 2 politechniki (Warszawa, Lwów), Akademię górniczą w Krakowie, Sztuk Pięknych w Krakowie, Weterynarii we Lwowie, Instytut Pedagogiczny w Warszawie, Dentystyczny w Warszawie, Wyższą Szkołę Handlową, Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Wyższą Szkołę dla Handlu Zagran. we Lwowie. Słuchaczów — 26.296, słuchaczek — 7.940 razem 34.236.

SZKOŁY ŚREDNIE:

Szkół 787. Nauczycieli 10.600. Uczniów 231.000. Uczniów na 10.000 ludności 83.

SEMINARJA NAUCZYCIELSKIE.

Seminarjów 192. Nauczycieli 2.100. Uczniów 13.559. Uczennic 15.246.

SZKOŁY POWSZECHNE:

Szkół 26.400 — na 100 klm. 7.000. Nauczycieli 50.000. Uczniów 3.197.000. Uczniów na 1.000 ludności 118.

D. POLSKA A INNE KRAJE.

OBSZAR, GRANICE, LUDNOŚĆ.

PAŃSTWA W EUROPIE	Obszar w tys. klm. kw.	Granice			Ludność	
		lądowe	morskie	razem	w milj.	gęstość na 1 klm. ²
Rosja europ.	4603	3371	4000	7371	101,7	22
Francja	551	2774	2850	5624	39,2	71
Hiszpanja	505	1549	2187	3730	21,3	42
Niemcy	472	4492	1605	6097	59,9	127
Szwecja	448	1760	2687	4447	6,0	13
Finlandja	387	2290	1440	3730	3,4	9
POLSKA	386,6	3823	137	3960	28,7	73
Norwegja	323	2230	3175	5405	2,6	8
Włochy	311	1642	4950	6592	38,8	125
Anglja europ.	309	—	5874	5874	47,3	153
Rumunja	294	2154	420	2574	16,3	55
Jugostawja	249	2408	1205	3613	12,0	48
Czechosłowacja	140	3416	—	3416	13,6	97
Bułgarja	103	1749	160	1909	4,9	47
Węgry	93	2019	—	2019	8,0	86
Portugalia	92	880	775	1655	6,0	66
Austrja	84	1861	—	1867	6,4	77
Łotwa	66	1117	450	1561	1,9	28

BOGACTWA KOPALNE.

Węgiel (milj. q.)	Cynk (milj. kg.)	Ołów (milj. kg.)	Ruda żel. (milj. q.)
St. Zjedn. (4571) Niemcy (2366) Anglja (1651) Czechosł. (327) Polska (302) Francja (290) Japonja (233) Chiny (220) Belgja (218) Indje (171) Kanada (134) Rosja (122) Australja (108) Afryka poł. (104) Zagł. Saary (95) Węgry (56) Hiszpanja (54) Holandja (40) Austrja (26)	St. Zjedn. (182) Belgja (66) Polska (50) Niemcy (40) Francja (30) Kanada (22) Norwegja (8) Japonja (7) Anglja (6) Czechosł. (6) Hiszpanja (6)	St. Zjedn. (358) Hiszpanja (136) Meksyk (74) Niemcy (60) Australja (57) Belgja (30) Indje (24) Włochy (16) Kanada (15) Polska (15) Francja (12) Anglja (10)	St. Zjedn. (689) Francja (139) Anglja (129) Niemcy (62) Hiszpanja (48) Szwecja (45) Luxemburg (37) Alger (11) Kuba (9) Czechosł. (8) Indje (7) Chiny (7) Australja (6) N. Foundl. (6) Włochy (4) Austrja (4) Polska (3) Rumunja (2)
Prod. świata	11200	437	865
			1250

K O L E J E.

Odkąd istnieją?

He dziś na 100 klm.²⁹

1825 Anglja (13)	1844 Szwajcarja (13)	1854 Portugalja (4)
1827 Stany Zjedn. (4)	1845 Węgry (7)	1854 Norwegja (1)
1828 Francja (10)	1846 Jugosławja (4)	1856 Rumunja (4)
1835 Niemcy (12)	1847 Danja (10)	1856 Egipt, Sudan (0,7)
1835 Belgja (36)	1847 Polska (4)	1857 Argentyna (1)
1837 Kuba (3)	1848 Hiszpanja (3)	1859 Afryka poł. (0,5)
1838 Rosja (1)	1850 Meksyk (1)	1860 Azja Mn. (0,3)
1838 Austrja (8)	1851 Peru (0,2)	1860 Bułgarja (2)
1838 Finlandja (1)	1851 Szwecja (4)	1862 Afryka półn. (0,7)
1839 Włochy (6)	1852 Chili (1)	1869 Grecja (3)
1839 Czechosłow. (10)	1853 Wyspy bryt. (1)	1871 Chiny (0,1)
1839 Holandja (10)	1854 Australja (0,6)	1872 Japonja (2)
1840 Kanada (1)	1854 Brazylja (0,3)	1880 Syberja (0,1)

SZKOLNICTWO.

a) Szkoły średnie.

Szkoły średnie w Polsce i zagranicą	POLSKA	Anglja	Austrja	Belgja	Czechy	Finlandja	Francja	Niemcy	Szwajcjarja	Włochy
Szkoł	787	1346	137	35	117	136	470	878	672	755
Nauczycieli	10,6		3,2		4,8	1,9		27,1	4,5	4,6
Uczniów	231	345	40	8	56	24	151	475	81	76
Uczniów na 10.000 ludności	83	91	66	112	42	74	39	128	210	21

b) Szkoły powszechne.

	POLSKA	Austrja	Belgja	Czechy	Danja	Finlandja	Francja	Holandja	Szwajcjarja	Szwecja
Szkoł { w tysiącach na 100 klm. ²	27,4	4,8	8	17,4	4,2	5,5	79,8	5,9	4,2	16,2
	7	6	26	12	9	2	15	17	10	4
Nauczycieli	50	27	26	46	7	7	125	35	22	22
Uczniów	3197	903	960	2236	469	244	4514	1031	536	704
Uczniów na 1000 ludności .	118	147	127	158	144	79	120	150	138	119

POLITYKA MIĘDZYNARODOWA

w roku tysiąc dziewięćset dwudziestym czwartym.

Dwoma biegunami międzynarodowej polityki europejskiej w roku 1924-tym były dwie kwestje: kwestja zmuszenia Niemiec do możliwie najściślejszego wypełnienia zobowiązań włożonych na nie przez traktat Wersalski, tudzież kwestja wciągnięcia Rosji — pomimo jej bolszewickiego ustroju państwowego — z powrotem w sferę normalnych, wzajemnych stosunków europejskich międzynarodowych, zarówno politycznych jak ekonomicznych. Przedewszystkiem tych ostatnich.

Początek roku 1924-go zastał Niemcy wyzute ostatecznie z terytorjów, które był traktat Wersalski od nich odciał. Ta kwestja była, po pięcioletnich prawie tergiwersacjach ze strony zwyciężonych a wielce mozolnem trwaniu w solidarności ze strony zwycięzców, t. j. Entente'y — szczęśliwie załatwiona. Kwestja utraconych przez pobite Niemcy kolonji, wziętych pod „protektorat“ tych i owych mocarstw, głównie Anglji i Francji, też nie dawała już powodu do żadnych niepokojów. Pozostawała kwestja kontrybucji wojennej składającej się z dwóch głównych grup: z tego, co Niemcy musiały wydać *in natura* członkom zwycięskiej Koalicji, z różnego materiału wojennego, kolejowego i t. p. oraz z płatnych w gotówce, złotem, odszkodowań za olbrzymie dewastacje poczynione na terenie, wywołanej przez Niemcy, wojny, zwłaszcza we Francji i w Belgji. W odwodzie stała też kwestja, niemniej traktatowej redukcji wojska niemieckiego.

Ta ostatnia sprawa szła wprawdzie opornie, z racji wielkiej Niemiec nielojalności, z racji formowania przez nie różnych towarzystw sportowych najzupełniej w typie regularnego wojska, lecz przynajmniej jawnego sprzeciwu nie wywoływała. Świadczenia w naturze były też tak dobrze jak całkowicie załatwione. Pozostawała na placu kwestja odszkodowań, *réparations* jak brzmi ich oficjalna nazwa we wszechświatowym języku dyplomatycznym.

Niemcy, podpisując traktat Wersalski, zobowiązały się solennie — płacić. Wszelako, jak wnosić wolno, nie bez *reservatio mentalis*, że skoro tylko okoliczności pozwolą, płacić nie będą. Sprzyjające te okoliczności zjawily się dość nawet prędko — raz w postaci

wewnętrznych w Niemczech, wcale nawet okazałych zamieszek, doprowadzających państwo jeżeli nie do ruiny, to nad jej brzeg, powtóre w postaci niesnasek i kontrowersji, wynikłych w łonie Entente'y, grożących nawet chwilami zupełnem jej rozpadnięciem się i, co za tem idzie, ustaniem solidarnego nacisku koalicyjnego na Niemcy.

Korzystając z tych pomyslnych konjunktur, Niemcy zawiesiły

Marszałek Foch, pozujący W. Kossakowi do portretu.

odszkodowaniowe wypłaty. Najbardziej w nich zainteresowane, Francja i Belgja, wyjednały od Entente'y mandat na zbrojne okupowanie gwarancyjne niektórych terytorjów państwa Niemieckiego, w pierwszej linii węglowego Zagłębia Ruhry. Heroiczny ten środek, wielce kosztowny dla okupanta, a wysoce uciążliwy dla okupowanego, stał się źródłem niewyczerpanych machinacji ze strony Niemiec, interwencji dyplomatycznych ze strony różnych wpływowych czynników postronnych, nie wyłączając Stolicy Apostolskiej,

a dla Francji stał się źródłem uporeczywego zmagania się ze sobą dwóch prądów wewnątrz kraju: za i przeciw bezwzględnej i aż do końca głośnej na świat całej okupacji **Ruhry**.

W rezultacie niemieckich wykrętów i matactw tudzież niezgód wśród bylej Koalicji, osobiłwie w skutek chwiejnego stanowiska

Jak sobie radzą wielkie miasta z komunikacją.

Kolej napowietrzna w New-Yorku. Elewacja przy słynnej „5-th Avenue.

Anglii, pozostała Francja, w sprawie nieprzejednanie wywieranego na Niemcy nacisku — prawie że w kompletnem odosobnieniu. Włochy, rządzone przez faszystów, z Mussolinim sprawującym niemal dyktatorską władzę, umyły ręce; Japonja zachowywała już tylko „przyjazną neutralność“; omal że nie przyszło do zupełnego zerwania stosunków francusko-angielskich. Francji politykę zagraniczną, w najważniejszym jej zakresie, to jest w sprawie odszkodowań, popierały już tylko wiernie i niezłomnie: najbliższa Belgja i daleka Polska.

Poincaré, mąż stanu zarówno wielkich zdolności jak niewyczerpanej energii, stał na czele Francji, a zarazem na czele obozu narodowego, czy, jeżeli kto woli, prawicy, nie tylko stawiając na zewnątrz czoło gwałtownemu oporowi Niemiec, lecz i prowadząc w domu niesłychanie uciążliwą walkę z obozami lewicowymi, z parlamentarną opozycją, nie tylko przeciwną bezwzględnemu stosowaniu szruby okupacyjnej dla wydostania z Niemiec pieniędzy ile operującej okupacyjnymi niepowodzeniami tudzież ententowemi ambarasami Poincaré'go dla — obalenia rządu. Czują jednak i lewica Francji, z obu jej głównymi leaderami w izbie deputowanych, Blumem i Herriotem, że w okupacji Ruhry zaangażowany jest honor Francji. Czują się, że żaden rząd francuski nie zaryzykowałby wziąć na siebie odpowiedzialności za — ewakuację Ruhry, za zlikwidowanie doszczętne polityki Poincaré'go.

W Anglii, na którą się Francja oglądała, chwiał się już, bliski upadku, konserwatywny gabinet Baldwina i nie był bynajmniej skłonny do jakichkolwiek stanowczych kroków. Sprawa odszkodowań tonęła w nieskończonej wymianie not i w powodzi mów. Nawet nie zanosilo się na jej — raz przecie — rozstrzygnięcie w tym lub owym sensie. Cała Europa była jak pod ciężkim kamieniem tej sprawy mogącej co chwila w najpoważniejszy sposób zakłócić pokój w Europie okupiony co tylko tyłu ofiarami.

Wszystkich oczy zwracały się na przewodcę angielskiej Labour Party, Partji Pracy, Ramsay'a Mac Donalda. Już był w kilku okolicznościowych przemówieniach oświadczył gotowość przyjęcia rządów z rąk Baldwina i — wprowadzenia Anglii, i, co za tem idzie Europę, na nowe tory.

Przeczuwano, nawet wiedzano dobrze, że na tych nowych torach znaleźć się będzie musiało przedewszystkiem: rozstrzygnięcie kwestji odszkodowań i — uznanie przez Anglję rządów sowieckich w Rosji.

* * *

W styczniu 1924-go r. stała Europa w całej pełni pod znakiem — aby się tak trywjalnie lecz dosadnie wyrazić — konkurencji o Rosję.

Gdy okazało się, że żadne Wrangle, Kołczaki i Judenicze, mające rzekomo za sobą „całą Europę“ nie pobiją na głowę i nie wyprą z Rosji szarańczy bolszewickiej, wypuszczonej na nią z plomboowanych, szwajcarskich wagonów — przeważył w Europie pogląd, że — trudna rada — trzeba z Rosją sowiecką wejść w układy.

Wiara w konieczność uznania Rosji sowieckiej nie tylko *de facto* ale i *de jure*, znalazła swój wyraz w postaci formalnych wyścigów między Anglią, Francją, Włochami, Czechami i Jugosławią, o polityczne i gospodarcze porozumienie się z rządem sowieckim na platformie uznania komunistycznej formy rządu jako idealnej.

Nawet w Stanach Zjednoczonych złożył senator Borah prezydentowi Coolidge'owi zbiorową petycję, domagającą się uznania rządu sowieckiego. W angielskiej prasie pisano bez ogródek: Francja

Nowoczesne sposoby ratowania pasażerów z tonącego okrętu.

i Włochy mogą w uznaniu sowietów *wyprzedzić* Wielką Brytanię i zgarnąć *korzyści* mogące wypłynąć z wznowienia z Rosją normalnych stosunków.

W tym zaś właśnie okresie oscylowania polityki międzynarodowej między kwestją odszkodowań niemieckich i konkurami o Rosję, stanął aljans francusko-czeski, odruch Francji — dla wydobycia się z zaznaczonego wyżej, grożącego jej prawie zupełnego odosobnienia. **Traktat zawarty między Francją a Czechami** nie był oczywiście doniosły, był tylko wysoce znamienny dla polityki międzynarodowej. Oba kraje zobowiązywały się strzedz zobopólnie: przedewszystkiem pokoju, powtóre nienaruszalności traktatów pozawieranych w Wersalu, w Saint-Germain, w Trianon, nawet w Neuilly, potrzebie strzedz jak żrenicy oka suwerenności i niepod-

ległości Austrii, innemi słowy, aby się ona w żadnej formie nie połączyła z Niemcami, poczwarte aby żaden mąż Hohenzollern nie wrócił na jakikolwiek w Niemczech tron, a żaden Habsburg nawet nie zamarzył o tronie — na Węgrzech.

Oto wśród jakich głównych cech, linii i prądów międzynarodowej polityki w Europie nastął rok 1924.

* * *

Dnia 22 stycznia **upadł w Anglii gabinet konserwatywny Baldwina** i Mac Donald zgodził się objąć stanowisko prezydenta ministrów.

Niemal jednocześnie 21-go **umarł w Rosji Lenin**.

Zatwierdzony przez króla nowy **gabinet Mac Donalda** objął rządu. Pierwsze posiedzenie nowego gabinetu odbyło się 24 stycznia. Żadnego „presilienia“ nie było. Nowy rząd socjalistyczny angielski już 1-go lutego **uznał rząd sowiecki w Rosji** i zaproponował konferencję pełnomocników obu państw dla uregulowania spraw spornych.

Na czele nowego składu Rady komisarzy w Rosji stanął z wyboru Rykow.

Emulacja Francji i Anglii na gruncie uznania rządu sowieckiego i wejścia z nimi co rychlej w układy natury ekonomicznej i handlowej wzmagają się. **Rząd sowiecki wyparł się wszelkich carskiej Rosji zobowiązań pieniężnych**. Oświadczył iż żadnych jej długów płacić nie będzie. Francja ma ułokowane miljarde (przeszło 170) franków w pożyczkach rosyjskich. Papiery te obecnie bezwartościowe. Obywatele francuscy, osobliwie drobni rentjerzy w niepewności czy odzyskają — i kiedy? — choćby grosze wzamian za krocie złożone na ołtarzu dawnego aljansu francusko-rosyjskiego z czasów tulońskich i kronsztadzkich manifestacji. Oprócz tego rząd bolszewicki zburzył setki francuskich przedsiębiorstw w Rosji, przemysłowych, handlowych etc. Znacjonalizował, czyli przywłaszczył sobie ogromne kapitały należące w Rosji do obywateli francuskich. Czyż te wszystkie bająnskie sumy mają ginać bezpowrotnie? Czyż nie należy starać się je odzyskać — za wszelką cenę? Francja ma stokroć więcej powodów, racji i przyczyn porozumienia się z rządem sowieckim niż Anglija. W zamian za uznanie komunistycznych rządów w Rosji może uda się wyrewindykować miljarde pożyczane Rosji przed wojną i podczas wojny?

Włochy i Norwegja uznają rząd sowiecki w Rosji i zawierają z nią traktaty handlowe.

Dnia 3-go lutego zmarł Wilson. Wiadomość ta bolesnem echem odezwała się po całym świecie.

W Niemczech **ruch separatystyczny** w Bawarii i Nadrenji dosięga kulminacyjnego stadjum. Podżegany przez Francję doprowadza w dniu 12-tym lutego do krwawych starć między nadreńskimi separatystami a wojskiem rządowem, przyslanem z Berlina. Rzecznicy oderwania się Nadrenji od Rzeszy przegrywają kampanję. Również uspakaja się i Bawarja.

Głównych przewodców państwowej pełnej emancypacji Bawarii, Hittlera, gen. Ludendorfa i innych stawiono przed sąd. Wynikiem jednak procesu trwającego przeszło miesiąc było (1-go kwietnia) uniewinnienie Ludendorfa.

Między 16 a 19 lutego odbyła się w Warszawie pod przewodnictwem ministra spraw zagranicznych Maurycego hr. Zamoyskiego konferencja ministrów spraw zagranicznych państw nadbałtyckich, Łotwy, Estonji i Finlandji. Zacieśniła ona stosunki polityczne i ekonomiczne między niemi a Polską.

Dn. 10 marca rozpoczęła obrady w Genewie sesja Rady Ligi Narodów a w kilka dni potem przekazała Radzie Ambasadorów projekt konwencji w sprawie **Kłajpedy**, zawierający najdalej idące ustępstwa na rzecz Litwy. Projekt Rada Ambasadorów 5 kwietnia zatwierdziła. Dnia 14-go marca wyznaczono w Gdańsku stałe dla Polski miejsce wyładowania amunicji (Westerplatte).

Dnia 4 marca Zgromadzenie Narodowe w Angorze znosi kalifata, składa z tronu sułtana i kalifa w jednej osobie—Machmeda Wahid-Edina i skazuje go na banicję wraz ze wszystkimi książętami i księżniczkami z rodu sułtańskiego Osmanów. Tem samem Turcja zrzuca się dobrowolnie dominującego w świecie Islamu stanowiska. Natychmiast sięga po nie Arabja. **Huseln** król Hedżasu, poparty przez niektóre królestwa arabskie, posiadający święte miasta Mekkę i Medynę, — przy potajemnem poparciu Anglji — **obwołuje siebie kalifem**. Reichstag berliński 14 marca rozwiązany.

Woodrow Wilson.
1856—1924.

Dnia 22 marca rząd sowiecki postanowił wydać Polsce **arcybiskupa Cieplaka** skazanego na 10 lat więzienia.

Dnia 15 kwietnia Mac Donald otwiera w Londynie **konferencję rosyjsko-angielską** mającą na celu: zlikwidowanie zobowiązań przeszłych, osiągnięcie porozumienia odnośnie do uprawnień i zobowiązań wiążących obecnie oba kraje, wreszcie jaknajszybsze wznowienie pokojowych i korzystnych dla obu państw stosunków.

Grecję proklamuje Zgromadzenie Narodowe w Atenach — **republiką**. Potwierdził ustrój republikański plebiscyt 13 kwietnia.

Komisja odszkodowań, międzynarodowa, rozpoczyna 12-go kwietnia badanie czy Niemcy są w stanie ponieść wypłaty remuneracyjne. Bada wypłacalność Niemiec.

Szwecja uznaje rząd sowiecki (15. III.).

Zatarg niemiecko - sowiecki z powodu wtargnięcia policji berlińskiej do gmachu poselstwa rosyjskiego, w dniu 3-go maja, zostaje rychło zlikwidowany.

Ks. Arcybiskup Jan Cieplak.

Wyniki wyborów do **nowego Reichstagu berlińskiego** wywołują zmianę gabinetu. Prezydent Ebert mianuje (4. VI.) d-ra Maxa kanclerzem Rzeszy zatwierdzając dotychczasowych ministrów na ich stanowiskach. Ekscesy komunistów na pierwszym posiedzeniu nowego parlamentu.

Nowe wybory do parlamentu we Francji. **Prawica narodowa** ponosi **wielką klęskę** (11 maja). Poincaré ustępuje 1-go czerwca. **Herriot** przyjmuje (5 czerwca) misję utworzenia gabinetu, i tworzy go w dziesięć dni potem.

Dnia 16-go czerwca **ustępuje** prezydent Rzeczypospolitej Francuskiej **A. Millerand**. We dwa dni potem obrany zostaje na jego miejsce **Gaston Doumergue**.

Nowa sesja Rady Ligi Narodów (29-ta z kolei) otwarta 11-go czerwca.

Konferencja Herriota i Mac Donalda w Chequers i w Brukseli (26. VI).

Parlament francuski uchwała nowe kredyty na pokrycie kosztów okupacji Ruhry.

Rząd angielski rozsyła zaproszenia na konferencję londyńską. Mac Donald przyjeżdża do Paryża dla osobistego zlikwidowania z Herriotem wszelkich nieporozumień francusko-angielskich.

Wystawa w Wembsley (pod Londynem). Pawilon indyjski.

Obaj premierowie wręczają rządowi niemieckiemu wspólną notę w sprawie kontroli francusko-angielskiej nad zbrojeniem się Niemiec (24.VI).

W Moskwie obraduje przez kilka tygodni **V-ty Kominternacjo-**nał, zagrzewając komunistów polskich i niemieckich do żywszej i energicznej akcji mającej wywołać wszechświatową rewolucję bolszewicką. Kongres zamykając swoje narady wydał **manifest** do proletariatu na całej kuli ziemskiej, podpisany przez Zinowjewa, Trockiego, Bucharyna, Rykowa i innych wodzów komunizmu.

Rosyjsko-angielska konferencja, bez mała cztero-miesięczna, obradująca w Londynie pod bezpośrednim patronatem Mac Donalda skończyła się zupełnem fiaskiem. Rządowi sowieckiemu nie chodziło o nic innego, jak tylko o wydostanie ze skarbu angielskiego jaknajwięcej pieniędzy, o długoterminową, dużą pożyczkę. Wzamian żądała Anglja zaprzestania przez bolszewików intryg i propagandy w Afga-

nistanie i w Persji a pośrednio i w Indjach. Rząd sowiecki dał wymowną odpowiedź: wzmocnił propagandową agitację. Zaczęto tedy mówić o traktacie ściśle handlowym. Bankierzy angielscy oświadczyli, że nie dadzą rządowi sowieckiemu ani grosza, a tembardziej 50 miljonów funtów dopóki nie będzie uregulowana sprawa posiadanych rosyjskich obligacji oraz angielskich właścicieli ponacjonalizowanych w Rosji czyli zagrabionych przedsiębiorstw. Jedni i drudzy naliczyli swoich pretensji na przeszło 300 miljonów funtów. Pełnomocnicy sowieccy próbowali wykrętów, potem wręcz oświadczyli, że tego rodzaju żądanie jest nie do przyjęcia. Narady i układy co do koncesji też nie doprowadziły do żadnego pozytywnego rezultatu. Jeżeli jaki rezultat wydała konferencja anglo-rosyjska to chyba ten tylko, że cały sztab delegatów rosyjskich prowadził w Londynie w ciągu czterech miesięcy bezkarnie najszkodliwszą propagandę bolszewicką. Upewniła się też Anglja, że rząd sowiecki i internacjonal — to jedno. Tem niemniej zawarty został z Rosją sowiecką dn. 8 sierpnia układ handlowy i ogólny. Chodziło o wykazanie, że rząd Mac Donalda potrafi nawet wśród najoporniejszych okoliczności dobić się choć jakiegokolwiek wyniku wyteżonych zabiegów. Korzyści układ z sowietami nie przyniósł dla Anglji żadnych.

Moskiewski Komintern wywołuje — w sierpniu — gwałtowne **rozruchy chłopskie w Bułgarji**, od których miała się zapalić rewolucja bolszewicka na całym półwyspie Bałkańskim. Chłopi bułgarscy, po zamordowaniu Stambulijskiego i Obowa są pod wpływem komunistów rzucających raz po raz ciemne masy na inteligencję i zwolenników Cankowa. Bułgarskie bandy chłopskie zaopatruje w broń i agitatorów — rząd moskiewski. **Próba wywołania rewolucji bolszewickiej w Bułgarji** nie udała się. Nie powiodła się też w **Rumunji**, gdzie udało się rządowi sowieckiemu doprowadzić do formalnych batalji i nader surowych represaljów. Ze strony Moskwy sowieckiej czynione są też usilne próby zrewoltowania i zbolszewizowania Łotwy. Wzdłuż zaś całej granicy z Polską idzie robota — dywersyjna: rzucanie na terytorjum polskie **band bandyckich**. Destrukeyjna akcja bolszewicka posuwa się wolno lecz stale ogromnym frontem na Zachód, od Bałtyku do Morza Czarnego, od Rygi do Adryanopola.

Wielka anglo-francusko-niemiecka Konferencja Londyńska, doprowadziła do przyjęcia planu amerykańskiego generała Karola Daves'a za podstawę uregulowania kwestji odszkodowań tudzież gwarancji — nie krzywdząc Francji i nie rujnując Niemiec. Osiąg-

nięto ten rezultat w drodze kompromisu. Niemcy mają otrzymać wielką, głównie ze Stanów Zjednoczonych, pożyczkę, wynoszącą 900.000.000 franków w złocie w zamian czego zobowiązały się wypłacać ratami odszkodowania aż do ostatniego grosza. Uczyniono Niemcom znaczne koncesje w sprawie gwarancji. Zagłębie Ruhry ma być okupowane *maximum* 12 jeszcze tylko miesięcy, w ciągu któ-

Ogólny widok Konstantynopola.

W ciągu lata 1924 r. odbyła się tam pierwsza wystawa przemysłu polskiego, która wzbudziła w Turcji powszechne zainteresowanie.

rych będą stopniowo ewakuowane przez wojska aljanckie różne strefy i miasta dotąd okupowane. Państwa uczestniczące w konferencji przyjęły na siebie honorowo zobowiązanie wystąpić solidarnie przeciwko Niemcom na wypadek jeżeliby te nie dotrzymały warunków reparacyjnych wobec Francji lub powążyły się uchylać się od nich. Jest to najpoważniejsza dla Francji gwarancja. Po nad to Francja przestała być osamotnioną, nawiąawszy ścisły kontakt z aljanckimi państwami, zwłaszcza z Anglią. Rekonstrukcja gospodarcza Niemiec może się rozpocząć. Europa wyszła z odszkodowaniowego labiryntu. Wielkiej doniosłości dla pokoju i dobrobytu ludów i krajów konferencja londyńska dobiegła do końca w dniu 18-tym sierpnia.

Borys Sawinkow przejeżdża z Warszawy do Moskwy. Stawiony tam przed sąd i na śmierć skazany, dokonywa — podobno w porozumieniu z rządem sowieckim — rozgłośnego aktu apostazji i ekspijacji, składając bolszewickie wyznanie wiary. Centralny komitet wykonawczy Sowietów ułaskawia go. (1 października).

Targ na dziewczęta w Chinach (w prowincji Tonkin).

Dnia 2 października nastąpiło w Genewie zamknięcie **Piątej Sesji Zgromadzenia Ligi Narodów** (*Cinquième Assemblée générale de la Société des Nations*). Brało w niej udział 15 ministrów spraw zagranicznych i 7 premjerów różnych państw. Po za delegacjami przebywało w Genewie podczas trwania sesji mnóstwo polityków (samych amerykańków do dwustu). Zgodzono się nie redagować i nie uchwalać nowego paktu międzynarodowego w sprawie wzajemnego gwarantowania sobie bezpieczeństwa, lecz do paktu Ligi dodać trzy nowe punkty w kwestji sądu rozjemczego, sankcji i rozbrojenia. Tezy te weszły do **protokołu** podpisanego przez delegatów. Postanowiono, że sąd rozjemczy ma państwa należące do Ligi obowiązywać we wszystkich wypadkach — co uchyli wszelką wojny możliwość. Wyroki sądu rozjemczego mają być bezapelacyjne. Co do sankcji to (§ 10-ty Protokołu) zobowiązano się udzielać napadniętemu

„łojalnie i efektywnie“ wszelkiej pomocy na jaką tylko zdobyć by się mogły państwa należące do Ligi, bądź na własną rękę każde, bądź zbiorowo. Projekt zawarcia jednego traktatu gwarantującego wzajemne bezpieczeństwo — odrzucono. Państwa mogą zawierać oddzielne, między sobą, umowy i układy gwarancyjne (*d'assistance mutuelle et de sécurité*). Co do rozbrojenia, postanowiono zwołać walną, międzynarodową konferencję rozbrojeniową na 15 czerwca przyszłego 1925-go roku. Grono amerykańskich profesorów, polityków i wojskowych z prof. Shotwellem i gen. Blid'em na czele złożyło Lidze **amerykański projekt paktu gwarancji i rozbrojeń** mający niemało szans po temu, aby na jego podstawie zostały uregulowane w Europie sprawy pokoju i bezpieczeństwa. Protokół piątej sesji Ligi w sprawie przymusowego arbitrażu, bezpieczeństwa i rozbrojenia przyjęty został jednomyślnie przez upoważnionych delegatów 47 państw.

Król Hedżasu, protegowany przez Anglię Hussejn Ibn Ali, samozwańczy kalif, zmuszony zostaje do ucieczki z Mekki, którą (15. X.) zajmuje arabskie plemię Wahabitów, Hussejn zmuszony jest abdykować i wyrzec się godności oraz tytułu kalifa. Jednocześnie wzmagają się **nacjonalistyczne wrzenia w Egipcie**, pragnącego zrzucić z siebie protektorat angielski, Premier egipski Zaghluł zawozi do Londynu istne ultimatum. Angielski „protektorat“ nad kanałem Suezkim poważnie ze strony Arabji i Egiptu zagrożony (październik, listopad).

Wybory do parlamentu anglelskiego (29—31. X) przyniosły **wielkie zwycięstwo konserwatystom** a dotkliwą porażkę liberałom tudzież Partji Robotniczej (Labour Party). Wynikiem tego był **upadek gabinetu Mac Donalda** i **przyjście powtórnie do władzy gabinetu konserwatywnego**, ze Stanleyem Baldwinem na czele. (Pierwsze dni listopada).

Dobiegający do końca rok 1924-ty przyniósł Europie ostateczne zlikwidowanie wiary i nadziei w możliwość zwalczania bolszewizmu w Rosji. **Do zupełnego uznania rządu sowietów nie doszło**. Natomiast **Francja pośpieszyła aktu uznania dokonać**. Na ambasadora do Moskwy dezygnowany został Herbert, kierownik polityczny półoficjalnego „Temps“, posławać w Paryżu ma Krasin.

Prezydentem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej wybrany został (5. XI) **Calvin Coolidge**.

Przegląd spraw polskich.

(Od listopada 1923 r. do listopada 1924 r.)

Sytuacja w Polsce w początkach listopada przedstawiała się niezbyt różowo. Ciągły spadek marki polskiej, spekulacja żywnością nieuczciwych i państwu wrógich, wreszcie agitacja skrajnych partii politycznych, podsycana z zewnątrz, spowodowały zupełny rozstrój naszego życia gospodarczego, który znalazł swój wyraz przede wszystkim w ciągłych strajkach, a nawet i kilku jawnych antypaństwowych wystąpieniach. Przytem byliśmy już bardzo bliscy wojny. Gdy w Niemczech w połowie października rozpoczęły się krwawe rozruchy komunistyczne, kierowane przez emisariusza sowietów w Moskwie, Radka, i rozruchy te w wielu miejscowościach, jak na przykład w Hamburgu, Turyngji i Saksonji osiągnęły nawet pewne chwilowe sukcesy, wtedy rząd bolszewicki w Moskwie zażądał od Polski pozwolenia na swobodny transport przez Polskę czerwonej armji, broni i amunicji na pomoc komunistom niemieckim, grożąc w razie niespełnienia tego niesłychanego żądania wypowiedzeniem wojny, a jednocześnie starając się za pomocą nasłanych agitatorów i hojnie rzucanych sum pieniężnych wywołać w Polsce na tyłach armji podobne do niemieckich rozruchy komunistyczne.

Dzięki jednakże temu, że te próby agitacyjne w narodzie polskim stosunkowo niewielki znalazły posłuch, jak również dzięki gotowości bojowej naszej armji i stanowczej postawie ówczesnego ministra spraw zagranicznych p. Romana Dmowskiego, udało się nam uniknąć wojny nawet po odrzuceniu żądań bolszewickich. Zresztą rozruchy komunistyczne w Niemczech także niebawem zostały stłumione; zamiary i pretensje sowieckie stały się nieaktualne.

Znalazły te knowania sowieckie jednak swój jaskrawy wyraz w wypadkach, które całym społeczeństwem polskim wstrząsnęły do głębi. Mianowicie dnia 6 listopada strajkujący w Krakowie robotnicy wystąpili zbrojnie i napadli na wojsko, zawezwane dla utrzymania porządku. Kilku ułanów zostało zabitych. W celu uniknięcia dalszego krwi rozlewu wyprowadził ówczesny dowódca garnizonu wojsko z obrębu miasta. Przez dwa dni Kraków pozostał w rękach rewolucjonistów. Podobne próby zbrojnych wystąpień, jakkolwiek na mniejszą skalę, odbyły się dnia 8 listopada w Tarnowie, a następnie w rejonie kopalń naftowych w Borysławiu.

Próby te oczywiście natychmiast zostały zlikwidowane. Tem silniej za to pobudziły one społeczeństwo i koła rządowe do przedsięwzięcia energicznych kroków w celu powstrzymania dalszego rozstroju życia gospodarczego, a co za tem idzie, także ładu i porządku w kraju. Tym środkiem zaradczym była sanacja skarbowa.

Stojący wówczas u steru rząd z premierem Witosem na czele wyteżył też wszystkie siły w celu powstrzymania dalszego spadku marki polskiej i przeprowadzenia sanacji skarbowej. Minister skarbu, p. Kucharski przedstawia konkretny projekt sanacji finansów, czyni starania o uzyskanie pożyczki zagranicznej, zaprasza jako doradcę finansowego angielskiego przedstawiciela rządu pana Younga. Lecz nadzieja na pożyczkę zagraniczną tymczasem zawiodła. Przytem w sejmie coraz ostrzejsza zaczyna się toczyć walka parlamentarna między prawicą a lewicą sejmową. Gabinet ministrów premiera Witosa opierał się na koalicji stronnictw prawicowych, a mianowicie Związku Ludowo Narodowego, Chrześcijańskiej Demokracji i Stronnictwa Chrześcijańsko Narodowego, wraz z Polskiem Stronnictwem Ludowym „Piaś”, — rozporządzającej zaledwie kilku głosami większości. Opozycję natomiast stanowiła cała lewica sejmowa, składająca się z Narodowej Partji Robotniczej, Wyzwolenia, Związku Chłopskiego, Polskiej Partji Socjalistycznej i nieomal wszystkich grup mniejszości narodowych. Szczególnie ostre formy przybrała ta walka parlamentarna między lewicą, a prawicą sejmową, przy omawianiu wniesionego do sejmu w początkach grudnia nowego projektu przeprowadzenia reformy rolnej.

W grudniu też, z racji reformy rolnej, kilku posłów z „Piaś” urządziło „secesję”, to jest, przeszło na stronę opozycji. Gabinet ministrów p. Witosa wskutek ubytku tych kilku głosów stracił większość w sejmie i dnia 15 grudnia podał się do dymisji. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przyjął tę dymisję i po pewnych pertraktacjach i naradach stronnictw powierzył dnia 18 grudnia misję utworzenia nowego gabinetu ministrów p. Władysławowi Grabskiemu. Ponieważ nie było zdecydowanej większości w sejmie, rząd, jaki powołał p. Władysław Grabski, musiał być pozaparlamentarny, to jest, złożony ze specjalistów w danej dziedzinie życia państwowego, którzy albo do żadnego stronnictwa nie należą, i nie są posłami, albo, o ile są posłami i należą do jakiegokolwiek bądź stronnictwa, to jednakże w pracy partyjnej nie są zbyt zaangażowani, tak że wszyscy się na nich godzą. W ten sposób powstał rząd pod przewodnictwem p. Władysława Grabskiego w następującym składzie osobistym:

Władysław Grabski — prezes rady ministrów i minister skarbu,
Władysław Sołtan — minister spraw wewnętrznych,
Włodzimierz Wyganowski — min. sprawiedliwości,
Gen. Kazimierz Sosnkowski — min. spraw wojskowych,
Bolesław Miklaszewski — min. oświecenia publicznego,
Józef Kiedroń — min. przemysłu i handlu,
Kazimierz Tyszka — min. kolei,
Ludwik Darowski — min. pracy,
Zdzisław Ludkiewicz — min. reform rolnych,
Mieczysław Rybczyński — min. robót publicznych,
Józef Raczyński — kierownik min. rolnictwa i dóbr państwowych.

Karol Bertoni — kierownik ministerstwa spraw zagranicznych do chwili przyjazdu Maurycego hr. Zamoyskiego, posła Rzeczypospolitej Polskiej w Paryżu, który następnie objął tę ministerstwa spraw zagranicznych.

Rząd ten, z późniejszymi zmianami na niektórych tylko stanowiskach, jak na stanowisku min. spraw wewnętrznych, wojskowych, zagranicznych, reform rolnych i dóbr państwowych, przetrwał aż do chwili obecnej. Wobec grozy zupełnego rozstroju życia gospodarczego kraju wszystkie stronnictwa polskie, tak prawicy, jak i lewicy sejmowej, co szczególnie podkreślić należy, połączyły się w zgodzie, by ten rząd popierać, którego naczelnem zadaniem stało się uzdrowienie naszego skarbu, a w związku z tem i całego życia gospodarczego kraju. Uchwalono także udzielić temu rządowi, a w szczególności ministrowi skarbu p. Władysławowi Grabskiemu, specjalnych, bardzo rozległych pełnomocnictw dla wydawania zarządzeń w celu sanacji skarbu bez odwoływania się w poszczególnych wypadkach do uchwały sejmu.

Od 1 stycznia 1924 roku wprowadzoną została waloryzacja wszystkich podatków i dochodów państwowych, to jest, obliczania dochodów państwowych według kursu w markach złotego polskiego, równego złotemu frankowi szwajcarskiemu, aby uchronić te dochody państwowe, wobec ciągłego spadku papierowej marki polskiej od obezценienia i ustalić trwałe, na złotej walucie oparty budżet państwowy.

Dnia 1-go lutego 1924 r. podpisany został przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej p. Wojciechowskiego dekret o zaprzestaniu druku marek na potrzeby państwa i dalszego zadłużania się skarbu państwa w Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej. Jednocześnie z tem rząd p. Grabskiego wyteżył wszystkie siły, aby

oprócz wpływów z uchwalonych już poprzednio podatków dla przeprowadzenia uzdrowienia skarbu, a poniekąd dość ciężkich dla ludności, jak szczególnie podatek majątkowy, handlowo przemysłowy i obrotowy, utrzymać równowagę budżetu państwowego za pomocą ograniczenia wydatków państwowych i przeprowadzenia jaknajdalej idących oszczędności. W tym celu zatwierdził prezes rady ministrów

p. Grabski dnia 6-go lutego statut powołanej do życia rady oszczędnościowej z nadzwyczajnym komisarzem oszczędnościowym p. Moskałewskim na czele, której działalność dała bardzo dodatnie rezultaty. Oprócz tego wprowadzono we wszystkich prawie przedsiębiorstwach państw., które, jak w szczególności koleje, wykazywały stały niedobór i wymagały stałych zasiłków ze skarbu państwa, tak zw. zasadę samowystarczalności gospodarczej, i przeprowadzono odpowiednie reformy tak pod

Władysław Grabski,
Prezes Ministrów i Minister Skarbu.

względem zmniejszenia wydatków—częściowo także wskutek redukcji urzędników i racjonalniejszego podziału pracy—jak i pod względem zwiększenia dochodów przez ustanowienie nowych taryf kolejowych. Na skutek tych reform koleje polskie już od lata 1924 r. począwszy nie tylko, że same pokrywają swoje wydatki, ale zaczynają także dawać pewną nadwyżkę dochodów nad rozchodami.

Lecz — podkreślić to należy z naciskiem — prace rządu i sejmu nad uzdrowieniem skarbu polskiego uwieńczone zostały powodzeniem, bo cały naród pragnął tego uzdrowienia, chciał

przewyciężyć rozstrój życia gospodarczego i otrzymać pieniądź o stałej i niespadającej z dnia na dzień wartości. Sejm i rząd byli w danym wypadku tylko wykonawcami woli narodu, a zadanie rządu było i przez to ułatwione, że całe społeczeństwo miało do rządu p. Grabskiego całkowite zaufanie. Najlepszy dowód tego stanowi to, że gdy w końcu stycznia w braku pożyczki zagranicznej ogłoszoną została krajowa subskrypcja na akcje Banku Polskiego, to już po dwóch miesiącach wszystkie akcje zostały rozkupione, a dnia 28 kwietnia nastąpiło uroczyste otwarcie Polskiego Banku Emisyjnego i przejęcie przez tenże Bank Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej.

W kraju też sytuacja znacznie zaczęła się polepszać, szczególnie od stycznia, gdy sejm przyjął ustawę o obowiązkowym stosowaniu wskaźnika zmian kosztów utrzymania i stosownie do tego automatycznego podwyższenia płac zarobkowych w stosunku do wzrostu drożyzny, przez co usunięta została główna przyczyna różnych strajków i innych objawów niezadowolenia. Wraz z zaprzestaniem od 1 lutego druku marek na potrzeby państwa i zastosowaniem przez rząd energicznych zarządzeń przeciw paskarstwu, drożyzna stopniowo przestawała wzrastać, kurs marki polskiej przez dłuższy czas utrzymywał się na jednakowym poziomie, tak że rząd polski już dnia 2 marca mógł ustalić wartość złotego polskiego na 1.800.000 marek polskich.

Te dodatnie wyniki zbiorowego wysiłku rządu, sejmu i narodu odezwały się niebawem przychylnem dla nas echem zagranicą. Oto dnia 10 marca król włoski podpisał akt gwarancyjny rządu włoskiego pożyczki dla Polski w wysokości 100 milionów franków złotych. Ta pożyczka włoska udzieloną została na bardzo dogodnych warunkach pod gwarancję polskiego monopolu tytoniowego i dała rządowi polskiemu możność wprowadzenia w życie już dawniej uchwalonej ustawy o monopolu tytoniowym przez wykup fabryk prywatnych, co też do dnia 1 października już całkowicie zostało uskutecznione. Uchwaloną została i wprowadzoną już częściowo w życie także druga ustawa monopolowa, a mianowicie ustawa o monopolu spirytusowym. Projektowaną jest również ustawa o monopolu państwowym na zapalki, lecz nad tą sprawą dopiero prowadzone są studia przedwstępne.

Uzyskała Polska w ciągu lata b. r. jeszcze drugą pożyczkę zagraniczną, a mianowicie od Francji 400 milionów franków, lecz nie gotówką, tylko materiałami dla uzbrojenia naszej armji, co w każdym razie stanowi znaczne ułatwienie dla polskiego skarbu

państwowego. Niemalym sukcesem dla naszego skarbu była także umowa w sprawie eksploatacji puszczy Białowieskiej i puszczy Dukszańskiej, zawarta dnia 16 kwietnia z firmą angielską „Century Trust Limited“. Wreszcie musimy tu wspomnieć o podpisaniu z inną firmą zagraniczną umowy, stanowiącej nadzwyczaj ważny etap w rozwoju życia gospodarczego Polski. Jest to umowa z firmą francuską „Batignolles - Creuzot - Schneider“ w sprawie budowy portu morskiego w Gdyni.

Szef Sztabu Gener. gen. Stanisław Haller w Paryżu.

Jako znamiennejsze daty w dziele uzdrowienia naszych finansów wymienić należy: wypuszczenie w obieg wraz z otwarciem Polskiego Banku Emisyjnego dnia 28 kwietnia banknotów złotych, dnia 8 maja biletów zdawkowych od 1 do 50 groszy, pierwszego czerwca bilonu niklowego oraz zapoczątkowanie wycofania z obiegu marek polskich. Srebrna zaś moneta wypuszczoną została w obieg dopiero dnia 1-go listopada.

Uzyskaliśmy więc trwałą i pełnowartościową walutę, osiągnęliśmy bez pomocy zagranicy i własnymi siłami równowagę budżetu, t. j. zrównanie wydatków państwowych z dochodami, lecz równocześnie z tem dał się odczuć silnie na rynku pieniężnym brak gotówki, i spowodowany tem zastój w handlu i przemyśle, który poniekąd trwa jeszcze do dnia dzisiejszego. Kryzys ten jednak jest wynikiem nie tyle przeprowadzonej sanacji skarbowej, ile tej

okoliczności, że przemysł nasz i handel, który w okresie spadania marki polskiej przyzwyczał się do łatwych kredytów rządowych i pewnego rodzaju spekulacji walutowej, nie mógł odrazu dostosować się do zmienionych warunków finansowych i zdobyć się na niezbędne wysiłki w zakresie przeprowadzenia jaknajdalej idących

Walery Roman
b. Delegat Rządu w Wilnie.

oszczędności i zmniejszenia kosztów produkcji oraz kosztów obrotu handlowego.

Przeprowadzenie oszczędności, redukcje urzędników i t.p. są to niewątpliwie sprawy dość przykre i ciężkie. Były one jednak niemniej konieczne. Przeprowadzenie oszczędności także w wydatkach na armję, która jest gwarancją naszego bezpieczeństwa i niepodległości politycznej spowodowały także zmianę na stanowisku ministra spraw wojskowych jeszcze w lutym b. r. Generał Sosnkowski nie mógł zgodzić się ze skreśleniem pewnych pozycji budżetowych na zaopatrzenie armji i ustąpił. Jego miejsce zajął gen. Sikorski, który już poprzednio był ministrem wojny i prezesem rady ministrów.

W końcu nastąpiła także druga zmiana na stanowisku ministerjalnem. Tym razem powodem były nie oszczędności budżetowe, a plaga bandytyzmu na kresach wschodnich Rzeczypospolitej. Minister spraw wewnętrznych p. Sołtan, b. wojewoda warszawski, mało obeznany ze sprawami kresów wschodnich, powrócił na swoje poprzednie stanowisko. Na jego miejsce powołany został p. Hübner, b. prokurator generalny państwa, który przedewszystkiem zajął się naprawą naszej administracji na kresach, zwołał kilka konferencji działaczy kresowych i poczynił energiczne zarządzenia w celu zwalczenia bandytyzmu.

Zmiany na stanowisku ministra rolnictwa, którym został p. Janicki, oraz na stanowisku ministra reform rolnych, którym jest obecnie p. Kopczyński, nie odezwały się w społeczeństwie głośniejszem echem i nie wywołały też dalej idących skutków.

Większe wrażenie natomiast wywołała zmiana na stanowisku ministra spraw zewnętrznych, dokonana w ciągu lata, krótko przed sesją Ligi Narodów. Po ustąpieniu Maurycego hr. Zamoyskiego, udał się na sesję Ligi Narodów już jako minister spraw zagranicznych Aleksander hr. Skrzyński, który w pracach Ligi Narodów, a w szczególności w pracach nad utrwaleniem pokoju brał czynny udział i zjednał tem samem dużo sympatji dla Polski. Przedstawione przed forum Ligi Narodów różne niesłuszne żale naszych mniejszości narodowych oraz śmieszne pretensje Niemców i Litwinów, zostały stanowczo odparte i nie znalazły też wśród członków Ligi Narodów żadnego posłuchu. Wpłynęła na to też i ta okoliczność, iż powoli przenika do opinii europejskiej świadomość, że Polska w stosunku do zamieszkujących ją mniejszości narodowych jest państwem najbardziej tolerancyjnym i liberalnym, a nawet toleruje takie wybryki antypaństwowe niektórych mniejszości, na jakie żadne inne państwo by sobie nie pozwoliło. Jako dowód życzliwego stanowiska państwa polskiego do znajdujących się w jego obrębie mniejszości narodowych może posłużyć uchwała o założeniu uniwersytetu ukraińskiego w Krakowie oraz uchwalone w jesieni b. r. ustawy językowe, zapewniające ludności ukraińskiej, białoruskiej i litewskiej na naszych kresach wschodnich swobodne używanie ich języka we wszystkich urzędach państwowych i samorządach gminnych i powiatowych, oraz dostateczny rozwój ich szkolnictwa narodowego, nie mówiąc już o tych przywilejach, jakimi w porównaniu z innymi państwami cieszą się u nas Żydzi.

Ustaw językowych jednak nie należy traktować jako środek do walki z bandytyzmem na kresach wschodnich. Jak ustaliły liczne dochodzenia i zeznania samych bandytów, schwytyanych z bronią

Władysław Raczkiewicz
obecny Delegat Rządu (Wojewoda) w Wilnie.

w rękę na terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej, bandytyzm niema ani podkładu ekonomicznego, jak np. strajki zeszłoroczne, ani narodowościowego, który już chociażby uchwały językowe powinny w zupełności zadowolnić, ale jest wyłącznie wynikiem knowań naszego wschodniego sąsiada po drugiej stronie granicy, i stanowi przejaw akcji zaczepnej rosyjskich komunistów. Dochodzenia sądowe bowiem najwyraźniej ustaliły, że wszystkie niemal bandy, napadające na nasze miasteczka, dwory i pociągi na terenie województw wschodnich, były zorganizowane w Rosji sowieckiej, uzbrojone tamże we wszystko potrzebne, nawet w karabiny maszynowe i ręczne granaty, a przeszły naszą granicę, dość słabo zresztą obstawioną, z wiedzą i przy pomocy bolszewickiej straży granicznej. Bolszewicy zresztą występują tak zaczepnie nie tylko w stosunku do Polski, ale także i wobec innych, graniczących z Rosją sowiecką krajów.

Z powyższego jasno wynika, że żadne reformy społeczne ani najliberalniejsze ustawy nie tu nie pomogą. Przejawy gwałtu muszą być odparte siłą. Zrozumiał to nareszcie nasz rząd i w jesieni tego roku przystąpił do organizacji oddzielnego korpusu wojskowego straży granicznej. Pomimo przestrzeganej w wydatkach państwowych oszczędności, zostały jednak przez sejm uchwalone odpowiednie kredyty na budowę domów dla strażników na pograniczu i połączeń telefonicznych, zaś wojewodowie cywilni na kresach wschodnich zastąpieni zostali przez wojewodów wojskowych, którym w kierunku powołania w razie potrzeby wojska i zapewnienia bezpieczeństwa publicznego udzielono bardzo szerokich pełnomocnictw. I tak wojewodą wołyńskim mianowany został generał Olszewski, wojewodą poleskim — pułkownik Młodzianowski, wojewodą Nowogródzkim generał Januszajtis, a na stanowisko delegata rządu na okręg administracyjny Wileński—dotychczasowy wojewoda Nowogródzki—p. Raczkiewicz, wobec podania się do dymisji p. Romana. Ten ostatni desygnowany jest na podsekretarza stanu do spraw kresowych przy Min. Spraw Wewnętrznych. Korpus straży granicznej został sformowany i objął już swoje posterunki na pograniczu w końcu października.

Tak więc w przyszłości ludność pograniczna będzie mogła żyć spokojnie. Jeżeli rzucimy okiem wstecz na pracę państwową w roku ubiegłym, to jednak przyznać musimy, że Polska zrobiła olbrzymi krok naprzód w swym rozwoju państwowym i zapewnienia jej obywatelom lepszej i jaśniejszej przyszłości.

Feliks Lubierzyński.

Przegląd Wileński.

(Od listopada 1923 roku do listopada 1924 r.).

W przeglądzie ruchu umysłowego Wilna za rok ubiegły na szczególniejszą uwagę zasługują przedewszystkiem zjazdy, które na kształtowanie się opinii i pracy społecznej wywierają nieraz wpływ decydujący. Takim zjazdem był przedewszystkiem odbyty w dniach od 22 do 24 listopada 1923 r. zjazd Związku Ziemi

Uroczystości 3-go maja w Wilnie. Msza polowa i rewja na placu Łukiskim.

ziemi Wileńskiej, przyczem przedmiotem obrad były sprawy tak wielkiej dla życia społecznego wagi, jak reforma rolna, organizacja administracji na kresach i ochrona przed bandytyzmem. Niemale znaczenie społeczne miał także odbyty dnia 9 grudnia zjazd kobiet kresowych w Wilnie z udziałem przeszło 500 działaczek. Na zjeździe tym omawiano wszystkie aktualne zagadnienia życia na kresach i wyłoniono komitet wykonawczy dla zrealizowania niektórych powziętych na zjeździe uchwał natury lokalnej. Odbyty w kwietniu zjazd kół Polskiej Macierzy Szkolnej ziemi Wileńskiej miał charakter więcej specjalny, był przeglądem sił i pracy dotychczas dokonanej, przyczynił się do ustalenia i sformułowania programu pracy na przyszłość.

Szczególnie ożywione było Wilno w okresie Zielonych Świątek. Na kilka dni przed Zielonemi Świątkami odbył się i zakończył w Wilnie zjazd prawników z całej Polski, w czasie zaś samych dni świątecznych gościło Wilno w swych murach dziennikarzy polskich oraz Sokołów przybyłych tu na powszechny zlot. Ten ostatni przedstawiał się nadzwyczaj imponująco i zamienił się na prawdziwą

ZLOT SOKOŁÓW

Grupa Sokolic gniazda Wileńskiego.

manifestację polskości Wilna. Ludność Wileńska przyjmowała Sokołów z tem większym entuzjazmem, że właśnie na czas Zielonych Świątek projektowali także litwini z Litwy Kowieńskiej przejść, z procesjami i duchowieństwem na czele, granicę polską jako pielgrzymi do Kalwarji; przy tej sposobności miała być urządzona demonstracja litewska w Wilnie. Dzięki jednak dość wczesnym zarządzeniom władz polskich, a także wskutek protestu Papieża, który zabronił wyzyskiwania krzyża dla celów politycznych, projektowana pielgrzymka ta się nie odbyła.

Największe jednak znaczenie ze wszystkich tych zjazdów miał bez wątpienia odbyty w październiku zjazd przedstawicieli samo-

rządów miejskich z udziałem wydelegowanych z Warszawy przedstawicieli rządu. Na zjeździe tym ustalono podstawy, na których ma opierać się opracowywany w sferach rządowych projekt ustawy samorządowej, służącej za podstawę dla przyszłego ukształtowania się życia naszych miast, gmin i powiatów.

Obok zjazdów nie bez znaczenia były również przyjazdy

W WILNIE.

Sokoli wileńscy ze sztandarem.

do Wilna naszych ministrów i odbyte przy tem konferencje z kołami społeczeństwa, zainteresowanemi bezpośrednio działalnością danego ministra. I tak przybyły do Wilna w końcu września b. r. minister handlu i przemysłu p. Kiedroń odbył cały szereg ważnych konferencji z przedstawicielami wileńskich kół przemysłowych i handlowych; przybyły zaś w początkach października minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego p. Miklaszewski przyjmował liczne delegacje i konferował z nimi w sprawach oświaty publicznej i gmin wyznaniowych; wreszcie przybyły w kilka dni później minister kolei p. Tyszka, poza inspekcją wileńskiej dyrekcji kolejowej, przyjmował również delegacje kół zainteresowanych

w pewnych dziedzinach ruchu kolejowego. Poza tymi polskimi ministrami bawił także w Wilnie dwukrotnie austriacki minister pełnomocny i poseł w Warszawie p. Post, w interesie wiedeńskich kół handlowych i eksporterów, co stanowi wyraźny dowód, że Wilno już w stosunkach handlu międzynarodowego zaczyna stawać się coraz wybitniejszą i godną uwagi placówką.

Poza tem zainteresowaniem się Wilnem jako placówką przemysłowo-handlową i ośrodkiem życia społecznego i kulturalnego na kresach, ściągało do siebie Wilno rozliczne wycieczki turystyczne tak z zagranicy, jak i z różnych stron Polski, ze względu na swe ciekawe zabytki historyczne i artystyczne oraz piękne położenie geograficzne. I tak bawiła w Wilnie od 15 do 17 listopada 1923 r. wycieczka posłów do jugosłowiańskiej Narodnej Skupczyny, oraz 4 dziennikarzy serbskich. Wycieczka ta była podejmowaną przez ówczesnego rektora U. S. B. p. Parczewskiego oraz ówczesnego delegata rządu na okręg Wileński p. Romana. Następnie przybywali do Wilna w charakterze turystycznym różni dygnitarze państw zagranicznych, jak np. poseł angielski w Warszawie, przyjeżdżały wycieczki studentów z różnych uniwersytetów zagranicznych, oraz wycieczki grupowe z różnych krańców Rzeczypospolitej Polskiej. Wśród tych ostatnich najliczniejszą była zapewne wycieczka kolejarzy polskich. Szczególnie ożywionym był ruch turystyczny w lecie, kiedy nie było prawie tygodnia, żeby do Wilna nie zawitała jakaś nowa wycieczka. Przyczyniły się zaś do ożywienia ruchu turystycznego do Wilna i były wielce pomocne przy zwiedzaniu miasta przewodniki, z pośród których wyróżnić należy Przewodnik znanego historyka i badacza dr. Wł. Zahorskiego.

Znacznie ożywionym był także ruch odczytowy i prelekcji publicznych oraz ruch koncertowy w okresie sprawozdawczym w Wilnie. W Uniwersytecie Stefana Batorego oprócz stałego cyklu powszechnych wykładów akademickich, dostępnych dla publiczności z poza kół akademickich, odbywały się świetne akademje, jak akademja ku uczczeniu 150 rocznicy ustanowienia Komisji Edukacyjnej Narodowej, Akademja ku czci ś. p. Henryka Sienkiewicza z okazji przewiezienia zwłok wielkiego pisarza do kraju, Akademja z racji „tygodnia obrony powietrznej państwa“ oraz wiele innych z życiem narodu i rozwojem jego kultury duchowej związanych. Z zamiejscowych prelegentów, którzy z odczytami swemi specjalnie do Wilna przybyli, zapisał się szczególnie w pamięci Wilnian Jan Starza-Dzierzbicki, który wygłosił cykl odczytów na mało dotychczas znane Wilnu tematy z zakresu teozofji, okultyzmu i egiptologii.

Wielkie zainteresowanie budziły również w oczekiwaniu sensacyjnych rewelacji politycznych — odezwy marszałka Józefa Piłsudskiego „O wpływie wschodu i zachodu na powstanie 1863 roku“. Bardziej specjalne były urządzone staraniem Wileńskiego Oddziału Ligi Żeglugi Morskiej i Rzecznej ilustrowane przezrociami świetlnymi odezwy komandora Czesława Petelena o polskiej marynarce wojennej, dyr. szkoły morskiej w Tczewie p. Garnuszewskiego

Minister Kiedroń na Wystawie.

o podróży statku „Lwów“, wreszcie inż. Bomasa o budowie portu w Gdyni, a także wygłoszone kilkakrotnie z ramienia Ligi Obrony Powietrznej Państwa odezwy prof. Jana Muszyńskiego o wojnie gazowej i ochronie od gazów trujących z demonstracjami masek przeciwgazowych.

W ruchu koncertowym mamy przede wszystkim do zanotowania szereg koncertów symfonicznych, starannie przygotowanych i urządzonych pod batutą dyrektora Wileńskiego Konserwatorium Muzycznego p. Adama Wyleżyńskiego w okresie zimowym, wielki koncert chóru „Lutni“ pod batutą prof. Kazuro, koncerty symfoniczne, urządzone podczas lata w ogrodzie po-Bernardyńskim pod batutą p. Bronisława Szulca, wreszcie koncerty takich światowej

Franciszek Rychłowski
Dyr. teatrów wil.

sławy mistrzów tonów, jak pianiści J. Śliwiński i M. Orłow oraz śpiewaczka koloraturowa Lidja Lipkowska. Przyczyniali się też w niemałej mierze do ożywienia ruchu muzycznego w Wilnie urządzane raz po raz przez artystów opery Wileńskiej wieczory i poranki muzyczne, które na ogół wykazywały

również bardzo wysoki poziom artystyczny.

Co do opery Wileńskiej w gmachu teatru na Pohulance — to opera ta, zarówno jak i teatr dramatyczny w gmachu „Lutni“ przy ul. Adama Mickiewicza, pozostawała w ubiegłym sezonie i pozostaje także na przyszły pod kierownictwem dyrektora pana Franciszka Rychłowskiego i jego zastępcy p. Zbigniewa Śmiałowskiego. Opera wykazała dużo walorów artystycznych; dobrze wyszkolony był chór, aczkolwiek nieliczny, niezłą była też orkiestra, soliści opery, jak Jefimcewa, Pastówna, Kruniali swoje bardzo nieraz trudne zadanie. Ponadto dyrektor Rychłowski postanowił sobie zapoznać Wilno z całym szeregiem głośnych artystów marki stołecznej, sprowadzając na gościnne występy w operze Ignacego Dygasa, Izabellę Szereszewską, Jana Gruszczyńskiego i Smirnowa, w operetce zaś Władysława Szczawińskiego i Kazimierę Niewiarowską, Elnę Gistedt i Kazimierza Dembowskiego, którzy w każdym razie wnieśli z sobą dużo urozmaicenia. Repertuar wystawionych oper był następujący: „Straszny Dwór“ Moniuszki, „Madame Butterfly“ Puccini’ego, „Eugenjusz Oniegin“ Czajkowskiego, „Sprzedana narzeczona“

Zbigniew Śmiałowski
Szef admin. t. wil.

Mieczysław Dowmunt
artysta operetki.

Marjan Godlewski
art. teatru dram.

Karol Wyrwicz
art. teatru dram.

Liljan Zamorska
art. opery.

Smetany, „Rigoletto“ Verdi'ego, „Faust“ Gounoda, „Bal maskowy“ Verdi'ego, „Opowieści Hoffmana“ Ofenbacha, „Żydówka“ Halevy'ego, „Carmen“ Bizeta, „Rycerskość wieśniacza“ Mascagni'ego, „Pajace“ Leoncavalla i kilka razy wznowiono „Halkę“ Moniuszki. Jak widzimy z tego repertuaru, polsey kompozyto-

Wiktoria Kawecku
art. operetki.

rowie są tu dość po macoszemu potraktowani, bo oprócz „Strasznego Dworu“ i „Halki“ Moniuszki innych oper polskich — a jest ich przecież dość dużo — nie usłyszeliśmy. Ponadto wystawiono w ciągu ubiegłego sezonu zgórą 20 operetek, przeważnie niemieckich kompozytorów.

Opera i operetka stały jednak na dość wysokim poziomie artystycznym. Dramat i komedja w „Lutni“ przedstawiały się trochę gorzej. Zespół artystów, przeważnie sił młodych, jeszcze nie dość wyrobiony, był zdezorientowany przez sprowadza-

Czesław Jankowski
doradca lit. i dram.

nie na występy także znanych gwiazd w dziedzinie dramatu, jak Adwentowicz, Solska-Grosserowa, Junosza-Stępowski, Osterwa i Brydziński. Kilku artystów wileńskiego teatru miało jednak możliwość okazać się jako wybitne talenty, w szcze-

gólności zaś Bohdańska, Frenklówna i Jaroszevska oraz Kurnakowicz i Kijowski. Pod względem repertuaru wystawiała Dyrekcja przeważnie sztuki, które poprzednio już w innych miastach robiły kasę. Planu w repertuarze nie można się było dopatrzeć. Na sezon 1924/5 r. objął kierownictwo literackie w teatrze „Lutni“ p. Czesław Jankowski; może więc i pod względem repertuaru tego teatru nastąpi pewna zmiana na lepsze.

Eleonora Frenklówna
art. teatru dram.

Zaznaczyć jeszcze należy, że dzięki współpracy niektórych członków Wileńskiego Towarzystwa Artystów Plastyków zaczęła się w ciągu ubiegłego sezonu polepszać także strona

Zofja Grabowska
art. teatru dram.

dekoracyjna teatru, która w ogóle poprzednio w teatrach Wileńskich była dość zaniedbana. Należałoby sobie życzyć, ażeby tu współpraca także i w ciągu bieżącego sezonu nie była przerwana i wydała jeszcze wyraźniejsze rezultaty.

Z Wystawy Sztuki i Rzemiosł w Wilnie.

II Sala Sztuki.

Co do działalności Wileńskiego Towarzystwa Artystów Plastyków, to w ciągu tego roku, prawdopodobnie w skutek wyjazdu prezesa tegoż towarzystwa art.-mal. Ludomira Ślodzińskiego, towarzystwo to wykazało słabsze ożywienie. Prowadzona przez to towarzystwo wieczorna szkoła rysunkowa została zamknięta; organ tegoż towarzystwa, czasopismo „Południe“ przeniesione zostało do Warszawy i wychodzi nadal jako pismo niezależne, ogólnopolskie. Natomiast z dość znacznym dorobkiem pracy artystycznej wystąpili członkowie Tow. Artyst. Plast. na otwartej dnia 15 września 1924 r. Wystawie Sztuki i Rzemiosł w Wilnie, w gmachu „Apollo“ przy ul. Dąbrowskiego. Wystawa ta zgromadziła dużo pięknych i wielce zajmujących rzeczy z dziedziny grafiki, fotografii,

mebli artystycznych, kilimów, haftów, bielizniarstwa, robót włózkowych, wyrobów artystycznych z drzewa i z papieru oraz dwie całe sale, w których rozwieszono zostały obrazy i rzeźby. Z obrazów największe zainteresowanie budziły prace Marjana Kuleszy, Wacława Dawidowskiego, Bronisława Jamontta, Edwarda Karnieja, Adama Międzyblockiego, Czesława Wierusz-Kowalskiego i Wacławy Fleury'ówny. Rzeźby wystawił jeden tylko Piotr Hermanowicz, ale w dorobku pracy bardzo obfitym. Ministrowie nasi pp. Kiedroń i Miklaszewski, którzy kolejno wystawę tę zwiedzali, wyrazili Komitetowi Wystawy, na którego czele stali prof. Ferdynand Ruszczyk jako prezes i prof. Jerzy Remer jako wiceprezes, całkowite uznanie. W wyniku wystawy przyznano wystawcom cały szereg nagród rozmaitych stopni. Najwyższą nagrodę — dyplom honorowy — otrzymała Drukarnia i Księgarnia Józefa Zawadzkiego w Wilnie za przeszło stuletnią działalność wydawniczą i kulturalną.

Z Wystawy Sztuki i Rzemioł w Wilnie.

Wacław Dawidowski — „Stóg“.

Fot. H. Jasińska.

Wystawę tę zwiedziło w ciągu jednomiesięcznego jej trwania (od 15 września do 15 października) przeszło 8.000 osób, co dało nie tylko pokrycie wszelkich kosztów wystawy, ale pozostawiło także pewien fundusz, który umożliwi otwarcie podobnej wystawy także w roku przyszłym.

Życie towarzyskie ujawniło się w ciągu ubiegłego sezonu zimowego przede wszystkim przez urządzenie kilku świetnych balów, oczywiście na cele dobroczynne i społeczne, wśród których wyróżnił się bal morski na rzecz Ligi Morskiej i Rzeczej. Życie zaś klubowe koncentruje się przeważnie w ośrodkach wytworzonych według

specjalności zawodowych, jak „Klub pracującej inteligencji“ przy ul. Św. Anny, „Klub urzędników państwowych“, „Stowarzyszenie techników“, „Resursa obywatelska“. Życie klubowe w znaczeniu zachodnio-europejskiem nie jest tu jeszcze dostatecznie rozwinięte. Zabawy i zebrania odbywają się w nich przeważnie tylko dorywczo.

Z Wystawy Sztuki i Rzemioł w Wilnie.

M. Kulesza — „Wnętrze Salonu“.

Mają swoje kluby naturalnie i sportowe: wioślarze i footballiści. Ruch wioślarski w roku bieżącym na Wilji był nadzwyczaj ożywiony; wyraziło się to m. in. w sprowadzeniu i puszczeniu na wodę kilku nowych łodzi wioślarskich. Gra w piłkę nożną miała licznych zwłóenników, tak wśród młodzieży, jak i szczególnie wśród wojskowych, co ujawniło się szczególnie w zajmująco rozegranych match'ach dość licznych w Wilnie klubów sportowych.

Tak więc Wilno w ruchu umysłowym, społecznym, sportowym i artystycznym bynajmniej nie ustępuje innym większym miastom Rzeczypospolitej Polskiej, a pod niejednym względem nawet wiele z pośród nich przewyższa. Przyczynia się do tego w znacznej mierze przedewszystkiem Uniwersytet Stefana Batorego, który dzięki

swoim świetnym ongiś tradycjom i doborowi sił profesorskich w dobie obecnej, rzuca promienie światła na całe kresy wschodnie Rzeczypospolitej, ściaga do Wilna młodzież, żądną piękna i wiedzy, a przez publikacje prac najlepszych swoich uczonych promieniuje szczytnie na całą Polskę. Na czele tej sławnej wszechnicy polskiej

Poświęcenie nowych łodzi na przystani Wileńskiego T-wa Wioślarskiego.

w ciągu ostatnich dwóch lat stał jako rektor Dr. Alfons Parczewski, były wieloletni poseł do rosyjskiej Dumy Państwowej, wybitny prawnik i znakomity mówca, zaś na rok szkolny 1924 — 1925 wybrany został rektorem Dr. Władysław Dziewulski, wybitny uczony w dziedzinie nauk matematyczno-astronomicznych, który swe młode jeszcze stosunkowo siły niewątpliwie poświęci dla dalszego rozwoju pełnej chwały tradycji Wszechnicy Batorowej.

F. J—L.

DZIAŁ INFORMACYJNY.

ZASADY KONSTYTUCJI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 17 MARCA 1921 ROKU.

Konstytucja została uchwalona 17 marca 1921 roku przez Sejm Ustawodawczy, wybrany 26 stycznia 1919 roku.

Ustrój. Konstytucja nadaje państwu polskiemu ustrój republikański i przewiduje oparcie budowy państwa o szeroki samorząd terytorjalny i gospodarczy.

Władze. Władza zwierzchnia należy do Narodu jako suwerena. Organami Narodu są w zakresie ustawodawstwa Sejm i Senat, w zakresie władzy wykonawczej — Prezydent Rzeczypospolitej z odpowiedzialnymi ministrami, w zakresie wymiaru sprawiedliwości — niezależne sądy.

System parlamentarny jest dwuizbowy: Sejm (444 posłów) i Senat (111 senatorów). Właściwą władzą ustawodawczą jest Sejm, dla ważności ustawy potrzeba, aby Senat na nią się zgodził przed upływem 30 dni, albo nie podniósł w tym czasie zarzutów, albo gdy odrzuci, aby Sejm powtórnie ustawę przyjął.

Wybory do Sejmu i Senatu odbywają się co pięć lat za pomocą głosowania powszechnego, tajnego, bezpośredniego, równego i proporcjonalnego. Aby być wybranym na posła do Sejmu, trzeba mieć ukończonych 25 lat, na senatora — 40 lat. Wybierają do Sejmu po ukończeniu 21 lat, do Senatu po ukończeniu 30 lat.

Zgromadzenie Narodowe, składające się z Sejmu i Senatu, wspólnie dokonywa wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej i rewizji konstytucji.

Prezydent jest obierany na lat siedem, nie jest odpowiedzialny przed Sejmem, władzę wykonawczą pełni przez odpowiedzialnych ministrów. Jest najwyższym zwierzchnikiem siły zbrojnej w czasie pokoju, w razie wojny mianuje naczelnego wodza. Prezydent reprezentuje państwo, przyjmuje i wysyła przedstawicieli dyplomatycznych, zawiera umowy, które jednak wymagają zgody Sejmu. Za zgodą Sejmu wypowiedzi wojnę i zawiera pokój. Zwołuje i odracza obie Izby. Za zgodą Senatu może rozwiązać Sejm. Prezydenta zastępuje Marszałek Sejmu.

Rada Ministrów jest odpowiedzialna przed Sejmem parlamentarnie, to zn. na żądanie Sejmu musi ustąpić, i konstytucyjnie, to zn. może być postawiona przez Sejm w stan oskarżenia przed Trybunał Stanu.

Administracja. Państwo jest podzielone na województwa, powiaty oraz gminy.

Najwyższa Izba Kontroli, niezależna od władzy administracyjnej, bada rachunki państwowo i przedkłada Sejmowi wnioski.

Wojsko. Sejm uchwała coroczny pobór rekruta i ustala stan liczebny wojska. Za akta, związane z dowództwem w czasie wojny, odpowiada przed Sejmem minister spraw wojskowych.

Samorząd. Konstytucja wprowadza samorząd terytorjalny (województwa, powiaty) oraz samorząd gospodarczy (izby handlowe, przemysłowe, rolnicze i t. d.).

Sądy. Sędziowie są niezawisli, mianowani przez prezydenta, sędziowie pokoju wybierani przez ludność. Obrady są jawne. Wprowadza się Sądy przysięgłych.

Obowiązki obywateli: *a)* wierność dla państwa, przestrzeganie konstytucji, ustaw, rozporządzeń oraz poszanowanie prawowitej władzy;

b) wychowywanie dzieci i początkowe ich wykształcenie;

c) ponoszenie ustawowych ciężarów publicznych, służba wojskowa i świadczenia na cele wojenne;

d) pełnienie obowiązków publicznych, do których powołuje naród, lub właściwa władza.

Prawa obywateli: *a)* równość wszystkich wobec prawa, zniesienie przywilejów, tytułów rodowych i herbów, dostępność urzędów publicznych dla wszystkich, prawo wybierania i wybieralności;

b) pełna ochrona życia, wolności i mienia wszystkich obywateli bez żadnej różnicy, prawo do ochrony sądowej, prawo petycji;

c) wolność prasy i słowa, wolność zachowania i pielęgnowania narodowości i religji, wolność sumienia i wyznania, wolność nauk i nauczania;

d) prawo wolności osobistej, swobodnego dysponowania swoją osobą i majątkiem, nietykalność mieszkania, tajemnicy listowej, koalicji, zebrań i stowarzyszeń; te ostatnie mogą być zawieszane w czasie stanu wyjątkowego lub wojennego.

Wyznania wszystkie są równo-uprawnione; rzymsko-katolickie ma stanowisko naczelne.

Nauka jest obowiązkowa w zakresie szkoły początkowej. W szkołach publicznych jest bezpłatna.

Własność jest podstawą ustroju społecznego, może być ograniczona i znoszona tylko ze względów publicznych. Obrót ziemią jest ograniczony.

Praca, jako podstawa bogactwa Rzpltej, jest pod szczególną opieką państwa.

Mniejszości narodowościowe, wyznaniowe lub językowe, mają zapewniony pełny rozwój i mogą tworzyć autonomiczne związki mniejszości.

Zmiana konstytucji. Co 25 lat Zgromadzenie Narodowe poddaje Konstytucję rewizji.

TARYFA KOLEJOWA

na przewóz osób, psów, bagażu i przesyłek nadzwyczajnych normalno- i szeroko-torowymi Polskimi Kolejami Państwowymi i normalno-torowymi kolejami prywatnymi, zarządzanymi przez Państwo.

I. Przewóz osób.

Zasady obliczania.

1. Opłaty za przejazd pociągami osobowymi lub mieszanymi oblicza się: na odległość do 50 kilometrów — kilometrycznie, od 51 do 100 kilometrów — strefami po 5 klm., a ponad 100 kilometrów — strefami po 10 klm., przyczem każda zaczęta strefa liczy się za pełną strefę.

2. Najniższa cena biletu wynosi opłatę, przypadającą za 5 klm.

3. Ceny biletów kl. IV zaokrągla się do najbliższych pełnych parzystych groszy wzwyż.

4. Ceny biletów na pociągi osobowe i mieszane oblicza się według następujących opłat jednostkowych za kilometr:

a) w klasie IV (na kolejach obszaru województw poznańskiego i pomorskiego) za kilometr od 1 do 200 po 2,66 gr.; za kilometr od 201 do 400 po 2,40 gr., doliczane do ceny biletu 5,32 zł., przypadającej za pierwsze 200 klm.; za kilometry od 401 do 600 po 2,13 gr., doliczane do ceny biletu 10,12 zł., przypadającej za pierwsze 400 klm.; za każdy dalszy kilometr po 1,86 gr., doliczane do ceny biletu 14,38 zł., przypadającej za pierwsze 600 klm.;

b) w klasie III za kilometry od 1 do 200 po 4 gr.; za kilometry od 201 do 400 po 3,6 gr., doliczane do ceny biletu 8 zł., przypadającej za pierwsze 200 klm.; za kilometry od 401 do 600 po 3,2 gr., doliczane do ceny biletu 15,20 zł., przypadającej za pierwsze 400 klm.; za każdy dalszy kilometr po 2,8 gr., doliczane do ceny biletu 21,60 zł., przypadającej za pierwsze 600 klm.;

c) w klasie II ceny biletów są 1 i $\frac{1}{2}$ raza, a w klasie I 2 i $\frac{1}{2}$ raza wyższe, niż w kl. III.

5. Ceny biletów dodatkowych kl. III na pociągi pośpieszne wynoszą czwartą część odnośnych cen biletów na pociągi osobowe i mieszane za pełne strefy po 100 klm., przyczem, o ile cena biletu dodatkowego klasy III wynosi liczbę, niepodzielną przez 20, to zaokrągla się ją wzwyż do liczby, podzielnej przez 20.

Ceny biletów dodatkowych na pociągi pośpieszne kl. II są 1 i $\frac{1}{2}$ raza, a klasy I 2 i $\frac{1}{2}$ raza wyższe, niż klasy III.

6. Ceny biletów na pociągi pośpieszne otrzymuje się przez dodanie do cen biletów na pociągi osobowe i mieszane cen biletów dodatkowych na pociągi pośpieszne, przypadających za daną strefę i klasę.

7. Ceny biletów na pociągi luksusowe (ekspresowe) otrzymuje się przez dodanie do cen biletów na pociągi pośpieszne połowy cen tychże biletów.

8. Ceny biletów dodatkowych na miejsca numerowane do siedzenia w wagonach osobowych (miejscówki), bez względu na rodzaj pociągu i odległość przejazdu, wynoszą: w klasie III—1 zł., w klasie II—1,50 zł. i w klasie I—2,50 zł.

II. Bilety peronowe.

1. Osoby, nie posiadające biletów ważnych na przejazd, winny przed wejściem do odgradzonej części stacji okazać bilet peronowy. Dla psa, wprowadzonego na peron, powinien być nabyty także bilet peronowy.

2. Cena biletu peronowego na wstęp jednorazowy do odgradzonej części stacji równa się pełnej cenie biletu klasy III za 5 klm. na przejazd jednorazowy pociągiem osobowym.

3. Cena miesięcznego biletu peronowego na wstęp do odgradzonej części stacji w ciągu wskazanego w bilecie okresu czasu wynosi trzydziestokrotną cenę biletu peronowego na wstęp jednorazowy (p. 2).

4. Miesięczne bilety peronowe są imienne i z fotografią właściciela: stacje, dla których zaprowadza się takie bilety, ustala kolej według swego uznania i w miarę potrzeby.

5. Miesięczne bilety peronowe wydaje się na dany miesiąc kalendarzowy.

III. Przewóz psów.

1. Opłata za przewóz psów, zabieranych do wagonów osobowych, lub przewożonych w wagonach bagażowych, albo w osobnych pomieszczeniach wagonów pociągami osobowymi, mieszanymi lub pośpiesznymi, wynosi połowę ceny odnośnego biletu klasy III.

2. Za przechowanie psów, nie odebranych w ciągu dwóch godzin po przybyciu ich na stację przeznaczenia, pobiera się opłatę po 8 gr. za sztukę i za każdą rozpoczętą godzinę.

IV. Przewóz bagażu.

1. Opłaty za przewóz oblicza się według stref po 10 klm. i według opłat jednostkowych za 10 kg., przyczem każde zaczęte 10 klm. liczy się za pełną strefę, oraz każde zaczęte 10 kg. za 10 kg.

2. Opłaty od 10 kg. za daną odległość (stawki przewozowe) zaokrągla się zawsze do najbliższych pełnych groszy wzwyż.

3. Opłaty za przewóz bez względu na rodzaj pociągu od każdych 10 kg. i za każdą strefę (stawki przewozowe) oblicza się: za kilometry od 1 do 200 po 6 gr.; za kilometry od 201 do 400 po 5,4 gr., doliczanych do stawki przewozowej 1,20 zł., przypadającej za pierwsze 200 klm.; za kilometry od 401 do 600 po 4,8 gr., doliczane do stawki przewozowej 2,28 zł., przypadającej za pierwsze 400 klm.; za kilometry ponad 600 po 4,2 gr., doliczane do stawki przewozowej 3,24 zł., przypadającej za pierwsze 600 kilometrów.

4. Za ubezpieczenie strat, mogących wyniknąć skutkiem nieterminowej dostawy bagażu, pobiera się od każdego zaczętego złotego zadeklarowanej sumy oraz od każdych zaczętych 10 klm. odległości przewozu—0,2 gr. Przypadającą do pobrania należność zaokrągla się do pełnych groszy wzwyż.

5. Za bagaż, nie zabrany przez odbiorcę w ciągu 24 godzin od chwili przybycia odnośnego pociągu, kolej pobiera opłatę za przechowanie po 20 gr. od sztuki za każdą zaczętą dobę.

OPŁATY,

pobierane przez Stację Miejską P.K.P. w Wilnie (Wiwulskiego 2).

I. Komisowe.

(za dokonanie czynności ekspedycyjnych).

1.	Za przesyłkę bagażową	—	zł.	50	gr.
2.	" " nadzwyczajną	—	"	50	"
3.	" " zwyczajną lub pośpieszną drobnicową	1	"	—	"
4.	" " pół i całowagonową	3	"	—	"

II. Za przewóz samochodami lub furmankami.

A. W śródmieściu.

1.	Całowagonowe	—	zł.	30	gr. od 100 kg.
2.	Drobnicowe wagi ogólnej do 500 kg.	1	"	—	" "
3.	" " " " 1000 "	—	"	80	" "
4.	" " " " 3000 "	—	"	60	" "
5.	" " " " od 3000 " i wyżej	—	"	40	" "
6.	" lekkie " do 500 "	1	"	20	" "
7.	" wagi " " 1000 "	1	"	—	" "
8.	" " " " 3000 "	—	"	80	" "
9.	" " " " od 3000 " i wyżej	—	"	60	" "

B. Poza śródmieściem.

1.	Całowagonowe	—	zł.	40	gr. od 100 kg.
2.	Drobnicowe wagi ogólnej do 500 kg.	1	"	20	" "
3.	" " " " 1000 "	1	"	—	" "
4.	" " " " 3000 "	—	"	80	" "
5.	" " " " od 3000 " i wyżej	—	"	60	" "
6.	" lekkie " do 500 "	1	"	60	" "
7.	" wagi " " 1000 "	1	"	40	" "
8.	" " " " 3000 "	1	"	20	" "
9.	" " " " od 3000 " i wyżej	1	"	—	" "

III. Za roboty fizyczne, dokonywane na żądanie klientów.

1.	Wyładowanie	od 100 kg.	15	gr.
2.	Naładowanie	" " "	25	"
3.	Złożenie do prywatnych składów	" " "	20	"
4.	Workowanie	" " "	20	"
5.	Cegła, kamienie, wapno, żelazo długie i drut, drzewo opałowe i kwasy — stosownie do umowy.			
6.	Za zdjęcie z wozu i podanie na wagę przesyłek, dostarczonych przez nadawców do wyekspedjowania za pośrednictwem Stacji Miejskiej od 100 kg.		15	gr.

TARYFA POCZTOWO-TELEGRAFICZNA.

OBRÓT WEWNĘTRZNY i z W. M. GDAŃSKIEM.

1. Listy:

a) prywatne:

do wagi 20 g. — 15 gr.
ponad 20 g. do 250 g. — 30 gr.
do W. M. Gdańska do 20 g. — 18 gr.
ponad 20 g. do 250 g. — 36 gr.

b) urzędowe:

do wagi 20 g. — 15 gr.
ponad 20 g. do 250 g. — 30 gr.
ponad 250 g. do 2000 g. — 40 gr.

2. Kartki pocztowe:

pojedyncze — 10 gr.
z odpowiedzią — 20 gr.

3. Druki:

a) prywatne:

do wagi 50 g. — 5 gr.
ponad 50 g. do 100 g. — 8 gr.
ponad 100 g. do 250 g. — 15 gr.
ponad 250 g. do 500 g. — 30 gr.
ponad 500 g. do 1000 g. — 40 gr.

b) urzędowe:

do wagi 500 g. jak za druki prywatne.
ponad 500 g. do 2000 g. — 30 gr.

4. Druki dla oclemniałych:

do wagi 3000 g. — 3 gr.

5. Próbkki towarów:

do wagi 250 g. — 15 gr.
ponad 250 g. do 500 g. — 30 gr.

6. Papiery handlowe:

do wagi 250 g. — 15 gr.
ponad 250 g. do 500 g. — 30 gr.
ponad 500 g. do 1000 g. — 40 gr.

7. Przesyłki mieszane:

(druki, próbki towarów, papiery handlowe, druki dla oclemniałych)
do wagi 250 g. — 15 gr.
ponad 250 g. do 500 g. — 30 gr.
ponad 500 g. do 1000 g. — 40 gr.

Najwyższa waga nie może przekraczać wagi przepisanej dla odnośnej części składowej przesyłki mieszanej.

8. Listy wartościowe:

opłata jak za list polecony odpowiedniej wagi i należytość od podanej wartości za każde 100 zł. lub części tychże — 10 gr.
Uwaga. W obrocie z W. M. Gdańskiem oblicza się należytość od podanej wartości, jak przy listach wart. do zagranicy.

9. Paczki:

do wagi 1 kg. — 40 gr.
ponad 1 kg. do 5 kg. — 80 gr.
ponad 5 kg. do 10 kg. — 130 gr.
ponad 10 kg. do 15 kg. — 180 gr.
ponad 15 kg. do 20 kg. — 250 gr.

a) za paczki ochronne opłaca się należytość o 50% wyższą;

b) za paczki z podaną wartością opłaca się ponadto należytość asekuracyjną — 10 gr. za każde 100 zł.

i należytość manipulacyjną przy paczkach ponad 100 zł. wartości — 5 gr.

Uwaga. W obrocie z W. M. Gdańskiem obowiązuje taryfa zagraniczna.

10. Przekazy:

a) pocztowe, zwykłe, pobraniowe i zleceńowe:

do 10 zł. — 10 gr.
ponad 10 do 25 zł. — 25 gr.

ponad 25 do 50 zł. — 40 gr.
ponad 50 do 100 zł. — 60 gr.
ponad 100 do 250 zł. — 80 gr.
ponad 250 do 500 zł. — 120 gr.
ponad 500 do 750 zł. — 160 gr.
ponad 750 do 1000 zł. — 200 gr.

b) telegraficzne:

oprócz należności pod a) należytość manipulacyjna za sporządzenie telegramu przekazowego 3 gr., należytość za telegram oraz za pośpieszne doręczenie, o ile nie chodzi o przekazy, adresowane poste-restante lub do zamiejscowego okręgu doręczeń.

U w a g a. Obroty przekazowe z W. M. Gdańskiem nie istnieją.

11. Telegramy:

a) miejscowe i zamiejscowe — zwykłe, opłata od wyrazu 8 gr., najmniej jednak za 10 wyrazów.

b) pilne, opłata od wyrazu — 24 gr., najmniej jednak za 10 wyrazów.

12. Należytości dodatkowe:

a) polecenie przesyłek pocztowych — 20 gr.

b) za doręczenie pośpieszne przesyłek listowych oraz wiadomości o nadejściu listów wart., przekazów i paczek — 50 gr.

c) koszt pobrania (zaliczenie) 20 gr.

OBRÓT ZAGRANICZNY.

1. Listy:

do wagi 20 g. — 30 gr.
za każde dalsze 20 g. — 15 gr.
do Austrii, Czechosłowacji, Turcji, Rumunji i Węgier
do wagi 20 g. — 24 gr.
za każde dalsze 20 g. — 15 gr.

Najwyższa waga 2 kg., wymiary w trzech kierunkach naj-

wyżej 45 cm., rulony najwyżej 75 cm długości i 10 cm. średnicy.

2. Kartki pocztowe:

pojedyncze lub za każdą część kartki — 18 gr.

do Austrii, Czechosłowacji, Turcji, Rumunji i Węgier — 14 gr.

Wymiary: największy 14×9 cm.
najmniejszy 10×7 cm.

3. Druki:

za każde 50 g. — 6 gr.
Najwyższa waga 2 kg. Waga pojedynczo wysyłanych tomów może wynosić 3 kg.
Wymiary najw.: jak dla listów.

4. Druki dla ociemniałych:

za każde 500 g. — 3 gr.
Najwyższa waga 3 kg.
Wymiary: jak dla listów.

5. Próbki towarów:

za każde 50 g. — 6 gr.
najmniej jednak — 12 gr.
Najwyższa waga 500 g.
Wymiary: $30 \times 20 \times 10$ cm.
Rulony: 30×15 cm.

6. Papiery handlowe:

za każde 50 g. — 6 gr.
najmniej jednak — 30 gr.
Najwyższa waga 2 kg.
Wymiary: jak dla listów.

7. Przesyłki mieszane:

(druki, próbki towarów, papiery handlowe, druki dla ociemniałych)

za każde 50 g. — 6 gr.
najmniej — 12 gr., jeśli przesyłka składa się z druku i próbki towarów. W innych wypadkach najmniej 30 gr.
Najwyższa waga 2 kg., przy dołączeniu druku dla ociemniałych 3 kg.

Najwyższe wymiary i waga jak dla każdego poszczególnego rodzaju przedmiotów, złożonych w jedną przesyłkę.

8. Listy wartościowe.

Opłata jak za list polecony odpowiedniej wagi i należność od podanej wartości za każde 300 franków lub część tychże — 50 ct.

9. Paczki.

Opłaty różne (zależnie od kraju przeznaczenia i od drogi przewozu), oznaczone szczegółowo w zagranicznej taryfie paczkowej.

10. Przekazy:

tylko do Francji, Obszaru Saary i Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.
do 50 zł. — 50 gr.

ponad 50 do 100 zł. — 100 gr.
za każde dalsze 100 zł. — 50 gr.

11. Telegramy.

opłaty różne (zależnie od kraju przeznaczenia i od drogi), oznaczone szczegółowo w zagranicznej taryfie telegraficznej.

12. Należności dodatkowe.

- a) polecenie przesyłek pocztowych — 30 gr.
- b) za doręczenie pośpieszne przesyłek listowych — 60 gr.
- c) paczek — 50 gr.

U w a g a. Należności za paczki i telegramy w ruchu zagranicznym oraz należności od podanej wartości przy paczkach i listach z podaną wartością ustala się w centymach złotych, odpowiadających groszom.

Do odcięcia.

TARYFA STEMPOWA.

Wobec mających nastąpić z dn. 1/1 1925 r. zmian w opłatach stempowych, Redakcja Kalendarza na tem miejscu taryfy stempowej, dotychczas obowiązującej, nie podaje, prosi natomiast Sz. Czytelników Kalendarza o wycięcie niniejszego kuponu i zwrócenia się z nim do Księgarni Józefa Zawadzkiego w Wilnie, ul. Wielka 7, gdzie wzamian za kupon niniejszy, po wejściu w życie nowej taryfy stempowej i wydrukowaniu takowej, będzie ona wydawana **bezpłatnie** odbiorcom naszego Kalendarza.

OPLĄTY ZA ROZMOWY MIĘDZYMIASTOWE.

(Wyciąg z taryfy telefonicznej).

Czas trwania rozmowy między-miastowej oblicza się według jednostek 3-minutowych, przyczem część 3 minut uważa się za całą jednostkę.

Odległość, według której określa się wysokość opłaty za jednostkę czasu oblicza się w linii powietrznej pomiędzy głównymi stacjami, do których bezpośrednio załączeni są rozmawiający abonenci, wzgl. rozmownice.

Rozmowy międzymiastowe, podlegające opłacie, dzielą się na państwowe i prywatne, te ostatnie zaś — na zwyczajne i pilne.

Opłata za jednostkę 3-min. rozmowy międzymiastowej prywatnej zwyczajnej wynosi:

na odległość do	25 klm.	po	40 gr.
"	"	"	50 " "
"	"	"	100 " "
"	"	"	200 " "
i za każde dalsze	100	" "	50 "

Za rozmowy **pilne** pobiera się opłatę **potrójną**.

Abonenci mogą zgłaszać rozmowy

międzymiastowe z abonentami innych sieci, wymieniając naprzód nazwisko osoby, z którą chce się mówić, lub wzywać do rozmownicy osoby, nie abonujące telefonu, zamieszkałe w miejscowym okręgu doręczeń.

a) w pierwszym wypadku pobiera się oprócz opłaty za rozmowę: za przesłanie nazwiska osoby wezwanej do rozmowy $\frac{1}{5}$ opłaty, przypadającej za 3-minut. rozmowę do danej miejscowości;

b) oprócz opłaty za przesłanie wezwania, obliczonej, jak pod a), ponadto za posłańca w obrębie miejscowego okręgu doręczeń 60 groszy.

Jeżeli zgłaszający rozmowę z jakiegokolwiek bądź powodu cofnie, pobiera się za cofnięcie $\frac{1}{5}$ opłaty, przypadającej za jednostkę zwykłej rozmowy w danej relacji.

Jeżeli wzywający lub wezwany nie stawili się do rozmowy, takową uważa się za cofniętą, przyczem pobiera się opłatę, jak za cofnięcie rozmowy.

K U P O N

na bezpłatny odbiór taryfy stemplowej,

obowiązującej od dn. 1/1 1925 r.

w Księgarni Józefa Zawadzkiego w Wilnie,

ul. Wielka 7.

JAK OTRZYMAĆ PASZPORT?

(W Komisarjacie Rządu na m. Wilno — ul. Uniwersytecka 6).

Krajowe dowody osobiste.

- Pok. 15. Stół 1. Przyjmowanie podań o dowody osobiste od godz. 10 ej do 12-ej za wyjątkiem środy i soboty, w które to dnie przyjęć niema.
- „ „ Stół 2. Udzielanie informacji w sprawie dowodów osobistych od godz. 10-ej do 12 codziennie.
- „ „ Stół 3. Wydawanie dowodów osobist. od g. 10—12 codziennie.
- Pok. 16. — W środy i soboty od g. 9—12 wydają się z Archiwum Referatu Paszport. załączniki, podlegające zwrotowi.
- Referent przyjmuje interesantów codziennie od godz. 13-ej do 14-ej w pok. Nr. 15 przy stole Nr. 1.

Paszporty zagraniczne.

- I. 1. Paszporty zagraniczne wydają się w pokoju Nr. 11, w godz. między 10-tą a 1-szą.
  2. Podania należy pisać na specjalnie w tym celu przygotowanych blankietach (do nabycia w pok. Nr. 15).
  3. Mężczyźni w wieku od lat 18 do 28 włącznie muszą mieć zezwolenie na wyjazd zagranicę z P. K. U. Oficerowie rezerwy, niezależnie od wieku, winni mieć zezwolenie D. O. K. Wszelkie dokumenty wojskowe winno się dołączać do podania.
  4. Do podania należy dołączyć świadectwo kwalifikacyjne z odnośnego Komisarjatu Policji.
  5. Dołączać się również 1 fotografię bez okrycia głowy.
- II. Paszport kosztuje 100 zł. 50 gr.
- III. Paszporty ulgowe są wydawane na wyjazd zagranicę :
1. W sprawach handlowych za opłatą 25 zł. 50 gr.
  2. W celu studjów — za opłatą 20 zł. 50 gr.
  3. Osobom niezamożnym w celu kuracji — za opłatą 20 zł. 50 gr. W pierwszych wypadkach dołączyć należy do podania świadectwo z Wydziału Przemysłowego Delegatury Rządu; w drugim — dokumenty, stwierdzające cel wyjazdu (np. zaświadczenie o przyjęciu do zakładu naukowego); w trzecim — świadectwo doktora przy Urzędzie Komisarza Rządu na m. Wilno.
- Pozatem ulgowe paszporty wydawane są uczestnikom zjazdów naukowych, zawodów sportowych i t. d. oraz osobom delegowanym przez instytucje państwowe, samorząd. lub społeczne.
- IV. Paszporty bezpłatne wydawane są na podstawie zaświadczeń Urzędu Emigracyjnego w Warszawie, lub Urzędu Pośrednictwa Pracy w Wilnie. Osoby emigrujące winne przedstawić zaświadczenie Wydziału Podatkowego Izby Skarbowej, że nie mają żadnych zaległości podatkowych.
- V. Urząd Komisarza Rządu na m. Wilno wizuje również paszporty obywateli państw obcych. Wiza na wyjazd z Polski kosztuje 5 zł.
- VI. Wszelkie opłaty uskutecznia się w Kasie Skarbowej.

NAJWAŻNIEJSZE MIARY.

Miary długości :

1 kilometr = 1000 metrom = 0,135 mili geograficznej = 0,621 mili angielskiej = 0,540 mili morskiej = 0,937 wiorsty rosyjskiej.

1 metr = 0,4687 sążni ros. = 1,4061 arszynów ros. = 3,2809 stóp ros. = 0,2315 prętów polskich = 0,5787 sążni pol. = 0,5273 sążni austr. = 0,4779 lachtrów pruskich.

1 metr = 1,7361 łokcia pol. = 3,4733 stopy pol. = 3,2809 stopy ros. = 3,1862 stopy prusk. = 3,1637 stopy austr.

1 centymetr = 0,4167 cala pol. = 0,3937 cala ros. = 0,3823 cala prusk. = 0,3797 cala austr.

Miary powierzchni :

1 kilometr² = 100 hektarom = 10.000 arom = 1.000.000 metrom².

1 włóka polska = 30 morgom = 9000 prętom; 1 mórg = 1875 sążni; 1 pręt = 56,25 łokci.

1 sążeń = 9 łokciom = 30 stopom = 5184 calom.

1 dziesięcina ros. = 2400 sążniom ros.; 1 sążeń = 9 arszynom = 49 stopom; 1 stopa = 144 calom.

1 mórg pruski = 180 prętom; 1 pręt = 144 stopom; 1 stopa = 144 calom.

1 mórg austriacki = 1600 sążniom; 1 sążeń = 36 stopom; 1 stopa = 144 calom.

1 hektar = 1,7861 morga pol. = 0,9153 dziesięciny ros. = 3,9166 morga prusk. = 1,7377 morga austr.

Miary ciał sypkich :

1 hektolitr = 100 litrom.

1 korzec polski = 4 ćwierciom = 32 garncom = 128 kwartom.

1 czwart' ros. = 2 ośminom = 8 czetwerykom = 64 garncom = 128 półgarncom.

1 hektolitr = 25 garncey pol. = 0,47639 czetwerti — 3,8112 czetweryka.

Miary ciał płynnych :

1 beczka polska = 25 garncom = 100 kwartom.

1 beczka ros. = 40 wiadrom = 400 sztofoom = 4000 czarkom.

1 hektolitr = 25 garncom = 8,1305 wiadra.

Miary ciężaru :

1 tona = 1000 kg. = 10 centnarom metrycznym.

1 centnar pol. = 4 kamieniom = 100 funtom = 3200 łutom.

1 berkowiec ros. = 10 pudom = 400 funtom = 12800 łutom.

1 centnar metryczny = 2,44462 centnara pol. = 6,10482 puda.

Miary objętości :

1 metr³ = 0,1938 sążnia pol. = 5,2338 łokcia pol. = 0,1030 sążnia ros. = 35,3166 stopy ros. = 2,7800 arszyna.

Dział adresowy.

HIERARCHJA KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO.

Jego Świątobliwość

OJCIEC ŚWIĘTY PIUS XI PAPIEŻ

(przedtem kard. Achilles Ratti, były Nuncjusz Ap. w Polsce).
ur. 1857 r., obrany Papieżem 6 lutego i koronowany 11 lutego 1922 r.

Nuncjusz apostolski dla Polski:

WAWRZYNIEC LAURI

arcyb. tytularny efezki.

NAJPRZEWIELEBNIJSI XX. BISKUPI POLSCY:

Archidiecezja Gnieźnieńska i Poznańska.

Arcybiskup, Prymas Polski, Kardynał Edmund Dalbor.

Sufragan gnieźnieński Wilhelm

Kloske.

Sufragan poznański Stanisław K.

Lukomski.

Archidiecezja Warszawska:

Arcybiskup Kardynał Aleksander

Kakowski.

Suffragan I arcybiskup Kazimierz

Ruszkiewicz.

Sufragan II biskup wojsk polskich

Stanisław Gall.

Archidiecezja Lwowska obrz. łac.

Arcybiskup Bolesław Twardowski.

Sufragan.

Diecezja Chełmińska (siedziba w Pelplinie).

Biskup Augustyn Rosentreter.

Sufragan Jakób Klunder.

Diecezja Krakowska:

Książe Biskup Adam Stefan Sapieha.

Sufragan Anatol Nowak.

Diecezja Kujawsko-Kaliska (siedziba biskupa we Włocławku).

Biskup Stanisław Kazimierz Zdzitowiecki.

Suffragan I. Wojciech Stanisław Owczarek.

Suffragan II. Wł. Krynicki (rezyduje w Częstochowie).

Diecezja Tarnowska:

Biskup Leon Wałęga.

Sufragan Edward Komar.

Diecezja Płocka:

Biskup Antoni Julian Nowowiejski.

Suffragan Adolf Szelażek (mieszka w Warszawie).

Diecezja Kielecka:

Biskup Augustyn Łosiński,

Diecezja Łódzka:

Biskup Wincenty Tymieniecki.

Diecezja Wileńska:

Biskup Jerzy Matulewicz.

Sufragan Kazimierz Michalkiewicz.

Diecezja Lubelska:

Biskup Marjan Fulnan.

Suffragan Aleksander Bożeniec-Jęłowicki.

Diecezja Podlaska (siedziba biskupa w Siedlcach)

Biskup Henryk Przeździecki.

Suffragan Czesław Sokołowski.

Diecezja Sejneńska, albo Augustowska: (siedziba w Sejnach).

Biskup Antoni Karaś (rządzi częścią diecezji poza granicami Polski).

Suffragan Romuald Jałbrzykowski (rezyduje w Łomży).

Diecezja Sandomierska:

Biskup Marjan Ryx.
Suffragan Paweł Kubicki.

Diecezja Mińska:

Biskup Zygmunt Łoziński (tymczasowa rezydencja w Nowogrodku).

Diecezja Łucko-Żytomińska:

Biskup Ignacy Dubowski.
Suffragan Michał Godlewski.

Diecezja Przemyska obrz. łac.

Biskup (vacat).
Suffragan Karol Fischer.

Śląsk Polski

Administrator apostolski ks. Augustyn Hlond.

NAJPRZEWIELEBNIJSI XX. BISKUPI W KRAJACH Z CZĘŚCIOWĄ LUDNOŚCIĄ POLSKĄ.

Archidiecezja Mohylowska (siedziba biskupa Piotrogród).

Arcybiskup i Metropolita Edward Ropp (mieszka w Warszawie jako wygnaniec).

Suffragan Arcybiskup Jan Ciepłak, (przebywa w Rzymie).

Diecezja Kamieniecka:

Biskup Piotr Mańkowski (mieszka po za granicami diecezji w Buczaczu).

Diecezja Tyraspolska (siedziba biskupa w Saratowie).

Biskup Józef Kessler (wypędzony przez bolszewików mieszka w Berlinie).

Diecezja Władywostocka:

Biskup Karol Śliwowski.

Diecezja Warmińska (siedziba w Trauenburgu).

Biskup Augustyn Bludau.

Diecezja Śląska:

Biskup Kardynał Adolf Bertram.

Wolne miasto Gdańsk:

Delegat apostolski Edward hr. O'Rourke.

Diecezja Ryska (Ryga na Łotwie).

Arcybiskup Antoni Spryngowicz.
Suffragan Józef Rancan.

Diecezja Żmudzka (siedziba biskupa w Kownie).

Biskup Franciszek Karewicz.
Suffragan Józef Skwirecki.

W Ameryce, biskup diecezji Green Bay, Paweł Rhode.**W stanie Wirginji. Biskup dr. Władysław Wróblewski.**

NAJPRZEWIELEBN. XX. BISKUPI INNYCH KATOLICKICH OBRZ. W POLSCE.

Archidiecezja Lwowska obrz. ruskiego:

Arcybiskup Metropolita Andrzej hr. Szeptycki.

Biskup Łucki Józef Bocian (mieszka we Lwowie).

Diecezja Przemyska obrz. ruskiego

Biskup Józef Kocyłowski.

Diecezja Stanisławowska obrz. ruskiego

Biskup Grzegorz Chomyszyn.

Archidiecezja Lwowska ob. ormiańskiego:

Arcybiskup Józef Teodorowicz.

NAJPRZEWIELEBNIJSI XX. BISKUPI POLACY, NIE POSIADAJĄCY DJECEZJI:

Patrjarcha Antjochji Wł. Zaleski (mieszka w Rzymie).

Były Biskup Wileński, Arcybiskup Karol Hryniewiecki (mieszka we Lwowie).

Były Biskup Suffragan Lwowski Władysław Bandurski (mieszka w Wilnie).

Centralne Władze i Urzędy Państwowe w Warszawie.

Prezydent Rzeczypospolitej: Stanisław Wojciechowski
Belweder.

Kancelarja cywilna. Dnie przyjęć: poniedziałki, środy i piątki. Godziny przyjęć 11½—2 po poł.

Prezjdjum Rady Ministrów Pałac
Namiestnikowski, Krakowskie
Przedmieście 46/48, tel. 310-00
do 310-11.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych,
Wierzbowa 1, tel. 413-77.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych,
Nowy Świat 69, tel. 62-50, 49-39.

Ministerstwo Skarbu, Rymarska 5,
tel. Centrala Min. Skarbu 314-36,
318-30 do 318-31.

Ministerstwo Spraw Wojskowych, Zam-
mek Królewski, tel. 414-10.

Ministerstwo Sprawiedliwości, Długa 7,
tel. 28-67.

Ministerstwo Wyznań Relig. i Ośw.
Publ., Bagatela 12, tel. 311-62,
311-63.

Ministerstwo Rolnictwa i D. P., Pałac
Prymasowski, Senatorska 15,
tel. 39-01.

Ministerstwo Reform Rolnych, Szkolna
11, tel. 317-44.

Ministerstwo Kolei Żelaznych, Nowy
Świat 14, tel. 316-21—316-25.

Ministerstwo Robót Publicznych, Kre-
dytowa 9, tel. 314-12 do 314-17.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu,
Elektoralna 2, tel. Centrala
Minist. Przem. i Handlu 312-45
do 312-47.

Ministerstwo Pracy i O. S., Plac Dą-
browskiego 1, tel. 316-34.

*Generalna Dyrekcja Poczty i Telegra-
fów,* Pl. Napoleona, tel. 313-40
do 313-46.

*Generalna Dyrekcja Monopoli Tyto-
niowego,* Nowy Świat 4, tel.
215-40 do 215-42.

*Generalna Dyrekcja Loterii Państwo-
wych,* Nowy Świat 70, tel. 45-71.

Najwyższa Izba Kontroli Państwa,
Zórawia 44, tel. 505-73, 505-77.

Główny Urząd Likwidacyjny, Foksal
3, tel. 35-14.

Główny Urząd Statystyczny, Al. Jero-
zolimska 32, tel. 317-35, 10-93,
55-85.

*Główny Zarząd Drukarń Państwo-
wych,* Miodowa 22, tel. 67-86.

Główny Urząd Ziemski, Pl. Dąbro-
wskiego 5, tel. 60-95.

Główny Urząd Probierczy, Złota 22,
tel. 69-28, 88-99.

Główny Urząd Pocztowy, Pl. Napo-
leona 8 tel. 313-40 do 313-46.

Monitor Polski, Miodowa 22, tel. 44-05.

Polska Agencja Telegraficzna, Moko-
towska 14, tel. 85-67, 85-64.

*Prokuratorja Generalna Rzeczypospo-
litej Polskiej,* Leszno 5, tel.
101-15 do 101-17.

Główna Komenda Policji Państwowej,
Nowy Świat 67, tel. 68-08.

Bank Polski, Bielańska 10/12, tel.
313-57, 313-58, 317-70, 317-72.

Urząd Emigracyjny, Królewska 23,
tel. 222-95.

Urząd Patentowy, Elektoralna 2, tel.
110-16.

Województwo, Bielańska 9, tel. 243-35.

Komisariat Rządu, Senatorska 16,
tel. 87-01.

Poselstwa i Konsulaty w Warszawie.

Nuncjatura Apostolska, Książęca 27,
tel. 319-57.

Argentyna — konsul, Senatorska 29,
tel. 99-48.

Austria — Poselstwo, Koszykowa 11b,
tel. 64-96. *Konsulat,* Koszyko-
wa 11b.

Belgja — Poselstwo, Krakowskie Przed-
mieście, Hotel Europejski 162,
tel. 150-30. *Kancelarja,* Bracka
18, tel. 152-82.

Brazylja — Poselstwo, Aleja Róż 4,
tel. 91-13. *Konsulat,* Wilcza 44,
tel. 135-00.

Bułgarja — Poselstwo, Krakowskie Przedmieście, hotel Bristol.
Czecho-Słowacja — Poselstwo, Moniuszki 1a, tel. 26-24, 4-20. Konsulat, Żłota 4, tel. 281-94.
Danja — Poselstwo, Piękna 10, tel. 32-61.
Estonja — Poselstwo, Al. Ujazdowska 19/4, tel. 238-18.
Finlandja — Poselstwo, Plac Napoleona 3, tel. 164-52.
Francja — Poselstwo, Al. Ujazdowska 31, tel. 21-50. Konsulat, Aleja Róż 2, tel. 169-73.
Grecja — Konsulat, Al. Ujazdowska 49, tel. 116. Kancelarja, Wilcza 29a.
Hiszpanja — Poselstwo, Foksal 16a, tel. 111-44. Konsulat, Foksal 16.
Holandja — Konsulat, Czackiego 9 m. 8, tel. 220-57.
Japonja — Poselstwo, Foksal 10, tel. 14-73. Konsulat, Foksal 10.
Lotwa — Poselstwo, Jasna 17, tel. 73-49. Konsulat, Fredry 12, tel. 73-48.
Meksyk — Konsulat, Królewska 27, tel. 105-65.
Niemcy — Poselstwo, Piękna 17, tel. 183-04, 183-74. Kancelarja, Żórawia 42, tel. 147-12.
Norwegja — Poselstwo, Krakowskie Przedmieście 15, tel. 174-15.

Konsulat, Hipoteczna 1, tel. 301-00, 301-01.
Persja — Konsulat, Piękna 8.
Portugalja Konsulat, Senatorska 37, tel. 201-03.
Rosja Sowiecka — Poselstwo, Nowo-senatorska, hotel Rzymski, tel. 106-86.
Rumunja — Poselstwo, Wiejska 10, tel. 27-07. Konsulat, Wiejska 10.
Serbja — Poselstwo, Smolna 9, tel. 130-10. Konsulat, Smolna 9, tel. 130-10.
Stany Zjednoczone Ameryki Półn. — Poselstwo, Senatorska 37, tel. 310-36, 17-59. Konsulat, Jasna 11, tel. 178-40.
Szwecja — Poselstwo, Ossolińskich 4, tel. 16-00. Konsulat, Zielona 37, tel. 24-60.
Szwajcaria — Poselstwo, Smolna 25, tel. 48-24. Konsulat, Smolna 25.
Węgry — Poselstwo, Smolna 30, tel. 70-88.
Wielka Brytania — Poselstwo, Nowy Świat 18, tel. 19-91, 54-00. Konsulat, Al. Jerozolimska 93, tel. 38-12.
Włochy — Poselstwo, Plac Dąbrowskiego 6, tel. 19-15. Konsulat, Plac Dąbrowskiego 6, tel. 19-15.

KSIEGARNIA WACŁAWA MIKULSKIEGO

Wilno. Wileńska 25. Telefon 664.

Poleca wielki wybór książek ze wszystkich gałęzi wiedzy.
 Obficie zaopatrzona w **PODRĘCZNIKI DLA UNIWERSYTETU** oraz **SZKÓŁ ŚREDNICH I POWSZECHNYCH**, a także Kajety, Bruljony, Globusy,
 Mapy etc.

Kupuje i sprzedaje Podręczniki używane.

Wszelkie nowości otrzymuje niezwłocznie po wyjściu z druku.
 Zamówienia z prowincji uskutecznia odwrotnie.

Adresy m. Wilna.

I. Instytucje rządowe i pół rządowe.

URZĄD DELEGATA RZĄDU

(Urząd Wojewódzki)

na Okręg Administracyjny Wileński ul. Magdaleny 2 (Plac Katedralny)
godz. urzędowe od 8½ do 3½.

Delegat Rządu (Wojewoda) Władysław Raczkiewicz, godziny przyjęć: 10—12 poniedziałki,

środy i piątki, tel. 57, tel. mieszkania 111.

Sekretarjat: Wiktor Piotrowicz i Piotr Cape, pokój 37, tel. 13.

Wydział I Prezydjalny.

Naczelnik Wydziału Olgierd Malinowski pokój 60, godziny przyjęć 10—11 wtorki, czwartki i soboty, tel. 512, tel. mieszkania 158.

Oddziały: 1) Ogólno-prezyd. Paweł Raue, pokój 39, godziny przyjęć 12—1 codzień.

2) Inspekcyjny. Insp. Administracyjny Kazimierz Obrocki, pokój 32, godz. przyjęć 12—1.

3) Osobowo-Dyscyplinarny Stanisław Niekrasz, pokój 41, godziny przyjęć 11—12.

4) Wyznaniowy Kazimierz Okulicz, pokój 58, godz. przyjęć 10—12.

5) Sztuki — Jerzy Remer, godz. przyjęć 11—1.

6) Kancelaryjny — pokój 59, godz. przyjęć 11—1.

Kancelarja Główna: Kierownik Antoni Salmonowicz, tel. 1.

Wydział II Administracyjny.

Naczelnik Wydziału Stanisław Rzewuski, pokój 54, godz. przyjęć 12—1, tel. 526.

Oddziały: 1) Ogólno-Admin. — Józef Monkiewicz, pokój 55, godz. przyjęć 12—1.

2) Prawno-admin., Witold Reiss, pokój 56, godz. przyjęć 12—1.

3) Karno Administ. — po-

kój 56, godziny przyjęć 12—1.

4) Walki z lichwą i alkoholizmem — Wiktor Czarnowski, pokój 46, godz. przyjęć 12—1.

5) Wojskowy — Józef Iszora, pokój 46, godz. przyjęć 12—1.

6) Kancelaryjny — pokój 53, godz. przyjęć 11—1.

Wydział III Samorządowy.

Naczelnik Wydziału Stefan Kopeć, pokój 48, godz. przyjęć 12—2, tel. Nr. 634.

Oddziały: 1) Samorządu Miejskiego — Benedykt Dzenajewicz, pok. 49, g. przyjęć 11—1.

- 2) Samorządu Ziemijskiego—
Jan Chmielowski, pok. 47, godz. przyjęć 11—1.

- 3) Kancelaryjny—pokój 47,
godz. przyjęć 11—1.

Wydział IV Budżetowo-Gospodarczy.

Naczelnik Wydziału Włodzimierz Hryhorowicz, pokój 43; godz. przyjęć 10—11.

- Oddziały: 1) Ogólno-Budżetowy—Jan Wolski, pokój 40, godz. przyjęć 12—1.
2) Rachun.-Kasowy—Leon Gumowski, pokój 57, godziny przyjęć 10—12.
3) Gospodarczy—Bronisław

Chodakowski, pokój 44,
godz. przyjęć 11—1.

- 4) Referat Finansowy —
Aleksander Żyłko, pokój 44, godz. przyjęć 10—11.
5) Kancelaryjny — pokój 45, godz. przyjęć 11—1.
6) Administracja „Dziennika Urzędowego” — pokój 45, godziny przyjęć 10—12.

Wydział V Bezpieczeństwa Publicznego.

Naczelnik Wydziału Włodzimierz Dworakowski, pokój 34, godz. przyjęć 12—1, tel. 11, tel. mieszkania 786.

- Oddziały: 1) Ochrony Granic — Józef Rakowski, pokój 61, godz. przyjęć 12—1.
Wiktor Korsak, pokój 61, godz. przyjęć 12—1, (w sprawach paszportów zagranicznych).
2) Porządku Publicznego,

Policji i Widowisk —
Michał Pawlikowski, pokój 32, g. przyjęć 12—1.

- 3) Bezpieczeństwa, Stowarzyszeń i Prasy — Dominik Piotrowski, pokój 33, godz. przyjęć 12—1.
4) Ewidencji ludności, Wacław Makarow, pok. 61, godz. przyjęć 12—1.
5) Kancelaryjny—pokój 35, godz. przyjęć 11—1.

Wydział VI Zdrowia Publicznego.

Naczelnik Wydziału D-r Marjan Kozłowski, pokój 25 godziny przyjęć 11—1.

Inspektor lekarski — D-r Władysław Szczerbiński, pokój 22, godziny przyjęć 12—1.

Inspektor Farmaceutyczny — prow. Nikodem Hrynaszkiewicz, pok. 23, godz. przyjęć 12—1.

Inspektor Szpitalnictwa — D-r Józef Bakun pok. 23, godziny przyjęć 12—1.

Referent do spraw „Pomocy Lekarskiej dla funkcjonar. państw.” — D-r Marjan Przytułowski, pokój 22, godz. przyjęć 12—1.

Kancelarja Wydziału — pok. 24, godziny przyjęć 11—1.

Wydział VII Przemysłowy.

Naczelnik Wydziału inż. Wacław Sławiński, pok. 74, godz. przyjęć 11—1, tel. 450.

St. Referent — inż. Jan Radwański pokój 76, godz. przyjęć 10—12.

Referent — Józef Lepkowski, pok. 76, godz. przyjęć 10—12.

Instruktor Stowarz. Przemysłowych — inż. Witold Kurman, pokój 75, godz. przyjęć 10—12.

Kancelarja Wydziału — pok. 75, godz. przyjęć 9—11.

Wydział VIII Rolnictwa i Weterynarji.

Naczelnik Wydziału Wacław Szaniawski, pokój 7, godz. przyjęcia 11—12, tel. 511.

Inspektor Ochrony Lasów — Wł. Kotkorowski pokój 10, godz. przyjęć 12—2.

Inspektor majątków państwowych —
Ignacy Stankiewicz, pokój 27,
godz. przyjęć 11—1.
Inspektor rolny — St. Ławrynowicz,
pokój 8, godz. przyjęć 12—2.
Inspektor weterynaryj — Ap. Głu-

chowski, pokój 9 godz. przyjęć
11—1.
Rada Prawny — W. Fiedorowicz
pokój 6, godz. przyjęć 11—1.
Kancelarja Wydziału — pokój 11,
godz. przyjęć 9—1.

Wydział IX Pracy i Opieki Społecznej.

Naczelnik Wydziału Konrad Jocz,
pokój 15, godz. przyjęć 10—12,
tel. 32.
Oddziały: 1) Opieki Społ. i Pracy —

Aleks. Trocki, pok. 14,
godziny przyjęć 10—1.
2) Kancelaryjny — pok. 16,
godz. przyjęć 9—1.

X. Okręgowa Dyrekcja Robót Publicznych.

Dyrektor Kazimierz Zawisza, p. 89, g.
przyjęć: poniedziałek, wtorek
i piątek 11—12, środa i sobota
1—2.
Oddział Ogólny — inż. Stanisław Ku-
bilus, pok. 82, godziny przyjęć
12—1.
Buchalterja — Kazimierz Hulecki,
pok. 83, godz. przyjęć 1—2.
Kancelarja Oddziału Ogólnego — Zofja
Rymkiewiczowa, pokój 81, godz.
przyjęć 1—2.
Oddział Drogowy — inż. Władysław
Bronowski, pok. 87, godz. przy-
jęć 11—12.

Referent Samochodowy — inż. Włó-
dzimierz Krukowski, pok. 86,
godz. przyjęć 11—12.
Oddział Budowlany:
Inż. (Kierownik) A. Przygodzki,
pokój 79, godziny przyjęć
11—12, tel. 210.
Inż. W. Pietraszewski, pok. 77,
godz. przyjęć 12—1.
Inż. W. Markiewicz, pokój 78,
godz. przyjęć 11—12.
Inż. F. Wojciechowski, pokój
92, godz. przyjęć 10—12.
Ogólny tel. 102, pokój 85.

URZĄD KOMISARZA RZĄDU

na m. Wilno, Uniwersytecka 6, godz. urzęd. od 8-ej do 3-ej, tel. 225.

Komisarz Rządu Kazimierz Wimbor,
godz. przyjęć 12—1½ codziennie,
pokój 6, tel. 212.

Zastępca Kom. Rządu Wacław Iszo-
ra, codziennie 11—12, pok. 8.

- I. Referat prezydjalny — Broni-
sław Jamontt, pok. 18, godziny
przyjęć 11—1, przyjęcie podań
pokój 4, godz. przyjęć 11—1.
- II. Referat Ogólno Administracyj-
ny — Ignacy Strzebiński, pok.
1, godz. przyjęć 11—1.
- III. Referat Administracyjno - Kar-
ny — Stanisław Snarski, pok.
7, godz. przyjęć 11—1.
- IV. Referat Ewidencji Ruchu Lud-
ności — Wiktor Podziunas, pok.
13, godz. przyjęć 11—1.

- V. Referat Prasy, Stowarzyszeń
i Związków — Bohdan Alexan-
drowicz, pok. 22, godz. przyjęć
11—1.
- VI. Referat Zdrowia — D-r Julian
Bilewicz, pok. 17, godz. przy-
jęć 11—1, oraz D-r Wetery-
naryj — Józef Mackiewicz, pok.
17, godz. przyjęć 11—1.
- VII. Referat do Walki z Lichwą
i Spekulacją — Wacław Lemi-
szewski.
- VIII. Referat paszportowy — Olgierd
Pawluć, pok. 16.
- IX. Rachuba — Jan Burhard, pok.
12, godz. przyjęć 11—1.
- X. Wydział sanitarno-obyczajowy
Zawalna 5. Inspektor D-r Bo-
lesław Małkowicz-Lutocki.

STAROSTWO POWIATU WILEŃSKO-TROCKIEGO.

Otrobramska 6, tel. 613, godz. przyjęć od 8,30—3,30 (urzęd.).

Starosta pow. Wil.-Troc. Bolesław Grabowski, godz. przyj. 11—1, tel. 106.

Zastępca Starosty Michał Łukasiewicz, godz. przyj. 11—2, pok. 2.

Kier. Kancel. Zygmunt Hattowski, ogólny tel. 613.

Referaty: 1) Ogólno-Admin.—Gustaw Przewłocki, pok. 4.

2) Admin.-karny—(vacat).

3) Paszportowy—Ant. Las-karys.

4) Wojskowy — Józef Ma-leskiński

5) Rolny — Julian Zell.

Buchalter Hilary Żywaczewski.

Lekarz Pow. D-r Juljusz Sumorok
godz. przyj. 12—1, pok. 13.

Lekarze Weterynarii Lucjan Kojalłowicz i Paweł Sutocki.

SĄD APELACYJNY W WILNIE.

Mickiewicza 36, godz. urzęd. od 8½—3½.

Prezes Sądu Apelacyjnego Sumorok Restytut, godz. przyj. od 12—2, pok. 246.

Sekretarz Kancel. Prez. Kuszlejko Stanisław, pok. 245.

Vice-Prezes Achmatowicz Aleksander, godz. przyj. od 12—2, pok. 238, tel. 101.

Sekretarz Wydz. Cywilnego Klajn Jerzy-Gustaw, pok. 244.

Sekretarz Wydz. Karnego Ebel Stefan, pokój 238.

Sędziowie :

Achmatowicz Bohdan

Bądzkiewicz Julian

Dmochowski Władysław

Hryniewski Józef

Maliński Maksymilian

Ołtarzewski Jan

Sawicki Teofil

Songajło Józef

Stulgiński Tadeusz

Urząd Prokuratorski :

Prokurator Swirtun Lucjan,
godz. przyjęcie od 12—2, po-
kój 206.

Podprokurator Przyłuski Józef,
pok. 207.

Podprokurator Kaduskiewicz
Michał, pok. 205.

Sekretarz Kaczmarek Władysław, pok. 205.

SĄD OKRĘGOWY W WILNIE.

Mickiewicza Nr. 36, godz. urzęd. od 8½ do 3½.

Prezes Sądu Antoni Szczepkowski,
pok. 101—102, tel. 236.

Sekretarz Kanc. Prezesa Roman Kuchciński, pok. 103.

Wydział I Karny pod kierownictwem Wiceprezesa Antoniego Owsianko, tel. 337.

Sędziowie :

Otton Okulicz-Raczkiewicz.

Mieczysław Eydrygiewicz.

Aleksander Jodziewicz.

Władysław Strzałko.

Kazimierz Kontowt.

Sekretarz Władysław Brzozowski.

Właściwość terytorjalna: m. Wilno

i powiaty: Wileńsko-Trocki, Święciański i Brastawski.

Wydział II Karny pod kierownictwem sędziego Kazimierza Sienkiewicza.

Sędziowie :

Tomasz Hajkowicz.

Adam Jundziłł.

Henryk Muraszko.

Marjan Hryniewiecki.

Sekretarz Marjan Ptaszyński.

Właściwość terytorjalna: powiaty — Wilejski, Dziśnieński, Duniłowicki, Oszmiański, Wołożynski i Lidzki.

Wydział I Cywilny pod kierownictwem Wiceprezesa Juliusza Kozłowskiego.

Sędziowie :

Wacław Wyszyński.
Jan Piłsudski.
Wincenty Łuczyński.
Teodor Pietkiewicz.
Wincenty Szawłowski.

Sekretarz Jan Rubel.

Właściwość terytorjalna: m. Wilno, powiaty: Wilejski, Trocki, Święciański i Oszmiański.

Wydział II Cywilny pod kierownictwem Wiceprezesa Adama Murza-Murzicza.

Sędziowie :

Wincenty Mokrzecki.
Lucjan Łukaszewicz.
Leonard Mertens.
Wacław Węckowicz.
Edward Rybaszewicz.

Sekretarz Józef Juchniewicz.

Właściwość terytorjalna: powiaty: Lidzki, Duniłowicki, Dziśnieński, Wilejski, Wołczyński i Brasławski.

Wydział Rejestru Handlowego :

Przewodniczący sędzia Lucjan Łukaszewicz.

Podsekretarz : Bronisław Enshajt.

Wydział Hipoteczny : Sędzia Józef Hoppen. Pisarz hipoteczny Stefan Świeściak.

Wydział Rachuby St. buhalter Julian Mościński.

Archiwum Sądu Okręgowego Archiwarz Jan Wojciechowski.

PROKURATURA :

Prokurator Władysław Hołownia. telefon Nr 235.

Podprokurator :

Konstanty Sulkiewicz.
Edward Góra.
Witold Hurczyn.
Stanisław Burhard.
Ezechjel Jankiewicz.
Mieczysław Szpakowski.
Stanisław Lenkowski.
Olgierd Steckiewicz.
Roman Sakowicz.
Józef Zanewski.
Wacław Brzozowski.
Sławomir Wąsowicz.
Konstanty Halicki.
Leon Misiewicz.
Czesław Kłosowski.

Sekretarz Alfons Wiśniewski, tel. 33.

Rewiry śledcze :

I rewir m. Wilna sędzia śledczy Leon Kryczyński.

Właściwość terytorjalna: I i 5 rewiry policyjne m. Wilna.

2 rewir m. Wilna sędzia śledczy Felicjan Dzierżyński.

Właściwość terytorjalna: 7 rewir policyjny m. Wilna.

3 rewir m. Wilna sędzia śledczy Kazimierz Chelstowski.

Właściwość terytorjalna: 3 i 9 rewiry policyjne m. Wilna.

4 rewir m. Wilna sędzia śledczy Leon Siemaszko.

Właściwość terytorjalna: 8 rewir policyjny m. Wilna.

5 rewir m. Wilna sędzia śledczy Antoni Rogiński.

Właściwość terytorjalna: 2 i 4 rewiry policyjne m. Wilna.

6 rewir m. Wilna sędzia śledczy Konrad Bobrowski.

Właściwość terytorjalna: 6 rewir policyjny m. Wilna.

Sędziowie okręgowi : Albert Orlicki i Walerjan Hawrykiewicz.

Siedziby sędziów śledczych mieszczą się w gmachu Sądu Okręgowego przy ul. Ad. Mickiewicza 36, tel. Nr. 234.

Sąd Pokoju m. Wilna. Kierownik Edward Makowiecki.

Sędziowie :

Brant Olgierd.
Jankowski Alfred.
Buczynski Władysław.
Grabowski Ludwik.
Dembiński-Piōro Stanisław.
Dowiałło Kazimierz.
Urniaż Paweł.

Nadliczbowi Sędziowie :

Dembicki Mikołaj.
Muraszko Czesław.

Sekretarze :

Hiciukiewicz Julian.
Zofja Owsiankowa.

Właściwość terytorjalna: m. Wilno, gminy pow. Wileńskiego: Niemeńczyńska, Janiska, Mickuńska, Rzeszańska, Mejszagolśka, Podbrzeska, m. Nowo-Wilejka (Giedrojka).

Sąd Pokoju m. Wilna mieści się w Wilnie przy ul. Adama Mickiewicza Nr. 36, wejście od ulicy Ofiarnej (Gmach Sądowy) telefon Nr. 238.

Notarjat.

Notariusze przy Wydziale Hipotecznym Sądu Okręgowego w Wilnie:

Zmaczyński Adolf.
Klott Jan.
Siewiorek Józef.
Rożnowski Aleksander.
Bujko Jan.
Korsak Witold.
(vacat).

Notariusz (Wielka 64):
Bohuszewicz Seweryn.

Komornicy:
Lepiesz Jan.
Sitarz Antoni.
Legiecki Franciszek.

DELEGATURA PROKURATORJI GENERALNEJ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

w Wilnie, zaulek Ś-to Michalski Nr. 9. Telef. cent. 3.

Terytorjalna kompetencja Delegatury
Prokuratorji Generalnej R.P.—
Województwo Wileńskie, No-
wogródzkie, Poleskie i część
Białostockiego.

Delegat Prokuratorji Generalnej R.P.
Adolf Kopeć, tel. gabinetu 3,
godziny przyjęć od 11 do 12.

Zastępca Delegata Prokuratorji Ge-
neralnej R.P. Mieczysław Obie-
zierski, tel. gabinetu 3.

Sekretarjat — Sekretarz Prokura-
torji Generalnej R.P. Ignacy
Skarzyński, tel. gab. 3.

KOMENDA XVI OKR. POL. PAŃSTW. w Wilnie, Dominikańska 3.

Godz. urzęd. od 8½ do 15½, telefon Nr. 133.

**Komendant XVI Okr. Wil. Pol. Pań-
stwowej** — Inspektor Prasz-
łowicz Bronisław, pok. 54 tel.
130, mieszkanie Antokolska 54,
tel. 307.

**Zastępca Komendanta XVI. Okr.
Pol. Państw.** Podinspektor Ko-
musiński Włodzimierz, pok. 72,
mieszkanie Antokolska 56.

Naczelnik Okr. Urzędu Śledczego.
Nadkomisarz Janczewski Jan,
pok. 63, tel. 217, mieszkanie
Pańska 21—3, tel. 146.

**Naczelnik Działu Administracyjne-
go** — Nadkomisarz Matysa
Władysław, pok. 54-b, tel. 67
miesz. Mała-Pohulanka 16—2.

Naczelnik Działu Gospodarczego—

Nadkomisarz Rynkiewicz Zy-
gmun, pok. 61, tel. 134, mie-
szkanie Beliny 16—11.

Inspekcyjny Komendy Okr. — Nad-
komisarz Konopko Eugenjusz,
pok. 57, mieszkanie Antokol-
ska 43.

Inspekcyjny Komendy Okręg. —
Komisarz Munk Józef, pok. 57,
mieszkanie Jasna 45 (Zwierzyn-
niec.)

Inspekcyjny Komendy Okręg. —
Komisarz Stadler Karol, pok.
57, mieszkanie Polowa 11—3.

Komendant Szkoły XVI Okr. P. P.—
Komisarz Banderski Józef Bro-
nisław, mieszkanie Archaniol-
ska 20.

Komenda Policji Państwowej na m. Wilno.

Dominikańska 3, godz. urzęd. od 8½ do 15½, telefon 120.

**Komendant Pol. Państw. na mia-
sto Wilno** — Podinspektor
Tołpyho Zygmunt, pok. 28. tel.
58, godz. przyjęć dla interesan-
tów 11—12, mieszkanie Witol-
dowa 33-a (Zwierzyniec) tel. 137.

**Zastępca Komendanta P. P. na m.
Wilno** — Komisarz Matulewicz
Kazimierz, pok. 27, mieszkanie
Sierakowskiego 33—1.

**Kierownik Ekspozytury Urz. Śled-
czego** — Nadkomisarz Pawło-
wicz Anatol, pokój 66, tel. 141,
mieszkanie Poznańska 3—10.

Sekretarz Komendy m. Wilna —
Chelstowski Czesław.

Referent Osob.-Dyscypl. — Klasse
Odo.

Kierownik Biura Adr. Meldunk. —
Lakner Otton.

K o m i s a r j a t y.

- I Bazylińska 6, tel. 121, Kierownik Komisarz Szolc Jan, mieszkanie Połocka 4.
- II Tyzenhauzowska 2, tel. 122, kierownik—Podkomisarz Kuhn Józef, mieszkanie Rossa 35.
- III Tatarska 2, tel. 127, Kierownik — Komisarz Wyrwich Kazimierz, mieszkanie Wileńska 31—3.
- IV Kalwaryjska 16, tel. 124, Kierownik — Komisarz Dowojno Tadeusz, mieszkanie Senatorska 19.

- V. Wiwulskiego 8-a, tel. 123, Kierownik — (vacat).
  - VI. Zarieczna 16, tel. 126, Kierownik — Podkomisarz Sałaciński Józef.
  - VII Dworzec Kolejowy, tel. 123, Kierownik — Podkomisarz Małachowski Piotr, mieszkanie Szopena 8—1.
- Komendant Rezerwy Pol. Państw. m. Wilna — Podkom. Jankowski Wacław, tel. 302, urząd i mieszkanie, Żeligowskiego 4.

I Z B A S K A R B O W A.

Gmach Państwowy przy ul. Wielkiej Pohulance Nr. 10.

Wileńska Izba Skarbowa rozciąga działalność swoją na m. Wilno i 7 powiatów Województwa Wileńskiego, a mianowicie: Wileńsko-Trocki, Oszmiański, Święciański, Duniłowicki, Wilejski, Dziśnieński i Brastawski.

Pod względem organizacyjnym, Wileńska Izba Skarbowa posiada pięć wydziałów i podległe są Izbie: 7 Kas Skarbowych, 11 Urzędów Podatków i Opłat Skarbowych, 2 Urzędy Akcyz i Monopolów oraz 16 Inspektoratów Akcyzowych.

Dyrektor Izby — Jan Malecki (telefon Nr. 2),

WYDZIAŁ I-szy — Ogólny. Naczelnik Szymon Czarnocki (telefon 140).

WYDZIAŁ II-gi — Podatków i Opłat Skarbowych. Naczelnik Wacław Denisiewicz (tel. Nr. 44).

Działy: Podatku przemysłowo-handlowego, Podatku dochodowego, Podatku majątkowego, Podatku gruntowego, Podatku od kapitałów i rent oraz Podatków różnych. Wydziałowi temu podlega 10 Urzędów Skarbowych.

WYDZIAŁ III-ci Kasowo Rachunkowy Naczelnik Józef Żukowski (tel. Nr. 47).

Działy: Przychodowy, Rozchodowy, Emerytalny, Sum obrotowych, Kontroli dokumentów i zwrotów, wreszcie Wydziałowi temu podlega 7 Kas Skarbowych.

WYDZIAŁ IV-ty. Akcyz i Monopolów Państwowych. Naczelnik

Wydziału Adolf Żongołowicz (telefon Nr. 144).

Działy: Kancelaryjny, Buchalteryjny, Inspekcyjny i Karny. Wydziałowi temu podlegają dwa Urzędy Akcyzowe i 16 Inspektoratów.

WYDZIAŁ V-ty Opłat Stemplowych. Naczelnik Bronisław Bielunas (telefon Nr. 109).

Działy: Opłat stemplowych, spadkowych, giełdowych, opłat od przedmiotów zbytku i dewizowy. Wydziałowi temu podlega jeden Urząd do opłat stemplowych i podatku spadkowego, pozatem sprawy te załatwiają wszelkie Urzędy Skarbowe prowincjonalne podległe Wydziałowi II-mu.

Urzędy Skarbowe Podatków i Opłat — Trzy na m. Wilno i jeden na powiat Wileńsko-Trocki (ul. W. Pohulanka Nr. 10, telef. Nr. 231), oraz w siedmiu wyżej wymienionych powiatach.

Kasy Skarbowe — Jedna na powiat Wileńsko-Trocki (do maja r. b. ul. Mickiewicza Nr. 3, od maja ul. W. Pohulanka Nr. 10), oraz sześć Kas w powiatach wyżej wymienionych.

Urzędy Akcyzowe — Jeden na powiat Wileńsko-Trocki w Wilnie ul. W. Pohulanka Nr. 10, oraz drugi na wyżej wymienione powiaty w Wilejce Powiatowej.

Inspektoraty Akcyzowe — Siedem na m. Wilno i dziewięć na powiaty wyżej wymienione.

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Plac Katedralny 2 (później Wolana).

Kurator Okręgu Szkolnego Wileńskiego, Zygmunt Gąsiorowski, godz. przyjęć: wtorki, czwartki i soboty od godz. 12—14, telefon Nr. 53.

Naczelnik Wydziału Przejściowego, Alfred Rachalski, godz. przyjęć: poniedziałki, środy i piątki od godz. 12—13, we wtorki, czwartki i soboty od godz. 12—14, tel. 775.

Naczelnik Wydziału Szkolnictwa Powszechnego, Seminarjów Nauczycielskich, Wychowania Przedszkolnego i Oświaty Pozaszkolnej, Tadeusz Turkowski, godz. przyjęć jak wyżej, telefon 776.

Naczelnik Wydziału Szkół Śred-

nich, Stefan Swiderski, godziny przyjęć jak wyżej, tel. 776.

Naczelnik Wydziału Szkół Zawodowych, inż. Jeremi Łukasiewicz, godziny przyjęć jak wyżej, tel. 775.

Oddział Finansowy Kuratorjum, ul. Śniadeckich 8. Kierownik Feliks Pożerski, godz. przyjęć: codziennie od godziny 8.30 do godz. 11, tel. 211.

Inspektoraty m. Wilna i powiatu Wileńskiego, ul. Bikupia 12. godz. przyjęć: codziennie od godz. 13 do godz. 15, tel. 252.

Inspektor m. Wilna, Cezary Witold Eymont.

P. o. Inspektora pow. Wileńskiego, Stanisław Kaczorowski.

IZBA OKRĘGOWA KONTROLI PAŃSTWOWEJ

ul. Ad. Mickiewicza 3, tel. centr. 153.

Terytorjalna kompetencja Izby, Województwo Wileńskie i Nowogródzkie.

Prezes Izby — Jan Pietraszewski, pok. 3, tel. gabinetu 113, mieszkania 10, godz. przyjęć od 12 do 13.

Wice-Prezes — Emanuel Kobecki pok. 1 tel. gabinetu przez centr. Nr. 13.

Sekretarjat — Sekretarz Izby Witold Rusiecki, pok. 2, tel. gabinetu przez centr. 11.

Wydział I Kontrola Urzędów Ministerstwa Skarbu. Kierownik Zygmunt Węclawowicz, pokój 14, tel. gabin. przez centr. 7.

Wydział II Kontrola Urzędów (Min. Spraw Wojskowych, Rolnictwa

i Dóbr Państwowych i Reform Rolnych). Naczelnik Zenon Mikulski, pok. 15, tel. gabin. przez centr. 8.

Wydział III Kontrola Urzędów: (Min. Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Pracy i Op. Społecz. Wyzn. Relig. i Oświecenia Publicznego, oraz Min. Robót Publicznych). Naczelnik Józef Święcicki, pok. 10 tel. gabin. przez centr. 6.

Wydział IV Kontrola Urzędów (Min. Kolei, Przemysłu i Handlu, oraz resort Poczty i Telegrafów). Naczelnik Eugenjusz Łopuszański, pok. 8, tel. gabin. przez centralę 9.

DYREKCJA KOLEI PAŃSTWOWYCH

ul. Słowackiego 2, telef. centr. 522 i 523.

Prezes Julian Staszewski, tel. 1, godziny przyjęć od 11—12 codziennie.

WYDZIAŁY:

Administracyjny — Dyrektor Bohdan Cywiński, pok. 2, tel. 5, godz. przyjęć od 13—14.

Prawny — Dyrektor Bolesław Pieterski, pok. 10, tel. 13, godz. przyjęć od 11—13.

Finansowy — Władysław Nowicki, pok. 34, tel. 16, godz. przyjęć od 11—15.

Eksploatacyjny — Maksymilian Zalisz, pok. 26, tel. 41, godz. przyjęć od 11—13.

Drogowy — Jan Bystrzanowski, pokój 22 i 23, tel. 71, godz. przyjęć 11—12.

Mechaniczny — Jan Jabłoński, pok. 24 i 25, tel. 57, godz. przyjęć 11—12.

Handlowo - Taryfowy — Jan Galijewski pok. 32, tel. 34, godziny przyjęć 12—13.

Zasobów — Jan Cielewicz, pok. 44, tel. 20, godz. przyjęć 9—15.

Kontroli Dochodów — Maruszkina Józef, pok. 3, tel. 84, godz. przyjęć 11—12.

Elektrotechniczny — Władysław Żerański, pok. 14, tel. 74, godziny przyjęć 11—13.

Kolei Wązkotorowych — Adam Tuz, pok. 34, tel. 97, godz. przyjęć 11—12.

Naczelnny Lekarz Jarosław Szukiewicz, pokój Nr. 1, tel. 87, godziny przyjęć 11—12.

OKRĘGOWA DYREKCJA POCZT I TELEGRAFÓW W WILNIE.

Ś-to Jańska 13 Centra'a tel. 142. Godz. służb. w dn. powszednie od 8.30—15.30, w niedziele i święta (dyżury) od 9—11.

Prezes Dyrekcji Jan Popowicz, przyjmuje od 9 do 3, tel. 48.

Wiceprezes inż. Mieczysław Ciemnołoński przyjmuje w godz. urz. tel. 446.

Referent przydzielny Alfons Stępień, tel. 54.

Sekretarz Paszkiewiczówna Weronika.

Kancelarja Główna: kierownik Leonard Pacewicz, tel. klapka Nr. 6.

WYDZIAŁY:

I. Administracyjny p. o. Naczelnika Wydziału Zygmunt Zaleski, tel. Nr. 5.

Oddziały:

- 1) Osobowy—kierownik Wanda Snarska.
- 2) Organizacyjny — kierownik Piotr Bilocha.
- 3) Gospodarczy—kierownik Edward Piotrowski tel. 7.

II. Pocztowy: Naczelnik Wydziału st. radca Stanisław Szeligowski tel. Nr. 10.

Oddziały:

- 1) Komunikacji — kierownik Jan Sołtys.
- 2) Ruchu pocztowego — kierownik Wacław Sobocki.
- 3) Budżetowo-kasowy — kierownik Marceli Testewicz.

III. Telegraficzno-Telefoniczny: Naczelnik Wiceprezes inż. M. Ciemnołoński, tel. Nr. 446.

Oddziały:

- 1) Budowy i konserwacji — kierownik inż. Ambroży Kowalenko, tel. Nr. 4.
- 2) Administracji i Eksploatacji — kierownik Feliks Babicki, tel. Nr. 2.

IV. Rachunkowy — Naczelnik Wydz. Nestor Teodorowicz.

Oddziały:

- 1) Księgowości — kierownik Paweł Garniewicz.
- 2) Cenzury — kierownik Jan Holak.
- 3) Likwidatury — kierownik Pius Zajtz.

Biuro Inspektorów — st. inspektor pocztowy Jakób Małochleb, inspektor techniczny inż. Witold Kolankowski.

OKRĘGOWY URZĄD ZIEMSKI.

W. Pohulanka 24, godz. urzęd. od 8 do 3, tel. 52.

Prezes O. U. Z. — Alfred Naleszkiewicz, przyjmuje od 12—1, pokój 16, tel. 227.

WYDZIAŁY:

I. Administracyjny — Naczelnik Józef Cieżielski przyjmuje od 11—1, pokój 21.

II. Urządzeń Rolnych — Naczelnik
Tadeusz Świetliński, przyjm.
od 11—1, pokój 15.

II. Techniczny — Naczelnik Ale-
ksander Juszczański, przyjm.
od 11—1, pok. 12.

**Biuro Okręgowej Komisji Ziem-
skiej** — Naczelnik Władysław
Kozłiński, przyjm. od 11—1,
pokój 4.

WILEŃSKO-TROCKI POWIATOWY URZĄD ZIEMSKI.

Wielka Pohulanka 24, godz. urzęd. od 8 do 3.

Komisarz Ziemski przyjmuje interesantów we wtorki i piątki.

Komisarz Ziemski Tadeusz Żemoy-
tel.

Podkomisarz Włodzimierz Matwie-
jew.

DYREKCJA CEŁ.

Ul. Ostrobramska 6, tel. Nr. 139.

Prezes Dyrekcji D-r Stanisław Lewakowski.

Urząd Celny.

Ul. Ponarska — Stacja Towarowa, tel. Nr. 40.

Kierownik Urzędu — Wacław Medyński.

DYREKCJA DRÓG WODNYCH W WILNIE.

Bernardyński zaułek 8, tel. 251.

Dyrektor inż. Bogusław Bosiacki.

NACZELNICY WYDZIAŁÓW:

Ogólnego — Witold Rutkowski.
Budowy—inż. Konstanty Tolwiński.

Nurtowego — inż. Stanisław Wis-
łocki.

Mechanicznego — inż. Stanisław
Jelski.

Biura Hydrograficznego — inż. Aus-
bert Choroszewski.

DYREKCJA OKRĘGOWA LASÓW PAŃSTWOWYCH.

W. Pohulanka 24, godz. urzęd. od 8½ do 3½, tel. 145.

Dyrektor Okręgu — Władysław Grze-
gorzewski, godz. przyjęć od 9
do 11 w sprawach służbowych,
od 11 do 2 interesantów, tele-
fon Nr. 792.

Zastępca p. o. Inspektora Okręgow.
Lasów Państwowych — Marjan
Hoppen, godz. przyjęć (narazie
nieokr.).

Naczelnik Kancelarii — Matylda Pia-
secka, godz. przyj. urzęd. oprócz
dni świąt., pok. 6, tel. 791.

ODDZIAŁY:

1. Techniczno - Gospodarczy p. o.
Kierown. Stefan Świda.

2. Rachuby i kasow. Nacz. rachun.
Włodzimierz Szmidt, tel. 793.

3. Prawno - Administrac. Kierown.
radca prawny Feliks Milewski.

4. Urządzeń lasów p. o. Kierown.
Zbigniew Stankiewicz.

5. Budowlano-techn. p. o. Kierown.
Franciszek Dąbrowski.

**Państwowa Składnica mater-
jałów drzewnych** przy D. O.
L. P. Michał Zacharewicz.

Referat osobowy Kierown. Leo-
nard Chociłowski.

OKRĘGOWY URZĄD MIAR.

Trocka 10, godz. urzęd. 8½—3½, tel. 753.

Naczelnik Okręgu leg. n. m. Józef Sasinowicz, przyjmuje interesantów od 9—12.

Kasa czynna od 8½—11. Czas przyjmowania narzędzi mierniczych do legalizacji i zwrotu takich zgłaszającym od 8½—11.

OKRĘGOWY URZĄD PROBIERCZY.

Trocka 10, m. 8.

Naczelnik Urzędu Probierczego — J. Prokopowicz.
Przyjmowanie wyrobów złotych i srebrnych odbywa się we wszystkie dni za wyjątkiem świąt.

Przyjmowanie wyrobów do ocechowania od godz. 8½—10½.
Wydawanie ocech wyrobów od godz. 11—2½.
Kasa czynna od 8½—1.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W WILNIE.

Uniwersytecka 5, godz. urzędów. 8½—15½.

Dyrektor Wacław Gizbert-Studnicki.
Archiwum składa się z. b. archiwów: 1) Centralnego Akt Dawnych (z czasów dawnej Rzeczypospolitej) i 2) po b. Urzędach rosyjskich (ge-

nerał-gubernatorskich, gubernjalnych, sądowych, skarbowych, dóbr państwowych, kontroli, b. okręgu naukowego, b. dep. szlacheckich, b. gub. Wil. i pomniejszych).

II. Instytucje Samorządowe.

MAGISTRAT M. WILNA.

Domjnikańska 2, godz. urzęd. od 8½—3.

Prezydent m. Wilna i Szef sekcji ogólnej Witold Bańkowski, pok. 131, tel. 5.

Wice-Prezydent i Szef sekcji zdrowia, porządku, bezpieczeństwa i dobroczynności Jan Łokuciewski, pok. 126, tel. 46.

Szef Kancelarii Józef Jachimowicz, pok. 133, tel. 28.

Kawynicy:

Sekcja Finansowa, Wydział Podatkowy i Wydział Kontroli Bronisław Chądzyński, pok. 144, tel. 28.

Sekcja Rzeźni i Rynków, Henryk Karczewski, pok. 129, tel. 46.

Sekcja Nieruchomości Miejskich, Wydział Ziemi, Domów, Domów opuszczonych, Kwaterunkowy, Opałowy, Abramowicz Grzegorz, tel. 608.

Sekcja Techniczna, Wydziały: Wodociągowy, Kanalizacyjny, Budowlany, Mierniczy, Elektryczny, inż. Ludwik Piegutkowski, pok. 147, tel. 202.

Archiwum Miejskie, Trocka 14, Archiwarzusz Eustachy Szydłowski.

Straż Ogniowa, Nacz. Straży Marjan Waligóra, tel. 15.

Pogotowie Ratunkowe, tel. 6.

Lista Radnych m. Wilna:

1. Antowil Fajwusz.
2. Bańkowski Witold—Prezydent.
3. Ciecierski Izidor.
4. Czarnowski Wiktor.
5. D-r Dembowski Tadeusz.
6. Dziewicki Marjan.
7. Engiel Mieczysław.
8. Fedorowicz Zygmunt.
9. Filipowicz Ryszard.

10. D-r Globus Ilja.
11. Godwod Józef.
12. Gordon Adolf.
13. Jankowski Antoni.
14. Jasiński Zbigniew.
15. Kiewliczowa Zofja.
16. Klebanow Abram.
17. Korolec Józef.
18. Kruk Lejzer.
19. Kryszkiewicz Leon.
20. Ks. Kuleszo Adam.
21. Lubocki Boruch,
22. Łokuciewski Jan, Vice-Prezydent.
23. D-r Łukowski Ludwik.
24. Moksiewicz Dominik.
25. Nagrodzki Zygmunt.
26. Ks. Olszański Ignacy.
27. Perkowski Leon.
28. Pietraszkiewiczówna Stanisława.

29. Rozental Saul.
30. Rudnicki Eljasz.
31. prof. Ruszczye Ferdynand.
32. Skirmunt Bolesław.
33. Ślusarz Apolinary.
34. Spiro Łazarz.
35. Studnicki Wacław.
36. D-r Szabad Cernach.
37. Szantyr Władysław.
38. Szapiro Jonas.
39. Trocki Saul.
40. Uciechowski Józef.
41. Uziąło Józef.
42. Umiastowski Bronisław.
43. D-r Węslawski Witold.
44. Wilczewski Gabrjel.
45. D-r Wygodzki Jakób.
46. Zasztowt Aleksander.
47. Zienkowicz Bolesław.
48. Zwierzyński Aleksander.

SEJMIK WILEŃSKO-TROCKI.

Ostrobramska 6, tel. 105, godz. urzęd. 8—15.

Pomocnik Gospodarczy Przewodniczącego Wydziału Zygmunt Wojczulanis.

Kierownik Rachuby Tomasz Archuchowski.

Kier. Działu Drog.-Budowl. Stefan Lewicki.

Inspektor Samorz. Gminnego Wincenty Orlicki.

Pom. Inspektora Michał Niedek.
Referent Podatku Jan Macutkiewicz

III. Zarządy Wyznaniowe.

KURJA BISKUPIA I KONSYSTORZ RZ.-KATOL.

Biskup J. E. Ks. Jerzy Matulewicz,
D. S. T.

Biskup Sufragan J. E. Ks. Kazimierz
Michalkiewicz M. S. T.

Kapituła kościoła Katedralnego.

PRĄŁACI:

- Ks. Jan Hanusowicz, Prałat Prepoz.,
M. S. T.
Ks. Jan Sadowski, Prałat Dziekan,
M. S. T.
Ks. Adam Sawicki, K. S. T. Prałat
Archidjakon
Ks. Kazimierz Mikołaj Michalkiewicz,
Prałat Kustosz, M. S. T. Bp.
Sufr. Wileński.
Ks. Franciszek Wołodźko, M. S. T.
Prałat Schol.
Ks. Jan Uszyło M. S. T. Prałat
Kantor.

KANONICY:

- Ks. Karol Lubianiec M. S. T.
Ks. Józef Kuchta M. S. T.
Ks. Lucjan Chalecki M. S. T.

WIKARJUSZE:

- Ks. Franciszek Bielawski.
Ks. Jan Ellert.
Magister Cerem. Ks. A. Cichoński
M. S. T.
Sekretarz i Prokurator Kapituły Pra-
łat Ks. A. Sawicki K. S. T.

Kurja Djecezjalna:

- Kancelrz Ks. Lucjan Chalecki M.S.T.
Vicekancelrz vacat.
Notariusze:
1. Ks. Jerzy Januszewicz.
2. Ks. Antoni Wiskont.
3. Ks. Stanisław Tracowski.
4. Ks. Jan Jaśkiewicz.
5. Ks. Jan Ellert.

Seminarjum Wileńskie:

Rektor Ks. Prał. Jan Uszyłło, M. S. T.
Inspektor Ks. Kan. Karol Lubianiec,
M. S. T.

PROFESOROWIE:

Ks. Jan Uszyłło, M. S. T.
Ks. Karol Lubianiec, M. S. T.
Ks. Stanisław Miłkowski M. S. T.
Ks. Adam Sawicki, K. S. T.
Ks. Jan Ostrejko.
Ks. D-r. Józef Reszec.
Ks. Piotr Kraujalis, M. S. T.
Ks. Albin Jaroszewicz.
Ks. Antoni Cichoński, M. S. T.
Ks. Zygmunt Lewicki, D. S. T.
Ks. Józef Poniatowski, M. S. T.
Prokurator Seminarjum Ks. Romuald
Dronicz.
Bibliotekarz Sem. Ks. J. Poniatowski.
Ojciec Duchowny Ks. Stanisław Za-
wadzki.
P. Wł. Kalinowski (śpiew kość.).

DZIEKANI:

1. Białostocki — Aleks. Chodyko.
2. Bielski — Czesław Górski.
3. Brzeski — Nikodem Tarasewicz.
4. Miorski — Antoni Ościłowicz.
5. Giedrojcki — Jan Nowicki.
6. Grodzieński — Leon Zebrowski.
M. S. T.
7. Kobryński — Józef Kuczyński, Dr.
8. Lidzki — Hipolit Bojaruniec, K. H.

9. Merecki — Władysław Mironas.
K. S. T.
10. Nadwilejski — Bolesław Teżyk.
11. Oszmiański — Michał Aborowicz.
12. Prużański — Antori Beszta-Bo-
rowski.
13. Raduński — Vacat, p. ó. Jan
Kuźmiński.
14. Stonimski — Ignacy Rossolowski,
Kan. Hon.
15. Sokólski — Juljan Steckiewicz,
Kan. Hon.
16. Święciański — Nikod. Wojszutis.
17. Świrski — Walerjan Holak.
18. Trocki — Klemens Malukiewicz.
19. Wileński (miasto) — Franciszek
Wołodźko, M. S. T. Prałat.
20. Wileński (pow.) — Paweł Szepecki.
21. Wilejski — Adolf Śnieżko.
22. Wiszniewski — Krzysztof Aboro-
wicz.
23. Wołkowyski — Bolesław Sperski,
M. S. T. Kan. Hon.
24. Brański — Bolesław Czarkowski.
25. Brzostowicki — Józ. Marcinkiewicz.
26. Dąbrowski — Józef Gaul.
27. Drohiczyński — Jan Węckiewicz.
28. Knyszyński — Konstanty Teżyk.
29. Łuniniecki — Władysław Ławry-
nowicz.
30. Głębocki — Ks. Antoni Zien-
kiewicz, D-r. Fil.
31. Żosielski — M. Ciunajtis.
32. Stokliński — (vacat).
33. Malački — Wł. Mironas.

KOLEGIUM WILEŃSKIE EWANGELICKO-REFORMOWANE.

Zawalna 11, godz. urzędowe od 10 do 3.

Prezydent Kolegium Bronisław
Iżycki Herman.

Vice-Prezydent Ksiądz Superinten-
dent Michał Jastrzębski.

Duchowni członkowie Kolegium:
Ksiądz Felicjan Kurnatowski.
Ksiądz Jan Kurnatowski.

Świeccy członkowie Kolegium:

Wacław Mackiewicz.

Bolesław Sawicki.

Zygmunt Mieszkowski.

KOŚCIÓŁ PRAWOSŁAWNY.

Jego Eminencja TEODOZJUSZ Ar-
cybiskup Wileński i Lidzki.
Wilno, Ostrobramska 10.

Konsystorz Prawosławny w Wilnie,
Ostrobramska 10.

Członkowie:

Kanonik Aleksander Sosnowski.

Ks. Włodzimierz Żdanow.
Ks. Bazyli Nowoczałow.
Archimadryta Polikarp.

P. o. Sekretarza, Członek Kony-
storza Ks. Aleksander Surwiłło.

PARAFJA EWANGIELICKO-AUGSBURSKA.

Ul. Niemiecka 9.

Ks. Pastor Zygfryd Loppe, przyjmuje od 4 do 5 w sprawach duchownych i świeckich.

Kolegium Ewangelicko-Augsburskie, Ludwisarka 8, m. 5.
Prezes M. Jegier. Przyjęcia w sprawach parafjalnych od 5 do 6 pop.

GMINA ŻYDOWSKA.

Ulica Orzeszkowej 7. godz. urzęd. we wszyst. wydz. od 9 do 2.

Prezes D-r I. E. Wygodzki.
Sekretarz Bojer.
Prezes Zarządu L. Kruk przyjmuje od 12 do 1.
Oddziały: Samoopodatkowania, dam-

ski komitet pomocy dla sierot, specjalnego bezpieczeństwa, opieki nad dziećmi, rada lekarska, komisja religijna, prawną, produkcyjnej pomocy.

GMINA MAHOMETAŃSKA.

Mickiewicza 41, m. 2.

Skład zarządu:
Prof. St. Bazarewski, Generał
Romanowicz, Pułkownik St. Ki-

jasbek, M. Bajraszewski, L. Kryczyński.
Iman meczetu w Wilnie I. Smajkiewicz.

GMINA KARAIMSKA.

(W Trokach).

Prezes: Achiezer Zajączkowski.
Zastępca: Gachama Hazzan Szemaja Firkowicz.
Szammasz Gabrijel Eljasiewicz.

(W Wilnie).

Prezes — Izaak Zajączkowski.
Gałbaj Kenasy-Jonadał Rajecki.

IV. Dowództwa, Urzędy i Zakłady Wojskowe.

Inspektorat Armji — Willa „Podzamcze“.
Komenda Obozu Warownego Wilno — godz. urzęd. 8½—15½, koszary Ignacowskie.
Dow. I Dyw. P. Leg. — ul. Wielka 23.
Dow. 19 Dyw. Piech. — ul. Wielka 23.
Dow. 1 p. p. Leg. — Koszary Szeptyckiego.
Dow. 5 p. p. Leg. — Koszary Szeptyckiego.
Dow. 6 p. p. Leg. — Koszary Ignacowskie.
Dow. 85 p. p. — Koszary Nowo-Wilejskie.

Dow. 1 p. a. p. Leg. — Koszary Bernardyńskie
Dow. 19 p. a. p. — Koszary Ignacowskie.
Dow. 3 p. a. c. — Koszary Poniatowskiego.
Dow. 3 D. A. K. — Koszary Rafałowskie.
Dow. 23 p. ul. — Koszary Tuskulańskie.
Dow. 13 p. ul. — Koszary Nowo-Wilejskie.
Dow. 3 p. sap. — Koszary Saperskie.
Dow. Komp. Sztab. K. O. W. Wilno. — Koszary Ignacowskie.

Dow. 1 Plut. Żand. Wojsk.—Wielka 23.
Związek Bezp. Kraju—Kalwaryjska 6.
Piekarnia Zakł. Gosp. D. O. K. III—
Legjonowa.
Zakł. Gosp. D. O. K. III — Gmach
Stacji Towarowej.
Rzeźnia Zakł. Gosp. — Połtawska 75.
Skład drzewa D. O. K. III — Kur-
landzka 2.
P. K. U. Wilno—Jakóba Jasińskiego.
Wojskowe Więzienie Śledcze—Anto-
kol 10.
Odwach Garnizonowy—Antokol 7.
Rej. Kier. Inż. i Sap. — Arsenalska 5.
Wojskowy Sąd Rejonowy — ul. Do-
minikańska 3.
Prokuratura Sądu Okr. Wojsk. — Ko-
szary przy ul. Subocz.
III Brygada Jazdy—ul. Wielka 23.
II Rej. Szef. Sanit.—Gmach K. O. W.
K. U. K. Nr. 7—ul. Subocz.

Lek. Insp. Garn.—Gmach K. O. W.
Kol. Sam. Cięż. i Płc. Nr. III—ulica
Królewska 3.
Kontrola Wojsk.—Uniwersytecka 6.
Radjo-Stacja—Koszary Szeptyckiego.
Filja O. Z. K. III — ul. Rosa 6.
Kol. Dez. 36—Szpital Wojsk.
Kadra 86 p. p. — Koszary w Nowo-
wilejce.
Ref. Łącz. K. O. W.—ul. Wielka 23.
Szpital Wojsk. O. III—Antokol.
Kier. Rej. Int. — Legjonowa.
Dom Officer. Polsk.—Mickiewicza 13.
Eksp. Oddz. II Szt. Gen. — Mickiewi-
cza 62.
Duszpasterstwo Garnizonu — Gmach
K. O. W.
Zakł. Graf. D. O. K. III—Zamkowa 1.
Dom Inwalidów — Zawalna 1.
Wyjsk. Wydz. Kolejowy — Gmach
Dyr. P. K. P.

CO MOŻNA ZAŁATWIĆ W BIURZE REKLAMOWEM STEFANA GRABOWSKIEGO

W WILNIE, A. MICKIEWICZA 4, TEL. 228 ?

1) **Ogłoszenia umieścić** we **wszystkich piśmiech codziennych**, tygodniowych i innych wydawnictwach, wychodzących w Wilnie i do wszystkich piśmiech bez wyjątku, wychodzących w całej Rzeczypospolitej Polskiej i Zagranicą na najbardziej dogodnych warunkach.

2) **Zaprenumerować wszystkie** pisma codzienne, tygodniowe i inne wychodzące w Wilnie, oraz w całej Rzeczypospolitej Polskiej i Zagranicą.

3) Biuro również przyjmuje przepisywanie na maszynach wszelkich umów, podań, korespondencji, tłumaczenie z obcych języków i t. p. Wykonanie terminowe i akuradne.

Każdy komu zależy na czasie powinien w powyższych sprawach, z całym zaufaniem zwrócić się do „**Biura Reklamowego**“ Stefana Grabowskiego ulica Ad. Mickiewicza 4. Tel. 228.

II. Wolne zawody, instytucje społeczne, towarzystwa, zakłady naukowe.

A D W O K A C I

(Okręgu Sądu Apelacyjnego w Wilnie):

- Abramowicz Witold, Montwiłowski
zauł 15.
- Andrejew Paweł, Mickiewicza 37 m. 2.
- Bagiński Stanisław, Jakóba Jasiń-
skiego 4 m. 6.
- Bajraszewski Maciej, Mickiewicza 41
miesz. 2.
- Bajraszewski Konstanty, Gimnazjalna
6 m. 18.
- Bądyński Władysław, 3 Maja 9 m. 8.
- Beyer Jerzy, Ofiarna 4.
- Bill Karol, W. Pohulanka 7.
- Bobiński Tadeusz, Mickiewicza 29 m. 7.
- Burhard Aleksander, Zygmuntońska
12 m. 7.
- Bohusz Stanisław, Mickiewicza 1 m. 5.
- Drac Wacław, Więzienna 8 m. 2.
- Ejgiel Samuel, Zawalna 6 m. 3.
- Engiel Mieczysław, Mickiewicza 19
m. 11.
- Falkowski Eugenjusz, Jakóba Jasiń-
skiego 5 m. 17.
- Fedorowicz Wacław, Uniwersytecka 9
m. 5.
- Folejewski Józef, Montwiłowski 17.
- Gawendo Natan, Gdańska 1.
- Gordon Izydor, W. Pohulanka 27 m. 3.
- Gordon Józef, Zamkowa 20.
- Grądzki Leon, S-to Jerski 4 m. 1.
- Hrehorowicz Lucjan, 3 Maja 13 m. 2.
- Iwanowski Stanisław, Portowa 6-c
m. 3.
- Jakubowski Michał, Zawalna 16 m. 1.
- Jamontt Henryk, Jagiellońska 9.
- Jamontt Maciej, Zygmuntońska 18.
- Jasiński Zbigniew, Orzeszkowej 3 m. 2.
- Jundziłł Zygmunt, Portowa 20 m. 5.
- Kamiński Jan, Portowa 6-a m. 3.
- Kaplan Izrael, Ciasna 3 m. 8.
- Korngold Henryk, Mickiewicza 28.
- Kosiński Marjan, Mickiewicza 24 m. 6.
- Kowerski Bronisław, Mickiewicza 20.
- Krzyżanowski Bronisław, Jakóba Ja-
sińskiego 4 m. 3.
- Krestjanow Aleksander, Gimnazjalna
6 m. 7.
- Kozłowski Eugenjusz, Mickiewicza 48
m. 6.
- Koźliński Władysław, Zygmunto-
wska 20 m. 8.
- Kruszewski Zygmunt, Jakóba Jasiń-
skiego 5 m. 18.
- Krasowski Bronisław, Mickiewicza 19
m. 24.
- Kulikowski Leon, Dobroczyanny zauł.
2-a m. 8.
- Lisowski Konstanty, Ciasna 3 m. 5.
- Łapin Antoni, Montwiłowski z. 21 m. 2.
- Matyasz Jaromir, Jakóba Jasińskiego 7.
- Mianowski Stanisław, Zygmunto-
wska 12 m. 4.
- Mickiewicz Stefan, Jagiellońska 10 m. 7.
- Milewski Feliks, Wiłkomierska 7.
- Mitkiewicz Stanisław, S-to Jakóbska 10
m. 4.
- Moraczewski Witold, Ofiarna 2 m. 11.
- Muchanow Włodzimierz, Piaskowa 7
m. 8.
- Musajew Michał, Mickiewicza 48 m. 16.
- Miedzianowski Władysław, Kaszta-
nowa 5.
- Narwid-Raczkiwicz Mieczysław, Mic-
kiewicza 62 m. 6.
- Neyman Jerzy, Mickiewicza 46 m. 5.
- Niesłuchowski Henryk, Orzeszkowej 3
m. 11.
- Osiecimski Władysław, Jagiellońska 9
m. 15.
- Parczewski Walenty, Mickiewicza 22
m. 35.
- Petrusewicz Kazimierz, W. Poku-
lanka 14 m. 19.
- Piekarski Bolesław, Lubelska 5.
- Piwocki Antoni, Sierakowskiego 8m. 7.
- Pollak Salomon, Portowa 19 m. 7.
- Przybora Iwon, Jagiellońska 8 m. 17.
- Riza-Ternawiot Mikołaj, 3 Maja 9
m. 14.

Riza - Ternawiot Grzegorz, 3 Maja 9 m. 14.
 Rodziewicz Waclaw, Mickiewicza 44.
 Romankiewicz Jan, Mickiewicza 22 m. 38.
 Rubaszew Borys, Jagiellońska 9.
 Rubinow-Rubinowicz Józef, W. Pohulanka 32 m. 4.
 Sadkowski Stanisław, ul. Św. Jacka 9.
 Sawiński Mikołaj, Mickiewicza 35.
 Sejfer Naum, Niemiecka 35.
 Siawcillo Waclaw Bazylińska 1 m. 5.
 Skinder Czesław, Wileńska 26 m. 5.
 Słonimski Leon, Portowa 5 m. 14.
 Smilg Emanuel, Poznańska 3.
 Sopoćko Józef, Bernardyński 3.
 Strumiłło Marjan, Mickiewicza 21 m. 3.
 Stuczyński-Lubliński Izrael, Tatarska 5.
 Sumorok Leon, Mickiewicza 22 m. 10.

Szawkowski Adam, Zakretowa 5 m. 5.
 Szawkowski Kazimierz, Mickiewicza 44 m. 6.
 Sztark Michał, Kasztanowa 2 m. 12.
 Szyrwintd Saweljusz, Zakretowa 5 m. 6.
 Szyszkowski Bolesław, Mickiewicza 7 m. 5.
 Uciechowski Józef, Sadowa 15 m. 4.
 Wiszniewski Włodzimierz, Archanielska 3 m. 5.
 Wołosewicz Zygmunt, Jakóba Jasińskiego 7 m. 5.
 Wróblewski Tadeusz, Uniwersytecka 9 m. 10.
 Wygodzki Miron, Gdańska 1.
 Zabielski Antoni, Aleja Róż 9-a.
 Zagórski Ignacy, Mickiewicza 33 m. 6.
 Zajęczkowski Izaak, Gimnazjalna 8.
 Zaikind Eufemjusz, Sadowa 12.

APLIKACI ADWOKACCY

(Okręgu Sądu Apelacyjnego w Wilnie):

Cimkowicz Władysław, Zygmunto-wska 12.
 Floreczak Kazimierz, Zawalna 8 m. 8.
 Górski Jan, Ludwisarska 7 m. 6, (od 4 do 6).
 Gutkowski Mieczysław, Wielka 54 m. 16.
 Jochwed Jakób, J. Jasińskiego 10 m. 27 (8—9, 5—7).
 Jutkiewicz Eljasz, 3 Maja 13 m. 6.
 Kaenelson Leon, W. Pohulanka 17 m. 2.
 Koczan Marjan, Zygmunto-wska 12 m. 19.
 Kopenhagow Aleksander, Mickiewi-cza 31 m. 1.
 Krajowski-Kukiel Stanisław, Wiwul-skiego 27 m. 7.
 Krecz Władysław, Ciasna 3 m. 11.
 Krukowski Michał, ul. Dąbrowskiego 7 m. 10.

Lityński Władysław, Kalwaryjska 2 m. 15.
 Milchikier Izaak, Mickiewicza 35 m. 29.
 Miller Antoni, Mickiewicza 46 m. 13.
 Prejss Abram, W. Pohulanka 14.
 Prejss Jerzy, Teatralna 5.
 Romankiewicz Andrzej, Zygmunto-wska 4 m. 5.
 Rubinow Eljasz, W. Pohulanka 32 m. 4.
 Steckiewicz Feliks, Krakowska 55.
 Stępowski Stanisław, M. Pohulanka 17 m. 2.
 Tórczyński Roman, Zygmunto-wska 3.
 Werner Władysław, Wielka 30 m. 12.
 Zan Roman, Ofiarna 2 m. 11.
 Zmitrowicz Józef, ul. Mickiewicza 19 m. 11.
 Zemezgow Aleksander, Ostrobram-ska 4.

ADWOKACKA RADA

(Sądów Okręg. i Apelac.).

Mickiewicza 36, pokój Nr 26 telefon
 № 458, godziny przyjęć
 od 11—3.

Konsultacje od 11 do 1 przy Radzie—
 codz. kol. dyżury adwokatów.
 Prezes Rady: Marjan Strumiłło.

AGENCJE PRASOWE.

Polska Agencja Telegraficzna (Oddz. w Wilnie), kierownik Stok Stefan — ul. Magdaleny 2 (plac katedralny), tel. 505 i 674.

Oddział Wileński Agencji Wschod-niej, kierownik Kazimierz Lu-boiński — ul. Ad. Mickiewicza 22—40 tel: 243.

A K U S Z E R K I.

Anszels Szejniuk, Zawalna 4—10.
 Blausztejn - Zelman Zofja, Dobroczyanny 2/a — 15.
 Bogusławski-Wisłocka, Zarzecze 7—11.
 Bohdziewicz Bronisława, Holenderska 6—1.
 Chylewska, Sierakowskiego 10—3.
 Cypkima-Liberson Rocha, Trocka 9-19.
 Drozdowska D., Święciańska 19.
 Ejsmund - Monkus Kazimiera, Skopówka 7—4.
 Felman-Lampert Zofja, Wileńska 18-2.
 Gonczarenko Ksenja, Stara 21—11.
 Hryhorowicz-Dyakowska, Wielka 7—7.
 Jawinszki, Polocka 1—11.
 Józefowicz Fruma, Szpital św. Jakóba.
 Jutan A., Niemiecka 4—19.
 Klimowicz S., Kalwaryjska 51.
 Kowalska E., Bankowa 15/a — 13.
 Laknerowa Marja Kasztanowa 7, m. 5.
 Mawrykinowa Stefanja, Witoldowa 5, mieszk. 1.
 Miedzionis - Kulikowska Michalina, Kopanica 14—1.
 Nielczarska M., Kalwaryjska 23.
 Noar-Kac Genia, Sto Jańska 5—9.
 Oguz Berta, Piłsudskiego 2—20.
 Okuszeko - Kowalewska Marja, Zwierzyniec, Stara 14.
 Ostianko A., Targowa 11/a — 9.

Papkiewicz-Paprocka Anna, Nowogródzka 23—1.
 Przybolska K., Tatarska 20—5.
 Pumpjańska G., Kasztanowa 2—20.
 Rakowska Felicja, (Szpital Kolejowy) Stara 3—1.
 Romanowska - Derewicz Antonina, Obozowa 8—1.
 Rubczyńska Helena, Antokol 44—13.
 Śmiałowska W., (z Warszawy) Mickiewicza 36—6.
 Subocz J., 3-go Maja 3—5.
 Trocianko Marja, Wileńska 36—11.
 Sacharowa-Lewinson Rebeka, Wielka Stefańska 13—9.
 Samujło Franciszka, Krzywa 22—1.
 Siłacz Katarzyna, Zakrętowa 5/b.—11.
 Śledziwska Marja, Targowa 9—6.
 Sołomonowa Genia, Zawalna 42.
 Szach K. M., Zawalna 15/a — 9.
 Szamko-Holecka Helena, II-ga Radzińska 70—4.
 Szer K., Ostrobramska 29.
 Synajska Tauba, Rudnicka 6—7.
 Szulakowska Marja, Popławska 7—20.
 Walukiewicz-Bielawska Marja, Krakowska 65—3.
 Wielisiejówna Helena, ul. Tomasza Zana 3—4.
 Wotejko Stanisława, Zarzecze 17—16.

B I B L J O T E K I I M U Z E A.

Biblioteka Uniwersytecka — Uniwersytecka 5, czytelnia otwarta od godz. 10 rano do 7 wiecz., wypożyczalnia od 12—4.
 Biblioteka T-wa imienia Wróblewskich — Uniwersytecka 9—10.
 Biblioteka i Zbiory T-wa Przyjaciół Nauk — Lelewela 4, zwiedzać można (za każdorazowym porozumieniem z jednym z członków Zarządu T-wa), w środy, piątki i niedziele od 12—2. Bibl. czynna od g. 4—6 prócz sobót.
 Biblioteka i Czytelnia pism Koła Polskiej Macierzy Szkolnej im. Tadeusza Kościuszki — Nowa Aleja 2, czynna codziennie od godz. 5—8.

Biblioteka i Czytelnia im. Tomasza Zana P. M. Szk. — Sw. Anny 7, od 1/1 1925 r. W. Pohulanka 14 otwarta we wszystkie dni powszednie (prócz poniedziałków rano) od 10—8 wiecz. bez przerwy. W poniedziałki od 3—8, w niedziele i święta zamknięta.
 Biblioteka Centralna Z. B. K. dla stowarzyszeń P. W. i Hufców Szkolnych Dominikańska 13. Poniedziałki od 4—5^{1/2}. Czwartki od 4—5^{1/2}. Soboty od 4—7.
 Biblioteka Polskiego Białego Krzyża „Książnica” — ul. Jagiellońska 9—1 czynna od 11—6.

C Z A S O P I S M A.

„Dziennik Wileński” — Dominikańska 4, tel. 448, tel. drukarni 520.
 „Dzwonnik” — Mickiewicza 4 tel. 242.
 „Expres Wileński” — Biskupia 11, tel. drukarni 65.

„Głos Wileński” — Dominikańska 4, tel. 448.
 „Kurjer Wileński” — Wileńska 15.
 „Myśl Karaimska” — ul. Kasztanowa 2—17.

„Przegląd Artystyczny“ — Żeligowskiego 1.
 „Przegląd Wileński“ — Uniwersytecka 9—10 (od 12—3).
 „Tygodnik Rolniczy“ — W. Pohulanka 4.
 „Słowo“ — Mickiewicza 4, tel. 228, tel. Drukarni 262.
 „Ziemia Wileńska“ tygodnik — ul. Sawicz 8, tel. 262.

„Życie Ludu“ tygodnik — Wileńska 15.
 „Vilniaus Balsas“ — Ś-to Jańska 8.
 „Di Cajt“ — W. Pohulanka 3—2, tel. 758.
 „Unzer Tog“ — Trocka 2.
 „Wileńskie Utro“ — Wileńska 25—10 tel. 641.
 „Owent“ Kurjer — Rudnicka 7.
 „Krynica“ (białor.) — Zawalna 7.

D E N T Y Ś C I .

Alfeld-Gordon Mirjam, W. Pohulanka 16—2.
 Andrzejkiewicz Anna, Zawalna 16 (od 10—3 i 4—7).
 Arons Magat, Niemiecka 11—3.
 Berkman S., Zawalna 4—15 (od 9—2 i 4—7).
 Błażejewicz Bronisław, Wileńska 11.
 Błoch A., Bazylińska 9—8.
 Błoch Kiwel, W. Stefańska 8—2 (od 10—2 i 4—6).
 Bobrowska Wanda, Zarzecze 16—17, (od 10—2 i 5—7).
 Brancowska-Epsztejnowa, W. Pohulanka 36—1.
 Butowicz-Rynkiewicz Marja, Garbarska 5—14 (od 4—6).
 Chackielewicz Tuba, Nikodemska 2—11.
 Chanes Fr., Wileńska 32—5.
 Chmielewska - Gasparowicz Klementyna, Słowiańska 2—11.
 Druskin Liba, Ostrobramska 18—3.
 Dugowski Josel, Wileńska 34.
 Fedorowicz Wacław, Zakretowa 9—5 (od 1—8 w.).
 Fiodorowicz-Dzierżyńska, Antokol 43.
 Galińska Lepiesz Regina, Zamkowa 15.
 Gierszowski Rubin, Dominikańska 8—3.
 Goldbrach M., Wielka 26.
 Gordon Mojżesz, W. Stefańska 23—2.
 Gurwicz Fryda, Kalwaryjska 6—7.
 Intygin E., Piwna 2—23.
 Iwanter Nison, Wileńska 32—1.
 Kabacznik Mojżesz, W. Stefańska 16—3.
 Kac Mojżesz, W. Stefańska 4—16 (od 9—2 i 3—6).
 Kadyszcz-Chinig Genia, Piłsudskiego 26—2 (od 11—1 i 3—6).
 Kagan-Felsztejn Ester, Kwiatowy zaułek 7 (od 9—6).
 Kamiński S., Styczniowa 4—3 (od 9—2 i 4—7).
 Katz Ber, W. Pohulanka 2—18.
 Kęstowiczowa Jadwiga, Orzeszkowej 3—1.
 Kinkulkin-Zilenbrach, Wielka 56—12.

Klumel Chana, I Portowa 5—21.
 Kowarska Ksenia, Trocka 9—10.
 Krasnosielski Chaim, Wielka 21.
 Kukujewa - Gawędo Chana, Żeligowskiego 5—43.
 Kurowska-Stankiewicz Ludwika, Mickiewicza 22—39.
 Kuszkies Szlagman, Wileńska 15—1 (od 10—1 i 3—7).
 Lampert Jakób, Wileńska 18—2.
 Loskes Basia, Dominikańska 11.
 Lewin Chana, W. Pohulanka 11—12.
 Lewin - Lewińska, W. Pohulanka 11—12.
 Lipkowicz Dita, Ludwisarska 2 (od 9—2 i 4—6).
 Lipszyc Izmael, Wileńska 24—4.
 Małaszkiwicz Jadwiga, Ostrobramska 11—2.
 Mikulski Andrzej, Ś-to Jerski zaułek 3—7 (od 11—1 i 4—7).
 Minkier-Nemzer E., Wielka 48—4 (od 11—2 i 4—7).
 Mokrzecka L., Święciańska 9—1 (od 9—12 i 3—6).
 Moncewicz Helena, 1—4.
 Morgowicki Izaak, Mostowa 9—12.
 Nadelman Morduch, Wileńska 3—3 (od 9—2 i 3—5).
 Nadelman R., W. Pohulanka 9—3 (od 9—1 i 3—5).
 Nemzer Zorach, Wileńska 22—4 (od 10—3 i 5—7).
 Pasiński Władysław, ul. Kalwaryjska 7—1 wejście z Pióromontu (od 10—2 i 3—6).
 Pergament L., W. Pohulanka 21—28 (od 9—1 i 3—5).
 Piotrowska Jadwiga, ul. Mickiewicza 22—11.
 Plejman Sara Rywa, Niemiecka 3—7.
 Pocster Izaak, Niemiecka 22—18.
 Poklewska-Rodziewiczowa Zofja, ul. Witoldowa 22—2 (od 9—11 i 3—5).
 Prużan Chana, Antokolska 37—13.
 Prużan Jankiel, Szopena 2—7.
 Raches Idel, Trocka 8.

- Raczyński Lew, Wileńska 36—5.
 Rauba-Błażejowiczowa, ulica Domini-
 kańska 8.
 Rawicka-Kacenbogen, Wielka 68—5
 (od 9—1 i 3—7).
 Rawicz-Churk F., Węglowa 19—2 (od
 10—2).
 Rittler-Andrejewa, Mickiewicza 4—5
 (od 10—1 i 3—5).
 Rodziewicz Zofja, Sosnowa 7—2 (od
 9—11 i 3—5).
 Rotenberg-Elkin Marja, ulica Nie-
 miecka 37—6.
 Rezenberg F., Wielka 14—2.
 Rozensztejn D., Jagiellońska 5
 Rozowski Lejzer, Niemiecka 33.
 Rubinsztejn Debora, ul. Mickiewicza
 35—2.
 Sajet Benjamin, Niemiecka 14.
 Sawicz-Garlińska Wanda, Biały za-
 ułek 4.
 Stonimska-Wajnberg Zofja, Kaszta-
 nowa 2—11.
 Stowes M., Wielka 30—8.
 Spalwe-Sawicka Paulina, ul. Makowa
 10—1.
 Suzan-Grodzińska Sara, ul. Benedyk-
 tyńska 4—2.
 Sylbermann-Magunowa Tradda, ulica
 Kalwaryjska 30—1 (od 10—2
 i 4—6).
 Sylwanowicz-Swiechowska, ul. Gar-
 barska 7—3 (od 3—5).
 Szachnowicz-Szachno, ul. Zygmuntow-
 ska 28—10.
- Szatenstejn-Sole Pera, ul. Wileńska
 25—4.
 Szawel-Peskiar L., Sadowa 7.
 Szaworejko Felicjana, ulica Legionów
 28—1.
 Szer B., Ostrobramska 25.
 Szeryko F., Wileńska 21—1.
 Szezes-Ass Leja, Wielka 32—2.
 Szalman-Rudnicka Rywka, Wiłko-
 mierska 3—11.
 Szware Brana, Kalwaryjska 11—5.
 Szwegruben Marja, ul. Mickiewicza
 30—8 (od 10—2 i 4—5).
 Ściepuro-Choromańska, Biskupia 10
 (od 8—9^{1/2} i 3—6).
 Tromszczyńska Marja, Wileńska 29—4
 (od 10—12 i od 2—5).
 Tufjasz Mejer, Zawalna 14—2.
 Tumański B., Stefańska 2.
 Wojewódzka Wanda, ul. Śniadeckich
 4—8 (od 10—2 i 5—6).
 Wajner Chanon, Gdańska 6—5.
 Widecka D., Zawalna 26—5 (od 9—2
 i 4—6).
 Wiłkomirski, Wielka 19.
 Wincz-Małachowska Marja, W. Pohu-
 lanka 6—20.
 Wojszwiłło Helena, ul. Mickiewicza
 15—5.
 Wojszwiłło - Januszewska Adela, ul.
 Tatarska 1—10 (od 10—4).
 Wolański Adam, Wileńska 26—6.
 Zeligman M., Arsenalska 4—10.
 Żemojtel Julja, Wiłkomierska 13—1.

DOBROCYNNY ZAKŁADY I INSTYTUCJE.

Schroniska i internaty dla dzieci.

- Schr. Imienia Jezus -- Subocz 16.
 „ Dom św. Antoniego Brzeg-Anto-
 kolski 11.
 „ Twa Pomoc Żołnierzowi Pols-
 kiemu — Piaski 19.
 „ Powściągliwość i Praca (dla
 dziewcząt) — Stefańska 37.
 „ Pogotowie Ratunkowe dla dzie-
 ci chrześcijańskich — Letnia 5.
 „ Dom św. Kazimierza — Mos-
 towa 10.
 „ Twa Caritas — Połocka 2.
 „ Matki Boskiej Ostrobramskiej—
 Witebska 21.
 „ Dom Serca Jezusowego (dla
 chłopców) — Dobrej Rady 22.
 Inter. T-wa Labor — Bobrujska 7.
 „ Dom Opieki Matki Bożej —
 Senatorska 28, (w organizacji
 zakład wychow. dla dziewcząt).
- Inter. T-wa Dom Wychowawczy, (dla
 chłopców w organizacji) — ul.
 Trwała 3.
 „ Ewangelicko - Augsburgskiej —
 M. Pohulanka 21.
 „ im. św. Józefa—Ostrobramska 29.
 „ T-wa Koło Polek (dla dziew-
 cząt) — Ostrobramska 5.
 „ T-wa Koło Polek (dla chłop-
 ców) — Antokolska 32.
 Inter. przy Kursach Tkackich SS. Ber-
 nardynek — Św. Anny 7.
 „ przy Szkole Ogrodniczo-Pszczel-
 niczej — Kalwarja.
 „ przy Szkole Tkackiej A. Mohl-
 ówny — Królewska 4.
 „ Tow. Wych. - Oświat. „Przysz-
 łość“ — Zarzecze 5—12.
 Bursa przy szkole ogrodniczej —
 Sołtaniszki 50.

Schr. SS. Wizytek — Rossa 2.
 " SS. Benedyktynek — zauł. Ignacowski 3.
 Inter. SS. Nazaretanek — Sierakowskiego 21
 " OO. Jezuitów — Wielka 30.
 Schr. Ostrobramskie (litewskie) — ul. Ostrobramska 12.
 Schr. św. Mikołaja (litewskie) — ulica Objazdowa 1.
 " Wielkie (litewskie) — Subocz 23.
 " Antokolskie (litewsk.) — Letnia 7.
 " im. ks. Staszica (litewskie) — Filarecka 13.
 Schr. przy szkole dwuklasowej litewskiej — Lidzki 7.

Schr. Żiburelis (litewskie) — ul. Literacki 11.
 " T-wa Agronomicznego litewskiego — Jasna 14.
 Schronisko prawosławne — ul. Ostrobramska 10.
 " białoruskie — Ostrobramska 9.
 " T-wa rosyjskiego dla dzieci emigrantów — Konarskiego 45.
 Schroniska żydowskie:
 Schr. Miejski Dom Sierot „Talmud Tora“ — Gdańska 5.
 " G. Marks — Konarskiego 51.
 Schr. Dom Sierot — Subocz 29.
 Internat Bet. Elionu — ulica Fabryczna 5.

Ż ł o b k i.

Dom Dzieciątka Jezus — ulica Subocz 16.

Imienia Maryi — ulica Sierakowskiego 5.

Ochrony dzienne.

Dom Dziecka (kolejowa ochrona dzienna) — Kolejowa.

Dom dziecięcy Nr. 4 — ulica Pióromont 10.

Zakłady dla dorosłych.

„Źródło Pracy“ Zakład T-wa Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo (szwalnia dobroc.) — Młynowa 12.
 Zakład dla kobiet SS. Magdalenek — Senatorska 29.
 Schr. dla staruszek T-wa Labor — ul. Trocka 9.
 " dla tuberkulicznych — ul. Turgielska 12.
 " dla nieuleczalnych — Rossa 7.
 " dla Nauczycielek Weteranek — św. Jakóba 14.

Schr. Dom Inwalidy Wojennego — Zawalna 1.
 Przytułek Bractwa św. Marcina — ul. Połocka.
 Przytułek Wil. T-wa Dobroczynności — Dobroczynny 1.
 Przytułek dla starców rosyjskich — Krzywa 17.
 Przytułki Magistratu:
 Nr. 1 — Plac Napoleona.
 Nr. 2 — Połocka 6.

J a d ł o d a j n i e.

Kuchnia dla inteligencji — ulica Trocka 14.
 " ludowa — ulica Trocka 14.

F E L C Z E R Z Y.

Bejlin Szloma, Mickiewicza 35.
 Blondes Dawid, Mickiewicza 37—4.
 Bruk Chaim, Rąduńska 4—3.

Chower M., W. Pohulanka 16—2.
 Geskjes S., Zarzeczce 30.
 Joffe Abraham, Zawalna 4—16.

Kac Dawid, Zarzecze 3—14.
Kac Mowsza, Szpitalna 4—8.
Kapłan Mojżesz, Nowogródzka 57—1.

Margolis Mones, Rudnicka 4.
Ritański S., Kalwaryjska 31.
Szukjan Pinchus, W. Pohulanka 14—23.

G I E Ł D A.

Wielka 66, tel. 322.

Zebrania giełdowe codziennie (od 8—1) (prócz niedziel i świąt).
Prezes rady giełdowej Wańkowicz Stanisław.

Maklerzy giełdowi — Saks F. i Smor-goński S.
Telefon Sekretarjatu Giełdy Nr. 326.

INŻYNIEROWIE, GEOMETRZY, BUDOWNICZOWIE I TECHNICY.

Aleksandrowicz Ludwik, Zarzecze 28—4.
Antonowicz Aleksander, Dąbrowskiego 6—1.
Arndt Erwin, Słowackiego 5.
Bejnarowicz Klemens, technol., W. Pohulanka 37.
Bieliecki Adam, inżynier technolog, Dominikańska 17—12.
Błażejewicz Kazimierz, Wileńska 28—5.
Bokszański Władysław, Zygmunto-wska 8—6.
Bronowski Władysław, inżynier-tech-nolog Sierakowskiego 33—4.
Buchowiecki Kalikst, inżynier tech-nolog, Montwiłłowski zauł. 21—3.
Bułhak Zygmunt, geometra taksator, Mickiewicza 36—28.
Bystrzanowski Jan, Słowackiego 3—4.
Charmański Zdzisław, ulica Rzeczna 11a—15.
Cholewka Ludwik, technik budowni-czy, Lubelska 5—9.
Cholewo Jan, inżynier dróg i mostów Zawalna 22—5.
Chorażyk Aleksander, geometra, Sło-mianka 33c.
Cywiński Bohdan inż. dróg komuni-kac., Kolejowa 17.
Cywiński Henryk, Benedyktyńska 2—5.
Cywiński Ignacy, inżynier budowni-czy, Finna 36.
Cywiński Justyn, Antokol, Letnia 9.
Czechowicz Jarosław, inż. tech. Ja-giellońska 10—6, (od 8—10 i 4—5).
Czerwiński Tadeusz, technik, Gar-barska 5—8.
Dorożyński Jan, geometra, Antokol 12—2.
Dowgiałło Jerzy, inż. mierniczy, św. Jakóba 12—4.

Downarowicz Antoni, inżynier-tech-nolog, Witoldowa 7—4.
Drabiński K., Rzeczna 11b—2.
Filanowicz Wacław, Gdańska 6—2.
Forkiewicz Jan, technik dróg komu-nikac., Kasztanowa 4—17.
Gemlo Henryk, Lubelska 5.
Gerlec Paweł, Portowa 23—20, (od 8—8½ i 6—7½).
Grynhof Jan Ignacy, inżynier-tech-nolog, Witoldowa 13—2.
Gumowski Jan, inżynier-mechanik, Mickiewicza 7—3.
Gutowski Antoni inżynier-mechanik, M. Pohulanka 15—4.
Hajdukiewicz Bolesław, Dobroczydny zauł. 4—2.
Hajdukiewicz Władysław inżynier-technolog, Połocka 45a.
Harting Zygmunt, Sierakowskiego 33—19.
Hryncewicz Hipolit, Juljusza Słowa-ckiego.
Jacewicz Bonifacy, Warszawski z 11.
Jakowlew Aleksy, Kalwaryjska 84—3.
Januszewicz Stanisław, geom., Popo-wska 2a—1.
Jasiukiewicz Ignacy, inżynier, Zakre-towa 11a—10.
Jastrzębski Włodzimierz, technik dróg komunikac. Garbaska 5—4.
Jensz Henryk, Świętojańska 6.
Kadenacy Jan, inżynier-mechanik, Nowogródzka 22.
Kaganow S., inż. budowniczy, Boni-fraterska 2—6.
Kiełczewski Stanisław, Mickiewicza 31—3.
Kiełczewski Witold, Dąbrowskiego 3—1.
Kiewlicz Jan, chemik, Chocimska 13—2.
Kisiel Aleksander, Kolejowa 31—2.
Klebanow A., inż.-technolog, 3-go Maja 11—6.

- Klukowski Karol, inżynier-technolog
Zawalna 3.
- Koch Franciszek, inżynier, Mickiewicza 22—40.
- Koszański Hleb, inż.-technolog, Wileńskiego 11—2.
- Kowalenko Ambroży, inż.-elektrotechnik, Ciasna 11—3.
- Kowalski Wiktor, Bankowa 15a—13.
- Krukowski Włodzimierz, Mickiewicza 21—6.
- Kubilus Stanisław, Jasna 15—3.
- Kucharski I., Żeligowskiego 5—41.
- Kulesza Edward, Bokupska 18.
- Kuleszo Zygmunt, technol. budown., Meczetowa 5—1.
- Kwiatkowski Józef, inżynier technolog, Moniuszki 30—3.
- Laskowski Włodzimierz, Krzywe Koło 25—4.
- Leśniewski Ludwik, inż. - górniczy, Senatorska 13.
- Linowski Stanisław, M. Pohulanka 15, P. K. P.
- Litorowicz Edward, ul. Konarskiego 10—9, C. U. Z.
- Luboński Aleksander, techn. kol., Portowy zauł. 3—1.
- Łabuć Leonard, Garbarska 16—3.
- Łastowski Józef, Mickiewicza 42—5 (od 9—10 i 5—6).
- Łaskiewicz Kazimierz, inżynier elektrotechniczny, Portowa 19—2.
- Łukaszewicz Jeremi, dyplom. elektr. inżynier, św. Jakóba 12—3.
- Łukaszewicz Zenon, Objazdowa 6—4.
- Markiewicz Wilhelm, Rosa 19—1.
- Miecznikowski Stanisław, inż. architekt, Piwna 15.
- Mikołajun Antoni, geometra i taksator, Stara 30—1.
- Mitosz Aleksander, inżynier budown., Podgórna 5—2.
- Mironowicz Jerzy, Rosa.
- Mrongowius Edmund, Żeligowskiego 10—5.
- Nieciengiewicz Władysław, 3-go Maja 9—10.
- Niekando-Trepka Antoni, inż.-technolog, Śmigłego-Rydza 35.
- Niewodniczański Wiktor, inżynier elektr., Jagiellońska 8—16.
- Odyniec Roman, inżynier komun., Mickiewicza 60—6, (od 5½—6½).
- Pac-Pomarnacki Adam, inżynier-technolog, Moniuszki 18—4.
- Perkowski Leon, inżynier chem., Królewska 9—2.
- Petrulewicz Wincenty, Witoldowa 5—1.
- Piegutkowski Ludwik, inżynier, Pańska 15—1.
- Pieślak Wacław, technik, Piaskowa 7—10.
- Pietraszkiewicz Władysław, Zawalna 8—2.
- Plisowski Leon, inż.-technol. elektr., Mostowa 16—43.
- Popiel Ludwik, geometra, Zawalna 7—2 (od 4—5).
- Prużan Miron, Portowa 19—6.
- Przygodzki August, inżynier-architekt Bakszta 10—4.
- Raske Rejngold, geometra, Filarecka 43—4.
- Rodziewicz Rajmund, budowniczy, Sosnowa 7—2.
- Rostworowski Tadeusz, architekt, Mostowa 5—3.
- Rouba Edward, technol., Wileńska 31—2.
- Skurdo Czesław, inż. technolog garbarstwa, Zwierzyniec, Stara 37.
- Skwarczonek Aleksander, inż. komun. Ofiarna 4—1.
- Sławiński Wacław, inżynier, Mickiewicza 42—12.
- Smorgoński I., inż.-architekt, W. Pohulanka 33—2.
- Smorgoński Teodor, inż. - architekt Piłsudskiego 6—5 (od 8½—9½ i 3—5).
- Sokołowski Gabrijel inż.-mech., Jakóba Jasińskiego 4.
- Solimani Jan, technik-mech., Antokol 62—10.
- Stabrowski Piotr, inżynier komun., 3 go Maja 11—7.
- Syrtowt Wacław, architekt Benedyktyńska 8—13.
- Szniolis Aleksander, inżynier-metal., Mała Pohulanka 17—1.
- Szopa Teofil, inżynier-technolog, Wileńska 44a.
- Szwengruben Jarosław, technik, Mickiewicza 30—8.
- Tołoczko Józef, inżynier budown., Mickiewicza 48—3.
- Weyssenhoff Jan Bonifraterska 2—7.
- Wilczewski Gabrijel, inżynier komun. Pańska 15.
- Wirkutowicz Seweryn, inż.-technolog, Ponarska 63—8.
- Witko Jerzy, geom. taksator, Dominikańska 16—5.
- Wrześniowski Paweł, chemik, Węgłowa 21.

Zasztowt Aleksander, inżynier budowniczy, Pańska 21-1.
Zawisza Kazimierz, Kasztanowa 7-4.
Zielecki Jan Kazimierz, Zygmunto-wska 22-5.

Zmirynowicz Jan, ul. Ad. Mickie-wicza 15-6.
Żongolowicz Stanisław, Rosa, II Wi-tebska 6.

L E K A R Z E.

Ablamowicz Olga, Kasztanowa 7-7, chor. kobiece i akuszerja, (przyj. od 3-5 w.)
Abramowicz Eteł, Szopena 4-4, chor. wewn.
Abramowicz Izaak, Piwna 4-1, chor. ogólne.
Abramowicz Ignacy, I Polowa 4-2, chor. wewn. i dziecinne.
Abramowicz Serka, Wileńska 8-3, chor. wewn. i dziec.
Achmatowicz Leon, Zygmunto-wska 24-1.
Alchimowicz Bolesław, I Portowa 6d-7, chor. wewnętrzne i dziecinne.
Aleksandrowicz Jerzy, Zamkowa 11, prof. histologii U. S. B.
Aronwald Aleksander, Zawalna 14, (od 9-11 i 4-6), chor. we-wnętrzne.
Bagiński Stefan, Kalwaryjska 69, (od 3¹/₂-5), chor. wewn. i dziec.
Bakun Józef, M. Pohulanka 17-3, Insp. szpít. w Del. Rz.
Baranowska-Rozenkranc, Kalwaryjska 21, chor. wewn.
Basanowicz Jan, Gimnazjalna 4-1.
Bądzynski Wacław, Mostowa 8.
Berenstejn Paweł, Mickiewicza 28-5, choroby skórne, (od 9-1 i 4-8).
Billewicz Juljan, Jagiellońska 9-4, sąd. medycyna, (od 12-2 i 3-5).
Blumowicz Adolf, Wielka 21, (od 9-11 i 3-7), wenerolog.
Boguszevska Jadwiga, Sierakowskiego 33, ordynator szpitala epid. na Zwierzyńcu, chor. oczu i wewn.
Bohuszewicz Józefat, Antokol, Sióstr Miłosierdzia 2.
Bomasz Dawid, Poznańska 3-4, (od 11-1 i 4-6).
Bonasewicz Adam, Zwierzyniec, Witoldowa 25, choroby wewn., spec. chirurg. (przyj. od 5-7).
Borowski Antoni, Lwowska 7-7, (od 4-6).
Borysiewicz Tomasz, Zamkowa 17-10 (od 5-7).
Brodzka Paulina, Teatralna 4, chor. dziecinne, Lek. przych. „Kropki mleka“.

Brodzki Michał, Teatralna 4-6, (od 4-6).
Bronowski Tomasz, Żeligowskiego 1-20 (od 10-12 i 5-7).
Buch Rafael, Niemiecka 35-8, (od 11-1 i 3-5).
Budzyński Eugenjusz, Sierakowskie-go 31b-2, chor. wewn.
Bujalski Władysław-Anzelm, Tatar-ska 5, akuszer-ginek. (od 11-1 i 4-6).
Burak Icek, Zawalna 16-9, akuszer, choroby kobiece, (od 11¹/₂-1 i 4-7).
Chait Lejba, W. Stefańska 23-5, chor. wewn. i dziec. (od 9-10 i 3-5).
Churg Wulf, Węglowa 19-2, (od 9-4 i 3-5), chor. wewn. i dziec.
Cumft Jan, Zawalna 22-6, okulista, (od 12-1 i 5-7).
Cymbler Abram, Mickiewicza 14, chor. wewn. (od 10-2 i 5-7).
Czarkowski Ludwik, Ś-to Jańska 4, chor. wewn.
Czarnecki Edward, Kalwaryjska 69, chor. skórne i wener. (od 5-7, panie od 4-5).
Czarnecki Ludwik, Mostowa 16-44, wenerolog.
Czarnecki Napoleon, Antokol 61a.
Czarnowski Czesław, Antokolska 44.
Dauerman Salomon, Zawalna 26-5.
Dąbrowski Henryk, Zawalna 8-9, (od 4-6).
Dąbrowski Kazimierz, Mickiewicza 1-4, (od 5-6), choroby oczu.
Dembowski Tadeusz, M. Pohulanka 9, chirurgja.
Dąbski Walenty, Senatorska 25-3, neurolog lek. wojskowy.
Dobaczewski Eugenjusz, Montwiłkow-ska 24.
Dobrzański Jerzy, Wilcza Łapa.
Dokalski Stanisław, Mostowa 23-3, chor. wewn. (od 8-9 i 5-6¹/₂).
Dowgiałło Józefa, Antokol 44-10.
Dziadul Bronisław, Zwierzyniec, Sos-nowa 17, (od 3-4).
Elkind Szejna, Zawalna 66-15.
Erdman Kazimierz, Antokol 24b-8.

- Erdmann Alina, I Portowa 6d-4, chor. kobiece i akuszerja.
- Falkowski Adolf, Biskupia 12-12.
- Fejgenberg Jakób, Szopenowska 6-5.
- Fejgenzon Matylda, Bakszta 4-8.
- Fejgus Hilary, Zawalna 44-1.
- Garnault Marja, Krakowska 39-4, lekarz kolejowy.
- Garniewicz Stanisław, Zwierzyniecka 13-1.
- Gawrońska-Szabad, Teatralna 4-4, (od 4-5).
- Gecow Grzegorz, Jasińskiego 4-7.
- Gielman Marjan, Kalwaryjska 11-5, (od 9-10 i 4-5), chor. dziec.
- Gerle Eugeniusz, I Portowa 23-20, chor. dziec. (od 4^{1/2}-5^{1/2}).
- Gerszun Grzegorz, Dominikańska 7.
- Gerszun Wiera, Gdańska 6-6, (od 2-3) chor. oczu.
- Giećówna Marja, Piaskowa 4-3, lek. szkół powsz.
- Giedgowd Walery, W. Pohulanka 21-10, ogólna medycyna.
- Ginsberg Leon, Trocka 3, chor. wener. syfil. i skórne, (od 9-1 i 4-7).
- Girszowicz Mojżesz, I Portowa 19-7, chor. wewn., (od 11^{1/2}-12^{1/2} i 6-7).
- Globus Anna, W. Pohulanka 25-6.
- Globus Eljasz, Wileńska 32, (od 10-2 i 5-7).
- Goldburt-Goldberg Ajzik, Ostrobramska 20-6, (od 10-11 i 4-6), chor. wewn. i dziec.
- Gorfajn Emanuel, I Portowa 4-5.
- Gorfejn Marek, Portowa 4-5, (od 12-2 i 5-7).
- Gorfejn Rebeka, I Portowa 4-5, (od 11-1).
- Gryglewicz Teofil, prof. U. S. B. bakterjolog, Wielka 17.
- Guda-Wołkowiński Felician, Koszary Szeptyckiego.
- Gudyński Benjamin, Ludwisarska 2-1 wewn. i kobiece.
- Guranowski Leopold, Sapieżyńska 5-3, higienista, ord. szpit. zołgi.
- Halicki Stanisław, Tyzenhauzowska 16.
- Halpern Iszer, Mickiewicza 24.
- Hansen Herman, Moniuszki 19-1.
- Hanusowicz Bolesław, Zamkowa 7-1, chor. skórne, (od 4-6).
- Hejchman Owzja, Subocz 6-a-11, ginekolog.
- Hłasko Bernard, Niemiecka 3-3, oku- lista.
- Holówko Antoni, Zawalna 11-1, (od 12-1 i 5-6). Specjalność cho- roby kobiece i akuszerja.
- Homulicka Helena, Zwierzyniecka 35, chor. wewn. i kobiece.
- Hurynowicz Janina, Mickiewicza 15-6, neurologja.
- Imianitowa Hnida, Zawalna 60-12, wewn. i kobiece.
- Iszora Eugenjusz, Mickiewicza 22.
- Iwanter Leon, Mickiewicza 24-8 (od 10-1 i 5-7), wewnętrzne, ner- wowe, skórne i płuc.
- Jabłonowski Władysław, Portowa 6 d-2, (od 10-2 i 5-6), chor. wewn.
- Jakubowski Zygmunt, Zawalna 16-7, chor. płuc.
- Jakubson Girsz, Ludwisarska 14, we- nerolog.
- Jankowska Halina, Zarzecze 16-2, psychiatr. st. as. U. S. B.
- Jankowski Daniel, Jasińskiego 10-17, chor. weneryczne.
- Janowicz Jan, Antokolska 44-10, le- karz kolejowy, chirurg.
- Januszkiewicz Aleksander, prof. U. S. B., Uniwersytecka 5 tel. 27, przyj. w poniedziałki, środy, piątki i soboty od 5-6, chor. wewnętrzne.
- Jasiński Wacław, prof. U. S. B., Mic- kiewicza 1-18, choroby dzieci, przyjmuje we wtorki, czwartki i soboty od 3-5. Mieszkanie prywatne—Wielka 24, tel. 860.
- Jaspan Dawid, Wileńska 31-4.
- Jaźwiński Otton, Ś-to Michalski 2-16.
- Jedwabnik Dawid, Wileńska 25-6, chor. wewnętrzne, (8-9 i 4-5).
- Jeleniewska Marja, Jasna 27, akusze- rja. choroby kobiece i wewn.
- Jochelson Borys, W. Stefańska 24.
- Kabacznik Markus, Wielka 33, chor. usu. i nosa.
- Kacew J., Jagiellońska 3-4, choroby włosów i kosmetyka lekarska, leczenie światłem i prom. Ro- entgena, masaż.
- Kapłan Aleksander, Zawalna 47, (od 5-7), chor. wewn. (specj. żo- łądka i kiszek).
- Kapłan Szymon, Wileńska 11-1 wej- ście z Benedyktyńskiej, tel. 640, (od 9-12 i 4-7), chor. skórne i weneryczne (syfilis).
- Karaffa-Korbutt K., Wielka 24, prof. higieny.
- Karnicka-Biuszel, Targowa 9-18 (od 9-11), chor. skórne i wener.

Karnicki Aleksander, Mickiewicza 22—17, akuszerja i ginekologia, tel. 662.

Karyszkowski Leon, Ludwisarska 7—3 medycyna ogólna.

Kenigsberg Dawid, Mickiewicza 4—11, chor. skórne i weneryczne (od 9—12¹/₂ i 5—8).

Kiakszto Antoni, Benedyktyńska 2—4, lek. wojskowy.

Kibortówna Eugenja, Sierakowskiego 8—1, psychiatrja, szpit. św. Jakóba.

Kiersnowski Witold, Mickiewicza 22, wewn. i dziecinne.

Kiewlicz Marjan, Zawalna 8—6, nerwowe i umysłowe, (od 10—2 i 4—6).

Kieżun Witold, Garbarska 5—3, (od 5—7), chor. wewn., specjaln. płucne.

Kisiel Karol, Mickiewicza 22—27.

Klemczyński Eugenjusz, Polowa 13—3. St. as. U. S. B.

Kodź Kazimierz, Antokol 42, chor. wewn.

Koiszewski Napoleon, Montwiłłowska 21—2.

Koneczny Czesław, Mickiewicza 11—8, chirurgja jamy ustnej, (od 10—12¹/₂ i 4—6¹/₂).

Kosiński Karol, Zakretowa 11-a—7, chirurgja, prof.

Kossakowski Sergjusz, św. Jakuba 16—7.

Kowski Gerc, I Portowa 4, (od 3—4) prócz piątków, chor. dziecinne.

Kozłowski Marjan, W. Pohulanka 20, chor. wewn. i chirurg.

Kucharski Józef, Artyleryjska 1—9.

Lapides Nachama, Witkomiarska 3—8.

Legiejko Witold, Mickiewicza 21, wewn.

Lerenman Efroim, W. Stefańska 23—3 (od 1—3 i 5—7).

Lewande Samuel, Zawalna 10—8, (od 11—1¹/₂ i 4—6¹/₂), chor. uszu, nosa i gardła.

Lewin Michał, Zawalna 28/30—19 (od 3—5) chor. dziecinne.

Libo Aleksander, Zawalna 22—7, (od 9—10 i 1—5), chor. uszu, nosa, i gardła.

Łęski Józef, Kasztanowa 7—6, (od 4—5), chor. wewn.

Łukiewicz Kazimierz, Sniadeckich 1—7, (od 4—7), ordyn. szpit. Sawicz—choroby skórne i wener.

Łukowski Ludwik, Jagiellońska 1—4, chor. dziecinne, (od 4—5).

Mahrburg Stanisław, Antokol 98.

Malanowicz Kazimierz, Szpital zakazny na Żwierzyńcu.

Malinowski Adolf, Wileńska 29—8.

Maliszewski Wiktor, Biskupia 12—12, naczelny lekarz Kasy Chorych, chirurgja.

Małkowicz-Sutocki Bolesław, Jagiellońska 7—9, chor. skórne i weneryczne.

Mancewicz Ignacy-Eugenjusz, Zakretowa 15, chirurgja i choroby jamy ustnej.

Marcinczyk Jerzy, Sierakowskiego 8—4.

Margolis Dina, Witoldowa 15.

Margolis-Gordon Szmujło, Wileńska 39—4, (przyj. od 9—11 i 3—5), Roentgenodiagnostyka i Roentgenoterapia.

Marmursztejn Jakób, Filipa 15—28.

Michejda Kornel, profesor chirurg, Mickiewicza 1—18, w poniedz. środy i piątki (od 4—5), mieszkanie Antokol, Sióstr Miłosierdzia 2.

Michniewicz Jan, Wileńska 28—1, chirurgja.

Mienicki Marjan, Wileńska 34—5, choroby skórne i wener., (przyj. od 4—7 wiecz.)

Mikulski Antoni, Antokolska 54—4, profesor psychiatrji U. S. B. (przyj. od 5—6 wiecz.)

Miller Miron, Wileńska 27, chor. wewn. dziec. i skórne, (przyj. od 9—11 i 4—6 w.)

Minkiewicz Michał, Aleja Róż 9-a—3, chor. wewn.

Miskima-Kuźmicka, Ponarska 66.

Moszyński Marjan, Antokolska 19, tel. 665, chirurgja.

Mórawski Wacław, Konarskiego 45—1 chor. wener.

Muraszko Jadwiga, Antokolska 54—16, lekarz szpit. wojsk.

Namiot Mejer, Szpitalna 4—6.

Narkiewicz Adolf, W. Pohulanka, 33—4, tel. 21, choroby wewn.

Niedźwiecki Michał, Antokolska 96, chor. kobiece.

Niepokojezycka Jadwiga, Sapieżyńska 9-b—2, St. asys. kliniki dziec. U. S. B.

Obiezierski Marjan, Bonifratska 2—2 ginekolog, (od 5—6).

Odyniec Wacław, W. Pohulanka 31-a—4, (od 5—7), chor. nerwowe, umysłowe i wewn.

Oleszkiewicz Mieczysław, Mickiewicza 4—4, chor. dziecinne, (od 5—7).

- Opoczyński Kazimierz, Wielka 17,
prof. anatomji patologiczn.
- Ordyłowski Szczepan, Antokol, Szpi-
tal Okręgowy Wojsk. № 3.
- Orłowski Wacław, Sadowa 21 — 5,
kierownik stacji Pasteurowskiej,
(przyj. od 4—5).
- Orłowski Zenon, prof. djagnostyki i
terapii ogólnej chor. wewn., ul.
Tatarska 20—16.
- Pakowski Franciszek-Witold, Lwowska
13—5, chor. uszu, gardła i nosa.
- Paszkiewicz Stanisław, Wileńska 28—
akuszerja i ginekolog.
- Pawłowski Kazim., Św. Jakóba 10—3.
- Perelman Wulf, Szopenowska 1—22
(od 5—8).
- Pergament Szłoma, W. Pohulanka
21 — 28, chor. wewn. i dziec.
(od 8—11).
- Peszyński-Gracjan Stanisław, Jagie-
łońska 7—2, choroby wewnętrz-
ne i kobiece.
- Petrusewicz Marja, W. Pohulanka
14—19 (od 5—7) choroby kobiece.
- Piotrowicz-Jurczenko Janina, Zawalna
22—4 (od 2¹/₂—4¹/₂) wyłącznie
panie, lekarz szpitala Sawicz i
Kasy Chorych, chor. skórne i
weneryczne.
- Piotrowska-Orgelbrand Emilja, Kasz-
tanowa 5—6, akuszerja i gine-
kologja (od 5—6).
- Plotkin Niton, Subocz 6—7.
- Podwiński Julian, 3-go maja 11—1,
Ordynat Szpitala św. Jakóba,
chor. nerw. i umysł., (od 5—7),
w poniedz., środy i piątki.
- Polkowska-Milewska Marja, Wilko-
mierska 7—2, chor. oczu.
- Popilski Judel, W. Pohulanka 2—17
chor. skórne, wener. i wewn.
(od 10—1 i 5—7).
- Przyałgowski Marjan, Brzeg Anto-
kowski 10.
- Ptaszyński Paweł, M. Pohulanka
16—3, chor. wewn. (od 5—7).
- Rafes Izaak, Witoldowa 35—1, choro-
by wewnętrzne i dziecinne.
- Regensburg Józef, I Gdańska 1—7
(od 4—6).
- Romanowska-Kleckina Tamara, M.
Stefańska 26—3.
- Romanowski Jakób, Kalwaryjska 4—6
(od 12—2 i 3—5), akuszerja.
choroby kobiece i wewnętrzne.
- Romm Aleksander, Wileńska 22—2,
bakterjologja.
- Romm Hirsza, W. Pohulanka 16—10
(od 12—2 i 5—7) chor. oczu,
gardła, nosa i uszu.
- Rostkowski Ludwik) Jagiellońska
3/5—17, lek. wojsk.
- Rozenkranc Dawid, Wileńska 52—3
(od 10—11 i 5—7) chor. wewn.
- Rozwadowski Piotr, Zyguntowska
28—9.
- Rudziński Cezary, Lwowska 11—10
(od 3—5) chor. wewn. i dziec.
- Rudziński Henryk, Zarzecze 16—1
(od 4—5) prócz sobót i świąt,
chor. wewn. i dziecinne.
- Rudzki Apolinary, Stoneczna 3.
- Rutkowski Ludwik, Bolewska 12—1.
- Rymaszewski Kasper, Witoldowa 35,
choroby wewnętrzne (od 5—6).
- Safarewicz Aleksander, Portowa 6d—3
bakterjologja.
- Salmanowicz Stefan, Sierakowskiego
31b—6.
- Sedlis Eljasz, Wileńska 32—6 gine-
kolog.
- Siedlecki Marjan, Kalwaryjska 12—3
chirurg.
- Skarbek-Telszewski Czesław-Felicjan,
Jagiellońska 7—3.
- Sokołowski Ksawery, Ostrobramska
2—3 (od 5—7), chor. skórne i
weneryczne.
- Sowiński Antoni Zdzisław, Teatralna
4—9 zast. prof. dermat. i syfilidol.
- Sułkowski Leon, Szpital Kolejowy,
chirurgja.
- Sumorok Juljusz, Styczniowa 1—2,
choroby wewnętrzne (od 3—4).
- Surkont Jerzy, W. Pohulanka 22—1.
- Suszyński Edward, Mickiewicza 30—5,
wenerologja (od 11—1 i 4—7).
- Świda Michał, Wileńska 29—3, asy-
tent Kliniki U. S. B., choroby
wewnętrzne, (przyj. od 5—6¹/₂
wiecz.).
- Świerzyński Florjan-Feliks, św. Jakó-
ba 16—5, choroby płuc, nosa,
gardła i uszu, (przyj. od 7¹/₂—
8¹/₂ rano i 4—6 w.)
- Sycianko Czesław, Dąbrowskiego 7—8,
psychjatra, ordyn. szpit. wojsk.
- Szabad Czenach, W. Pohulanka 9—4,
(od 5—7), chor. wewnętrzne.
- Szalewicz Władysław, Zawalna 8—4,
chor. uszu, nosa, gardła i płuc,
(od 10—12 i 5—6).
- Szapiro Aszer, Mickiewicza 5—6, chor.
wewnętrzne, (od 9—11 i 4—6).
- Szapiro Boruch, Sadowa 9—3.
- Szapiro Kalman, Zarzecze 20—5, cho-
roby wewnętrzne, (od 8—10
i 4—6).
- Szczerbiński Władysław, Kalwaryjska
2—12, choroby gardła, uszu i
nosa.

- Szymański Juljusz, prof. okulistyki, Kościuszki 14-3.
- Szurło Jan, prof. otolaryng., Mostowa 7-3, (od 4-6), choroby nosa, gardła i uszu.
- Szniolis Bolesław, Portowa 20-4, choroby wewnętrzne, (od 4-6).
- Szukiewicz Jarosław, W. Pohulanka 12-3, akuszerja i chirurgja.
- Szumieliski Wulf, Piłsudskiego 26, (od 5-7), chor. wewn. i dziecinne.
- Szuniewicz Wacław, Zakretowa 9-6,
- Szwajkart Adam, Wiwulskiego 11-2, Asyst. U. S. B.
- Szwengruben Mieczysław, Kolejowa 29.
- Szwengruben Władysław, Gródzka 10, chor. wewnętrzne i dziecinne.
- Szydłowski Franciszek, Gimnazjalna 4, (od 11-2 i 5-7), elektro-masaż, choroby nerwowe, reumatyzm.
- Szyrwindt Borys, Wielka 19, choroby skórne i wener. (od 10-1 i 4-7).
- Toczyłowski Leopold, Arsenalska 4-4 lek. wojsk. kontrakt.
- Traczewski Cezar-Szczesny, Zakretowa 15, prof. farmakologii.
- Trocki Falk, Kijowska 6, (od 3-5), chor. chirurgiczne.
- Trzebiński Stanisław, Zakretowa 15, Uniwersytet, prof. patol. ogóln.
- Trzeciak Mieczysław, Kościuszki 14-2, chirurgja.
- Tukało Piotr, św. Jakóba 6, psychiatrja, lek. kasy chorych, lek. wojsk. kontr.
- Tunkiel-Jutan Rachel, Skopówka 11.
- Tymiński Józef, Antokolska, chirurg szpitala wojsk. na Antokolu.
- Uciechowska Henryka, Sadowa 15-4 (od 3-5), choroby płuc.
- Umiasowski Witold, Żeligowskiego 5-45 II piętro, tel. № 393,5 (od 12-1 i 6-7) gruźlica, chor. płuc.
- Wajnsztejn Lew, Podgórna 3-18, terapeutyka.
- Wasilewska Zofja, Antokol 16-3.
- Waszkiewicz Antoni, Portowa 6-d-1, (od 1¹/₂-2¹/₂ i 5¹/₂-6¹/₂), akuszerja i kobiece.
- Węslawski Witold, Niemiecka 3-4, chor. dziecinne.
- Wińcz Aleksander - Józef, Zawalna 22-8 tel. 434, (od 3-9 i 5-7).
- Wirszubski Abraham, Dominikańska 7-3, chor. nerwowo-umysłowe.
- Władyczko Stanisław, prof. chor. nerw. Zygmuntońska 4-1. (od 4-5) przyj. poniedziałki, czwartki i soboty.
- Wojczyński Marcin-Ignacy, Jagiellońska 9-3, (od 5¹/₂-7).
- Wołodźko Witold, Zawalna 22-4, (od 12-2 i 5-7), w niedziele i święta dla przyjezdnych od 8¹/₂-9¹/₂ chor. skórne i wener.
- Wrześniowski Feliks, Portowa 6-a - 10, lek. wojsk.
- Wrześniowski Henryk, Wileńska 30-17, (od 4-6).
- Wygodzki Jakób, Gdańska 1-10, akuszerja, (od 10-11 i 5-6).
- Wysocki Wacław, z św. Michała 2-16.
- Zagórska-Tenenbaum Marja, Mickiewicza 33-9, chor. wewn. i dziec.
- Zahorski Władysław, Uniwersytecka 2-2, choroby dziecięce.
- Zajączkowski Wacław, Stroma 5-1.
- Zaleski Wacław, Mostowa 19-2.
- Zalewski Antoni, Jagiellońska 3/5-20.
- Załadinson Owsiej, Zawalna 24-7, chirurgja.
- Załadinson Pesia, Zawalna 24-7, choroby oczu.
- Załuska Stefanja - Helena, Portowa 6-1, chirurgja. (od 4-5).
- Zarcyn Chonon, Teatralna 4, (od 1-2), chirurgja.
- Zawadzki Zygmunt, Garncarska 8, choroby wewnętrz. i dziecinne. Szpital św. Jakóba.
- Zeldowicz Dawid, Mickiewicza 24-4, (od 9-1 i 5-8).
- Zeldowicz Szendla, Mickiewicza 24-4, (od 12-5), choroby wener.
- Ziemacki Józef - Kazimierz, Wielka 24-4, prof. chirurg.
- Żabko-Potopowicz Bolesław, Śniadeczek 4-17, (od 5-6).
- Żebrowski Bronisław, Artyleryjska 1-5, ginekologia, lek. kolej.

LEKARZE SANITARNI CYRKUŁOWI.

- I — Narkiewicz Adolf, W. Pohulanka 33.
- II — Brodzki Michał, Teatralna 4.
- III — Kiewlicz Marjan, Zawalna 8.

- IV — Bądzyński Wacław, Mostowa 8.
- V — Wrześniowski Henryk, Wileńska 30.
- VI — Dokalski Stanisław, Mostowa 23.

LEKARZE WETERYNARJI.

Archangielski Eugenjusz, Nowy Świat 6—2.
Bakun Stanisław, Zygmuntowska 22 m. 3, telef. 695 (przyjmuje w lecznicy od 10—2)
Chazbijewicz Stefan, Jagiellońska 10 m. 6 (przyj. od 9—10 i 6—7).

Dowgiałło Józef, Konarskiego 45 m. 3.
Głuchowski Apolonjusz, Jagiellońska 7 m. 9.
Kojałłowicz Lucjan, Moniuszki 5—2 (przyj. od 4—6).
Żyliński Wincenty, Piłsudskiego 16.

SZPITALE, PRZYCHODNIE I ZAKŁADY LECZNICZE.

Szpitale.

Św. Jakóba (miejski) oddziały: chirurgiczny, wewnętrzny, umysłowy, nerwowy, ginekologiczny (położniczy), 3-go Maja 8. Naczelny lekarz D. r. Z. Zawadzki, tel. 39.
Sawicz, (miejski) oddziały: weneryczny, skórny, oczny, Bakszta 2. Naczelny lekarz Vacat.
Dziecinny, (miejski) Antokół, Sióstr Miłosierdzia 12. Naczelny lekarz D-r. M. Oleszkiewicz
Epidemiczny, (miejski) Zwierzyniec, ul. Grodzka 10, tel. 26.
Kolejowy, Wilcza Łąka, Oddziały:
Wewnętrzny: D-rzy Budzyński,

Kisiel; Chirurgiczny: D-rzy Muszyński, Janowicz; Kobięcy — akuszerja: D-rzy Karnicki, Dobrzyński; Nerwowy: prof. Władaczko; Gardła, ucha i nosa: D-r. Czarnowski; Oczny: Dr. Cumft; Sanatorjum gruźlicze. Dr. Umiastowski; Roentgen; Dr. Sułkowski. Naczelny lekarz D-r. Sułkowski.

Żydowski (miejski), Oddziały: chirurgiczny, wewnętrzny, położniczy, ginekologiczny, psychiatryczny. Zawalna 42. Naczelny lekarz D-r. A. Wirszubski.

Kliniki Uniwersyteckie.

A. Przy Szpitalu Wojskowym na Antokolu:
Chorób wewnętrznych 2-ga (Terapeutyczna), Kierownik prof. Dr. A. Januszkiewicz.
Chirurgiczna. Kierownik prof. Dr. K. Michejda.
Chorób skórnych i wenerycznych. Zastępca kierownika prof. Dr. Zdzisław Sowiński.
Chorób dziecięcych. Kierownik prof. Dr. W. Jasiński.
Chorób gardła, ucha i nosa. Kierownik prof. Dr. J. Szmurło.

Chorób oczu. Kierownik prof. Dr. J. Szymański.
Chorób umysłowych. Kierownik prof. Dr. Antoni Mikulski.
B. Przy ul. Bogusławskiego 3:
Klinika chorób kobiecych i położnicza. Kierownik prof. Dr. Tadeusz Burdziński.
C. Przy szpitalu miejskim św. Jakóba (Łukiszki):
Chorób wewnętrznych 1-sza (Djagnostyczna). Kierownik prof. Dr. Zenon Orłowski.
Chorób nerwowych. Kierownik prof. Dr. Stanisław Władyczko.

Laboratorja Chemiczno-bakterjologiczne.

Laboratorjum d-r A. Safarewicza, Portowa 6d (od 7 r. do 7 w.).
Pracownia chem., mikrosk. i bakter-

jolog. do celów djagnostyki lekarskiej, ul. W. Pohulanka 31, (od 9—1 i 3—7).

Lecznice (prywatne).

D-rów: Bujalskiego, Obiezińskiego i Waszkiewicza, W. Pohulanka № 31, położnicza.

Oczna „Św. Józefa“, Tyzenhauza 16.
D-ra Dembowskiego, Aleja Róż 9, chirurgiczna.

Stow. Litewskie Pomocy Sanitarnej,
Wileńska 28. Oddziały: we-
wnętrzny, chirurgiczny, gine-
kologiczny, położniczy i dla
stałych chorych moczopłcio-
wych.

„Sanitas“ (ogólna), Piwna 3.
Spadkob. D-ra Błocha, Teatralna 3,
położnicza.
Lewinowej, Żeligowskiego 5, położn.

„Miszmeres Chojlim“, Kijowska 5,
chirurgiczna.
Zakład leczniczy żydowski prywatny,
Witoldowa 15, położn.-pediatr.
Instytut Pasteurowski Doktora W.
Orłowskiego, Sadowa 21.

Lecznica Weterynaryjna St. Bakuna,
Ostrobramska 16, telef. 694.
Lecznica dla zwierząt Sejm. Wileńsko-
Trockiego, Wilkomierska 5.

Przychodnie lekarskie.

KASA CHORYCH (m. Wilna i N.-Wilejki).

Dominikańska 15, tel. 15 i 16

udziela bezpłatnej pomocy lekarskiej wszystkim ubezpieczonym i ich rodzinom

w *Poliklinice* (Dominikańska 15).

codziennie oprócz dni świątecznych (od 8—6).

1) Choroby wewnętrzne:

Alchimowicz Bolesław 1—2
Rudziński Cezary 9—10
Brodzki 9—10
Ptaszyński Paweł 11—1
Giedgowd Walery 10—12
Dokalski Stanisław 10—11½
Kapłan Aleksander 11½—1½
Peszyński Gracjan 4—6
Pergament 4—5
Szumieliński Waldemar 5—6
Minkiewicz Michał 5—6
Marciniczyk Jerzy 3—4
Budzyński Eugenjusz 4—5
Kisiel Karol 3—4
Konsultacja z udziałem lekarza ordy-
nującego:
Profesor Januszkiewicz 6½ — 7½
(czwartek).

2) Choroby płuc:

Jedwabnik Dawid 11—12
Umiasztowski Witold.
Woyczyński Marcin 5—6

3) Choroby dzieci:

Lewin Michał 2—3
Węśławski Witold 11—12
Łukowski Ludwik 9½—10½
Prof. Jasiński Wacław 5—6
(środy).

4) Choroby chirurgiczne:

Mańcewicz Eugenjusz 9—10
Kosiński Karol 12—1½
Bohuszewicz Józefat 4—6
Prof. D-r Michejda 6—7 (środa)
Lereman Efraim 11—12.

5) Choroby kobiece:

Burak Icko 9—10
Hołowko 11—12
Paszkiwicz Stanisław 3—4
Zaleski Wacław 5—6.

6) Choroby oczu:

Halicki 9—10
Cumft Jan 1—2½
Gierszun Wiera 4—6
Dambrowski 1—2.

7) Chor. serca i przemiany materji:

Sztolerman 11½—12½
Girszowicz 2—3

8) Choroby uszu, gardła i nosa:

Wąsowski 9—10
Rozwadowski Piotr 3—4
Szalewicz Władysław 1½—3½
Libo Aleksander 5—6.

9) Choroby nerwowe:

Tukałto Piotr 1—2
Hurynowiczówna Janina 3—4
Falkowski Adolf 4—5
Podwiński Julian 5—6
Prof. Władyczko Stanisław 4—5
(środy).

10) Choroby skórne i moczopłciowe:

Łukiewicz Kazimierz 9—10
Piotrowicz-Jurczenko Janina 12—1½
Globus Eljasz 2—3 (za wyjątkiem
środy i piątku)
Malkowicz-Sutocki Bolesław 4½—6.

11) Dentystyka:

Żemojtelówna Julja 9—11.
Żebrowska Józefa 8—11

Rymkiewiczowa Marja 9—12
Choromańska Amelja 10—1
Sawicz-Garbińska 10—1
Stankiewiczowa Ludwika 3—6
Siedlecka-Burbina Marja 3—6

Sawicka Paulina 3—6
Szneer Sara 3—6
Galińska-Lepieszko 3—6
Moncewiczowa Helena 10—1
Witkowska-Dobryczowa 3—6

PORADNIA POLSKIEGO ZRZESZENIA LEKARZY SPECJALISTÓW.

Wilno, ul. Garbarska № 3, II p., tel. 658.

Ordynują następujący lekarze:

Choroby wewnętrzne, Dr. E. Budzyński, codziennie od 5—6 po poł.
Dr. K. Kisiel, codz. od 4—5 pp.
Choroby płuc, Dr. W. Umiasowski, wtorki i piątki od 1½—2½ pp.
Choroby chirurgiczne, Dr. Janowicz, codz. od 5—6 pp.; Dr. M. Mo-szyński, czwartki od 5—6 pp.; Dr. J. Dowgiałłówna, wtorki, czwartki od 4—5 pp. i w piątki od 12—1 pp.
Choroby kobiece i akuszerja, Dr. J. Dobrzański, codziennie od 4—5 po poł.; Dr. A. Erdmanowa, poniedziałki, środy i soboty od 6—7 pp.
Choroby dziecięce, Dr. E. Iszora, poniedziałki od 5—6, środy od 4—5 i piątki od 5—6 pp.; Dr. A. Gettlich, wtorki, czwartki i soboty od 11—12 po poł.
Choroby nerwowe, Dr. J. Hurynowiczówna, poniedziałki 5—6 pp., czwartki 6—7 wiecz.; Dr. A.

Malinowski, wtorki, piątki i soboty od 4—5 po poł.
Choroby oczu, Dr. I. Abramowicz, poniedziałki, wtorki, czwartki i piątki 4—5 pp.; Dr. J. Cumft, wtorki i piątki od 9—10 rano, środy i soboty od 2½—3½ po poł.
Choroby ucha, gardła, nosa, Dr. Cz. Czarnowski, poniedziałki, środy i piątki od 5—6 po poł.
Choroby skórne i weneryczne, Dr. M. Mienicki, poniedziałki, środy i soboty od 3—4 po poł.; Dr. K. Sokołowski, codziennie od 4—5 po poł.
Roentgenologia, Dr. L. Sułkowski, wtorki i piątki od 4—5 pp.
Choroby zębów i jamy ustnej oraz pracownia techn. dentystyczna, Lek.-dent. W. Fiedorowicz, codziennie od 11—2 pp.; Lek.-dent. K. Lewicka, codziennie od 3—6 po poł.

PRZYCHODNIE.

Dla dzieci szkolnych, Wielka 3.
Przy szpitalu św Jakóba, 3-go Maja 8, chorób ogólnych.
Przy szpitalu Sawicz, Bakszta 2, dla skórnych i wenerycznych.
Przy szpitalu Sawicz, Bakszta 2, dla chorób ocznych.
Przy Lecznicy Stow. Litewsk. Wileńska 28, chorób ogólnych.
Przy lecznicy „Sanitas“, Piwna 3, chorób ogólnych.
Przy Dyrekcji Wileńskiej, W. Pohulanka 12—2, dr. Żebrowski (od 9—12), ginekologia dr. Czarnowski, (od 8—10), we wtorki i czwart., chor. gardła, nosa i uszu.
Państwowa bezpłatna dla leczenia chorób skórnych i wenerycznych, Zawalna 5, Przyjęcie codzień od 1—2, mężczyzn: w poniedziałki, środy i piątki, Kobiety i dzieci: we wtorki, czwartki i soboty.

Dla urzędników państwowych, Magdaleny 2, choroby chirurgiczne, wewnętrzne, skórne, oczne, gardła, uszu i nosa.
Dla dzieci gruźliczych Uniwersytetu Stefana Batorego (Szpital Woj-skowy) na Antokolu.
T-wa Przeciwgruźliczego — Żeligowskiego 1.
Dla dzieci. Oddział dentystyczny, Zakretowa 9—5.
Dla niemowląt p. n. „Kropla Mleka“ M. Pohulanka 1.
Oddział Neurologiczny Centralnej przychodni dla dzieci, Zygmun-towska 4 m. 1. Kierownik: prof. St. Władyczko. Zastępca: dr. J. Hurynowiczówna.
„Oze“ ul. Orzeszkowej 7, dla izraeli-tów.
„Oze“ im. d-ra A. Makowera, M. Pohulanka 18, dla dzieci.

STOWARZYSZENIA SPÓŁDZIELCZE I KOOPERATYWY.

„Banga“ (lit.), Ś-to Jańska 5.
 „Befrejung“, Trocka 3.
 „Darbininkas“ lit., Zawalna 16.
 Gniazdo Harcerskie, W. Pohulanka 32—2.
 Kantyna Pracowników Kolejowych przy Zarządzie Oddz. Wileńskiego, Dworzec Kolejowy na st. Wilno.
 Kooperatywa Centr. Chr. Zw. Zaw., Ś-to Jańska 3.
 „Mrówka“, Antokolska 31.
 „Nowe Zabudowanie“ Nr. 1. Legjonowa 32.
 Parafjalna W. W. Św. p. n. „Pszczota“ Nr. 2, Stefańska 34.
 Pożyczkowo - Oszczędnościowa Kasa Rzemieślnicza i Drobn. Handlowców, Zawalna 60—2.
 „Pracownik“, Wielka 66.
 „Przyszłość“, Wileńska 10.
 „Robotnicza“, Żeligowskiego 4.
 „Robotnik“, Niemiecka 22.
 „Zgoda“, Beliny 10.
 Spółdz. Akademicka Wytwórcza, ul. Wielka 24.
 Spółdz. Chrześc. Wytw. Drzewn. „Solidarność“, Zawalna 28—30.
 Współdzielnia Spożywców Pracowników Uniwersytetu Stefana Bato-tega w Wilnie, ul. Uniwersytecka 5.
 Spółdzielnia Spożywcza Urzędników Państwowych, Ś-to Jańska 13.

Stow. p. n. „Biuro zakupów dla kooperatywy“, 3-go Maja 1—8.
 Stow. Pomocy Piekarzy, Cukierników i Młynarzy Chrześc., ul. Ostrobramska 4. (piekarnia S. Strugałskiego).
 Stow. Pracowników Kaucjonowanych, Wielka 64.
 Stowarzyszenie Spożywców „Spółdzielca“, M. Pohulanka 12.
 Stow. Spożywcze „Ekonomja“, 3-go Maja 1.
 Stow. Spożywcze „Zjednoczenie“, ul. Zawalna 16.
 Stow. Spożywcze „Zjednoczenie“, ul. Zamkowa 3.
 Stow. Spożywcze „Zjednoczenie“, ul. Wileńska 25 (sklep).
 Stowarzyszenia Spółdzielcze i Kooperatywy „Urzędników Państwowych“, Jagiellońska 6.
 Stow. Spółdzielcze Pracowników Kolejowych Węzła Wileńskiego, Kolejowa 21a.
 Stow. Spółdzielcze przy Lidze Robotniczej, Wielka 64.
 Stow. Współdzielcze „Rój“, Mostowa 25—1.
 Związek Kółek Rolniczych z. Wileńsk., W. Pohulanka 7.
 Związek Spółdzielczych Stowarzyszeń Spożywców, M. Pohulanka 12.
 Związek Stowarzyszenia Spółdzielni Wileńskiej, W. Pohulanka 7.

TOWARZYSTWA, KLUBY I ZWIĄZKI.

Bratnia Pomoc Alumnów Seminarjum Duchownego, Mostowa 12.
 Bratnia Pomoc Polskiej Młodzieży Akademickiej, Wielka 24.
 Cech Krawców Majstrów Chrześcijan, Zamkowa 12.
 Cech Rzeźników Chrześcijan, ulica Wielka 43, (Jatki Polskie).
 Cech Stolarzy Chrześcijan, ul. Ludwisarska 8—1, Prezes Oszurko Michał.
 Cech Szewcki Majstrów Chrześcijan, Ludwisarska 8—17, Prezes T. Krzyżanowski.
 Dom Ludowy Polskiej Macierzy Szkolnej im. ks. bisk. Bandurskiego, Nowa-Aleja 2 (Nowy Świat).
 Dom Pracy Polsk. Kuratorjum nad biednymi, Zawalna 6.

Dom Serca Jezusowego, ul. Dobrej Rady 22 m. 24.
 Klub Inteligencji Pracującej, ul. Św. Anny 2.
 Koło Polek, Oddział Wileński, Ostrobramska 5.
 Koło Polskiej Macierzy Szkolnej im. Tadeusza Kościuszki, Nowy-Świat, Nowa Aleja 2.
 Komitet „Chleb dla głodnych dzieci“, Dobroczyzna 2.
 Komitet Pomocy Inwalidom Wojennym, Zawalna 3. Prezes Biskup Bandurski.
 Komitet Wojewódzki Pomocy Akademikom, Wielka 22.
 L.O.P.P., Komitet Wojewódzki Wileński, Mickiewicza 7—2.
 Ognisko Akademickie, Wielka 24.

- Ognisko Kolejowe, Kolejowa 59, prezes St. Linowski.
- Patryjotyczny Związek Polek, Kasztanowa 3 m. 2.
- Polski Biały Krzyż Okręgu Wileńskiego (pomoc żołnierzowi), ul. Jagiellońska 9.
- „Polski Krzyż Żałobny“ Oddz. w Wilnie, Dominikańska 4—6.
- Polskie T-wo Esperantystów Oddział Wileński, Mickiewicza 33 m. 4.
- Polskie Towarzystwo Hygieniczne Tanych Jadłodajni, Wileńska 27.
- Polskie T-wo Krzewienia Wiedzy Handlowej i Ekonomicznej, ul. Biskupia 12.
- Polskie T-wo Krajoznawcze, ul. M. Magdaleny 2, Kuratorjum.
- Polskie Stowarzyszenie Techników w Wilnie, Wileńska 33, tel. 75.
- Polskie Stowarzyszenie Rzemieślnicze, Wielka 64.
- Polski Związek Zawodowy Pracowników Handlowych, Przemysłowych i Biurowych, Trocka 11.
- Polski Związek „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“, Mostowa 1, tel. 618.
- „P. P. S.“ Wileński Komitet, Żeligowskiego 4.
- Resursa Obywatelska, Mickiewicza 19.
- „Rozwój“ T-wo Rozwoju Życia Narodowego, Trocka 11.
- Stowarzyszenie Dobroczyńne Pań Wil. Ewang. Reform. Par., ul. Niemiecka 9.
- Stow. Handlowo-Przemysłowe, ul. Ad. Mickiewicza 33a.
- Stow. im. Stanisława i Józefa Montwiłłów, Mickiewicza 6.
- Stow. Nauczycielstwa Polskiego, ul. Orzeszkowej 9.
- Stow. Lokatorów i Dzierżawców Sklepow, Gdańska 1—10.
- Stow. Karaimów, Gimnazjalny zauł. 8—3. Prezes Emanuel Kobecki.
- Stow. opieki nad chorymi pod wezw. Św. Józefa, Tyzenhauzowska 16.
- Stow. Rozpowszechnienia Wykształcenia Średniego, ul. Dąbrowskiego 5.
- Stowarzyszenie Samopomocy Społecznej (S. S. S.), Wileńska 33, tel. 75.
- Stow. Urzędników Państwowych, ul. Dąbrowskiego 5.
- T-wo Akademickie Farmaceutyczne „Lechja“, Bakszta 8—4.
- Towarzystwo Artystyczne „Lutnia“, Mickiewicza 6.
- T-wo Biblioteki im. E. i E. Wróblewskich, Uniwersytecka 9.
- T-wo „Caritas“, Połocka 2.
- T-wo Chrześcijań Kupców i Przemysłowców Wileńskich, Bakszta 7.
- T-wo Cyklistów, Niemiecka 9.
- T-wo Dobroczyńności, Dobroczyzny 1.
- T-wo Gimnastyczne „Sokół“, ul. Wileńska 10.
- T-wo Kolonji Letnich, Mickiewicza 24.
- T-wo „Labor“ Trocka 9 m. 22.
- T-wo p. n. „Liga Żegluga Polskiej“, Mickiewicza 1, Prezes K. Wimbtor, Kom. Rządu.
- T-wo Mandolinistów „Kaskada“, ul. Ad. Mickiewicza 19—25, prezes Antoni Piotrowski.
- T-wo Miłośników Wilna, Uniwersytecka 3.
- T-wo Myśliwskie, Mickiewicza 30 m. 8.
- T-wo Opieki nad dziećmi chrześcijańskimi, Pohulanka 8.
- T-wo Opieki nad sierotami, ul. Młynowa 12.
- T-wo Pań Miłosierdzia Św. Wincenego à Paulo, Młynowa 12.
- T-wo Polskiej Macierzy Szkolnej, ul. Benedyktynska 2 m. 3 tel. 698.
- T-wo Pomocy Żołnierzowi Polskiemu, Dominikańska 13.
- T-wo Popierania Gimnazjum OO. Jezuitów, Wileńska 58.
- T-wo Prawnicze im. Ignacego Dunikowicza, Mickiewicza 36.
- T-wo Przeciwgruźlicze, ul. Żeligowskiego 1.
- T-wo Przyjaciół Francji, Rektor Uniwersytetu St. Batoiego.
- T-wo Przyjaciół Nauk, Lelewela 4.
- T-wo Przyjaciół Uniwersytetu Stefana Batoiego, Uniw. S. B.
- T-wo Rolnicze, Zawalna 9.
- T-wo Rozwoju Tactwa Artystycznego, Królewska 4.
- T-wo Szkół Zawodowych p. n. „Pomoc Pracy“, Subocz 19.
- T-wo Wileńskie Artystów Plastyków, Witoldowa 13.
- Związek Autonomiczny Harcerstwa Polskiego, Niemiecka 3 m. 4.
- Związek Bezpieczeństwa Kraju (Kongólna), Dominikańska 3.
- Zw. Inwalidów Wojennych Rzpolitej Polskiej Oddział Wileński, ul. Ostrobramska 19.
- Zw. Katolicki Polek, Mickiewicza 19.
- Związek Ludowo Narodowy Rzpolitej Polskiej oddział w Wilnie, Sekretarjat Dominikańska 4.
- Związek Młodzieży Wiejskiej ziemi Wileńskiej, Ludwarska 7.
- Koło Młodzieży pod godłem Białego Orła.

Koło Młodzieży im. Tadeusza
Kościuszki; Ludwisarska 7—4.
Zw. Przemysłowców Leśnych W. Po-
hulanka 3 m. 2.
Zw. Robotników p. n. „Liga Robot-

nicza“ im. Św. Kazimierza, ul.
Wielka 64.
Zw. Właścicieli Hoteli m. Wilna, ul.
Bakszta 2 Hotel Nizzkowskiego,
prezes Józef Kurkowski.

Towarzystwa Białoruskie:

Wileński Białoruski Komitet Pomocy
Ofiarom Wojny, Ostrobramska
9 m. 5.
Białoruskie Zgromadzenie Obywatel-
skie, Jakóba-Jasińskiego 11—1.
Towarzystwo Białoruskie Naukowe,
Ostrobramska 9.
Białoruskie Muzykalno-Dramatyczne
Kółko, Ostrobramska 9.

Wileńsko-Białoruski Komitet Nacjo-
nalny, Wileńska 12.
Towarzystwo p. n. „Biełaruskaja
Szkoła“, Wileńska 12.
Klub Białoruskiego Zgromadzenia
Narodowego, Ludwisarska 4.
Komitet Białoruski T-wa Pomocy
Ofiarom Wojny, Wileńska 8—3.

Towarzystwa Litewskie:

Komitet Tymczasowy Litewski, ul.
Dominikańska 12.
Stowarzyszenie Litewskie Pomocy
Sanitarnej, Wileńska 28.
T-wo Litewskie Sług św. Zyty, ulica
Trocka 14.
T-wo Litewskie Oświatowe „Rytas“,
Mostowa 12 m. 24.

Litewskie Katolickie Stowarzyszenie
„Trzeżwość“, ul. Św. Mikołaja
8 m. 1.
Wileński Klub Litewski, ul. Domini-
kańska 12.
Centralny Komitet Litewski Pomocy
Ofiarom Wojny, Wielka 2.

Towarzystwa Rosyjskie:

Towarzystwo Filantropijne Pomocy
Dzieciom i Biednym wyznania
prawosławnego, ulica Ostro-
bramska 10.

Wileńskie T-wo Rosyjskie, Zygmun-
towska 26 m. 1.

Towarzystwa Żydowskie:

Gmina Żydowska, Orzeszkowej 7.
Centralny Komitet Organizacji Sjoni-
stycznej na Litwie, ul. Ludwi-
sarska 4.
Centralna Żydowska Organizacja
Szkolna, W. Pohulanka 18.
Stowarzyszenie Izraelskie Miłośników
Archeologii, Gmina Żydowska,
Orzeszkowej 7.
Stowarzyszenie Ortogasyjne świą-
teczne „Mizrachi“, Trocka 22.
Stow. p. n. „Agudas Izrael“ (Zjedno-
czenie Izraela), Zawalna 17 m. 2.
Żydowska Dobroczynność, Portowa 17.
Stow. Żydowskie Popierania Sztuki,
Beliny 9—4.
T-wo Popierania Pracy Rzemieślni-
czej wśród żydów p. n. „Ort“,
Gdańska 3.

Komitet Żydowski Pomocy Ofiarom
Wojny, W. Pohulanka 9 m. 13.
Zjednoczony Komitet „Talmud-tor“
społecznych, Trocka 22.
Żydowska Liga Kultury w Wilnie,
Końska 1.
Związek Lekarzy Izraelitów, Domini-
kańska 7.
Związek Literatów i Dziennikarzy
żydowskich—Dom Kultury, ul.
Końska 1.
Komiter Krajowy Żydowski pomocy
ofiarom wojny „Ekspo“, W. Po-
hulanka 3—1.
Spółdzielnia Żydowska, Zawalna 25.
Stacja Opieki nad niemowlętami
„Oze“, M. Pohulanka 18.
Stowarzyszenie Niesienia Pomocy
biednym chorym żydom „Misz-

meres Chojlim“, Kijowska 5,
tel. 614.

Stowarzyszenie wzajemnej pomocy
studentów żydów uniwersytetu
wileńskiego, św. Ignacego 8-11
(11¹/₂-3).

Związek Kupców Żydowskich, W. Pohulanka 3-2 (od 11-1 i 6-8).
Żydowski Centralny Komitet Oświaty,
W. Pohulanka 18.

TEATRY I SALE KONCERTOWE.

Teatr Wielki — W. Pohulanka 9,
opera i operetka, tel. 787.
Teatr Polski w sali „Lutnia“ (dramat),
Mickiewicza 6, tel. 224.
Teatr Polski letni, Ogród Bernardyński

Sala Miejska, Ostrobramska 10.
Sala Apollo, Dąbrowskiego 5.
Cyrk St. Mroczkowskiego, ul. Ludwi-
sarska 4.

ZWIĄZKI ZAWODOWE.

Centrala Chrześcijańskich Związków Zawodowych.

A. Związki z siedzibą przy Centrali (Ś-to Jańska 3).

1) Kuchmistrzów. 2) Mechaników, ślusarzy i pokrewn. im zawodów,
3) Stolarzy i cieśli, 4) Dozorców domowych, 5) Pracowników ochron miejs-
kich, 6) Leśników i pracowników rolnych, 7) Robotników niefachowych,
8) Woźnych, 9) Pracze i prasowaczek, 10) Pracowników kina i teatrów,
11) Pracowników powozowych, 12) Pracowników hotelowych, 13) Dorożka-
rzy, 14) Ogrodników, 15) Dozorców domów rządowych, 16) Pracowników
browarów i gorzelni, 17) Murarzy i betoniarzy, 18) Pracowników Transpor-
towych, 19) Pościągów, 20) Pracowników łaziennych, 21) Krawców i kraw-
czyń, 22) Pończoszarek, 23) Furmanów, 24) Gancarzy, 25) Fryzjerów,
26) Piekarzy, 27) Pracowników handlowo-przemysłowych i biurowych,
28) Cukierników.

B. Związki z siedzibą gdzieindziej.

1) Żeńskiej służby domowej — (mury po-Franciszkańskie), 2) Koleja-
rzy — Kolejowa 19, 3) Drukarzy — Trocka 11. Sekretariat Centrali czynny
codziennie od 10 — 2 pp. i 6 — 8 wieczór. Tel. 407.

Związki Zawodowe Klasowe.

1) Przem. Tytoniowego — Żeligowskiego 4, 2) Przemysłu Budowlanego — Żeligowskiego 4, 3) Przemysłu Drzewnego — Żeligowskiego 4, 4) Prac. Handlowo-Przemysłowych — Wileńska 4, 5) Prac. Kino-Teatrów — Żeligowskiego 4, 6) Muzyków Orkiestrowych — Literacka 9, 7) Przemysłu Metalowego — Żeligowskiego 4, 8) Garbarzy — Żeligowskiego 4, 9) Szewców — Żeligowskiego 4, 10) Wyrobu Skór — Żeligowskiego 4, 11) Drukarzy — Poznańska 1, 12) Grafików — Żeligowskiego 4, 13) Robotników Miejskich — Żeligowskiego 4, 14) Transportowy — Żeligowskiego 4, 15) Nauczycieli — W. Pohulanka 18, 16) Pracowników Aptek — Kijowska 7, 17) Śred. Medycznego personelu — Kijowska 7, 18) Robotników Rolnych — Żeligowskiego 4, 19) Dozorców Domowych — Żeligowskiego 4, 20) Kelnerów — Żeligowskiego 4, 21) Fryzjerów — Żeligowskiego 4, 22) Fotografów — Żeligowskiego 4, 23) Huty Szklanej — Żeligowskiego 4, 24) Przemysłu Włóknistego — Żeligowskiego 4, 25) Krawców — Żeligowskiego 4, 26) Odzieżowy — Żeligowskiego 4, 27) Kolejarzy — Kijowska 19.
28) Związek Przemysłu Spożywczego. Sekcje: a) Rzeźników Polskich — Żeligowskiego 4, b) Rzeźników Żydowskich — Żeligowskiego 4, c) Olejarzy — Żeligowskiego 4, d) Młynarzy — Żeligowskiego 4, e) Piekarzy — Żeligowskiego 4, f) Browarników — Żeligowskiego 4, g) Gorzelanych — Żeligowskiego 4, h) Sacharynowa — Żeligowskiego 4, i) Cukierników — Żeligowskiego 4.

Inne Związki Zawodowe.

Polski Związek Kolejowy — Kolejowa (ognisko).

Związek Zawodowy Kolejowy — Kijowska 43.

Związek Lekarzy Polaków — S-to Jańska 4 (m. d-ra Czarkowskiego).

ZAKŁADY NAUKOWE.

Uniwersytet Stetana Batorego w Wilnie.

Senat.

Jego Magnificencja Rektor: Prof. Dr. Władysław Dziewulski. Prorektor: Profesor Mgr. Alfons Parczewski. Dziekani: Wydziału Humanistycznego: prof. dr. Kazimierz Kolbuszewski. Wydziału Teologicznego: ks. prof. Ignacy Świrski. Wydziału Prawa i Nauk Społecznych: prof. dr. Wacław Komarnicki. Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego: prof. dr. Wacław Dziewulski. Wydziału Lekarskiego: prof. dr. Zenon Orłowski. Wydziału Sztuk Pięknych: prof. Ferdynand Ruszczyk. Prodziekan: Wydziału Humanistycznego: prof. dr. Marjan Massonius. Wydziału Teologicznego: ks. prof. dr. Bolesław Wilanowski. Wydziału Prawa i Nauk Społecznych: prof. dr. Stefan Ehrenkreutz. Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego: prof. dr. Edward Bekier. Wydziału Lekarskiego: prof. dr. Aleksander Januszkiewicz. Wydziału Sztuk Pięknych: prof. Ludwik Sokołowski.

Wydział Humanistyczny.

Profesor honorowy Władysław Mickiewicz, (Paryż, 7 Guenegaud) Profesorowie zwyczajni: Feliks Koneczny, (Wielka 24 m. 7) Wincenty Lutosławski, Jagiellońska 7 m. 2). Marjan Zdziechowski, (Zygmuntowska 12 m. 2). Kazimierz Chodynicki, (Wielka 17). Stanisław Pigoń, (Wielka 17 m. 4). Profesorowie nadzwyczajni: Tadeusz Czeżowski (Wielka 24). Stefan Glixelli, (Benedyktyńska 2). Stanisław Kolbuszewski, (Benedyktyńska 2). Stanisław Kościółkowski, (Jagiellońska 1 m. 4). Marjan Massonius, (Wielka 24 m. 25). Jan Oko, (Wielka 17 m. 11). Jan Otrębski, (Zamkowa 22). Stefan Srebrny, (Wielka 24). Emil Modelski. Zastępcy profesorów: Olgierd Chomiński, (Uniwersytecka 3). Janusz Iwaszkiewicz, (Zawalna 8). Docenci: Cezarja Ehrenkreutzowa, (Wielka 24). Ryszard Mienicki (Pohulanka 21).

Wydział Teologiczny.

Profesorowie zwyczajni: Ks. Czesław Falkowski, (Wielka 24). Ks. Bronisław Żongołłowicz, (Uniwersytecka 7). Ks. Aleksander Wojcicki, (Uniwersytecka 7). Profesorowie nadzwyczajni: Ks. Ignacy Świrski, (Wielka 24). Ks. Bolesław Wilanowski, (II Witebska 4). Zastępcy profesorów: Ks. Antoni Skorko, (Mickiewicza 19). Ks. Leon Puciata, (św. Anny 10). Ks. Paweł Nowicki, (Jagiellońska 1).

Wydział Prawa i Nauk Społecznych.

Profesorowie zwyczajni: Franciszek Bossowski, (Wielka 17). Wacław Komarnicki, (Wielka 24). Alfons Parczewski, Zamkowa 24). Władysław Zawadzki (Zamkowa 24). Eugenjusz Waśkowski, (Wielka 24). Profesorowie nadzwyczajni: Stefan Ehrenkreutz, (Wielka 24). Bronisław Wróblewski, (Wielka 17). Stejan Glazer (Lwierzyniec, Fabryczna 22). Mieczysław Gutkowski (Wielka 24). Zastępcy profesorów: Adam Chełmoński (Zamkowa 24) Iwo Jaworski (3-go Maja 11). Zygmunt Jundziłł. (Portowa 20). Jerzy Władysław Lande, (Bernardyński 8). Kazimierz Petruszewicz, (W. Pohulanka 14 m. 19). Kazimierz Marjan Krzyżanowski, (3-go Maja 11). Docent: Witold Staniewicz (Gimnazjalna 6).

Wydział Matematyczno-Przyrodniczy i Studium Rolnicze.

Profesorowie zwyczajni: Władysław Dziewulski, (Zakretowa 15). Kazimierz Sławiński (Nowogrodzka 22). Wiktor Emeryk Jan Staniewicz, (Uniwersytecka 7). Piotr Wiśniewski (Zakretowa 13). Julian Rudnicki, (Zamkowa 22). Józef Trzebiński (Zakretowa 1). Kazimierz Rogojski, (Wielka 24). Jan Marszałkiewicz, (Wielka 24). Profesorowie nadzwyczajni: Stefan Bazarewski, (Podgórna 3 m. 17). Edward Bekier, (Wielka 24 m. 3). Wacław Michał Dziewulski, (Zakretowa 13). Józef Łukaszewicz, (Zakretowa 13 m. 4). Władysław Szeliga-Mierzejewski, (Zakretowa 15). Józef Patkowski, (Nowogrodzka 22). Bronisław Rydzewski, (Zakretowa 13). Jan Weysenhoff (Wielka 17). Marjan Hłasko, (Wielka 4 m. 13). Witold Kraszewski (Nowogrodzka 22). Zastępcy profesorów: Kazimierz Jantzen, (Zakretowa 15). Stefan Kempisty, (Wielka 24 m. 19). Jan Prüffer, (Zakretowa 15). Wacław Staszewski (Zakretowa 13).

Wydział Lekarski.

Profesorowie zwyczajni: Tadeusz Burdziński, (Zamkowa 24). Marjan Eiger, (Zakretowa 15). Teofil Gryglewicz, (Wielka 24). Aleksander Januskiewicz, (Uniwersytecka 5). Kazimierz Karaffa - Korbutt, (Wielka 24). Antoni Mikulski (Antokolska 54). Zenon Orłowski (Tatarska 20). Juliusz Retinger (Zamkowa 24). Julian Szymański, (Tad. Kościuszki 14). Jan Szmurło, (Mostowa 7). Cezar-Szczęśny Traczewski, (Zakretowa 15). Stanisław Trzebiński, (Zakretowa 15). Stanisław-Karol Władyczko, (Zygmuntowska 4 m. 1). Józef Kazimierz Ziemacki, (Wielka 24). Profesorowie nadzwyczajni: Jerzy-Stanisław Aleksandrowicz, (Zamkowa 11). Wacław Jasiński, (Wielka 24). Kornel Michejda (Siostr Miłosierdzia 2-b m. 2). Sergjusz Szyling Siengalewicz (Zamkowa 22). Władysław Karaffa-Korbutt (Wielka 24). Kazimierz Opoczyński (Wielka 17). Michał Rejcher, (Wielka 24). Jan-Kazimierz Muszyński, (Wielka 24 m. 10). Zastępcy profesorów: Zdzisław Sowiński, (Teatralna 4). Jan-Zygmunt Wilczyński (Brzózka 6).

Wydział Sztuk Pięknych.

Profesorowie zwyczajni: Ferdynad Ruszczyk (Zamkowa 24). Profesorowie nadzwyczajni: Juliusz-Stefan Kłos (Zarzecze 24). Benedykt Kubicki. (Wielka 24). Ludwik Sokołowski, (Zamkowa 24). Zastępcy profesorów: Bolesław Bałzukiewicz, (Zamkowa 3). Otton Krasnopolski. (Uniwersytecka 7). Jerzy Remer, (Jagiellońska 9). Kierownicy artystyczni: Jan Bulhak, (Jagiellońska 8). Bonawentura Lenart, (Zamkowa 11). Stanisław Matusiak, (Antokol 26). Tymczasowo-wykładający: Dr. Zygmunt Jakubowski, (Zawalna 16). Aleksander Skwarczenko, (Ofiarna 4). Bronisław Zapaśnik, (Plac Orzeszkowej 11). Hipolit Hryncewicz (Wiwulskiego 2). August Przygodzki (Bakszta 10)

Zarząd Powszechnych Wykładów Uniwersyteckich.

Przewodniczący: Prof. dr. Wacław Komarnicki. Zastępca: Zast. prof. dr. Stefan Kempisty.

ZAKŁADY POMOCNICZE.

A. Biblioteka Publiczna i Uniwersytecka, (ul. Uniwersytecka 5),

Dyrektor: Dr. Stefan Rygiel, (3-go Maja 11 m. 2). Starszy bibliotekarz: Ludwik-Michał Czarkowski. (S to Jańska 4). Bibliotekarze: Michał Brensztejn, (Montwiłłowski 13 m. 1). Helena Drege, (Orzeszkowej 3 m. 6). Lucjan Szezuka, (Biskupia 11).

B. Seminarja.

Seminarjum Filozoficzne, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Historyczne, (Zamkowa 11). Seminarjum Literatury Powszechnej, (Ś-to Jańska 4). Seminarjum Literatury Polskiej, (Zamkowa 11). Seminarjum Filologii Klasycznej, (Zamkowa 11). Seminarjum Językoznawstwa i Filologii Sanskryckiej, (Zamkowa 11). Seminarjum Filologii Słowiańskiej, (Zamkowa 11). Seminarjum Filologii Romańskiej, (Ś to Jańska 26). Seminarjum Teologii Fundamentalnej, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Historji Kościelnej, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Teologii Moralnej, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Teologii Dogmatycznej, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Prawa Kościelnego, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Chrześcijańskich Nauk Społecznych, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Pisma Św. Star. Test., (Uniwersytecka 5). Seminarjum Pisma Św. Now. Test. (Uniwersytecka 5). Seminarjum Teologii Pastoralnej, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Ekonomji Politycznej, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Prawa Rzymskiego, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Dawnego Prawa Polskiego, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Prawa Publicznego, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Teorji Prawa, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Nauk Skarbowości, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Prawa Cywilnego, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Prawa Karnego, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Prawa Handlowego, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Procedury Cywilnej, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Procedury Karnej, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Historji Prawa na Zachodzie Europy, (Uniwersytecka 5). Seminarjum Matematyczne I, II, i III (Zamkowa 11).

C. Zakłady.

Zakład Astronomiczny, (Zakretowa 15). Stacja Meteorologiczna, (Zakretowa 15). Zakład Geodezji Wyższej i Meteorologii, (Zakretowa 15). Zakład Fizyczny, (Nowogrodzka 22). Zakład Fizyki Teoretycznej, (Nowogrodzka 22). Seminarjum Mechaniki Teoretycznej, (Nowogrodzka 22). Zakład Chemji Nieorganicznej, (Nowogrodzka 22). Zakład Chemji Organicznej, (Nowogrodzka 22). Zakład Chemji Technicznej, (Nowogrodzka 22). Zakład Chemji Fizycznej, (Nowogrodzka 22). Zakład Chemji Rolniczej i Mikrobiologii (Zamkowa 11). Zakład Geologii i Paleontologii, (Zakretowa 15). Zakład Mineralogji (Zakretowa 15). Zakład Botaniki I i II, (Zakretowa 15). Zakład Zoologii, (Zakretowa 15). Zakład Anatomji Porównawczej, (Zakretowa 15). Ogród Botaniczny, (Zakret). Zakład Anatomji Opisowej, (Nowogrodzka 22). Zakład Anatomji Patologicznej, (Prosektorjum w Szpitalu Wojskowym na Antokolu, pracownia w Zakładzie Histologii, (Zakretowa 15). wykłady w sali kliniki neurologicznej i w sali antropologii, (Zamkowa 11). Zakład Anatomji Topograficznej i Chirurgji Operacyjnej, (J. Słowackiego, w Zakładzie Anatomji opisowej). Zakład Chirurgji Ogólnej, (w Zakładzie Anatomji Opisowej). Zakład Farmakologii, Coll. Adama Czartoryskiego, (Zakretowa 15). Zakład Histologii, Coll. Adama Czartoryskiego, (Zakretowa 15). Zakład Bakteriologii, (Zamkowa 11). Zakład Patologii Ogólnej, Coll. Adama Czartoryskiego, (Zakretowa 15). Zakład Biologii, (Zakretowa 15). Zakład Fizjologii, (Zakretowa 15). Zakład Hygieny, (Szpital Wojskowy na Antokolu). Zakład Farmakognozji i Hodowli Roślin Lekarskich, (Zamkowa 11). Zakład Chemji Fizjologicznej, Coll. Adama Czartoryskiego, (Zakretowa 15). Zakład Chemji Farmaceutycznej przy Zakładzie Farmakognozji, (Zamkowa 11).

D. Kliniki.

a. Przy Szpitalu Wojskowym na Antokolu:

Klinika Chorób Wewnętrznych 2-ga (Terapeutyczna), kierownik prof. dr. A. Januszkiewicz.

Klinika Chirurgiczna, kierownik prof. dr. K. Michejda.

Klinika Chorób Skórnych i Wenerycznych, zast. kierownika prof. dr. Zdzisław Sowiński.

Klinika Chorób Dziecięcych, kierownik prof. dr. W. Jasiński.

Klinika Chorób Gardła, Ucha i Nosa, kierownik prof. dr. Jan Szmurło.
Klinika Chorób Oczu, kierownik prof. dr. J. Szymański.
Klinika Chorób Umysłowych, kierownik prof. dr. Antoni Mikulski.

b. Przy ul. Bogusławskiego 3:

Klinika Chorób Kobięcych i Położnicza, kierownik prof. dr. Tadeusz Burdziński.

c. Przy szpitalu miejskim Św. Jakóba (Łukiszki):

Klinika Chorób Wewnętrznych I-sza (Djagnostyczna), kierownik prof. dr. Zenon Orłowski.

Klinika Chorób Nerwowych, kierownik prof. dr. Stanisław Władyczko.

E. *Pracownie.*

Pracownia Malarska I (pleinair i pejzaż), (Św. Anny 4). Pracownia Malarska II (akt i portret), (Św. Anny 4). Pracownia Malarstwa Dekoracyjnego (Zamkowa 11). Pracownia Rzeźbiarska, (Zamkowa 11). Zakład architektury I (architektura polska i historia architek.), (Św. Anny 4). Zakład Architektury II (projektowanie), (Św. Anny 4). Zakład Budownictwa. Pracownia Sztuki Stosowanej (zdobnictwa i grafiki), (Zamkowa 11) Zakład Drukarski i Introligatorski, (Zamkowa 11). Zakład Fotografii Artystycznej, (Zamkowa 11). Zbiory i Biblioteka Wydziału Sztuk Pięknych. (Zamkowa 11).

F. *Kancelaria Uniwersytetu.*

(Uniwersytecka 3).

a) Sekretariat,

Sekretarz: Walentyna Horoszkiewiczówna, (Uniwersytecka 7).

Zastępca Sekretarza: Julja Zanówna (Ofiarna 2).

b) Kwestura.

Kwestor: Józef Dunaj, (Witebska 8—1).

c) Biuro Techniczne, (Ś-to Jańska 4)

Kierownik Bolesław Domański, (Zamkowa 13).

d) Intendentura.

Intendent: Jan Latwis, (Zamkowa 13).

SZKOŁY ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE.

A. *Państwowe.*

Gimnazjum im. Kr. Zygmunta Augusta (męsk.) — Wilno, M. Pohulanka 11.

Gimnazjum im. Joachima Lelewela (męsk.) — Wilno, Mickiewicza 38.

Gimnazjum im. Elizy Orzeszkowej (żeńsk.) — Wilno, Orzeszkowej 9.

Gimnazjum im. Adama Mickiewicza (męsk.) — Wilno, Mickiewicza 38.

Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego (męsk.) — Wilno, M. Pohulanka 11.

Gimnazjum im. Adama-Jerzego Czartoryskiego (żeńsk.) — Wilno, Wileńska 10.

B. *Prywatne.*

Gimnazjum Zgromadzenia SS. Najśw. Rodziny z Nazaretu (żeńsk.) — Wilno, Piaskowa 4.

Liceum im. Filomatów (żeńsk.) — Wilno, Żeligowskiego 1—2.

Gimnazjum OO. Jezuitów (męsk.) — Wilno, Kazimierzowski zauł. 1—7.

8-klasowe Gimnazjum Humanistyczne (koed.) z prawem publiczności — Wilno, Archanielska 9.

Liceum francuskie C. Szydłowskiej (koed.) — Wilno, Mickiewicza 11 — 11

Małe Seminarjum ks. ks. Misjonarzy w Wilnie, Subocz 18.

Liceum żeńskie SS. Wizytek — Wilno, Rosa 2.

Liceum żeńskie PP. Benedyktynek imienia św. Scholastyki — Wilno, Ignacego zauł. 3.

- Gimnazjum Humanistyczne T-wa Rosyjskiego (męsk.)—Wilno, Krupniczy zauł.9.
 Gimnazjum rosyjskie humanistyczne (żeńsk.) — Wilno, Ostrobramska 8.
 Gimnazjum białoruskie (koed.) — Wilno, Ostrobramska 9.
 Gimnazjum Litewskie im. Witolda Wielkiego (koed.) — Wilno Św. Filipa 12.
 Gimnazjum Humanistyczne T-wa Rozpowszechnienia Wykształcenia Średniego (koeduk.) — Wilno, Dąbrowskiego 5.
 Gimnazjum T-wa Pedagogów (koeduk.) — Wilno, 1 Portowa 5.
 Gimnazjum Humanistyczne Cypy Kluczowej (koed.) — Wilno, Biskupia 12—6.
 Niższe Gimnazjum Humanistyczne Koedukacyjne T-wa Rozpowszechnienia Oświaty — Wilno, Piłsudskiego 13.
 Wyższe Gimnazjum Humanistyczne Koedukacyjne T-wa Rozpowszechnienia Oświaty — Wilno, Piłsudskiego 13.
 Niższe Gimnazjum żydowskie Koedukacyjne Ety Dziecielskiej — Wilno, W. Pohulanka 7.
 Wyższe Gimnazjum Humanistyczne Koedukacyjne Ety Dziecielskiej z prawem publiczności — Wilno, W. Pohulanka 7.
 Gimnazjum Humanistyczne Żyd. Centr. Kom. Oświaty (koed.), — Wilno W. Pohulanka 18.
 Gimnazjum Matem.-Przyrodn. Żyd. Centr. Kom. Oświaty (koed.) — Wilno, Końska 1.
 Gimnazjum żydowskie Z. Gurewiczówny (koed.) — Wilno Kolejowa 15.
 Gimnazjum Humanistyczne hebrajskie (koed.) — Wilno, Zawalna 4.
 Gimnazjum Hebrajskie Zjednocz. Komitet Talmud-Tor Społecznych w Wilnie (męsk.) — Zawalna 21.
 Matematyczno - Przyrodnicze Gimnazjum Hebrajskie w Wilnie, ul. Mickiewicza 22 — 48.

SEMINARJA NAUCZYCIELSKIE.

A. Państwowe.

- Seminarjum Nauczycielskie żeńskie im. Królowej Jadwigi — Augustjańska 4.
 Seminarjum Naucz. męskie — Ostrobramska 29.
 Seminarjum Naucz. Ochroniarskie — W. Pohulanka 8.

B. Prywatne.

- Seminarjum Naucz. litewskie T-wa „Rytas“ — Filipa 12.
 Seminarjum Naucz. żydowskie — Orzeszkowej 7.
 Seminarjum Naucz. hebrajskie — Orzeszkowej 7.

SZKOŁY ZAWODOWE I SPECJALNE.

- Państwowa Szkoła Techniczna w Wilnie — Ponarska 63.
 Państwowa Szkoła Rzemieślniczo - Przemysłowa w Wilnie (męsk.) — Konarskiego 63.
 Szkoła Doksztalająca Techniczna, Polskiego Stow. Techn. M. Pohulanka 8.
 Państwowa Szkoła Ogrodnicza — Sołtaniszki 50.
 Szkoła Zawodowa Tkacka dla Instruktoerek im. A. Mohłówny (żeńsk.) — Królewska 4.
 Salezjańska Szkoła Rzemiosł (męska)—Dobrej Rady
 Żeńska Szkoła niższa Zaw. im. św. Józefa — Ostrobramska 29—17.
 Szkoła Rzemieślnicza „Pomoc Pracy“ dla dziewcząt — Subocz 19.
 Szkoła Zawodowa Szycia i Kroju „Kola Polek“ — Ostrobramska 5.
 Warsztaty Szkolne T-wa „Ort“ (męsk.) — Gdańska 3.
 Konserwatorium Muzyczne (koed.) — E. Orzeszkowej 9.
 Państwowa Szkoła Przemysłowo-Handlowa im. Emmy Dmochowskiej — Żeligowskiego 1.
 Szkoła Handlowa (męska) — Biskupia 12.
 Szkoła Muzyczna p. Jacobi Pawłowiczowej (koed.).
 Początkowa szkoła gry na fortepianie (koed.) — Mickiewicza 22.
 Szkoła dramatyczna im. Wyśpiańskiego (koed.)
 Szkoła Handlowa doksztalająca (koed.) — Biskupia 12.

KURSY I SZKOŁY DOKSZTAŁCAJĄCE.

Kursy Techniczne dokształcające Polskiego Stowarzyszenia Techników —
Mała Pohulanka 8.
Szkoła Zawodowa Dokształcająca męska im. „Promienistych“ — Trocka 14.

SZKOŁY TECHNICZNE.

Wileńskie Technikum (śr. szkoła) — W. Pohulanka 14.

KURSY HANDLOWE.

Kursy Ekonomiczno-Handlowe (koed.) — Biskupia 12.
Prywatne Roczne Kursy Handlowe P. Marji Przewłockiej (koed.) Mickiewicza 22.

SZKOŁY POWSZECHNE.

1. — Zlikwidowana, 2. — Jasna 37, 3. — Witebska 5, 4. — Polna 1,
5. — Ostrobramska 32, — 6. Wilkomierska 31, 7. — W. Pohulanka 38, 8. — Mi-
ckiewicza 60, 9. — Krakowska 13, 10. — Pańska 7, 11. — Zarzecze 5, 12 — Nowy
Świat — Szkoła dla Staro-Obrzędowc., 13. — Pióromont 10, 14. — Trocka 14,
15. — Brzeg Antokolski 11, 16. — Ś-to Jańska 3, 17. — Skopówka 4, 18. — Ra-
duńska 56, 19. — Szeptyckiego 11, 20. — Wileńska 10, 21. — M. Pohulanka 11,
22. — M. Pohulanka 8, 23. — Góry, 24. — Mostowa 7, 25. — Połocka 2, 26 — Kur-
landzka, 27. — Tuskulańska 1, 28. — W. Stefańska 37, 29. — Antokolska 32,
30. — Dobra Rada, 31. — Koszykowa 6, 32 — Kalwaryjska 84 (dla białorus.)
33. — Ostrobramska 6, 34. — W. Pohulanka 14, 35. — Witoldowa 37, (dla
ros. prawosław.), 36. — Wiwulskiego, 37. — Ignacowski 3, 38. — Wielka 94,
39. — Królewska 9, 40. — Zlikwidowana, 41. — Witebska 21, 42 — Filarecka 12,
43. — Ostrobramska 29, 44. — Mieszkańce, 45. — Subocz 20, 46. — Antokol 106,
47. — Rydza Śmigłego, 48. — Kropiwnica, 49. — Równe Pole, 50. — Botupie,
51. — Szkaplerna 25, 52. — Jerozolimka.

POLSKA DYREKCJA UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

Wyciąg z ustawy Sejmowej z dn. 23 czerwca 1921 r. Dziennik Ustaw
R. P. Nr. 64 p. 295 roku 1921 art. 1. „Polska Dyrekcja Ubezpieczeń
Wzajemnych jest instytucją samorządową, opartą na zasadach wzajemności
i mająca na celu dobro publiczne, nie zaś osiągnięcie zysków“.

NAJSTARSZY I NAJWIĘKSZY W POLSCE ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ

ZARZĄD GŁÓWNY w Warszawie.

Działy Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych:

- 1) Ubezpieczenie od ognia budowli zwykłych i fa-
brycznych, towarów, ziemiopłodów i inwentarzy,
mechanizmów i maszyn, ruchomości domowych
i t. p.
- 2) Ubezpieczenie plonów od gradobicia przy zasto-
sowaniu jaknajniższych taryf.

ODDZIAŁ WILEŃSKI

UL. MICKIEWICZA NR. 9.

TELEFON NR. 108.

III. Przemysł i Handel*).

Apteki.

Augustowski Witold, Mickiewicza 10.
Augustowska, Stefańska róg Kijowsk.
Ajzensztadt i Sapożnikow, Zawalna 41.
Chomiczewski, W. Pohulanka 19.
Chrościcki Zdzisław, Ostrobramska 25.
Domański Zygm., Dominikańska 14.
Frumkin Chaim, Niemiecka 25.
Jundziłł Piotr, Mickiewicza 33.
Jurkowski, Wileńska 8.
Mańkiewicz Mowsza, Nowogrodzka
róg Piłsudskiego.
Miejska, Wileńska 23.
Ottowicz Walerjan, Wileńska 49.
Pak Notes, Antokol 54.
Rodowicz Jan, Ostrobramska 4.
Rostkowski Antoni, Kalwaryjska 4.
Siekierzyński Franc. (dzierżawca pro-
wizor Welento), Zarzeczce 20.
Sokołowski Władysław, Nowy Świat
Targowa 9.
Segall I. B. Wilcza Łąpa.
Szantyr Władysław, Legionów 24.
Szyrwint i Turgiel, Niemiecka 15.
T-wa Miszmeres Chojlim, Kijowska
dom własny.
Wysocki Aleksander, Wielka 23.
Zajączkowski Witold, Witoldowa,
Zwierzyniec.

Apteki homeopatyczne:

Gołoński F., Zawalna 6—1.
Niementowska, Dominikańska 7.

Apteczne składy.

Charytonowicz W. i S-ka D.H.,
Wielka 58, tel. 3-92. (str. XX).
„Ergos”, ul. M. Magdaleny 4, tel. 465
(str. 17).
Kaldobscy B-cia, Niemiecka 21, tel.
4-76 (str. 10).
„Labor”, Rudnicka 2 (str. 15).
Margolis L., Mostowa 2 (str. 5).
Narbut Wl., S-to Jańska 1, tel. 472
(str. 15).
Segall I. B., S. A., Trocka 7 (str. 19).
Oddziały: Zamkowa 28.
Mickiewicza 5.
Trubiłło W., Ludwisarska 12.

Banki.

Bank Polski, Mickiewicza 3, tel. 247,
godz. urzędow. od 8½—3½.
godz. kasowe do 1, Dyrektor
S. Białas, tel. 248, przyjmuje
w godz. urzęd.; Vicedyrektor
T. Borucki.
Bank dla Handlu i Przemysłu, Wiel-
ka 25, telefony: Dyrekcji 6-39,
Ogólny 5-29 (str. XIX).
Bank Kwilecki, Potocki i S-ka, S. A.,
Mickiew. 21, tel. 3-74 (str. IIIokł).
Bank Związku Spótek Zarobkowych,
Mickiewicza 1, tel. Dyr. 285,
287, tel. Biura 286 (str. XXIV).
Bunimowicz T. D/B., Wielka 44,
tel. 257, 270 i 830 (str. XXIII).
Centralny Bank Ludowy Spółdz. żyd.
w Wilnie, W. Pohulanka 3
(str. 18).
Polski Bank Handlowy, Mickiewicza
11 tel. (str. XXVIII).
Spółdzielczy Bank Ludowy, Mickie-
wicza 7, tel. 201 (str. XX).
Wileński Prywatny Bank Handlowy,
Mickiewicza 8, tel.: 316, 350,
408, 445 i 816 (str. IV okł.).
Dom Bankowy Winiski F., Wielka 47,
tel. 336.

Biura rachunk. i buchalter.

„Aktiv”, Dąbrowskiego 3 (str. 10).
Gąsiorowski S. i Sawoniewicz E.,
Mickiewicza 8 (str. 5).
„Rachuba”, W. Pohulanka 1a
(str. XVIII).

Biura reklamowe.

S. Grabowski, Mickiewicza 4, tel. 228
(str. 124 tekst.).

Biura techniczne.

Czyż W. „Agrotechnik”, Wileńska 26,
tel. 205 (str. 12).
Piotrowski G., Trocka 11—7.
Rudomiński Sz., Zawalna 28, tel. 732.
Oddział: Antokol 78, tel. 241 (str. 16).
Ślusarski Apolinary, Jagiellońska 11
róg Portowej (str. 2).

*) Dział ten zawiera firmy, które nadesłały do Redakcji swoje adresy, wzgl. zamieściły swoje ogłoszenia. Przy tych ostatnich podane są strony, na których ogłoszenia się znajdują. Ogłoszenia przed tekstem oznaczone są cyframi rzymskimi, po tekście—arabskimi. Osobnego wykazu ogłoszeń Redakcja wobec tego nie zamieszcza.

Biura budowlane.

Polska Budowlana Spółka Akcyjna,
Gimnazjalna 6—14, tel. 284
(str. VI).

Biura elektrotechniczne.

Borow M., Ś-to Jańska 8 (str. 9).
Czyż W. „Agrotechnik“, Wileńska 26,
tel. 205 (str. 12).
Szawedane Sz., Wileńska 16, tel. 397
(str. 4).
Wajman D., Trocka 17, tel. 781 (str. 5).

Biura podań, przepisowań i tłumaczeń.

Fajnsztejn A., Zawalna 5—11 (str. IV).
Grabowski S., Mickiewicza 4, tel. 228
(str. 124 tekst.).
„Pomoc“, Mickiewicza 27—5, tel. 218
(str. 11).

Biura podróży.

Polskie biuro podróży „Orbis“, Mie-
kiewicza 11 róg Śniadeckich
(str. XVIII).

Blacha.

Cholem B-cia D/H., Kwiatowa 5
tel. 353 (str. 8).

Blacharze.

Bernatowicz J., Podgórna 10 (str. XX).

Broń.

Ronczewski A., Wileńska 10 (str. XII).

Budowlane materiały.

Cholem B-cia D/H., Kwiatowa 5
tel. 353 (str. 8).
Piotrowski G., Trocka 11—7.

Chirurgiczne narzędzia.

Bancewicz, Dominikańska 7 (str. 6).
Mieczkowski A., Uniwersytecka 4.

Elektrotechniczne artykuły.

„Kołoł⁴“ (Wajman Ł.), Wileńska 21,
tel. 655 (str. 20).
„Optyfot“, Wielka 66 (str. XXV).
Szawedane Sz., Wileńska 16, tel. 397
(str. 4).

Farby.

Rymaszewski F., Mickiewicza 35 (str. 5)

Fortepiany i pianina.

Dąbrowska K., Niemiecka 3—6 (str. X).
Korecki Tomasz, Wielka 84—4 (str. 14).
Zajewski M., Skopówka 4—9 (str. 15).

Fotograficzne zakłady.

Bulhak J., Jagiellońska 8 (str. 153).
Jasińska H., Plac Orzeszkowej 3—6
(str. 6).
Siemaszko L., Wielka 44 (str. 11).

Fotograficzne artykuły.

Kołyś Ch., Mickiewicza 4 (str. 14).
„Optyfot“ Wielka 66 (str. XXV).

Cukiernie i Kawlarnie.

„Bronisława“ Wielka 64 (str. 3).
Hempel A., Wileńska 18 (str. 18).
Sztrall B. A. Mickiewicza róg Tatar-
skiej (str. 7).
Sztrall K., Wielka 2, tel. 4—67, Mi-
kiewicza 22, tel. 4—68 (str. XIII).

Czekolady i cukry.

„Bronisława“, Wielka 64 (str. 3).
Hempel A., Wileńska 18 (str. 18).
„Pac“ S. A., Biskupia 12 (str. VIII).
Sztrall B. A. Mickiewicza róg Tatar-
skiej (str. 7).
Sztrall K., Wielka 2 telef. 4—67 Mi-
kiewicza 22 tel. 4—68 (str. XIII).
Wołkow S. i S-ka, Piwna 3 (str. 10).

Dewocjonalja.

Jurkiewicz i Szalkiewicz K., Ostra
Brama 23 (str. 19).
Stejgwiłło M. W., Ostrobramska 15
(str. 18).
Wysocka M., Ostrobramska 8 (str. 7).

Drukarnie.

Zawadzki J., ul. Św. Anny 3., tel. 520.

Drut i gwoździe.

Wileńska fabryka drutu i gwoździ
Sp. A., Ponarska 69 telef. 174
Zarząd Mickiewicza 8, tel. 730
i 316 (str. IV okł.).

Galanterja.

Kauicz O., Zamk. 8 (str. 13—35 tekst.).
Nowicki W. D/H., Wielka 30 (str. 7).
Polska Składnica Galanteryjna wł. F.
Friczka, Ś-to Jańska 6, telef.
6—46 (str. VII).
Wojskowa Spółdzielnia Obozu warow.
w Wilnie, Mickiew. 13 (XXVII).

Garbarnie.

Domańscy B-cia, II Szklanna 1 (str.
XIX).
„Holsztejn S.“, Popławska 30, telef.
502 (str. XII).

Gliniane naczynia.

Opolscy K. i K., Ostrobramska 5,
Pasaż 25 (str. 16).

GORSETY.

„Janina“, Ś-to Jańska 2 (str. 17).

Gorzelnie i rektyfikacje.

„Arza“, Kopanica 12, tel. 226 (str. 8).
„Palma“ T-wo, Piłsudskiego 26, telef. 703 (str. 16).

Poznań T. A., Wiwulsk. 10 (str. XVI).
Wagner K., Bonifratska 8, tel. 395 (str. V).

Gumowe wyroby.

Włodawski J., Bakszta 4 (str. 17).

Instrumenty muzyczne.

Doderonek M., Tatarska Nr. 8 (str. 13).

Introligatornie.

Kochański K., Ś-to Michalski 4.
Strzedziński Wł., Zamkowa 12 (str. 2).
Zawadzki J. ul. Św. Anny 3, tel. 520.

Jublerzy.

Jurewicz W., Ostrobramska 13 (str. 11).
Tomaszewski W. i Sienkiewicz S. S-ka Wielka 20 (str. X).

Kasy ogniotrwale.

Szawedanc Sz., Wileńska 16, tel. 397 (str. 4).

Kapelusze i czapki męskie.

Mieszkowski E., Mickiewicza 22.

Kapielowe zakłady.

Tyszkiewicz A. hr., W. Stefańska 29 (str. 12).

Kilimy.

Wileńskie Zakłady T-wa Artystycznego, Antokol, Senatorska 13 (str. 14).

Kolonjalne towary.

Almar D/H. Ostoja Bębnowski M. i Przewłocki S., Dobroczyzna 6. (str. VI).

Ostojka-Bębnowska M. Folijewski A. D/H., W. Pobulanka 21. (str. XXV).

„Pac“ S. A., Biskupia 12. (str. VIII).
Sutkowski B. cia D/H., ul. Zawalna 9 tel. 755. (str. 1).

Szczuka Ludwik D/H., Mickiewicza 20. (str. 7).

„Twórczość“ Ketczer A., Portowa 22. (str. VIII).

Wojskowa Spółdzielnia Obozu Warszawnego w Wilnie, Mickiewicza 13 (str. XXVII).

Zw. Spółdz. Stow. Spożywców, Biuro

i składy. M. Pobulanka 12, tel. 56; W. Pobulanka 7, tel. 500, (str. 7).

Konserwy.

„Silfida“, M. Stefańska 21 (str. 14).

Koszykarskie wyroby.

„Polbut“, Bonifratska 10, tel. 496 (str. 8).

Krawieckie zakłady.

Kulikowski L., ul. A. Mickiewicza 33/a Oddział Ofiarna 4 (str. 13).

Nowicki J., Wielka 24 (str. XV).

Piech M. i Syn, Zamkowa 10 (str. 5).

Rusiecki St., Dobroczyzna zaulek 8 (str. 9).

Stawecki M., Tatarska 1 róg Mickiewicza (str. 18).

Stołow C., Wileńska 17 (str. 9).

Wasilewski J., 3-go Maja 1 (str. 18).

Wojciul J., Skopówka 6.

Żukowski J., Ś-to Jańska 3 (str. 13).

Księgarnie i skł. nut.

Białoruska, Zawalna 7,
Gebethnera & Wolff i Ska, Mickiewicza 6, tel. 6—24 (str. XI).

Jurkiewicz J. i Szalkiewicz K., Ostra Brama 23 (str. 19).

Makowski W., Ś-to Jańska 11.

Mikulski W., ul. Wileńska 25, tel. 664 (str. 109 tekst.).

Rutski K., Ś-to Jańska 3.

Stejgwiłło M. W., Ostrobramska 15 (str. 18).

Stowarzyszenie Nauczycielstwa Polskiego, Królewska 1, Filja, Wileńska 31 (str. XXI).

Syrkin A. G., Wielka 14.

Księgarnia Św. Wojciecha, Dominikańska 4, tel. 845.

Tow. Św. Kazimierza, Ostrobramska 12 (str. 8).

Zawadzki J., Wielka 7, tel. 660.

Kwiaty.

Gintowt-Dziewiałtowski P., ul. Zamkowa 11.

Lampy.

Odynec T. i S-ka, Wielka 19 (str. III).

Lecznice i przychodnie.

D-rzy Bujalski, Obieziński i Waszkiewicz, ul. W. Pobulanka 31 (str. 14).

Litewskie Stow. Pomocy Sanitarnej, Wileńska 28 (str. 1).

Poradnia Polskiego Zrzeszenia Lekarzy Specjalistów, Garbarska 3 II p. tel. 658 (str. II).

Lombardy.

Wileńskie Towarzystwo Handlowo-Zastawowe S. A., (Lombard), róg Zamkowej i zauł. Św. Michała (str. 11).

Meble.

Kozak F., Garbarska 16 (str. 4).
Mieszkowski F. D/H., Mickiewicza 23, tel. 2-99.
„Polbut“, Bonifraterska 10, tel. 496 (str. 8).

Mechaniczne warsztaty.

Piórewicz St., Mickiewicza 37 (str. 4).
Smejlis A., Mickiewicza 2 (str. XVI).
Tomaszewski J., Mostowa 8 (str. 5).

Mleczarskie produkty.

Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich. Biuro i Składy Końska 18. Dział Wielka 40, tel. 491 (str. XXV).

Maszyny do pisania.

Szawedanc Sz., Wileńska 16, tel. 397 (str. 4).

Maszyna do szycia.

Borow M., Ś-to Jańska 8 (str. 9).
Pfaff G. M., Trocka 20 (str. XXII)
Szawedanc Sz., Wileńska 16, tel. 397 (str. 4).

Maszyny i narzędzia rolnicze.

Centrala Spółdzielni Rolniczo-Handlowych, Mickiewicza 19 (str. 170).
Nagrodzki Z., Zawalna 11, tel. 687.
„Ostrówek“, Zawalna 51 (str. XI)
Wileński Syndykat Rolniczy S. A., Zawalna 9 (str. okł. III)

Mąka i zboże.

Jeśman S., Stefańska 29 (str. 19).

Manufaktura.

„Bławat Wileński“ D. H., Wileńska 31, tel. 382 (str. XXII).
Gordon M., Niemiecka 26, tel. 306 (str. XIV).
Jabłkowsey Br., Mickiewicza 18 (str. 15)
Mieszkowski F. D H., Mickiewicza 23, tel. 2-99 (str. II okł.).
Mohl Anna, Zamkowa 8.

Pikiel L., Wielka 2 (str. XXVIII)
Polhandel Tow. H. P., Zamkowa 17 (str. XII).

Nafta.

Nobel B-cia, Kurlandzka 12, tel. 428.
Biuro: Sadowa 21, telefon 427 (str. VI).
Państwowe Zakłady Naftowe, Jagiełońska 8, tel. 172 (str. XXVII).

Nasiona i nawozy sztuczne.

Bank Kwilecki, Potocki i S-ka S. A., Mickiewicza 21, telefon 3-74 (str. III okł.).
Centrala Spółdzielni Rolniczo-Handlowych, Mickiewicza 19 (str. 170).
Wileński Syndykat Rolniczy S. A., Zawalna 9 (str. III okł.).

Nici.

Żuk A. G. i C o S-ka, Niemiecka 26 (str. 17).

Oblicia.

Rymkiewicz K. D. H., Mickiewicza 9 (str. 18).

Obuwle.

Borowski J., Wileńska 30 (str. 19)
Dubicki Z., Ludwisarska 8 (str. 6).
Filipowicz A., Ludwisarska 5 (str. 7).
Gierczycki K., Wileńska 22 (str. 15).
Nowicki W. D. H., Wielka 30 (str. 7).
„Polbut“, Bonifraterska 10, tel. 496 (str. 8).
Wojskowa Spółdzielnia Obozu Warow. w Wilnie, Mickiewicza 13 (str. XXVII).

Oleje.

Państwowe Zakłady Naftowe, Jagiełońska 8, tel. 172 (str. XXVII).

Organy kościelne.

Biernacki W., Oranżeryjny zauł. 3 (str. 12).

Piekarnie.

„Kongresówka“, W. Stefańska 31 (str. 20).
Spółdzielnia Rolna Kresowego Związku Ziemi, Bocznica kolejowa, tel. 4-62 (str. XVII).
„Turan“ Wajsow M., Mickiewicza 44, Oddziały: Ostrobramska 2, Zawalna 7 (str. XIII).
Wieliczko B., Niemiecka 1 (str. 3).

Papier i piśmienne materiały (detal).

Borkowski Wł., Mickiewicza 5, Ś-to Jańska 1 (str. IV).
Arkin J., Wileńska 32, Ś-to Jańska 6 (str. XXII).
Stowarzyszenie Nauczycielstwa Polskiego. Królewska 1, tel. 314 (str. XXI).

Papier i piśmienne materiały (hurt).

Papp I. Suke, D.H., Mikołaja 7, tel. 663 (str. 20).

Parcelacja, komasacja i regulacja struktury rolnej.

Lastowski J. i Świętorzecki B., Mickiewicza 42-5 (str. 11).
Pierwsza Wileńska Spółka Parcelacyjna, Ostrobramska 7, tel. 545 (str. XXVI).
Zjednoczenie T o w. Parcelacyjnych S. A., Mickiewicza 8, tel. 4 43 (str. II).

Perfumerje i kosmetyki.

„Ergos“, ul. M. Magdaleny 4, tel. 465 (str. 17).
Parkkinnen A., Wileńska 18.
Segal J. B. S. A., Trocka 7, tel. 542, Zamkowa 28, Mickiewicza 5 (str. 19).

Platery.

Odyniec T. i S-ka, Wielka 19 (str. III)

Pogrzebowe zakłady.

Kaczyńska M. i S-ka, Arsenalska 4 (str. 19).

Porcelana.

Kalita P. i Zabłocki L., Wielka 19
Odyniec T. i S-ka, Wielka 19 (str. III).

Powozy.

Plaugo W., Zygmuntowska 20 (str. 6).
Stefanowicz W., Wileńska 8-17 (str.3).

Pracownie bielizny.

„Caritas“ T-wo, Połocka 2 (str. 12).
Kitlińska Z., Mostowa 9-20 (str. XXIV)

Pracownie ubiorów damskich.

„Caritas“ T-wo, Połocka 3, (str. 12).
Duboniewicz E., Zamkowa 10 (str. 2).
Ławńska P., Bakszta 8 (str. 6).
Ostrowska F., Dąbrowskiego 3-9 (str. 3).

Sakowicz A., Zamkowa 18-9 (str. 6).
Wysocki A., Mickiewicza 4 (str. 17).

Przemysłowcy.

Ciecierski Izidor, Montwiłowska 12, tel. 320.

Restauracje.

„Bristol“, Mickiewicza 22.
„Myśliwska“, Mickiewicza 9.

Rowery.

Borow M., S-to Jańska 8 (str. 9).
Szawedanc Sz., Wileńska 16, tel. 397 (str. 4).

Rymarskie wyroby.

Czyż W., „Agrotechnik“, Wileńska 26, tel. 205 (str. 12)
Płatkiewicz E., Młynowa 12 (miesz. prywatne: Zarzecz 12-8 (str. XXVI).

Skóry.

Polska Składnica Skór, Ś-to Jańska 9

Słoma i siano.

Spółdzielnia Rolna Kresowego Związku Ziemiań, Zawalna 1, tel. 147 (str. XVII).

Smary.

Państwowe Zakłady Naftowe, Jagiełłowska 8, tel. 172 (str. XXVII)

Stalowe wyroby.

Mieczkowski A., Uniwersytecka 4.

Stolarskie zakłady.

Lapko St., Połocka 1 (str. 14).
Okuniewicz J., Połocka 11-3 (str. 13).
Oszurko Michał, Ludwiarska 8 (str. 9).
Świetlikowski K., Metropolitana 4, róg Św. Anny (str. XXIII).

Szewsko-kamasznicze pracownie.

Filipowicz A., Ludwisarska 5 (str. 7)

Szczotki.

Rymkiewicz K. D./H., Ad Mickiewicza 9 (str. 18).

Szkló.

Kalita P. i Zabłocki L., Wielka 19.
Odyniec T. i S-ka, Wielka 19 (str. III).
Opolsky K. i K., Ostrobramska 5, Pasaż 25 (str. 16).
Szymańscy B-cia, Wileńska 23, tel. 4-32 (str. XVIII).

Szkoły gry na fortepianie.

Wojewódzka J. (str. 9).

Techn., budowl. i wodociąg. materjały.

Braz S., Wileńska 7 (str. XII).

Cholem B-cia, Kwiatowa 5, tel. 353 (str. 8).

„Spójnia“ T-wo H. P., Zawalna 7, tel. 840; Mickiewicza 34, tel. 370 (str. 2).

Szymański B-cia, Wileńska 23, tel. 4-32 (str. XVIII).

Wileński Syndykat Rolniczy S. A., Zawalna 9 (str. III okł.).

Ubezpieczen. tow. i ajencje.

„Omnium“, Bonifraterska 2, tel. 676 (str. 12).

„Polonia“ i „Vita“ T. A., Mickiewicza 29, tel. 321 (str. I).

Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych, ul. A. Mickiewicza 9, tel. 108 (str. 150).

„Port“ Sp. Akc., ul. Niemiecka 35, tel. 492 (str. XXVIII).

„Przezorność“ S. A., Królewska 9, tel. 649 (str. 1³-35 tekst).

„Snop“, T-wo Wzajemnych Ubezpieczeń, ul. Garbarska 3, tel. 795 (str. 17).

Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń S. A., Ad. Mickiewicza 17, tel. 303 (str. III okł.).

„Wilja“ S. A., „Piast“, ul. M. Magdaleny 4 (pl. Kated.) (str. 7 tekst.).

Ubrania męskie i damskie.

Mieszkowski F. D/H, Mickiewicza 23, tel. 2-99 (str. II okł.).

Nowicki J., Wielka 24 (str. XV).

Szymański W. i E. D/H, ul. Mickiewicza 1 (str. II okł.).

Węgiel.

Szymański B-cia, Wileńska 23, tel. 4-32 (str. XVIII).

Wina owocowe.

Pierwsza Wileńska Spółka Win i Przetworów Owocowych, Piłsudskiego 2 (str. 156 tekst.).

Wina, wódki i likiery.

Gołąbiewscy B-cia W. i J., Trocka 3, tel. 757.

Jasiński Wł. d. Skirmunt, Wielka 26.
Kalita P. i Zabłocki L., Wielka 19.
Tomczyk L., ul. Piłsudskiego 23 róg Nowogrodzkiej (str. 4).

Wody mineralne.

Osmołowski W., Kazimierzowski zauł. Nr. 9 (str. 10).

Segal J. B. S.A. Trocka 7, tel. 542, Zamkowa 28, Mickiewicza 5 (str. 19).

„Tromszczyński E.“, Piwna 7 (str. 173).

Wypożyczalnie książek.

Wileńska Książnica Nowości, Jagiellońska 9, tel. 683 (str. 13).

Zegarmistrze.

Hawrylikiewicz N., Antokolska 79 (str. 11).

Jurewicz W., Ostrobramska 13 (str. 11).

Rydlowski A., Żeligowskiego róg Wileńskiej 1 (str. 19).

Tomaszewski W. i Sienkiewicz S. S-ka, Wielka 20 (str. 10).

Ziemiopłody.

Bank Kwilecki, Potocki i S-ka S. A., Mickiewicza 21, tel. 3-74. (str. III okł.).

Spółdzielnia Rolna Kresowego Zw. Ziemiaków, Zawalna 1, tel. 147 (str. XVII).

Żelazne, stalowe wyroby oraz naczynia kuchenne.

Bernatowicz J., sklep na rynku Łukiskim (str. XX).

Żelazo.

Cholem B-cia D. H., Kwiatowa 5, tel. 353 (str. 8).

Rudomiński St., Zawalna 28, tel. 732. Oddział: Antokol. 78, tel. 241 (str. 16).

Żurnale mód.

Pawłowicz E. d. Boniszko, Uniwersytecka 2 (str. 12).

PIERWSZA WILEŃSKA SPÓŁKA WIN
I PRZETWORÓW OWOCOWYCH
Polecą: **Krajowe WINA wyborowe**

Wilno, ul. Piłsudskiego Nr 2.

Adresy Ziemi Wileńskiej

(oraz niektórych przyległych powiatów).

STAROSTWA.

Starostwo Wileńsko-Trockie.

Siedziba urzędu m. Wilno, Ostrobramska 6.

Starosta: Bolesław Grabowski.

Referent administracyjny (zastępca Starosty) Michał Łukaszewicz.

Lekarz powiatowy D-r Juljusz Sumorok.

Inżynier powiatowy inż. Leon Łukaszewicz.

Starostwo Oszmiańskie.

Siedziba urzędu m. Oszmiana.

Starosta D-r Feliks Rybołowicz.

Referent administracyjny Jan Siekutowski.

Lekarz powiatowy D-r Bronisław Romecki.

Inżynier powiatowy inż. Piotr Skutkiewicz.

Starostwo Święciańskie.

Siedziba urzędu m. Święciany (stare).

Starosta Zygmunt Zabierzowski.

Referent administracyjny Teodor Montwiłł.

Lekarz powiatowy D-r Karol Soroko.
Inżynier powiatowy inż. Stanisław Niedziałkowski.

Starostwo Braśławskie.

Siedziba urzędu m. Braśław.

Starosta Żeliszaw Januskiewicz.

Referent administracyjny Wincenty Hnietycki.

Lekarz powiatowy D-r Stanisław Narbutt.

Inżynier powiatowy inż. Józef Chmielewski.

Starostwo Duniłowickie.

Siedziba urzędu m. Duniłowicze.

Starosta Michał Staniszewski.

Referent administracyjny Wojciech Szcześnowicz.

Lekarz powiatowy D-r Aleksander Galinowski.

Inżynier Powiatowy inż. Aleksander Szokalski.

Starostwo Dziśnieńskie.

Siedziba urzędu m. Głębokie.

Starosta Zygmunt Kowalewski.

Referent administracyjny Jerzy Su-
chorski.

Lekarz powiatowy D-r Sobiesław
Reyro.

Inżynier powiatowy inż. Felicjan
Chojnacki.

Starostwo Wilejskie.

Siedziba urzędu m. Wilejka.

Starosta Jan Nitosławski.

Referent administracyjny Kazimierz
Dokurno.

Lekarz powiatowy D-r Kazimierz
Narkiewicz.

Inżynier powiatowy inż. Ludwik
Butarewicz.

POLICJA PAŃSTWOWA.

Komenda Policji Państwowej pow. Wileńsko-Trockiego.

Wilno, Subocz 3.

Komendant Nagler Władysław Komi-
sarz.

Zastępca Kom. Dubowski Aleksan-
der Podkomisarz.

Posterunki pol. administrac.:

Podbrzezie m.

Mejszagoła.

Rzesza.

Niemenczyn.

Mickuny (wieś)

podpost. Ławaryszki.

N.-Wilejka m.

Worniany m.

podpost. Michaliszki.

Bystrzyca m.

podpost. Ostrowiec.

Szumsk m.

Turgiele m.

Rudomino m.

podpost. Kaplica Ponarska.

Rukojnie (wieś).

N.-Troki m.

Landwarów m.

Rudziszki m.

Olkieniki m.

Jaszuny m.

Giryńce (wieś).

Ekspozytura Śledcza. Brygada pow.

Wil.-Trockiego stanowi część

składową Eksp. Śledczej na m.

Wilno.

Komenda Policji Państwowej pow. Oszmiańskiego.

Oszmiana.

Komendant Eljasiewicz Zdzisław
Podkom.

Zastępca Podkom. Niemirow Włady-
sław Aspirant.

Posterunki pol. administrac.:

Oszmiana.

St. Kolejowa Oszmiana.

Soły.

podpost. Żuprany.

Kucewice.

podpost. Gudogaje.

Polany.

podpost. Murow. Oszmiana.

Smorgonie.

Biennica.

Krewo.

Holszany.

Dziewieniszki.

Grauzyszki.

Komenda Policji Państwowej pow. Święciańskiego.

Święciany.

Komendant Kieczorowski Jan. Podkomisarz.

Zastępca Kom. Najdowski Franciszek Podkom.

Posterunki pol. administrac.:

N.-Święciany.

podpost. Dudy.

Kołtyniany.

podpost. Ignalino.

Cejkinie.

podpost. Pokretonka.

Dawgieliszki.

podpost. Górze.

Podbrodzie.

podpost. Konstantynowo.

Kiemieliszki.

podpost. Przyjaźń.

Drużelany.

Łyntupy.

Żukojnie.

Hoduciszki.

Mielegiany.

Twerecz.

Rudzie.

Komaje.

Kobylnik.

Swir.

Szemetowo.

Pronki.

Wiszniewo.

Żodziszki.

Wojstom.

Czepukiany.

Ekspozytura Śledcza Święciany
z zakresem działania na terenie pow. Braślawskiego, Dziśnieńskiego i Święciańskiego.

Komenda Policji Państwowej pow. Braślawskiego.

Braśław.

Komendant Kubarski Czesław Komisarz.

Zastępca Kom. Troll Franciszek Aspirant.

Posterunki polie. administrac.:

Braśław.

St. Kolejowa Turmonty.

Opsa.

Słobódka.

Plusy.

Widze.

Dryświaty.

Rymszany.

Dukszty.

Smolwy.

Komenda Policji Państwowej pow. Dziśnieńskiego.

Głębokie.

Komendant Zienko Bronisław Komisarz.

Zastępca Kom. Mormul Piotr Aspirant.

Posterunki pol. administrac.:

Szarkowszczyzna.

Łużki.

Stacja Kol. Zahacie.

Prozoroki.

Wierchnia.

Druja.

Jody.

Plisa.

Leonpol.

Przebrodzie.

Miory.

Głębokie.

Dziśna.

Koziany.

Zalesie.

Nowo-Pohost.

Hermanowicze.

Jazno.

Stefanpol.

Ławrynówka.

Czerniewice.

Mikołajewo.

Czerezsy.

Komenda Policji Państwowej pow. Duniłowickiego.

Duniłowicze.

Komendant Sołtys-Żegota Tadeusz
Aspirant.
Zastępca Kom. Kuczkowski Włodzimierz Aspirant.
Posterunki polic. administrac.:
Duniłowicze.
St. Kol. Woropajewo.
Postawy.
Miadzioł.
Łuczaj.
Łasica.

Wołkołaty.
Hruzdów.
Słoboda.
Tumjłowicze.
Dokszycze.
podpost. Królewszczyzna.
Kozłowsk.
Porpliszczce.
Parafjanowo.
Budaślaw.
Chłoty.

Komenda Policji Państwowej pow. Wilejskiego.

Wilejka.

Komendant Kasprzycki Edward Komisarz.
Zastępca Kom. Ołęza - Grabowski Podkomisarz.
Posterunki pol. administrac.:
Kurzeniec.
podpost. Pogrebiszczce
St. Kol. Olechnowicze.
Isa.
podpost. Jarszewicze.
St. Kol. Mołodeczno.
Rzeczki.
podpost. Korable.
Mołodeczno.
Lebiedziewo.
Gródek.

Iłja.
Wiazyń.
Olkowicze.
Dołhinów.
podpost. Kołodki.
Kościeniewiczce.
podpost. Rzeczki.
Krzywicze.
Radoszkowicze.
Kraśne.
Chocieńcycze.

Ekspozytura Śledcza w Wilejce z zakresem działania na terenie powiatu Oszmiańskiego, Duniłowickiego i Wilejskiego.

S A D Y.

a) Rewiry Śledcze.

Powiat Wileński.

1 rewir śledczy: sędzia śledczy Czesław Sienkiewicz.
Właściwość terytorjalna—gminy: Podbrzeska, Mejszagolska, Rzeszańska, Mickuńska, Niemenczyńska, Rukojńska, Nowowilejska oraz Janiska.
Siedziba Wilno, Sąd Okręgowy.
2 rewir śledczy: sędzia śledczy Michał Kaling.
Właściwość terytorjalna—gminy: Worniańska, Bystrzycka, Szumska, Turgielska, Solecznicka i Rudomińska.
Siedziba Wilno, Sąd Okręgowy.

Powiat Oszmiański.

1 rewir śledczy: sędzia śledczy Czesław Baniewicz.
Właściwość terytorjalna—gminy: Polańska, Soleka, Smorgońska, i Kucewicka.
Siedziba Oszmiana.
2 rewir śledczy: sędzia śledczy Albin Szymkiewicz.
Właściwość terytorjalna—gminy: Bienińska, Krewska, Holszańska, Grauzyska i Dziewieniska.
Siedziba Cszmiana.
Powiat Trocki.
Rewir śledczy: sędzia śledczy Rafał Łobonos.

Właściwość terytorjalna — m. Troki oraz gminy: Trocka, Siemieliska, Jewiejska, Landwarowska, Rudziska, Olkieniicka i Marcińska pow. Grodzieńskiego.

Siedziba m. Landwarów pow. Trocki.

Powiat Lidzki.

1 rewir śledczy: sędzia śledczy Mieczysław Czajkowski.

Właściwość terytorjalna — m. Lida i gminy: Lidzka, Dokudowska, Honeczarska, Orłańska, Żotudzka, Lebidzka, Bielicka.

Siedziba m. Lida.

2 rewir śledczy: sędzia śledczy Jan Wizgird.

Właściwość terytorjalna — gm.: Szezużyńska, Rożankowska, Łacka, Ostryńska, Wasiliska, Zabłocka, Sobakińska, Nowodworska, Mytłańska.

Siedziba m. Lida.

3 rewir śledczy: sędzia śledczy Witold Skinder.

Właściwość terytorjalna — gminy: Ejszyska, Raduńska, Koniawska, Bieniakońska, Zyrmuńska, Aleksandrowska.

Siedziba m. Lida.

Powiat Brasławski.

Rewir śledczy: sędzia śledczy Witold Dauksza.

Właściwość terytorjalna — gminy: Brasławska, Plisska, Opska, Dryświacka, Widzka, Dukszańska, Rymszańska, Smotwiańska, Słobdzka.

Siedziba m. Brasław.

Powiat Duniłowicki.

Rewir śledczy: sędzia śledczy Cezary Sadowski.

Właściwość terytorjalna — m. Duniłowicze oraz gminy: Łuczaj, Nożyce, Postawy, Łucy, Parafjanowo, Budzław, Miadziół, Zaśno, Wołkołata, Mańkowicze.

Siedziba m. Duniłowicze.

Powiat Dziśnieński.

1 rewir śledczy: sędzia śledczy Felician Zmaczyński.

Właściwość terytorjalna — m. Dzisna oraz gminy: Mikołajewo, Czeresk, Nowo-Pohost, Szarkowszczyzna, Łużki, Baranowicze, Stefanpol, Jaźmo.

Siedziba m. Łużki.

2 rewir śledczy: sędzia śledczy Adam Wojdyłło.

Właściwość terytorjalna — gm.: Głębokie, Wierzniany, Zalesie, Czerniewicze, Plissa, Prozoroki,

Tumiłowicze, Dokszyce, Ponpliszczce.

Siedziba m. Głębokie.

3 rewir śledczy: zastępca sędziego Aleksander Bułajewski.

Właściwość terytorjalna — gm.: Drujska, Leonpolska, Przebrocka, Miory, Jody, Bochino, Swoboda.

Siedziba m. Druja.

Powiat Wilejski.

1 rewir śledczy: sędzia śledczy Piotr Lwow.

Właściwość terytorjalna — gminy: Isza, Rzecki, Kosiewiczze, Krzywicze, Dolhinowo, Kurzeniec, Olkowicze, Wilejka.

Siedziba m. Wilejka.

2 rewir śledczy: sędzia śledczy Józef Paszkowski.

Właściwość terytorjalna — gm.: Wiażyn, Lebidziewo, Chocieńczyce, Mołodeczno, Kraśne, Radoszkowicze, Gródek, Ilja.

Siedziba m. Mołodeczno.

Powiat Wołohyński.

1 rewir śledczy: zastępca sędziego Adam Szulakowski.

Właściwość terytorjalna — gm.: Wołohyń, Wiszniewo, Zabrzezie, Połoczany, Bakszta, Derewno, Naliboki.

Siedziba m. Wołohyń.

2 rewir śledczy: sędzia śledczy Bohdan Bagieński.

Właściwość terytorjalna — gminy: Trahy, Ługomowicze, Iwje, Lipnizki, Sobotniki, Juraciszki, Siedliszcze.

Siedziba m. Iwje.

Powiat Święciański.

1 rewir śledczy: sędzia śledczy Stefan Stankiewicz.

Właściwość terytorjalna — gminy: Kucuciska, Łyngmiańska, Dowgiełska, Twerecka, Mielegiańska, Hoduciska, Święciańska, Zabłociska, Łyntupska, Michajłowska, oraz m. Święciany i Nowoświeciany.

Siedziba m. Święciany.

2 rewir śledczy: sędzia śledczy Jan Borysowski.

Właściwość terytorjalna — gminy: Kobylnicka, Komajska, Jasiewska, Aleksandrowska, Kiemieliska, Świrska, Dubatowska, Wojtomaska, Wiszniewska, Zanarocka, Szemiętowska i m. Podbrodzie.

Siedziba m. Świr.

b) Sądy Pokoju.

Powiat Wileński.

Sąd Pokoju w Jaszunach: sędzia pokoju Ignacy Nowicki.

Sekretarz Konstanty Markiewicz.

Właściwość terytorjalna—gminy: Solecznicka, Rudomińska, Rukojńska i Turgielska.

Siedziba Jaszuny.

Sąd Pokoju w Wornianach: sędzia pokoju Wacław Maleńczyk.

Sekretarz Stanisław Dowłasz.

Właściwość terytorjalna—gm.: Szumska, Worniańska i Bystrzycka.

Powiat Święciański.

Sąd Pokoju w Święcianach: sędzia pokoju Paweł Lachowicki-Czechowicz.

Sekretarz Józef Kułdo.

Właściwość terytorjalna—m. Święciany i gminy: Święciańska, Michałowska, Łyntupska, Zabłociska (Kukuciska).

Sąd Pokoju w Nowo-Swięcianach: sędzia pokoju Lubomir Kuchciński.

Sekretarz Wincenty Koczaj.

Właściwość terytorjalna—m. Nowo-Swięciany i gminy: Kiemielska, Daugieliska, Łyngmiańska (Kukuciska).

Sąd Pokoju w Komajach: sędzia pokoju Józef Siokmak.

Sekretarz Helena Żejmo.

Właściwość terytorjalna—gminy: Komajska, Hoduciska, Twerecka, Mielegiańska, Kobylnicka i Jaświcka.

Sąd Pokoju w Świrze: sędzia pokoju Ryszard Koźmiński.

Sekretarz Kazimierz Sokolnicki.

Właściwość terytorjalna—gm.: Wojstomska, Świrska, Wiszniewska, Szemiotowska, Żodziska, Aleksandrowska, Zanarocka.

Powiat Oszmiański.

Sąd Pokoju w Oszmianie: sędzia pokoju Olgierd Kryczyński.

Sekretarz Jan Dworzecki.

Właściwość terytorjalna—m. Oszmiana oraz gminy: Polańska, Solska i Kucewicka.

Sąd Pokoju w Holszanach sędzia pokoju Jan Lisiecki.

Sekretarz Antoni Orlicki.

Właściwość terytorjalna—gm.: Holszańska, Grauzyska, Dziewieniska.

Sąd Pokoju w Zalesiu: sędzia pokoju Jan Nasutto.

Sekretarz Jan Hrynkiwicz.

Właściwość terytorjalna—gminy: Biełnicka, Krewska, Smorgońska.

Powiat Trocki.

Sąd Pokoju w Landwarowie: sędzia pokoju Leon Iwanoff.

Sekretarz Aleksander Piotrowicz.

Właściwość terytorjalna—m. Troki oraz gminy: Trocka, Landwarowska, Rudziska, Olkienicka (Sumieliska, Jasiewska), oraz Marcinkańska pow. Grodzieńskiego.

Powiat Lidzki.

Sąd Pokoju 1 okręgu w Lidzie: sędzia pokoju Eugenjusz Aleksander Łowicz-Barański.

Sekretarz Gustaw Ziolkowski.

Właściwość terytorjalna—m. Lida.

Sąd Pokoju 2 okręgu w Lidzie: sędzia pokoju Stanisław Pławski.

Sekretarz Antoni Urbanowicz.

Właściwość terytorjalna—gminy: Dokudowska, Honeczarska, Bielička, Tarnowska, Żyrmuńska, Lidzka.

Sąd Pokoju w Ejszyskach: sędzia pokoju Julian Przybytko.

Sekretarz Józef Missan.

Właściwość terytorjalna—gminy: Biełniakońska, Aleksandrowska, Ejszyska, Koniawska, Radańska.

Sąd Pokoju w Szczuczynie: sędzia pokoju Jan Cholewa.

Sekretarz Jan Fiedorowicz.

Właściwość terytorjalna—gminy: Żołudzka, Orłańska, Rożankowska, Szczuczynska, Lacka, Ostryńska.

Sąd Pokoju w Wasiliszkach: sędzia pokoju Stanisław Rakuza Suszczewski.

Sekretarz Karol Kamiński.

Właściwość terytorjalna—gminy: Mytłańska, Lebidziewska, Wasiliska, Nowodworska, Sobakińska, Zabłocka.

Powiat Brasławski.

Sąd Pokoju w Brasławiu: sędzia pokoju Bolesław Kurczewski.

Sekretarz Piotr Kozłowski.

Właściwość terytorjalna—gminy: Brasław, Plussa, Swoboda.

Sąd Pokoju w Widzach: sędzia pokoju Bronisław Sobolewski.

Sekretarz Władysław Chroń.

Właściwość terytorjalna—gm.: Opsa, Dryświaty i Widze.

Sąd Pokoju w Duksztach: sędzia pokoju Andrzej Tutakiewicz.

Sekretarz Bolesław Nadzieja.

Właściwość terytorjalna—gminy: Dukszty, Rymszany i Smółta.

Powiat Duniłowicki.

Sąd Pokoju w Michalinie: sędzia pokoju Józef Mączyński.

Sekretarz Michał Kowacz.

Właściwość terytorjalna—gminy: Duniłowicze, Norzyce, Wołkołata, Budzław.

Sąd Pokoju w Dokszycach: sędzia pokoju Zenon Rotkiewicz.

Sekretarz Michał Kulesza.

Właściwość terytorjalna—gminy: Dokszyce, Tumiłowicze, Porpliszce, Parafjanowo.

Sąd Pokoju w Miadziole: sędzia pokoju Eugenjusz Wojszwilló.

Sekretarz Janina Kobylńska.
Właściwość terytorjalna—gminy: Miadzioł, Mańkowicze, Zaśno.

Sąd Pokoju w Postawach: sędzia pokoju Marjan Okulicz.

Sekretarz Juljan Lipski.

Właściwość terytorjalna—gminy: Postawy, Lucy, Łuczaj.

Powiat Dziśnieński.

Sąd Pokoju w Głębokiem: sędzia pokoju Jan Jacyna.

Sekretarz Adolf Czerwonajcio.

Właściwość terytorjalna—gminy: Głębokie, Wierchniany, Zalesie, Plissa.

Sąd Pokoju w Dziśnie: sędzia pokoju Walerjan Bergman.

Sekretarz Piotr Łukaszewicz.

Właściwość terytorjalna—gminy: Mikołajewo, Stefanpol, Jazno.

Sąd Pokoju w Szarkowszczyźnie: sędzia pokoju (vacat).

Sekretarz Stanisław Widawski.

Właściwość terytorjalna—gminy: Szarkowszczyzna, Bohino, Jody, Nowo-Pohost.

Sąd Pokoju w Łużkach: sędzia pokoju Marjan Dmochowski.

Sekretarz Włodzimierz Szostak.

Właściwość terytorjalna—gm.: Czerniewicze, Prozoroki, Hermanowicze, Łużki.

Sąd Pokoju w Dru: sędzia pokoju Wiktor Światopek-Mirski.

Sekretarz Stanisław Głowacki.

Właściwość terytorjalna — gm.: Druja, Przebrodzie, Miory, Czereśk, Leonpol.

Powiat Wilejski.

Sąd Pokoju w Wilejce: sędzia pokoju Kazimierz Wereszczako.

Sekretarz Aleksander Bohdanowicz.

Właściwość terytorjalna—m. Wilejka i gminy: Wilejka, Kurzeniec, Rzeczeki, Iża.

Sąd Pokoju w Kraśnem: sędzia pokoju Feliks Jastrzębski.

Sekretarz Władysław Naruszewicz.

Właściwość terytorjalna—gminy: Lebedziewo, Mołodeczno, Kraśne, Gródek.

Sąd Pokoju w Ilji: sędzia pokoju Ignacy Dziowgo.

Sekretarz Tadeusz Sadowski.

Właściwość terytorjalna — gm.: Wiazyń Ilja, Chocieńczyce, Radozskowicze.

Sąd Pokoju w Zabłoczycyźnie: sędzia pokoju Paweł Łukaszewicz.

Sekretarz Józef Zelabo.

Właściwość terytorjalna—gminy: Dołhinowo, Krzywicze, Kościenicwice, Olkowicze, (dawniej Krajsk).

Powiat Wołożyński.

Sąd Pokoju w Wołożynie: sędzia pokoju Włodzimierz Wachowski.

Sekretarz Józef Szewczuk.

Właściwość terytorjalna—gminy: Wołożyn, Zabrzezie, Połoczany.

Sąd Pokoju w Derewnie: sędzia pokoju Michał Wilczyński.

Sekretarz Franciszek Kołodziński.

Właściwość terytorjalna — gm.: Naliboki i Derewno.

Sąd Pokoju w Iwju: sędzia pokoju Józef Zaleski.

Sekretarz Katarzyna Kukło.

Właściwość terytorjalna—gm.: Bakszty, Ługomowicze, Iwje.

Sąd Pokoju w Juraciszkach: sędzia pokoju Ignacy Dmiszewicz.

Sekretarz Aleksander Górecki.

Właściwość terytorjalna — gm.: Wiszniewo, Juraciszki, Traby.

Sąd Pokoju w Lipniskach: sędzia pokoju Konstanty Szabunia.

Sekretarz Aleksander Prokas.

Właściwość terytorjalna—gminy: Sieliszcze, Sobotniki i Lipniszki.

c) Notariusze.

Jurewicz Jan w Oszmianie.

Hryniewicz Waclaw w Święcianach.

Kruszyński Józef w Duniłowiczach.

Królak Stanisław w Iwju.

Dzierożyński Bronisław w Głębokiem.

Zajączkowski Jan w Lidzie.

Kuźmiński Władysław w Wilejce.

Pudrzyński Wawrzyniec w Braślawiu.

(vacat) w Trokach.

d) Komornicy.

Zawisza Ignacy w Świecianach.
Paszyk Michał w Oszmianie.
Gruździ Wincenty w Lidzie.
Podgórski Antoni w Brasławiu.
Uszyński Antoni w Duniłowiczach.

Rodziszewski Antoni w Głębokiem
(na pow. Dziśnieński).
Witebski Bazyl w Wilejce.
Szajuk Wincenty w Iwju (na pow.
Wołyński).

ADWOKACI.

(Okręgu Sądu Apelacyjnego w Wilnie).

Baranowicze:

Chomicz Konstanty, Sosnowa 16.
Legatowicz Władysław, Elizejska 5.
Pawłowski Antoni, Szeptycyckiego 51.

Bereza Kartuska z Grodz. p. Pruż.:

Chwostowski Mikołaj.

Brześć n/B.:

Berland Abram, ulica Dąbrowskiego 23.
Krynicky Bazyl, Kościuszki 3.
Krynicky Włodzimierz, ul. 3-go Maja
Orpiszewski Stanisław, Dąbrowskiego 24.
Różański Wiktor, ul. 3 Maja 18.
Święcicki Mieczysław, ul. 3-go Maja 18.

Dziśna:

Gajewski Teodor.

Grodno:

Abramski Leon, ulica Napoleońska 18.
Carewski Leon, Zielony zauł. 13.
Daniłowicz Olgierd, Dzielna 3.
Dąbrowo Józef, Piłsudskiego 10.
Kattche Mikołaj, Skarbowa 9.
Leinwandhandler Tobjasz, ul. Orzeszkowej 9.
Lobman Rafał, Napoleońska 8.
Makal Jan, Piaskowa 10.
Nielubowicz Wiktor, Horodwiczczanska 11.
Samarin Konstanty, Napoleońska 14.
Sieniewicz Władysław, Brygidzka 24.
Sołtan Mieczysław, ul. Dominikańska 24.
Szafałowicz Antoni, plac Batorego 4.
Sztatman Stanisław, Horodwiczczanska 7.
Zaboklicki Antoni, Piaskowa 16.

Iłża pow. Wilejski:

Balicki Szymon.

Indura pow. Grodzieński:

Paszkiewicz Michał.

Iwje pow. Wołyński:

Maracewicz Włodzimierz.

Juraciszki pow. Wołyński:

Kuprjanowicz Wiktor.

Kobryń:

Wasiljew Aleksander.
Zubrzycki Konstanty ulica 3-go Maja 29.

Krynki:

Chomicz Mikołaj, (maj.) pow.
Nieświeski poczta Tuncze,
Lipnicki Konstanty.

Krzywicze pow. Wilejski:

Augustynowicz Eugenjusz.

Lida:

Weryha-Darowski Adam, ulica Suwalska 2.

Nieświesz:

Szymanowski Mikołaj, ul. Studencka 37.
Florentyński Mikołaj.

Nowogródek:

Ambroszkiewicz Ernest.
Jaroszewicz Edward, hot. „Europa“.
Kiszyński Konstanty, ul. 3-go Maja 4.
Piotrowski Konrad, hot. „Europa“.
Różdziewieński Aleksander.
Wojniłowicz Roman, ul. Grodzieńska 4.
Zeldowicz Isaj-Szaja, Wielki Rynek 16.

Piński

Furowicz Jan, Albrechtowska 4.
Galinowski Michał.
Iwanow Eugenjusz, ul. Łachyczynska 38.
Janiszewski Mikołaj, ul. Łogichyczynska 52.
Jelenkiewicz Bernard, Bernardynska 21,
Klarnier Kazimierz, ulica Kościuszki 9.

Kryliczewski Grzegorz, ul. Rowiecka 9.

Sądzikowski Romuald, ul. Kościuszki 9.

Śmigiełski Włodzimierz, Nowogliszczańska 4.

Stroynowski Wacław.

Prużana z Grodzieńskiej:

Chwostowski Eugenjusz, ulica 3-go Maja 25.

Pawłowski Lucjan, ulica Nadbrzeżna 1.

Stonim:

Głębski Zygmunt.

Weiss Szmiel.

Stolpce:

Wojciechowski Konstanty.

Święciany:

Walkowski Witold.

Swistocz pow. Wołkowyski:

Łuczyński Włodzimierz.

Widze pow. Braślawski:

Tymiński Antoni.

Wilejka:

Steckiewicz Jakób.

Wołkowysk:

Gulmantowicz Ludwik.

Krajewski - Kukiel Stanisław,

Poddyrekcja P. K. P.

Żytomirski Grzegorz.

Wołożyn:

Krestjanow Paweł.

Worniany pow. Wileński:

Snieżyński Michał.

APLIKANCI ADWOKACCY

(Okręgu Sądu Apelacyjnego w Wilnie).

Brześć n/B.:

Pantalewicz Bazyli, Dąbrowskiego 19.

Brześć:

Wołkow Eugenjusz, ul. 3-go Maja 70.

Dokszyce pow. Duniłowicki:

Odlanicki-Poczobut Leon.

Głębokie pow. Dziśnieński:

Frucht Aleksander.

Grodno:

Epsztejnówna Helena, Horodniczańska 19.

Firstenberg Wincenty, ulica Piaskowa 1.

Gożański Izaak, ulica Dominikańska 23.

Jeśman Czesław, Policyjna 27.

Pietkiwicz Jan, Wileńska 1-8.

Snarski Rajmund, ul. Bernardyńska 6.

Sygał Borisz.

Zadaj Abraham, Hoowera 1.

Hancewice pow. Łuniniecki:

Obuchowicz Jarosław.

Kobryń:

Rostowski Stefan, Brzeska 10.

Landwarowo:

Hajkowicz Aleksander.

Lida:

Oguszewicz Michał.

Sole Benjamin, Suwalska 10.

Nieśwież:

Poliwoda Konstanty.

Nowogródek:

Gumener Eljasz, Rynek 16.

Swiryd Paweł.

Pińsk:

Berg Aleksander, ulica Łachiczniańska 52.

Sobolew Aleksander.

Szczepkowski Ludomir, Jasiołdowska 33.

Stonim:

Sawicz Teodor, Rybacka 13.

Święciany:

Zmudzki Stanisław.

Śwlr pow.:

Gołowski Witold.

Wasiliszki pow. Lidzki:

Ankirski Aleksander.

Wilejka pow.:

Argasiński Apolinary.

Wołożyn:

Sidorski Włodzimierz.

Zalesie st., pow. Oszmiański:

Kapuściński Konstanty

SZKOLNICTWO.

Inspektoraty Szkolne:

pow. braślawskiego, — w Braślawiu.

pow. duniłowickiego — w Duniłowiczach.

pow. dziśnieńskiego — w Głębokiem.

pow. oszmiańskiego — w Oszmianie.

pow. święciańskiego — w Święcianach.

pow. wilejskiego — w Wilejce.

Szkoły Średnie Ogólnokształcące.

a) Państwowe.

Gimnazjum im. Józefa Piłsudskiego
(koed.) Święciany.

Gimnazjum im. ks. Grzegorza Piramowicza (koed.) Dzisna.

Gimnazjum im. Henryka Sienkiewicza
(koed.) Wilejka Pow.

Gimnazjum im. Św. Kazimierza (koed.)
Nowowiejka.

Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego
(koed.) Oszmiana

b) Prywatne.

Polskie Gimnazjum Koedukacyjne —
Dokszyce.

Gimnazjum Realne im. Tomasza Zana
(koed.) Mołodeczno.

Polskie Gimnazjum (koedukac.) im.
króla Stefana Batorego—Druja,
pow. Oszmiański.

Gimnazjum Litewskie (koed.) w Świę-
cianach.

Gimnazjum Białoruskie (koed.) w
Radoszkowiczach.

Koedukacyjne Gimnazjum prywatne
Humanistyczne z językiem wy-
kładowym rosyjskim w Wi-
lejce pow. Złota 5.

Żydowskie Gimnazjum Matematyczno-
Przyrodnicze (koed.) Święciany,
Piłsudskiego 57.

POCZTA I TELEGRAF.

Wykaz urzędów i agencji pocztowych i telegraficznych Okręgu Dyrekcji Wileńskiej Poczty i Telegrafów.

Antopol.
Albertyn.
Baranowicze 1.
Baranowicze 2.
Bereza-Kartuska.
Białowieża.
Bielica.
Bieniakonie.
Bobdanów.
Brasław.
Brześć n/Bug. 1.
Brześć n/Bug. 2.
Budślów.
Byteń n/Szczarą.
Brodnica k/Pińska.
Bezdaný.
Bystrzyca.
Bakszty.
Białowieża.
Brześć n/Bug. Twierdza.
Bastuny.
Chocieńczyce.
Chomsk.
Chorewo.
Chotyńcicze.
Czemery.
Czeremcha.
Czerławczyce.
Czerniaków.
Czuczewicze.

Dawid-Gródek.
Dereczyn.
Derewek.
Derewno.
Dokszyce.
Dołhinów.
Domaczewo.
Drohiczyn-Poleski.
Druja.
Druskieniki.
Dryświaty.
Dukszty.
Duniłowicze.
Dworzec.
Dywin.
Dziembrów.
Dziewieniszki.
Dzisna.
Dawgieliszki.
Derewna-Słonimska.
Dobromyśl.
Ejszyszki.
Gieranony.
Głębokie-Dziśń.
Gródek-Wilejski.
Grodno 1.
Grodno 3.
Gierwiaty.
Hajnowka.
Hancewicze.

Hermanowicze.
Hoduciszki.
Holszany.
Horodno-Lidzkie.
Horodyszcze.
Horodziej.
Hruzdowo.
Hryncewicze.
Hudogaj.
Horodź.
Horodno-Stolińskie.
Ignalino.
Ilja.
Indura.
Iwacewicze.
Iwieniec.
Iwje k/Lidy.
Izabelin.
Jałówka.
Janów-Kobryński.
Jaszuny.
Jeziory.
Jody.
Jarszewicze.
Jeziornica.
Kamieniec-Litewski.
Kiemieliszki.
Kleck.
Kluszczyany.
Kobryń.

Kobylnik.
Kołtyniany.
Komaje.
Konstantynów-Swięciański.
Korelicze.
Kościeniewicze.
Kosów-Poleski.
Kostrowice.
Kozłowszczyzna.
Kraśne n/Uszą.
Krewo.
Krynki.
Kuryłowce.
Kurzeniec.
Króleszczyzna.
Kowalczuki.
Krzywicze-Dworzec.
Kozangródek.
Koziany.
Krzywicze gmina.
Lachowicze k/Baranowicz.
Lachwa.
Landwarów.
Lebiedziew.
Lenin.
Lida.
Linów.
Lipniszki.
Lubeza n/Niemnem.
Lubiaź.
Łuniniec.
Łunna.
Łużki.
Łyntupy.
Łysków.
Łohiszyn-Poleski.
Leonpol.
Leśna k/Baranowicz.
Łunin.
Łyngmiany.
Łuczaj.
Marcinkańce.
Malkowicze.
Małoryta.
Mejszagota.
Melegiany.
Miadziół.
Michaliszki.
Mikaszewicze.
Miory.
Mir.
Miżewicze.
Motczadź.
Mołodeczno.
Motol.
Mosarz.
Mosty.
Moryno.
Małecz.

Mickuny.
Miłoszowo.
Mała Brzostowica.
Milcza.
Naliboki.
Narewka.
Niedźwiedzice.
Niemen.
Niemenczyn n/Wilją.
Nieswież.
Nowo-Werki.
Nowogródek.
Nowojelnia.
Nowo-Pohost.
Nowo-Swięciany.
Nowo-Wilejka.
Nowy-Dwór-Lidzki.
Niechniewicze.
Nowosiołki-Kobryńskie
Olkieniki.
Olkowicze.
Opsa.
Orany.
Ostryna.
Olszew.
Ostrów-Baranowicki.
Oszmiana miasto.
Oszmiana-Dworzec.
Ostrowiec-Wileński.
Olechnowicze.
Paców.
Parachońsk.
Parafjanów.
Pierszaje.
Pieski.
Pińsk.
Plissa.
Płotnica.
Podbrodzie.
Podbrzezie.
Podorosk.
Pohost-Zahorodzki.
Połoczany-Dworzec.
Porozów.
Porzecze-Grodzieńskie.
Postawy.
Prozoroki.
Prużana.
Przebrodzie.
Porzecze-Poleskie.
Porpliszczce.
Połuknia.
Porykonty.
Radoszkowicze.
Raków-Nowogródzki.
Raduń.
Rohotna.
Roś.
Różana-Grodzieńska.
Rubieżewicze.
Rudomino.

Rudziszki.
Rzesza.
Rymszany.
Radezyck.
Różanka-Pacowska
Rajca k/Nowogródka.
Rukojnie.
Stasiły.
Stołowicze.
Siniawka.
Skidel.
Słoboda-Zośniańska.
Słonim.
Smorgonie.
Snów.
Sobakińce.
Sobotniki.
Soły.
Stolin.
Stopec.
Święciany.
Świr.
Swisłocz.
Szarkowszczyzna.
Szereszów.
Szcuczyn-Liszki.
Szcorsy.
Skrzybowce.
Stare-Piaski.
Szumsk-Wileński.
Słoboda-Zawierska.
Swojatyce.
Stefanpol.
Sielec-Prużański.
Tewle.
Tumitowicze.
Traby.
Troki.
Turgiele.
Turmonty.
Turzec.
Twerecz.
Terebieżów.
Trybuszki.
Wasiliszki.
Wawiórka.
Werojki.
Widze.
Wiazyń.
Wielka-Brzostowica
miasto.
Wielka-Brzostowica
Dworzec.
Wiczówka.
Wilejka-powiatowa.
Wilno 1.
Wilno 2.
Wilno 3.
Wilno 4.
Wilno 5.
Wilno 6.

Wilno 7 (Zarzeczce).
 Wiszniew-Nowogródzki.
 Wołczyn.
 Wołkołata.
 Wojstom.
 Wołkowysk 1.
 Wołkowysk 2.
 Wołma.
 Wołożyn.
 Wołpa.

Worniany.
 Woronowo.
 Woropajewo. 4
 Wysokie-Litewskie.
 Wielkie-Soleczniki.
 Wiszniew-Święciański.
 Zalesie-Dziśnieńskie.
 Zabinka.
 Zalesie-Oszmiańskie.
 Zaostrowicze.

Zdzięcioł.
 Zelwa.
 Żodziszki.
 Żołudek.
 Żuprany.
 Żyrmuny.
 Zabrzeź.
 Żyrowice.

LEKARZE.

Pow. Braślawski.

Braślaw — Narbutt Stanisław.

Pow. Duniłowicki.

Budślaw — Hercyk-Połubińska.
 Cieszytowo — Okulicz Romuald.

Dokszyce — Szacki Konstanty.
 Duniłowicze — Staniszevska Karolina.

Pow. Dziśnieński.

Dzisna — Noniewicz Józef.
 Głębokie — Danilewicz Konstanty.
 „ Rejro Sobiesław.
 N.-Dwór — Olechno-Huszczo.

Prozorunki — Białynia-Zyzniewski.
 Szarkowszczyzna — Wolański Czesław.
 Szendzin — Smigielski Adrian.

Pow. Oszmiański.

Holszany — Orłowski Ludwik.
 Oszmiana — Branicki Piotr.
 „ Górnicki Marjan.
 „ Leger August.
 „ Polionis Bronisław.

Oszmiana — Romecki Bronisław.
 „ Wemer Erazm.
 „ Wysocki Piotr.
 Smorgonie — Jasiewicz Emiljan.
 „ Rabinowicz Hirsz.

Pow. Święciański.

Hoduciszki — Montwiłł Lucjan.
 Kobylnik — Cholewo Antoni.
 Lyntupy — Habdank Bolesław.
 N. Święciany — Gimżewski Marjan.
 Święciany — Bernatowicz Bolesław.

Święciany — Kowarski Benjamin.
 „ Soroko Karol.
 „ Stefanowski Marjan.
 Świr — Kaliszski Paweł.

Pow. Wilejski.

Dołhinów — Sadowski Michał.
 Ilja — Chmielęński Stefan.
 Krzywicze — Kutilek Włodzimierz.
 Mołodeczno — Bejnar Tomasz.
 „ Borysowicz Czesław.

Radoszkowicze — Załęski Fabjan.
 Wilejka — Komendantow Mikołaj.
 „ Narkiewicz Kazimierz.
 „ Orłowski Antoni.

Pow. Wileńsko - Trocki.

Brusznica — Renard Olgierd.
 Mejszagoła — Frank Kamieniecki.
 N. Troki — Bengen Teodozja.
 „ Suszyńska Hanna.

N. Wilejka — Borzobohaty Konstanty.
 Moroz-Kucharzewska.
 Olkieniki — Morgenston Dawid.
 Worniany — Aramowicz Stanisław.

SZPITALE I PRZYCHODNIE.

I. Pow. Wileńsko-Trocki.

SZPITALE:

W Nowych-Trockach.	}	Państwowe.
„ Białym-Dworze.		
„ Szumsku.		

PRZYCHODNIE:

W Wornianach.	}	Samorząd.
„ Podbrzeziu.		
W N. Trokach.	}	Przy szpit. państw.
„ B. Dworze.		
„ Szumsku.		

II. Pow. Święciański.

SZPITALE:

W Święcianach.	}	Państwowe.
„ Hoduciszkach.		

PRZYCHODNIE:

W Święcianach.	}	Przy szpit. państw.
„ Hoduciszkach.		
W Lyntupach.	}	Samorząd.
„ Kobylnikach.		
„ Ignalinie.		
„ Niestaniszkach.		

III. Pow. Oszmiański.

SZPITALE:

W Oszmianie.	}	Państwowe.
„ Smorgoniach.		

PRZYCHODNIE:

W Smorgoniach przy szpit. państw.	}	Samorząd.
„ Sołach.		
„ Holszanach.		
„ Krewie.		
„ Oszmianie.		

IV. Pow. Braślawski.

Szpitali niema.

PRZYCHODNIE:

Widze.

V. Pow. Dunłowski.

Szpitali niema.

PRZYCHODNIE:

W Dokszycach.	}	Samorząd.
„ Budstawiu.		

VI. Pow. Dziśnieński.

SZPITALE:

W Głębokiem.	}	Państwowe.
„ Łużkach.		
„ Dziśnie.		

PRZYCHODNIE:

W Głębokiem.	}	Przy szpit. państw.
„ Łużkach.		
„ Dziśnie.	}	Samorząd.
W Prozorokach		
„ Pohoście.		

VII. Pow. Wilejski.

SZPITALE:

W Wilejce.	}	Państwowe.
„ Mołodecznie.		
„ Krzywiczach.		

PRZYCHODNIE:

W Mołodecznie.	}	Przy szpit. państw.
„ Wilejce.		
„ Krzywiczach.	}	Samorząd.
W Dołhinowie.		
„ Radoszkowiczach.		
„ Ilji.		

INŻYNIEROWIE OKRĘGOWEJ DYREKCJI ROBÓT PUBLICZNYCH.

Brasław — Chmielewski Józef.
Dunilowice — Szokalski Aleksander.
Głębokie — Chojnacki Felicjan.

Oszmiana — Skutkiewicz Piotr.
Święciany — Niedziałkowski Stanisł.
Wilejka pow. — Butarewicz Ludwik.

SAMORZĄD.

Wydziały sejmików powiatowych.

Pow. Brasławski.

Przewodniczący p. o. Januskiewicz
Zelisław.

Członkowie:

Kwinto Witold.
Pelikan Wacław.
Stomma Antoni.
Pisani Michał.
Juchniewicz Aleksander.
Milewicz Kazimierz.

Pow. Duniłowicki.

Przewodniczący Staniszewski Michał.
Członkowie:

Salmonowicz Jerzy.
Dominiewski Konstanty.
Wińcza Oskar.
Siemaszko Antoni.
Polakiewicz Adolf
Sucharzewski Bolesław.

Pow. Dziśnieński.

Przewodniczący Kowalewski Zygmunt.
Członkowie:

Fiedorowicz Władysław.
Bobiatyński Otton.
Paszkiwicz Stefan.
Doregowski Konrad.
Jacyno Piotr.
Gajko Piotr.

Pow. Oszmiański.

Przewodniczący Rybołowicz Feliks.
Członkowie:

Siulkiewicz Konstanty.
Ludkiewicz Juljan.

Szwabowicz Antoni.
Łokucjewski Antoni.
Cimochowicz Franciszek.
Ksiądz Kozłowski.

Pow. Święciański.

Przewodniczący Zabierzowski Zygmunt.

Członkowie:

Pietkiewicz Piotr.
Leszczyński Stanisław.
Przewłocki Michał.
Błażys Justyn.
Cywiński Marjan.
Poniatowski Piotr.

Pow. Wilejski.

Przewodniczący Nitosławski Jan.
Członkowie:

Możejko Paweł.
Pilecki Jan.
Surgut Jan.
Szymkiewicz Mieczysław.
Ostrowski Franciszek.
Tukałło Jan.

Pow. Wileńsko-Trocki.

Przewodniczący Grabowski Bolesław.
Członkowie:

Falewicz Jan-Marcin.
Kucewicz Witold.
Parczewski Józef-Ignacy.
Węckowicz Romuald.
Houwald Witold.
Kozłowski Kazimierz.

CENTRALA SPÓŁDZIELNI ROLNICZO-HANDLOWYCH

w Wilnie, ul. Ad. Mickiewicza № 23, dom własny. Telefon 256.

FILJE: w Oszmianie, ul. Piłsudskiego Nr. 46.
w Głębokiemi, Rynek Kościuszki Nr. 8.

Poleca: MASZYNY i NARZĘDZIA ROLNICZE,
NASIONA ZBÓŻ, pastewne i warzywne,
NAWOZY SZTUCZNE,

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Artykuły pierwszej potrzeby: SÓL, NAFTA, SMARY i inne.

SPIS RZECZY.

O przewidywaniu pogody	3
Święta ruchome w latach 1925—33	8
Liczba zwrotów kalendarzowych	9
Pory roku	9
Święta ruchome i suche dni 1925 r.	9
Suche dni	9
O poście	9
Epoki główne	10
Ewangelje na wszystkie niedziele i uroczystości 1925 r.	10
Kalendarjum	12—25
Wykaz imion Świętych	36
Wiadomości statystyczne	43
Polityka międzynarodowa w 1924 r.	61
Przegląd spraw polskich	74
Przegląd Wileński	83

DZIAŁ INFORMACYJNY:

Zasady Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z d. 17/III 1921 r.	94
Taryfa kolejowa	96
Opłaty, pobierane przez Stację Miejską P.K.P. w Wilnie	98
Taryfa pocztowo-telegraficzna	99
Taryfa stempłowa	101
Opłaty za rozmowy między-miastowe (telef.)	102
Jak otrzymać paszport?	103
Najważniejsze miary	104

DZIAŁ ADRESOWY 105

SKOROWIDZ ADRESÓW.

Adwokaci (Okregu Sądu Apelacyjnego w Wilnie)	125
Adwokaci z Wil.	164
Adwokacka Rada (Sądów Okręgu i Apelac.)	126
Agencje prasowe	126
Akuszerki	127
Aplikanci adwokacy	126
Aplikanci adwokacy z Wil.	165
Apteczne składy	151
Apteki	151
Archiwum Państwowe w Wilnie	120
Banki	151
Biblioteki i Muzea	127
Biblioteka Publicz. i Uniwersyt.	146
Biura budowlane	152
Biura elektrotechniczne	152
Biura podań, przepisowań i tłumaczeń	152
Biura podróży	152
Biura rachunk. i buchalter.	151
Biuro reklamowe	151
Biura techniczne	151
Blacha	152
Blacharze	152
Broń	152
B. dowlane materiały	152
Centrala Chrześcijańskich Związków Zawodowych	144
Centralne-Władze i Urzędy Państwowe w Warszawie	108
Chirurgiczne narzędzia	152
Cukiernie i kawiarnie	152

Czasopisma	127
Czekolady i cukry	152
Delegatura Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolit. Polskiej	115
Dentyści	128
Dewocjonalja	152
Dobroczynne Zakłady i Instytucje	129
Dowództwa, Urzędy i Zakłady Wojskowe	123
Drukarnie	152
Drut i gwoździe	152
Dyrekcja Cel	119
Dyrekcja Dróg Wodnych w Wilnie	119
Dyrekcja Kolei Państwowych	117
Dyrekcja Okręgowa Lasów Państw.	119
Dyrekcja Okręgowa Poczty i Telegrafów w Wilnie	118
Elektrotechniczne artykuły	152
Farby	152
Felczerzy	130
Fortepiany i pianina	152
Fotograficzne artykuły	152
Fotograficzne zakłady	152
Galanterja	152
Garbarnie	153
Giełda	131
Gliniane naczynia	152
Gmina Karaimska	123
Gmina Mahometañska	123
Gmina Żydowska	123
Gorsety	153
Gorzelnie i rektyfikacje	153
Gumowe wyroby	153

Hierarchja Kościoła Katolickiego	106
Inne Związki Zawodowe	145
Instrumenty muzyczne	153
Instytucje rządowe i półrządowe	110
Instytucje Samorządowe	120
Introrigatornie	153
Inżynierowie, Geometry, Budowniczyowie i Technicy	131
Inżynierowie Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych Z. Wil.	169
Izba Okręgowa Kontroli Państw.	117
Izba Skarbowa	116
Jadłodajnie	130
Jubilerzy	153
Kancelarja Uniwersytetu S. Bat.	148
Kapelusze i czapki męskie	153
Kasa Chorych	138
Kasy ogniotrwałe	153
Kapielowe zakłady	153
Kilimy	153
Kliniki U. S. B.	147
Klinika U. S. B. przy ul. Bogusławskiego 3	148
Klinika U. S. B. przy Szpitalu Wojskowym	147
Kolegium Wileńskie Ewangelicko-Reformowane	122
Kolonjalne towary	153
Komenda Policji Państwowej na m. Wilno	115
Komenda XVI Okr. Pol. Państw.	115
Komisariaty	116
Komornicy z. Wileńskiej	164
Konserwy	153
Kościół Prawosławny	122
Koszykarskie wyroby	153
Krawieckie zakłady	153
Księgarnie i skł. nut	153
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego	117
Kurja Biskupia i Konsystorz Rz. Katol.	121
Kursy Handlowe	150
Kursy i szkoły kształcące	150
Kwiaty	153
Laboratorja chemiczno-bakterjologiczne	148
Lampy	153
Lecznice (prywatne)	138
Lecznice i przychodnie	153
Lekarze	133
Lekarze weterynarji	138
Lekarze z. Wil.	168
Lombardy	154
Magistrat m. Wilna	120
Manufaktura	154
Maszyny do pisania	154
Maszyny do szycia	154
Maszyny i narzędzia rolnicze	154
Mąka i zboże	154

Meble	154
Mechaniczne warsztaty	154
Mleczarskie artykuły	154
Nafta	154
Nasiona i nawozy sztuczne	154
Nici	154
Notariusze z. Wileńskiej	163
Obicia	154
Obuwie	154
Ochrony dzienne	130
Okręgowa Dyrekcja Robót Publicznych	112
Okręgowy Urząd Miar	120
Okręgowy Urząd Probierezy	120
Okręgowy Urząd Ziemski	118
Oleje	154
Organy kościelne	154
Papier i pismienne mater. (hurt)	155
Papier i piśm. materj. (detal)	155
Parafja Ewangelicko-Augsburska	123
Parcelacja, komasacja i regulacja struktury rolnej	155
Perfumerje i kosmetyki	155
Piekarnie	154
Platery	155
Poczta i Telegraf z. Wileńsk.	166
Pogrzebowe zakłady	155
Policja Państwowa z. Wil.	158
Poradnia Polskiego Zrzeszenia Lekarzy Specjalistów	140
Porcelana	155
Poselstwa i Konsulaty w Warszawie	108
Powozy	155
Pracownie białizny	155
Pracownie ubiorów damskich	155
Pracownie U. S. B.	148
Przemysł i Handel	151
Przemysłowcy	155
Przychodnie Lekarskie	139
Restauracje	155
Rewiry śledcze Z. Wil.	160
Rowery	155
Rymarskie wyroby	155
Samorząd Z. Wil.	170
Sąd Apelacyjny w Wilnie	113
Sąd Okręgowy w Wilnie	113
Sądy Pokoju Z. Wil.	162
Sądy Z. Wil.	160
Schroniska i internaty dla dzieci	129
Sejmik Wileńsko-Trocki	121
Seminarja Nauczycielskie	149
" " Państwowe	149
" " Prywatne	149
Seminarja U. S. B.	147
Senat U. S. B.	145
Skóry	155
Słoma i siano	155
Smary	155
Stalowe wyroby	155

Starostwo Powiatu Wileńsko-Trockiego	113
Starostwa Z. Wil.	157
Stolarskie Zakłady	155
Stowarzyszenia Spółdzielcze i Kooperatywy	141
Szczotki	155
Szewsko-kamasznicze pracownie	155
Szkoło	155
Szkolnictwo Z. Wil.	165
Szkoły gry na fortepianie	156
Szkoły powszechno	150
Szkoły średnie ogólnokształcące	148
Szkoły średnie ogólnokształcące Państwowe	148
Szkoły średnie ogólnokształcące Prywatne	148
Szkoły średnie ogólnokształcące Z. Wil.	166
Szkoły techniczne	150
Szkoły Zawodowe i specjalne	149
Szpitala	138
Szpitala, przychodnie i zakłady lecznicze	138
Szpitala i Przychodnie Z. Wil.	169
Teatry i Sale Koncertowe	144
Techn.-budowl. i wodociąg. materjały	156
Towarzystwa Białoruskie	133
Towarzystwa, Kluby i Związki	141
Towarzystwa Litewskie	143
Towarzystwa Rosyjskie	143
Towarzystwa Żydowskie	143
Ubezpieczen. tow. i agencje	156
Ubrania męskie i damskie	156
Urząd Celny	119

Urząd Delegata Rządu	110
Urząd Komisarza Rządu	112
Węgiel	156
Wileńsko-Trocki Powiatowy Urząd Ziemski	119
Wina owocowe	156
Wina, wódki i likiery	156
Wody mineralne	156
Wolne zawody, instytucje społeczne, towarzystwa, zakłady naukow	123
Wydział Humanistyczny U.S.B.	145
Wydział Lekarski U.S.B.	146
Wydział Matematyczno-Przyrodniczy i Studium Rolnicze U. S. B.	146
Wydział Prawa i Nauk Społecznych U.S.B.	145
Wydział Sztuk Pięknych U.S.B.	146
Wydział Teologiczny U.S.B.	145
Wypożyczalnia książek	156
Zakłady dla dorosłych	130
Zakłady naukowe U.S.B.	146
Zakłady pomocnicze U.S.B.	146
Zakłady U.S.B.	147
Zarząd Powszechnych Wykładów Uniwersyteckich	146
Zarządy Wyznaniowe	121
Zegarmistrze	156
Ziemioplody	156
Związki Zawodowe (chrześcijańsk.)	144
Związki Zawodowe Klasowe	144
Żelazne, stalowe wyroby oraz naczynia kuchenne	156
Żelazo	156
Żłobki	130
Żurnale mód	156

J. Bułhak, Art. Fotograf

Wilno, ul. Jagiellońska Nr. 8.

FABRYKA SZTUCZNYCH WÓD MINERALNYCH,
LECZNICZYCH I NAPOJÓW CHŁODZĄCYCH

„E. TROMSZCZYŃSKI“

kierownik i współwłaściciel prowizor

W. WRZEŚNIEWSKI

Wilno, Wielka 7.   Magazyn: Wielka 80 (vis a vis teatru).

WYDAWNICTWO KSIĘGARNI JÓZEFA ZAWADZKIEGO
W WILNIE.

D-R KAZIMIERZ KARAFFA-KORBUTT
PROFESOR UNIWERSYTETU WILEŃSKIEGO

ZARYS HIGJENY

DLA STUDENTÓW, LEKARZY, INŻYNIERÓW
I URZĘDNIKÓW ZDROWIA PUBLICZNEGO

CZEŚĆ I

WSTĘP. – ZASADY STATYSTYKI SANITARNEJ. – ODŻYWIANIE

CZEŚĆ II

REGULACJA CIEPŁA W USTROJU. – MIESZKANIE I SIEDZIBA

W przygotowaniu:

CZEŚĆ III

PRACA I ZAWÓD. – WALKA Z CHOROBYMI ZAKAŻNEMI

CZEŚĆ IV

HIGJENA SOCJALNA. – ORGANIZACJA OCHRONY
ZDROWIA PUBLICZNEGO

Cena każdej części zł. 10.

Jedyny polski podręcznik higieny w powyższym
zakresie.

Każda część zawiera liczne ilustracje i tablice
statystyczne.

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH.

KSIĄŻKI POWIEŚCIOWE, HISTORYCZNE, RELIGIJNE I SZCZEGÓLNIIE POLECENIA GODNE
Z WYDAWNICTWA KSIĘGARNI JÓZEFA ZAWADZKIEGO W WILNIE.

Bóg człowiek (przez ks. Bessona) Zł. gr.	nawrócenia Litwy na wiarę chrześcijańską	Zł. gr. .60
Nauki przez wszystkie pisma i dzienniki katolickie za arcydzieło uznane	Życie, cuda i cześć Św. Kazimierza, królewicza polskiego, wielkiego księcia litewskiego	1.50
Wykład Reguły III Zakonu Ks. O. Franciszka (przez Ks. Bobiczaj). —.30	Życie Św. Franciszka Salezego	1.—
Wybór pism Ig. Chodźki w I tomie. Obrazy litewskie. Domek mojego dziadka. Śmierć mojego dziadka. Ostatnia sesja ekshydacji. Samowar. Powrót dziedzica. Poddany. Brzegi Wilji. Pamiętniki kwestarza. Jubileusz. Duch opiekuńczy. Śmierć Kiejstuta. Autor swatem. Panna respektowa. Dwórki na Antokolu. Nowe pamiętniki Kwestarza. Str. 738	Czemu dziś w poezji nie mamy słowików (przez B-pa Niedziałkowskiego). Studium literackie	2.—
6.—	Obrona sławy bliźniego kużytkowi wszystkich stanów	—50
Celniejsze Hymny Kościelne w nowym przekładzie, z nutami	Pijaństwo czyli zguba ludzi na cieie i duszy	—60
—50	Rolnik chrześcijański w swoim stanie objaśniony	—50
Historja Polski w skróceniu z 41 wizerunkami królów polskich. Opr. w kart.	Straż duszy	—80
—70	Ogień miłości Jezusa Chrystusa czyli dowody gorącej ku nam miłości Zbawiciela w duchu odkupienia naszego	1. 20
Gospodyni Litewska, czyli nauka utrzymania domu i zaopatrzenia go we wszystkie przyprawy, zapasy kuchenne, apteczne i gospodarskie, tudzież hodowania bydła, ptactwa i t.d. Opr. w kart	Hodowanie drzew leśnych (przez M. Turskiego)	1.—
4.—	Żywoć Matki Boskiej (przez O. Prokopa)	3.—
5.—	Życie Pana Jezusa opowiedz. dzieciom z licznymi ilustracjami	—30
5.—	Opowiadania o wprowadzeniu chrześcijaństwa na Litwie i Rusi (przez ks. Kurczewskiego) 1.60	
6.50		
Popularny podręcznik gospodarstwa mlecznego. Mleko i produkty mleczne w mniejszym i średnim gospodarstwie mlecznym. Z 85 ilustracjami	„TEATRZYK WILEŃSKI“	
1.—	ZBIÓR KOMEDYJ DLA MŁODZIEŻY, DZIECI I LUDU.	
—60	1. M. Reuttówna. Trzeci Maj	1.—
—50	2. H. Romer. Noc Świętojańska Kopciuszek	—40
3.—	3. M. Reuttówna. Rabuś	—30
	4. „ „ Cudowny doktor	—30
	5. Z. Malobędzka. Tajemnica	—30
	6. M. Reuttówna. Kłopoty Zosi	—50
	7. „ „ Janek i Jagusia	—50
	8. „ „ Św. Mikołaj	—40
	9. H. Romer. Nasza Szopka	—50
	10. M. Reuttówna. Trzewiczek Królowej	—50
	11. „ „ Król Chłopków	—40
	12. Bonifacy Wrzos. Królewna Krasawica	—70
	13. H. Romer. Przygoda Młynarza	—40
	14. M. Reuttówna. Wicek Niecnota	—70
	15. „ „ Król Migdałowy	—40
	16. „ „ W noc Czarów	—30
	17. Bonifacy Wrzos. Żelazny Wilk	
	18. „ „ Jagienka i Smok	
	19. M. Reuttówna. Wyzwolenie Wilna	
	20. „ „ Jak Bolko został rycerzem	

**DRUKARNIA
JÓZEFA
ZAWADZKIEGO**

W WILNIE,
ulica Św. Anny 3
Telefon 520.

**PRZYJMUJE
WSZELKIE
ROBOTY
W ZAKRES
DRUKARSTWA
WCHODZĄCE**

Lecznica i Szpital

LITEWSKIEGO STOWARZYSZ.

POMOCY SANITARNEJ

Wilno, Wileńska 28.

W lecznicy przyjmują lekarze specjaliści chorób dziecięcych, wewnętrznych, nerwowych, kobiecych, chirurgicznych, oczu, gardła, uszu i nosa, wenerycznych i skórnych.

W szpitalu oddziały:
wewnętrzny, chirurgiczny, ginekologiczny, **POŁOŻNICZY** i oczny.

**WYKONANIE WSZELKIEGO
RODZAJU OPERACJI.**

**GABINET ROENTGENA
i ELEKTRYCZNY.**

Leczenie promieniami, fotografowanie i prześwietlanie; elektryczne wanny; elektryczny masaż. Laboratorium analityczne.

Sprzedaż
wyłącznie hurtowa.

DOM
HANDLOWO - PRZEMYSŁOWY
BRACIA SUTKOWSCY

Telef. 755, Wilno, Zawalna 9,
adres telegraficzny „Brasut“.

**HURTOWA sprzedaż
towarów:** spożywczo-kolon-
jalnych oraz wódek i likierów
firm: poznańskich i lwowskich.

HERBATA:

„Orange Peccoe“ i Cejlońska
własnej pakowni.

KAWA codziennie świeżo
palona w elektrycznych maszynach najnowszej konstrukcji.

**PRACOWNIA UBRAŃ
E. DUBONIEWICZ**

Wilno, ul. Zamkowa Nr. 10.

*Pracownia ubrań damskich
futer i kostjumów.*

CENY UMIARKOWANE.

Artykuły budowlane i techniczne,
oraz węgiel kamienny i drzewny

poleca

T-WO HANDL. - PRZEM.

„SPÓJNIA“

Sp. z ogr. odp.

ul. Zawaina № 7. Tel. 840,
ul. A. Mickiewicza № 34. Tel. 370.

**FABRYKA, SKŁAD MASZYN
oraz BIURO TECHNICZNO-INSTALACYJNE
Apolinarego Ślusarskiego**

JAGIELLOŃSKA 11 (RÓG PORTOWEJ).

*Budowa olejarni i młynów; remont wszelkich maszyn.
Instalacja centralnych ogrzewań, wentylacja wszelkich
systemów, kanalizacja i wodociągi; roboty elektryczne
oraz wszelkie instalacje w zakres mechaniki wchodzące.*

**ZAKŁAD INTROLIGATORSKI
WŁAD. STRZEDZIŃSKI**

WILNO, ULICA ZAMKOWA L. 12.

PRACOWNIA
DAMSKICH UBIORÓW
F. OSTROWSKIEJ

Wilno, ul. Dąbrowskiego Nr. 3 m. 9.

Wykonywa obstalunki według
ostatnich żurnali angielskich
i francuskich.

ZAKŁADY
POWOZÓW I BRYCZEK
W. STEFANOWICZA

Wilno, ul. Wileńska 8—17.

Przyjmują obstalunki na powozy
oraz uskuteczniają reperacje powo-
zów, samochodów, rowerów etc.
Szwejcowanie wszelkich metali
autogieniem.

**NAJWIĘKSZA
PIEKARNIA**

B. Wieliczko

przy ulicy Niemieckiej Nr. 1 w Wilnie.

Poleca znane ze swej dobroci
PIECZYWO, oraz wyroby
CUKIERNICZE; przyjmuje obstalunki
na większe dostawy, wykonanie
rzetelne.

Przy CUKIERNI wykwinne
OBIADY i KOLACJE.

**CUKIERNIA
„BRONISŁAWA“**

ULICA WIELKA Nr. 64.

Słynna z wyrobów własnej fabrykacji.
Poleca się Szanownej Publiczności.

**ZAKŁAD
ELEKTRO-MECHANICZNY
ST. PIÓREWICZ**

Wilno, ul. Mickiewicza Nr. 37.

*Przyjmuje wszelkie roboty
wchodzące w zakres elektro-
techniki.*

*Ustawianie maszyn i motorów.
Wykonanie solidne i szybkie.*

**SKLEP
Win, Wódek i Likierów**

*Wielki wybór wódek
poznzańskich i likierów*

LUDWIK TOMCZYK

*WILNO, ul. Piłsudskiego 23
róg Nowogródzkiej.*

Szymon Szawedanc

Wilno, ulica Wileńska Nr. 16, tel. 397.

Biuro Elektro-Techniczne.

*Motory, żyrandole, artykuły elektro-techniczne i materiały
instalacyjne, kasy ogniotrwałe. MASZYNY do pisania i szycia.
SZAPIROGRAFY i taśmy. ROWERY. Własne warsztaty mecha-
niczne. Przyjmuje się wszelkie remonty i reperacje
KAS, MASZYN i t. p.*

**WYTWÓRNIA MIĘKKICH MEBLI
TAPICERSKO-DEKORACYJNYCH**

F. KOZAK

Wilno, ulica Garbarska 16.

BIURO RACHUNKOWE S. GAŚSIOROWSKIEJ
i E. SAWONIEWICZA
WILNO, ULICA MICKIEWICZA 8.

Przewalutowuje bilanse na złote. Sporządza inwentarze. Prowadzi księgi rachunkowe i kontrolę rachunków, zestawia bilanse, sporządza sprawozdania przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych, majątków rolnych, spółdzielni i t. p.

**PRACOWNIA MECHANICZNA
I. TOMASZEWSKIEGO**

Wilno, ul. Mostowa 8.

Wyrób przyborów pomocniczych dla Szkoły Strzelca, oraz reparacja broni PALNEJ.

*Skład apteczny
J. Margolis*

Wilno, ul. Mostowa 2.

Polca wielki wybór materiałów aptecznych, zagranicznej kosmetyki, perfumerję, oraz galanterję apteczną.

**NOWOOWTWORZONY POLSKI
SKLEP FARB
F. RYMASZEWSKI**

ul. A. Mickiewicza 35.

HURT I DETAL.

Poleca się Urzędom, Teatrom
i P.P. Malarzom, oraz
Sz. Publiczności.

**BIURO
ELEKTRO-TECHNICZNE
D. WAJMAN**

Wilno, ul. Trocka № 17, tel. 781.

Posiada na składzie wszystkie elektro-techniczne ARTYKUŁY jak również i żyrandole.

**ZAKŁAD KRAWIECKI
MICHAŁ PIECH I SYN**

Zamkowa Nr. 10.

KRAWIEC DAMSKI
b. krojczy pierwszorz.
pietrogrodzkiej firmy

WILNO, ulica ZAMKOWA Nr. 18, m. Nr. 9 (z podwórza).

*Przyjmuje obstalunki oraz wykonywa pierwszorzędne KOSTJUMY,
PALTO - MANTO, AMAZONKI oraz roboty kuśnierskie.*

Aleks. Sakowicz

ZAKŁADY FOTOGRAFJI ARTYSTYCZNEJ HALINY JASIŃSKIEJ

ul. Orzeszkowej 3—6.

Zdjęcia, portrety, reprodukcje.

Za fotografie otrzymane: medal brązowy na wystawie wszechświatowej w Ameryce, wielki srebrny w Wilnie, mały złoty w Warszawie.

WYKONANIE SZYBKIE I TANIE.

**PRACOWNIA SUKIEN
I OKRYĆ DAMSKICH
PAULINY ŁAWIŃSKIEJ**

WILNO, ul. Bakszta Nr. m. 8.
(wejście z bramy, 2 piętro).

**Wykonywa roboty podług
ostatnich modeli
Dokładnie i sumiennie.**

CENY KONKURENCYJNE.

**FABRYKA I SKLEP
NARZĘDZI CHIRURGICZNYCH
i APARATÓW ORTOPEDYCZNYCH**

BANCEWICZ

daw. POKK

WILNO, ul. Dominikańska № 7.

PRACOWNIA I SKLEP OBUWIA Z. DUBICKI Ludwisarska № 8

Przyjmuje obstalunki i reperacje.

Duży wybór gotowego obuwia własnego wyrobu.

CENY KONKURENCYJNE!!!

W. PLAUGO

PRACOWNIA POWOZÓW, BRYCZEK I SANI

WYKONANIE SOLIDNE, DOKŁADNE I SZYBKIE.

WILNO, ULICA ZYGMUNTOWSKA 20 (DAWN. NADBRZEŻNA).

Cukiernia i Kawiarnia
Bolesława Sztralla

ul. Adama Mickiewicza, róg Tatarskiej.
Codziennie grywa Kwintet od g. 5-ej.

SKLEP DEWOCYJNY
M. WYSOCKIEJ

Wilno, ul. Ostrobramska № 8.

Poleca wszelkie dewocje, oraz
własne fotografie m. Wilna w ogrom-
nym wyborze.

Serja fotografii z każdym dniem
się powiększa.

DOM HANDLOWY
WAĆLAW NOWICKI

Wilno, ul. Wielka Nr 30.

Wykwintna najmodniejsza
męska i damska
KONFEKCJA.

Galanterja.

Własna fabryka obuwia.
Paryskie i wiedeńskie modele.

ZWIĄZEK SPÓŁDZIELCZYCH
STOWARZYSZEŃ SPOŻYWCÓW
w Wilnie.

Centralne biura i składy:

Mala Pohulanka 12. Tel. 56.
Wielka Pohulanka 7. Tel. 500.

Rejonowe biura i składy:

Dukszy, Bohdanowo, Mołodeczno,
Postawy, Smorgonie, Bieniakonie,
Zbiórnik i naftowe, Bieniakonie i
Smorgonie.

Adres telegraf. „ZESTOWIŁ“.

PRACOWNIA
SZEWSKO-KAMASZNICZA
ADAMA FILIPOWICZA

Ludwisarska № 5.

Przyjmuje obstalunki i reperacje
z własnego i poleconego towaru.

Robota wykonywuje się akuratnie.

Ceny umiarkowane.

DOM HANDLOWY
LUDWIK SZCZUKA

dawniej Stępkowski

Mickiewicza 20 (d. Św. Jerski).

KSIĘGARNIA Tow. Św. Kazimierza

Wilno, Ostrobramska 12.

Poleca wielki wybór literatury litewskiej, podręczniki szkolne
oraz artykuły piśmienne.

FABRYKA OBUWIA „POLBUT“

do 30% taniej.

Poleca:

gwarantowane wykwiłtne
OBUWIE wyrobów wię-
ziennych: damskie, męskie
i dziecinne oraz buty.

SPRZEDAŻ DETALICZNA
I HURTOWA

jak również posiada dział
meblowy i wyrobów
koszykarskich.

Bonifraterska 10, tel. 496.

DOM HANDLOWY B-CIA CHOLEM

w Wilnie ul. Kwiatowa 5
tel. 353.

Egzystuje od roku 1846.

Żelazo, wyroby metalowe,
gwoździe, blacha czarna
i cynkowana, belki, papa
dachowa, przybory kana-
lizacyjne i wodociągowe.

NARZĘDZIA TECHNICZNE
i GOSPODARCZE.

SPECJALNY DZIAŁ
TECHNICZNY.

GORZELNIA, REKTYFIKACJA ORAZ FABRYKA WÓDEK
I LIKIERÓW
TELEFON 226 „ARGA“ WILNO,
KOPANICA 12

Żądajcie wszędzie spirytusu, wódek, likierów najlepszych w kraju
fabryki „ARGA“.

ZAKŁAD KRAWIECKI ST. RUSIECKIEGO

Wilno, zauf. Dobroczynny Nr. 8 w podwórzu.

Przyjmuje obstalunki z powierzonych materiałów.

Wykonanie solidne.

Ceny umiarkowane.

Zakład STOLARSKO-MECHANICZNY

nagrodzony medalami: 1909 r. srebrnym i złotym 1924 r.

MICHAŁ OSZURKO

Wilno, ul. Ludwisarska Nr. 8.

17

OGŁOSZENIE.

17

Proszę zwrócić uwagę tylko na **Nr. 17.**

Firma egzystuje od roku 1885.

**PRACOWNIA WOJSKOWYCH
I CYWILNYCH UBRAŃ**

C. STOŁOW

Nr 17 ulica Wileńska, Nr 17.

Przyjmują się zamówienia z materiałów własnych majstra oraz
z materiałów obstalującego.

Specjalne zamówienia są wykonywane w ciągu dwunastu godzin.

DAJE SIĘ TAKŻE NA WYPŁATĘ.

DAJĘ LEKCJI KROJU.

B a c z n o ś ć !

17

Proszę zwrócić uwagę tylko na **Nr 17.**

17

**BIURO ELEKTROTECHNICZNE
I
SKŁAD ROWERÓW I MASZYN
DO SZYCIA**

M. BOROWA

Wilno, 5-to Jańska 8.

GENY KONKURENCYJNE.

Zatwierdzona przez
Min. Wyz. Rel. i Ośw. Pub.

**SZKOŁA
GRY NA FORTEPIJANIE
J. WOJEWÓDZKIEJ**

WODY SELCERSKA, SODOWA
i OWOCOWE

FABRYKI SZTUCZNYCH WÓD MINERALNYCH

WŁADYSŁAWA OSMOŁOWSKIEGO

WILNO, KAZIMIERZOWSKI ZAULĘK Nr. 9.

HURTOWY
SKŁAD APTECZNY
i PERFUMERYJNY

B-cia **KALDOBCY**

Wilno Niemiecka 21.

Tel. 4-76.

Towary apteczne i perfumerja
krajowa i zagraniczna.

ŚRODKI LECZNICZE.

Artykuły gospodarstwa
domowego.

Hurt i detal.

Ceny konkurencyjne.

Biuro Buchalteryjne
„AKTIV“

Wilno, ul. Dąbrowskiego 3.

Sporządza bilanse, zamknięcia
ksiąg, przeprowadza stałą lub
czasową kontrolę księgowości.

Założenie ksiąg han-
dlowych i obrotowych,
oraz prowadzenie tychże.

Wykonuje czynności na
miejscu u klientów.

FABRYKA cukrów, czekolady, monpansje
i irysów

S. Wołkow i S-ka

Piwna 3.

**ARTYSTA-FOTOGRAF
LEONARD SIEMASZKO**

Wilno, ul. Wielka 44.

Wykonywa portrety, zdjęcia grupowe, reprodukcje planów, obrazów i wszelkie prace w zakres fotografii wchodzące.

**BIURO
TŁUMACZEŃ, PODAŃ
i PRZEPISYWAŃ**

„POMOC“

Wilno, ul. Mickiewicza 27—5.
Tel. 218.

**SPECJALNA PRACOWNIA ZEGARÓW
NIKODEMA HAWRYŁKIEWICZA
WILNO, UL. ANTOKOLSKA 79.**

Przyjmuje do reperacji wszelkiego rodzaju zegary, złote i srebrne rzeczy, muzyczne instrum. i gramofony. Wykonywa także oksydowanie. Reperacja okularów. Praktyczne wykonanie ze sprawdzeniem każdego zegara co do minuty z gwarancją roczną.

**BIURO LEŚNE I PARCELACYJNE
J. ŁASTOWSKI i B. ŚWIĘTORZECKI**

WILNO, ULICA MICKIEWICZA Nr. 42, M. 5.

Informacje od godz. 10—11 i 5—6 wiecz.

Szacowania, urzędzenia leśne, parcelacje majątków ziemskich. Wszelkie roboty miernicze: sporządzanie, kopjowanie planów i in.

**B. MAJSTER
PAWŁA BURE'GO
W. JUREWICZ**

**PRACOWNIA i SKLEP
ZEGARMISTRZOWSKI
i JUBILERSKI**

Wilno, ul. Ostrobramska 13.

**WILEŃSKIE TOWARZYSTWO
HANDLOWO - ZASTAWOWE**

Spółka Akcyjna. (LOMBARD).
Wilno, róg ul. Zamkowej i z. Św. Michała.

Wydaje pożyczki pod zastaw przedmiotów złotych i srebrnych.

FABRYKA ORGANÓW KOŚCIELNYCH Wacława Biernackiego

w Wilnie, Zaulek Oranżeryjny Nr. 3.
w Warszawie, Tamka Nr. 21.

SKŁAD i przedstawicielstwo różnych firm fisharmonji kościelnych i salonowych. Dorabianie prospektowych piszczałek.

Adres dla depesz: Biernacki, Wilno, Oranżeryjny 3.
Biernacki, Warszawa, Tamka 21.
Konto czekowe P. K. O. Nr. 80-193.

ZAKŁAD T-WA „CARITAS” Wilno, ul. Połocka Nr. 2.
SCHRONISKO DLA SIEROT, BURSA ŻEŃSKA DLA INTELIGENCJI,
ORAZ PRACOWNIA SUKIEN I BIELIZNY. CENY NIZKIE.

Taniej niż wszędzie!
Duży wybór żurnali i manekinów.
Wypożyczanie żurnali.
MAGAZYN ŻURNALI i manekinów (dawniej Boniszko).

E. PAWŁOWICZ
Wilno, ul. Uniwersytecka 2.

T-wo UBEZPIECZEŃ
„OMNIUM”

w WARSZAWIE Sp. Akc.
Wilno, ul. Bonifratska 2.
Tel. 676.

Ubezpieczenia od ognia,
kradzieży z włamaniem
i transportowe.

ZAKŁAD KĄPIELOWY HR. A. TYSZKIEWICZA

Wilno, W. Stefańska Nr. 29.

WANNY czynne w ciągu całego tygodnia,
ŁAŻNIE w czwartki, piątki i soboty.

WITOLD CZYŻ
BIURO Przem.-Techn. „AGROTECHNIK”
Wilno, Wileńska 26, telef. 205.

Całkowite urządzenia instalacji oświetlenia elektryczn. i mechan.
Materiał instalacyjny Siemens. Telefony Ericssona.

WYROBY: Spółki Wytwórczej Polskich Rymarzy i Siodlarzy,
Polskich Zakładów Ceramicznych „Hekla”,
Szydłowieckiej Fabryki Bryczek.

KRAWIEC CYWILNY
I WOJSKOWY
JAN ŻUKOWSKI

Wilno, Ś-to Jańska 3.
Przyjmuje obstalunki z własnych i powierzonych materiałów.

PO CENACH ZNIŻONYCH.

Pierwszorzędny zakład

KRAWIECKI
L. KULIKOWSKI

WILNO

ul. Rd. Mickiewicza 33^a

Oddział: Ofiarna 4.

ZAKŁAD STOLARSKI
Józef Okuniewicz

Wilno, Połocka 11 m. 3.

Przyjmuje wszelkie roboty wchodzące w zakres stolarstwa.

Wykonanie dokładne i solidne.

Ceny umiarkowane.

Duży wybór materiałów angielskich i krajowych.

Przyjmują się obstalunki z własnych i powierzonych materiałów.

BOGACTWO, —
którego złodziej nie ukradnie,
ogień nie spali,
woda nie zabierze,

— **TO WIEDZA.**

WYPOŻYCZALNIA
KSIĄŻEK

Wileńskiej Książnicy Nowości

WILNO, UL. JAGIELLOŃSKA № 9.

TELEF. 683.

Czynna bez przerwy od godz. 11-ej przed poł. do 6-ej wiecz.

Stale uzupełniana wedle życzeń abonentów.

Bogaty dział BELETRYSTYKI polskiej, francuskiej i innej.

Dział LEKTURY SZKOLNEJ.

PRACOWNIA
INSTRUMENTÓW
MUZYCZNYCH
M. DODERONEK

Wilno, ul. Tatarska Nr. 8.

Przyjmuje do korekcji wszelkie instrumenty.

MAGAZYN FOTOGRAFICZNO-OPTYCZNY

CH. KOŁYSZ

Wilno, ul. Adama Mickiewicza 4.

Wykonywa amatorskie roboty fotograficzne, a także
i optyczne podług przepisów lekarzy - okulistów.

Przedstawicielstwo wyrobów fotograficznych „KODAK”.

RYSKA FABRYKA KONSERW „SILFIDA“

poleca wyborowe konserwy rybne jak:
szproty w oliwie, skumbrja w tomacie, flondry w oliwie itp.
Zamówienie przyjmuje kantor fabryki w Wilnie ul. M. Stefańska 21,
skrz. poczt. 88.

WILEŃSKIE ZAKŁADY TRACTWA ARTYSTYCZNEGO

Wilno, Antokół, Senatorska 13.

Przyjmują zamówienia na kilimy według wzorów,
posiadanych lub dostarczonych.

D-RZY BUJALSKI, OBIEZIERSKI i WASZKIEWICZ

lokują położnice i chore z cierpieniami kobiecemi

w ZAKŁADZIE POŁOŻNICZYM, ul. W. Pohulanka Nr. 31.

ZAKŁAD STOLARSKI ST. ŁAPKO Wilno, ul. Połocka Nr. 1.
Przyjmuje wszelkie roboty wchodzące w zakres stolarstwa.

WYKONANIE SOLIDNE

Wilno, ul. Wielka 84-4.
Sprzedaż i wynajem.

FABRYKA PJANIN
I PRACOWNIA FORTEPIANÓW

Tomasza Koreckiego.

Przyjmują się też obstalunki na nowe instru-
menty, nastrajanie, opakowywanie i transport.
Ubstalunki wypełniają się akuratanie i sumiennie
po cenach umiarkowanych.

Wileński Dom
Towar. - Przemysłowy

B-cia Jabłkowski

Sp. Akc.

Mickiewicza 18.

Towary włókniste,
Galanteria,
Konfekcja,
Perfumerja,
Porcelana,
Platery,
Cukry,
Meble.

HURTOWNIA
TOWARÓW WŁÓKNISTYCH.

CHRZEŚCIJAŃSKI
OBSTALUNKOWY SKLEP

OBUWIA

Karola GIERCZYCKIEGO

Wilno, ul. Wileńska 22.

Wielki wybór
męskiego i damskiego
OBUWIA.

Przy sklepie
pracownia obuwia.

Przyjmuje obstalunki
i reperacje.

Hurtowy skład towarów aptecznych, kosmetycznych i chemicznych
„LABOR“ właśc. S. Zmudza i D. Kuszak.

Wilno, Rudnicka 2; II piętro, wejście z bramy.

PRACOWNIA FORTEPIANÓW I PIANIN

M. ZAJEWSKIEGO UL. SKOPÓWKA

Nr. 4—9.

CENY KONKURENCYJNE!

SKŁADNICA APTECZNA
WŁ. NARBUT

WILNO, UL. Ś-TO JAŃSKA Nr. 1. TELEF. 472.

Towary apteczne i leki patentowane, materiały opatrunkowe,
środki higieniczne. Wielki wybór mydeł toaletowych i do
prania, wody kolońskiej, perfum, pudru i wszelkich kosme-
tyków. Galanterja, grzebienie, przybory do golenia, zapal-
niczki i t. p. Oliwa nicejska i do palenia, esencja octowa i t. d.
ARTYKUŁY GOSPODARCZE.

ŻĄDAJCIE WSZĘDZIE WYROBÓW WÓDCZANYCH
Z POZNAŃSKIEGO SPIRYTUSU

FABRYKI WÓDEK I LIKIERÓW

T-wa „PALMA“

w Wilnie, ul. Piłsudskiego Nr. 26. Telefon Nr. 703.

Adres telegraficzny: „Palma — Wilno“.

Sz. Rudomiński, Wilno

SKŁADY ŻELAZA I BIURA TECHNICZNE

ZAWALNA Nr. 28. Telefon 732. — ODDZIAŁ: ANTOKOL 78. Telefon 241.
EGZYSTUJE od 1889 r.

Pasy napędowe skórzane Wielbl. i Balata. Tokarnie pociągowe Wiertarnie. Rury gazowe, wodne, kotłowe i wiertnicze, czarne i ocynkowane. Fasony do rur, czarne i ocynkowane. Zawory (wentyle) parowe i wodne, żelazne i brązowe. Manometry. Wodowskazy. Aparaty Klingera do wodowskazów. Krany parowe i wodociągowe. Smarownice różnych syst. Inżektory. Pompy: podwórzowe, skrzydłowe, parowe, odśrodkowe, turbinowe i inne. Koła pasowe drewniane i blaszane. Klej, smar i łączniki do pasów. Wentylatory do kuźni, ręczne i napędowe. Babbit. Tygle Morgana i grafit. Tarcze i płótno szmerglowe. Śruby z mutrami. Piłniki i stal. Piły (cyrkularne) i gatrowe. Uchwyty do tokarni i wiertarni. Wiertła (świdry) do metalu. Klucze i cęgi różnych fasonów. Imadła ślus. i równoległe. Gwintownice ślusarskie i gazowe. Tektura i sznury azbestowe. Techniczn. wyroby gumowe. Węży gumowe i metalowe do pary, wody i gazu. Węży parciane. Oleje i smary do maszyn. Blacha czarna i ocynk. Papa dachowa. Żelazo fasonowe.

SKLEP SZKŁA I NACZYŃ K. i K. OPOLSCY

Wilno, ul. Ostrobramska 5, Pasaż 25.

Polecamy: SZKŁO STOŁOWE, PORCELANE, FAJANS.
Figury, naczynia kamienne, gliniane i emaljowane.

WYPOŻYCZANIE NACZYŃ i NAKRYĆ STOŁOWYCH.

NICI BAWELNIANE WELNIANE DO TKANIA, SZYCIA, WIĄZANIA
PONCZOCH, ICH CEROWANIA ORAZ NA SWETRY I SZALE

SĄ DO NABYBIA W SKŁADZIE

S^{KI} G. A. ŻUK i C^o

DAWNIJ A. D. ŻUK i SYN

FIRMA EGZ. OD 1864 ROKU. | ULICA NIEMIECKA 26
WEJŚCIE PRZEZ SKŁAD SUKNA GORDONA.

WARSZAWA, Muranowska 31. J. WŁODAWSKI KRAKÓW, Stolarska Nr. 18.
Tel. 215-60. Tel. 33-86.

WILNO, Bakszta Nr. 4. Tel. 611.

Adres teleg.: „WŁODGUM“.

Poleca: Kalosze, wszelkie wyroby gumowe, rowery, artykuły sportowe
i techniczne. Akcesoria samochodowe.

Chrześcijańska pracownia
GORSETÓW „JANINA“

Wilno, ul. Świętojańska 2.

Gorsety gotowe i na obstalunek.

Specjalne bandaże dla brzemiennych.

MAGAZYN
ubiorów damskich
ANTONIEGO WYSOCKIEGO

Nagrodzony medalem złotym na wy-
stawie Hygieniczno-Przemysłowej w Lu-
blinie w 1908 roku, oraz medalem
srebrnym z wystawy przemysłowo-rol-
niczej od ministerjum skarbu w 1901 r.

Przyjmuje obstalunki tak z własnych,
jako też powierzonych materiałów.

Wilno, Mickiewiczza 4.

T-wo WZAJEMNYCH
UBEZPIECZEŃ

„SNOP“
ODDZIAŁ WILEŃSKI
GARBARSKA NR. 3.

TEL. 795.

T-wo DLA HANDLU
PRZETWORAMI CHEMICZNYMI

„ERGOS“

Sp. z ogr. odp.

Wilno, ul. M. Magdaleny Nr. 4. Tel. 465.

Adres telegr. „ERGOS“ Wilno.

Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1403.

Chemikalia apteczne, perfumerja zagraniczna,
specyfikali francuskie i krajowe, artykuły che-
miczne do celów garbarskich.

OBICIA papierowe (Tapety, Listwy tapetowe, Gipsatury do sufitów z pap. masy)
SZCZOTKI rozmaite własnego wyrobu, pędzle malarskie—wielki wybór.
 Łaski, spieruty, steki. Łatarki elektryczne, zapalniczki i wiele innych rzeczy.

ARTYKUŁY PODRÓŻNE

Specjalny dział win, wódek i likierów, staropolekich miodów i piwa.

**Poleca DOM HANDLOWY
 K. RYMKIEWICZ**

UL. AD. MICKIEWICZA Nr. 9.

**CUKIERNIA I FABRYKA CZEKOLADY I BISZKOPTÓW
 A. HEMPEL**

WILNO, UL. WILEŃSKA NR. 18.

**KRAWIEC MĘSKI
 M. SŁAWECKI**

Wilno, ul. Tatarska Nr. 1,
 róg ul. Mickiewicza.

Przyjmuje obstalunki z własnych
 i powierzonych materiałów, a także
 wykonywa roboty dla osób du-
 chownych.

**CENY PRZYSTĘPNE.
 WYKONANIE SOLIDNE.**

**KSIĘGARNIA
 I SKŁAD DEWOCJONALJI**

M. W. STEJGWILŁO
 WILNO, OSTROBRAMSKA 15.

ZAKŁAD KRAWIECKI JANA WASILEWSKIEGO Wilno ul. 3-go Maja 1.

Przyjmuje wszelkie roboty krawieckie z powierzonych materiałów.

Wykonanie solidne.

Ceny umiarkowane.

CENTRALNY BANK LUDOWY

Spółdzielni Żydowskich w Wilnie

Sp. z ogr. odp.

Wilno, W. Pohulanka Nr. 3.

Telefon 429.

Rachunki żyrowe: w Banku Polskim i w P. K. O.

Adres dla depesz: LUDSPOL-WILNO.

**ZAŁATWIA WSZELKIE CZYNNOŚCI
 W ZAKRES BANKOWOŚCI WCHODZĄCE.**

TOWARZYSTWO DLA HANDLU TOWARAMI APTECZNYMI I PERFUMERYJNYMI

Sp. Akc. I. B. SEGALL w Wilnie.

Zarząd i składy hurtowe: ul. Trocka 7, tel. 542.

Sklepy detaliczne: 1) Trocka 7, 2) Zamkowa 28, 3) Mickiewicza 5.

TOWARY APTECZNE I PERFUMERYJNE: Naturalne mineralne wody.
Przedmioty do pielęgnowania chorych. Artykuły gospodarstwa domowego.
Spirytus denaturowany (skażony). Farby anilinowe. Mydła, kremy i t. d.

KSIĘGARNIA OSTROBRAMSKA J. JURKIEWICZA i K. SZALKIEWICZA

Wilno, Ostra Brama Nr. 23.

Polecza: Książki do nabożeństwa i religijne. Kalendarze ścienne i książkowe własnego wydania. Obrazy i obrazki, figury św. Pańskich. Różańce i szkaplerze, krzyżyki i medaliki. Świece woskowe i kercowe. PP. handlującym udziela się rabatu.

A. Rydlewski

ZEGARMISTRZ

w Wilnie, ul. Żelgowskiego 1
róg Wileńskiej.

S. JEŚMAN

SKŁAD MAKI, ZBOŻA

I ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH

WILNO, STEFAŃSKA 29.
TELEFON 447.

PRACOWNIA I SKLEP OBUWIA J. BOROWSKIEGO

Wileńska № 30.

Przyjmuje obstalunki i reperacje. Duży wybór gotowego obuwia
własnego wyrobu
Ceny umiarkowane.

PIERWSZY WILEŃSKI ZAKŁAD POGRZEBOWY
M. KACZYŃSKA i S-ka

przeniesiony został z ul. Królewskiej na ul. ARSENAŁSKĄ 4, obok
pałacu Hr. Tyszkiewicza, vis à vis cieleńnika.

Zakład organizuje całkowicie wszelkie pogrzeby, uwalniają klientów
od wszel. kłopotów, dostarcza sw. je własne karawany czarne i białe.
Wybór trumien metalowych, dębowych i zwozajnych, oraz wieńców
po cenach dostępnych

Eksportacje zwłok do wszystkich miejscowości Rzeczypospolitej,
oraz zagranicę. Stałe dyżury noone. Firma egz. od 1919 r.

SKŁAD
WSZELKICH PRZYBORÓW
ELEKTROTECHNICZNYCH

„KOŁOKOŁ“

Ł. WAJMAN

Wilno, Wileńska Nr. 21
Telefon 655.

MOTORY, WENTYLATORY, ŻYRAN-
DOLE ELEKTRYCZNE, TELEFONY,
APARATY DO GOTOWANIA, LAMP-
KI EKONOMICZNE I WSZELKIE
MATERJAŁY INSTALACYJNE.

DOM HANDLOWY „IZAAK PAPP SUKCESOROWIE“

SKŁAD FABRYCZNY Parowa fabryka BIURO i SKŁAD

PAPIERU i TEKSTURY

kopert, kajetów, papieru
pocztowego i ksiąg bu-
chalteryjnych

zaulek Św. Mikołaja,
dom własny Nr. 7.

egzystuje od 1867 r.

ul. Słowackiego domy
własne 15/17.

Telefon 663.

Adres telegraficzny: „PAPPSUKC WILNO“.

PIEKARNIA
„KONGRESÓWKA“

dawn. Hr. A. Tyszkiewicza.

W. Stefańska 31.

**FILJE: W. Stefańska 29, Witkomierska 13,
Hala Miejska 12, Śniegowa 22.**

Poleca stale świeże pieczywo oraz przyjmuje obstalunki. Ceny konkurencyjne.

WILEŃSKI SYNDYKAT ROLNICZY

S-ka Akcyjna

w Wilnie, ul. Zawalna Nr. 9.

Adres Telegr. „ROLNICZE“.

Oddziały: Głębokie, Święciany, Dzisna i Smorgonie.

Stale posiada na składzie: maszyny i narzędzia rolnicze i części do nich.
Nawozy sztuczne, nasiona, pasze, smary, artykuły techniczne i budowlane.
Prowadzi handel zbożem.

Bank Kwilecki, Potocki i S-ka, Sp. Akc. w Poznaniu,

Oddział w Wilnie, ulica Mickiewicza Nr. 21, tel. 3-74.

Kupuje i dostarcza wszelkie ziemiopłody,
makuchy lniane, mąkę i koniczyny.
Nawozy sztuczne i węgiel kamienny.

Załatwia wszystkie operacje bankowe.
BANK DEWIZOWY.

Centrala w Poznaniu; oddziały w Gdańsku,
Warszawie, Katowicach, Ostrowie Pozn., Inowrocławiu,
Toruniu i Wilnie.

Najstarsza Instytucja Ubezpieczeniowa Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń Sp. A.

założone w roku 1870.

Oddział Wileński ul. A. Mickiewicza 17, d. wł., telefon Nr. 303.

Przyjmuje ubezpieczenia:
od ognia, gradu, kradzieży i transportów,
w złotych i dolarach.

40,

WILEŃSKA FABRYKA DRUTU I GWOŹDZI

SPÓŁKA AKCYJNA

Ponarska 69, tel. 174. Zarząd: Mickiewicza 8, tel. 730 i 316

POLECA DRUT I GWOŹDZIE WSZYSTKICH
WYMIARÓW I GATUNKÓW PO CENACH
HURTOWYCH, HURTOWNIE I PARTJAMI
MNIJSZEMI.

Adres dla koresp.: **Wilno, ul. Mickiewicza 8.**
Telegraficzny: **Wilno—Gwoźdź.**

WILEŃSKI PRYWATNY BANK HANDLOWY

ZAŁOŻONY W 1873 R.

INSTYTUCJA CENTRALNA W WILNIE,
Mickiewicza Nr. 8.

Telefony: 316, 350, 408, 445, 816.

ODDZIAŁY: I Miejski w Wilnie,
Lida,
Nowo-Wilejka,
Suwałki,
Wilejka Powiatowa.

Załatwia wszelkie operacje,
wchodzące w zakres bankowości.